Arnaud Maret

Spumele negre

virtual-project.eu

ARNAUD MARET

SPUMELE NEGRE

Original: *Les Écumes noires* (2011)

Traducere de:
IRINEL ANTONIU

virtual-project.eu

2020

Celei care știe de ce.
Prietenului care m-a susținut întotdeauna.
Fratelui meu.
Și lui A., lui H. și lui V., în amintirea unei veri la Regensburg.

„Nimic nu merge mai încet decât adevărata naștere a unui om”.
Marguerite Yourcenar,
Memoriile lui Hadrian[1].

PROLOG

1965

În vântul de februarie, un bărbat, ținând de mână un copil de cinci ani, traversa Odeonsplatz. Münchenul părea să tremure sub crivățul rece care, coborând pe cursul Isarului, sfâșia ca o mie de lame ascuțite fețele și sufletele locuitorilor orașului.

Copilul se înfioră sub geaca groasă și căciula lui. Tatăl îl luă în brațe și îl sărută pe obraz. Pielea copilului era roșie și rece.

Când tatăl îl lăsă iar jos, băiețelul zâmbi cu o mină tristă și amândoi porniră din nou în mersul lor nesigur. În fața unui chioșc de ziare, copilul se opri pentru a încerca să descifreze un titlu în franceză. Pronunța lent silabele, una după alta, clar și atent.

— „Război în Vietnam”.

Băiatul se uită întrebător în ochii tatălui său. Bărbatul dădu din cap și zâmbi. Atunci copilul pufni în râs.

— Corect, Julien, îi spuse tatăl în franceză.

— Ce-i acela război?

Băiatul pusese întrebarea în germană. Bărbatul îi răspunse tot în franceză.

— Războiul este cel mai îngrozitor, mai trist și mai prostesc lucru pe care l-au inventat oamenii. Războiul înseamnă să omori oameni.

Copilul se gândi un moment, încercând să asimileze definiția pe care i-o dăduse tatăl lui, apoi întrebă, de data aceasta în franceză:

— Dar tu ai fost la război?

— Nu la ăsta, zise bărbatul arătând, cu o mișcare a capului, titlul din ziar. Dar la altul. Mult mai rău. Un război care ucide. Chiar mai mult decât cel despre care vorbește ziarul. Unul care, fără îndoială, m-a ucis și pe mine în parte.

Băiețelul medită la aceste cuvinte. În ochii fiului său, bărbatul văzu că un copil de cinci ani înțelege aceste lucruri mai bine decât adulții. Și că îmbătrânind nu devenim mai înțelepți. Doar mai egoiști, mai surzi față de lume, mai insensibili.

— Mama a fost omorâtă în război?

Întrebarea îl luă prin surprindere pe bărbat. Simți lacrimi pe marginea ochilor, durerea atât de familiară și totuși atât de puțin domolită îi apăsa brusc pieptul.

— Nu, mama n-a murit în război.

Acum plângea. Apa călduță îi curgea pe pomeți, ca să fie luată apoi de vântul dinspre Alpi.

— Mama a plecat după război.

— Tare mult aș vrea s-o văd pe mama.

— Ai s-o vezi, Julien. Deocamdată, ea e undeva aici.

Bărbatul cu tâmple argintii își puse mâna, alungită și fină, pe inima fiului său.

— În inima ta. Dar o să vină o zi când o s-o vezi. Când o să te poată strânge în brațe din nou.

Julien ridică spre tatăl său niște ochi întrebători.

Nu-l mai văzuse niciodată plângând.

— Și ție ți-e dor de ea?

Bărbatul zâmbi printre lacrimile înghețate.

— Nu trece nicio zi fără să-mi fie dor de ea.

•

Bărbatul și copilul porniră înapoi, de mână, înspre Marienplatz. Vântul îi învălui, ca pentru a-i ridica spre o lume numai de ei știută.

PARTEA ÎNTÂI

Requiem aeternam

MIERCURI, 19 APRILIE 1989 – SÂMBĂTĂ, 22 APRILIE 1989

1.

Corpul îi era greu. Mâinile sprijinite pe micul zid de piatră care îngrădea terasa îl dureau, brațele îi erau deja reci și amorțite. Acum respira anevoios, ca și cum toată oboseala ultimelor zile i-ar fi căzut deodată pe piept, apăsându-l cu o greutate insuportabilă.

Știa că aceeași siluetă stă în continuare în spatele lui. Și totuși nu voia să se întoarcă.

Pe dinaintea ochilor îi dansa o imagine neclară. Apele liniștite ale lacului Starnberg, scăldate de lumina palidă, fragilă a acestui sfârșit de noapte, lăsau uneori locul schiței unui pod distrus de bombardamente. Din noaptea deasă și silențioasă țâșneau brusc reflexii de flăcări violente, pe care știa că este singurul care le vede.

Grădina bine îngrijită cobora până la malul apei. Asta vedea el când, obosit să tot contemple lacul în mijlocul căruia amintirile lui recăpătau viață sub forma unor viziuni dureroase, lăsa ochii în jos. Privirea i se agăța de copaci, de banca de piatră, parcă pentru a scăpa de un vertij. La intervale regulate, se simțea ca prins într-o vâltoare. Atunci totul începea să se învârtă, chiar și reperele solide ale parcului, copacii, banca. De fiecare dată, numai printr-un efort al voinței izbutea să scape de starea de rău, de vidul care părea că îl va înghiți. Dar simțea că la un moment dat nu va mai putea rezista, că se va prăbuși. Trupul său, rece și nemișcat ca piatra, avea să cadă pe dalele de pe jos

și să se sfărâme în mai multe bucăți, în sute de cioburi.

Ființa aflată în spatele lui respira, ca și el, poate cu la fel de multă greutate. Amândoi inspirau adânc, trăgând lacom aerul rece al acestui început de dimineață.

Dar durerea care le apăsa piepturile nu era aceeași.

Pentru el, era o formă insidioasă de rușine, de dezgust față de sine care, de ani fără număr, îi lăsa un fel de gust amar în gură la momentul trezirii, un fel de crampe în dreptul burții, până când somnul îi îneca conștiința. Avea totodată senzația, din ce în ce mai intensă cu trecerea anilor, că niște maxilare de oțel îi comprimă pieptul. Dar mai ales un miros nu-l mai părăsea niciodată, de parcă i s-ar fi impregnat în trup. Mirosul cărnii care arde, care se crapă și fumegă, linsă de flăcări. Mai mult decât țipetele, mai mult decât imaginea trupurilor chircite și înnegrite, mirosul acesta nu-l părăsise niciodată.

Aceasta fusese penitența lui.

În spate, la câțiva pași, palpita o altă viață, care-i rămânea străină. O răsuflare asupra căreia nu avea niciun control. O voință, inaccesibilă înțelegerii lui, dar pe care o simțea încordându-se ca un arc. O forță care susținea acea viață din spatele lui, care-i dădea sens, îi indica țelul de urmărit – și o mistuia.

Iar acea forță era ura.

Ceea ce vedea el, chiar și fără să se întoarcă, era moartea.

2.

Umbra i se decupa clar pe trotuarul din față, iar razele oblice ale soarelui îi băteau pe spate. Ajuns cu pașii lui rapizi la jumătatea străzii Spitalului,

Julien Kelsen își dădu seama că e cald. Era ca o revelație calmă în acest început de aprilie, după o iarnă lungă și friguroasă, destul de mohorâtă. Se osteni atunci să privească împrejur cu adevărat și observă, aproape cu uimire, că la terasa din colț, de la capătul străzii, fuseseră scoase mesele și, ca după o lungă hibernare, populația studențească se apucase să-și colonizeze din nou biotopul preferat.

Circulația nu era prea densă în aceste prime ore ale după-amiezii și mulți studenți traversau strada înspre clădirile Universității, care se înălțau chiar peste drum, în partea de sus a pantei. Cursurile urmau să reînceapă după pauza de prânz.

Julien Kelsen iuți și mai mult pasul. Nu era în întârziere, dar voia să fie sigur că are timp să bea puțină apă înainte de a vorbi fără întrerupere timp de o oră și jumătate. Urcă câte patru treptele care dădeau spre esplanada din fața intrării Universității, în mijlocul unui val de studenți care vorbeau și râdeau. Bărbații, descheiați la cămașă, își aruncaseră neglijent sacourile sau puloverele pe umăr, iar femeile adoptaseră ținute primăvăratice în culori uneori țipătoare, ca pentru a saluta cum se cuvine sosirea bruscă a acestei veri care parcă scurtcircuitase o primăvară care până atunci trecuse neobservată, înecată în ceața ce urca dinspre Sarine.

Cursurile se reluaseră cu trei săptămâni în urmă – patru, dacă puneai la socoteală vacanța de Paști –, dar părea că în joia aceasta de aprilie reîncepea cu adevărat, la Freiburg, semestrul de vară al anului 1989.

Julien o tăie de-a curmezișul esplanadei și coborî cele câteva trepte care permiteau accesul la marea ușă de sticlă a aripii de sud-est din clădirea Miséricorde[2]. Odată intrat pe ușă, își dădu seama că înăuntru aerul era mai răcoros, ca și cum clădirea ar fi păstrat în ea puțin din frigul umed al iernii, pe care îl răspândea cu plăcere după revenirea vremii bune. Frig bun de respirat. Julien

o luă pe interminabilul culoar care, după alte câteva trepte, traversa toată lungimea clădirii. Tocmai la capăt se aflau marile amfiteatre. La jumătatea drumului, se opri la toaletă din dreapta, ca să bea patru înghițituri lungi de apă direct de la robinet.

Se șterse cu grijă la gură cu batista și își contemplă reflexia în oglindă. Un chip nici frumos, nici urât, bine ras, înconjurat de un păr șaten, des, destul de lung, pieptănat cu atenție. O chică bogată, care nu părea amenințată de chelia de care sufereau, în diferite grade, mulți dintre colegii lui, dar presărată deja de numeroase fire argintii. Ochi de un cenușiu metalic, cu o strălucire puțin dură. Pe scurt, chipul unui bărbat care se apropia de treizeci de ani și își purta onorabil vârsta.

Șterse o ultimă picătură de apă care îi atârna sub nas și puse batista la loc în buzunar. Ieșind din nou pe culoar, își aranjă cureaua servietei de piele pe care o purta pe umăr și porni mai departe înspre amfiteatrul B.

Ajuns la capătul coridorului, pătrunse pe ușa din dreapta într-un amfiteatru mare și, cu un gest larg, își așeză servieta pe catedră, pe care o ocoli astfel încât să se plaseze în spațiul care o despărțea de primul rând de bănci. Cu mâinile și spatele sprijinite de muchia ascuțită a mesei, se întoarse spre bănci și ridică ochii. Erau vreo cincizeci de studenți, împărțiți ici și colo pe toată înălțimea amfiteatrului. Sigur, nu formau o mulțime densă, dar măcar numărul lor nu scăzuse de la primul curs, ceea ce era în sine o încurajare.

Julien aruncă un ochi la ceas și, constatând că ajunsese cu câteva minute mai devreme, își îndreptă din nou atenția asupra auditoriului.

Compus în mod mai mult sau mai puțin echilibrat din femei și bărbați, acesta semăna cu ceea ce aștepta el de la un grup de studenți – nu lipsea nimic, nici măcar auditorul liber trecut bine

de șaizeci de ani, studios până la exces, așezat în primul rând. Chipuri cu estetică diversă, dar cel puțin eliberate de chinurile acneei, totul în zarva veselă a ultimelor minute dinainte de începerea cursului. Însă, de îndată ce el avea să înceapă să vorbească, avea să se facă liniște.

Rătăcind la întâmplare cu privirea prin bănci, nu mai capta decât fragmente de imagini: expresii interesate, mine concentrate, priviri uneori buimace, adesea curioase. Aleseseră acest curs, prezența nu era obligatorie, ceea ce era garanția unui oarecare interes, atât din partea lor, cât și a lui.

După ce expiră sfertul de grație, Julien se smulse din reverie și începu:

— Doamnelor și domnilor, bine ați venit la această a treia lecție – de vreme ce seriozitatea dumneavoastră academică a putut să reziste victorios la chemările teraselor… (câteva râsete). Ca de obicei, nu vom face pauză, ca să terminăm mai repede – ceea ce vă va permite să profitați totuși puțin de soare.

Julien trase spre el servieta și, cu o singur mână, o deschise ca să scoată stiloul cu care îi plăcea să se joace în timp ce se adresa unui public numeros – mai mult din obișnuință decât din cauza unui trac real.

— Rămăseserăm data trecută la diferitele tentative de a defini ceea ce trebuie să numim, în lipsa unui termen mai bun, *apelul la popor.* Rețineți că demersul populist se caracterizează înainte de toate prin cvasiimposibilitatea de a-i da o definiție care să fie altceva decât reflectarea uneia dintre numeroasele lui fațete. A identifica o esență a populismului este extrem de dificil – și de riscant. De ce riscant? Pur și simplu pentru că două obstacole sunt greu de evitat când vorbim despre populism: primul este de a ne mulțumi cu cea mai generică definiție posibilă, care, pentru a nu exclude *a priori* nicio experiență istorică, își pierde

în final orice utilitate științifică; cel de-al doilea este de a ne pierde, dimpotrivă, tocmai în labirintul manifestărilor lui istorice, încât să ajungem la un relativism care împiedică orice sistematizare, orice delimitare a unui nucleu dur al fenomenului. După părerea mea, o singură specialistă a reușit să dea o definiție satisfăcătoare a demersului populist: Margaret Canovan, când prezintă populismul drept un discurs – înainte de toate un discurs, notați bine asta, vom reveni –, un discurs așadar, centrat pe popor și vizând să producă în rândul acestuia o reacție emoțională. Iată unde rămăseserăm. Ce întrebare vă vine în minte în acest punct al discuției – în afară de cea despre numeroasele experiențe istorice care se pot încadra în aceste exigențe, de la discursurile lui Lenin până la cele ale unor politicieni contemporani, trecând prin retorica lui Hitler și a lui Goebbels?

Julien își îndreptă spatele lipit de pupitru și cuprinse sala cu privirea. Unii studenți luau notițe cu o frenezie suspectă.

— Le pun întrebarea și celor care continuă să scrie – a lua notițe este un lucru bun în sine, dar nu constituie un motiv suficient pentru a scăpa de inchiziția mea…

Remarcă atunci, în rândul al cincilea, o fată care părea împărțită între două dorințe contradictorii – cea de a pune o întrebare și cea de a nu se face nicidecum remarcată.

— Domnișoara din rândul cinci, de exemplu? propuse Julien.

Studenta părea stânjenită, ezită, apoi începu.

— Cred că termenul de „popor” poate să pară vag, nu? Ce înțelegem cu adevărat prin asta? Proletariatul sau națiunea în întregime?

— Exact! continuă Julien. Tocmai aici se situează miezul problemei. Despre *ce* popor vorbim? Cărui popor i se adresează discursul populist? Poporul apărat de Poujade este același cu cel căruia îi vorbește Péron? Cel al narodnicilor

este cel al populiștilor americani care le sunt, mai mult sau mai puțin, contemporani? Sau cel al generalului Boulanger, în prima jumătate a deceniului 1880? Sau cel al contestărilor scandinave, încă destul de recente chiar dacă astăzi sunt parțial resorbite, eu nu cred în dispariția lor totală… Sau se confundă cu cel al Frontului Național francez – aveți în memorie rezultatele acestui partid la legislativele de acum trei ani? Și ce părere aveți despre poporul spre care se îndreaptă noul șef al FPÖ-ului austriac – cine este acest nou șef pe care îl cunoaștem abia de câțiva ani (congresul de la Innsbruck din 1986, ca să fiu foarte precis)?

— Jörg Flaider, răspunse cu o voce timidă un blond înalt și deșelat, așezat singur în partea de sus a amfiteatrului, în mijlocul unei grămezi impresionante de dosare.

— Exact! Cum trasează particularitatea „liberalismului" austriac contururile vagi ale unui popor absolut particular? Vedeți, fiecare experiență necesită o analiză particulară, de unde riscul de a cădea, dacă nu avem grijă, într-o simplă catalogare a expresiilor diferențiate ale unui fenomen – dorit în același timp politic și apolitic – căruia nu am mai reușit să-i percepem natura – sau, mai bine spus, într-un vocabular aristotelician, esența… Dar să revenim la întrebarea noastră inițială. Toți acești conducători vorbesc aceluiași popor, după părerea dumneavoastră? Demos-ului din cetatea greacă, deci cetățenilor? Proletarilor opuși „celor mari", burghezilor? Sau *ethnos*-ului, poporului definit prin apartenența la o rasă, la o religie, la un spațiu lingvistic, la o cultură? Vedeți că problema este cât se poate de complexă…

Apoi Julien se ridică de tot și se duse îndărătul catedrei, scoțând din geantă dosarul gros care-i constituia notele și pe care îl așeză în fața lui. Cursul continuă pentru durata regulamentară. Julien nu se ferea să le pună întrebări studenților,

încurajându-i să ia cuvântul când cred de cuviință. Acest mod de predare era specific universităților germanofone, Julien știa asta, iar studenții francofoni era prea puțin obișnuiți să intervină la un curs *ex cathedra.* Dar după trei săptămâni obiceiurile începeau să se schimbe.

— Înainte să vă redau libertatea, vă trimit, încă o dată, la bibliografia pe care v-am împărțit-o acum trei săptămâni, în special la volumul *Populism* de Canovan – da, Canovan este un nume care cu siguranță îl veți mai auzi des aici…

În sală se schițară zâmbete.

— Ei bine, nu-mi mai rămâne decât să vă urez un weekend plăcut.

Julien cuprinse cu o ultimă privire amfiteatrul.

— Vă mulțumesc pentru atenție.

Zgomotul sec produs de degetele lipite ale studenților bătând în lemnul tocit al pupitrelor umplu sala timp de câteva secunde, ca sunetul rapid și amețitor al vreunei tobe ancestrale, apoi reveni rumoarea înăbușită a conversațiilor reluate în tumultul scaunelor ridicate, frecușul genților pe podea și pe mese și zgomotul mat al pașilor pe culoare. Lăsând să se scurgă valul de studenți prin defileul îngust al celor două uși, Julien, care-și strânsese repede lucrurile, își puse iar geanta pe umăr și o luă pe urma ultimului – blondul deșirat – ca să iasă din sală. Pe hol, trecu în grabă de diferitele grupuri prinse în discuții și o luă pe scări, căci biroul pe care-l împărțea cu un coleg, și el tânăr profesor asociat de istorie contemporană, se afla la etajul superior.

Când deschise ușa, Julien fu surprins să-l găsească în birou pe respectivul coleg, care, suit pe un scaun care se clătina, muta niște dosare prăfuite pe un raft aproape inaccesibil.

— Maxime? Credeam că nu mai vii azi, îi spuse vesel Julien. Chiar vrei să-ți rupi ceva?

— Nu neapărat, dar salariul meu de cercetător trebuie să cuprindă pe undeva și un spor de risc,

nu? îi răspunse colegul său sărind iute de unde era cocoțat. Apropo, te-a căutat cineva la telefon acu vreo douăzeci de minute.

Maxime de Reyff se întoarse apoi către Julien, după ce așeză scaunul lângă perete ca să nu aglomereze un spațiu deja foarte limitat. Încăperea nu putea să aibă mai mult de cincisprezece metri pătrați, două birouri ocupând o mare parte din această suprafață.

— De la München, continuă el. Le-am zis să sune din nou pe la trei, fiindcă știam că atunci termini cursul. Vreo problemă?

Chipul lui Julien parcă încremenise, cu privirea pierdută în contemplarea unui punct situat undeva în spatele interlocutorului său.

După un moment de tăcere, Julien își veni în fire.

— Nu, e în ordine. De la München, zici?

— Da, precizã Maxime, un oarecare… Am notat undeva.

Scotoci prin hârtiile împrăștiate care acopereau suprafața biroului său, cu excepția unei bucățele din mapă pe care se răcea o ceașcă de cafea prea străvezie.

— Gata, am găsit. Un oarecare Georg Hertling. Comisar de poliție, dac-am înțeles bine. Ai fost recent la München? Ai parcat ilegal sau ceva de genul ăsta?

— Din câte știu, nu.

Julien se opri și își puse servieta pe birou, nu mult mai ordonat decât al colegului său. Rămase câteva secunde cu capul plecat, ca și cum l-ar fi năpădit deodată niște gânduri dureroase cărora Maxime nu le putea ghici conținutul. În sfârșit, adăugă, ca pentru sine:

— Nu m-am mai întors la München de trei ani.

În clipa aceea telefonul începu să sune.

— El trebuie să fie, zise Maxime îndreptându-se spre ușă. Mă duc să-mi iau o cafea, încheie el ca

să-și justifice plecarea, fără a arunca măcar o privire spre ceașca plină care trona pe biroul lui.

Ieși și închise încet ușa.

Telefonul continua să sune. Julien rămânea nemișcat. După șase sonerii, întinse brațul ca un automat și apucă receptorul.

— Alo?

Era o clipă cum se întâmplă uneori, când o stranie senzație de repetiție pune stăpânire pe o persoană, făcând-o să creadă că situația prezentă nu este decât reluarea unei scene deja jucate – și al cărei actor a fost deja. Așa că Julien presimțea deja, în mod confuz, ce veste avea să-i dea vocea deopotrivă străină și familiară care se auzea în receptor.

— *Herr Professor Doktor Julien Kelsen?* îl întrebă o voce cavernoasă de fumător, cu un accent münchenez de să-l tai cu cuțitul.

— Da, răspunse Julien intenționat în franceză.

— Comisarul Georg Hertling, de la Siguranța din München. Domnule profesor, am încercat deja să dau de dumneavoastră mai devreme, cum v-a spus, fără îndoială, colaboratorul dumneavoastră.

Franceza polițistului era absolut corectă.

— Am să vă dau o veste proastă. Tatăl dumneavoastră a decedat ieri dimineață în vila de pe malul lacului Starnberg.

Făcu o pauză.

— A fost asasinat.

Julien rămase tăcut și se așeză încet pe scaun, cu mâna încleștată pe receptor. Se lăsă o lungă tăcere.

— Domnule profesor? Mai sunteți pe fir? întrebă Hertling.

— Da. Vă rog să mă scuzați.

Julien trase adânc aer în piept.

— Ce s-a întâmplat?

— E complicat să vă dau detalii la telefon, continuă polițistul. Cred că ar trebui să veniți cât mai repede la fața locului.

— Da, da, desigur. Iau… Iau primul tren.

— Mi-am permis să consult eu însumi orarul. Aveți un tren care pleacă din Freiburg la ora șaisprezece și douăzeci. Sosește în gara centrală din München la douăzeci și trei cincizeci și trei. Poate să vă aștepte un polițist cu mașina.

— Foarte bine, o să iau trenul ăsta.

— Eu o să vă aștept la… cum se zice în franceză?

— Morgă, completă Julien fără să se gândească.

— Da, exact, trebuie să identificați oficial… în fine, cadavrul. Mașina vă va duce direct acolo.

— Am înțeles.

— Condoleanțe, adăugă Hertling pe un ton stânjenit.

— Mulțumesc, domnule comisar, murmură Julien, care rămase imobil în timp ce germanul închidea.

Foarte încet, Julien puse receptorul pe birou, fără să închidă totuși.

Tatăl lui murise. Maximilian von Kelsen nu mai era. Ce putea să însemne această scurtă constatare? Chiar ar fi cineva afectat dacă însuși fiul individului dispărut nu ar reuși să simtă altceva decât o sfârșeală inedită, mai degrabă fizică decât morală – o ciudată paralizie, dar nicidecum o suferință? Unde erau sentimentul de pierdere, durerea afectivă, emoția? Oare moartea tatălui n-ar fi trebuit să provoace decât această amorțire, această încetinire abia perceptibilă a senzației?

Julien nu simțea nimic sau, mai bine spus, nu avea impresia că ar simți ceva. Atâta doar, că raportul cu lumea exterioară devenise mai puțin imediat, mai imprecis. De parcă n-ar mai fi avut decât o conștiință diminuată a mediului său.

— Vești proaste?

Maxime intrase în încăpere fără ca Julien să-și dea seama. Julien se ridică dintr-un salt și începu prin a pune în furcă receptorul care zăcea pe birou.

— Nu chiar, răspunse el pe un ton rece, aruncând o privire la ceas.

Trei și zece. Trebuia să se întoarcă repede acasă, dacă voia să aibă timp să-și pregătească câteva lucruri înainte de a merge la gară.

— Sigur e totul în ordine? insistă Maxime.

— Da! îl asigură Julien, forțându-se să zâmbească.

Nici măcar nu știa prea bine de ce își minte colegul și prietenul.

Îl privi pe Maxime în ochi și chiar îi puse mâna pe umăr, ca să-l liniștească pe deplin.

— Weekend frumos!

Apucă servieta și se îndreptă cu pași mari spre ușă.

— Și ție, Julien, zise Maxime uitându-se intrigat, aproape îngrijorat în urma lui.

3.

Odată ajuns în aer liber, Julien se opri. Se afla în centrul esplanadei care domina clădirile fostului Spital al Burghezilor. Acolo închise ochii pentru câteva secunde, sperând că astfel va alunga neplăcuta impresie de decalaj față de realitatea din jur. În sfârșit, o luă hotărât spre strada Joseph Piller. Aerul era cald, imobil și se grăbi să ajungă la umbra acestei artere mai puțin circulate. Trecu pe lângă biblioteca cantonală și universitară și traversă strada ca să urce pe scara ce ducea spre colegiul Saint-Michel, care domina orașul vechi.

Ajuns în piața înconjurată de clădirile colegiului, Julien se îndreptă repede spre străduța pavată care pornea din partea dreaptă a vechii biserici iezuite. Acolo locuia el, pe strada Sfântul Petrus Canisius numărul 27, chiar la capătul acestui fundac îngust mărginit la stânga mai întâi de biserică, apoi, puțin mai retras, de fațadele austere și de grădina cu copaci înalți a colegiului, iar la dreapta de o serie de clădiri ciudate.

Această stradă nu dădea nicăieri – în afară de o scară acoperită care permitea accesul pe strada Lausanne și în cartierul Burgului –, dar se deschidea la capăt spre o priveliște magnifică, privirea cuprinzând de pe această esplanadă acoperișurile orașului vechi și turnul catedralei, iar dincolo de ele clădirile gri și terne din Schönenberg pe un fundal rural. Arcul podului Gotteron se întindea îndrăzneț peste valea împădurită din planul îndepărtat.

Numărul 27 era ultima casă de pe stradă, o clădire destul de banală cu ziduri puțin igrasioase, cu acoperișul în două ape, doar puțin mai înaltă decât celelalte. Julien deschise ușa de la intrare și urcă treptele unei scări de piatră. Pereții palierului erau de un galben decolorat, care bătea în maro pe la colțuri. Pe scurt, o atmosferă sepia destul de sumbră. Chiar dacă era curat, totul părea totodată vechi.

Scoase cheia, acționă încuietoarea ușii masive de stejar lucios și intră la el. Contrastul față de coridor era frapant: toți pereții fuseseră văruiți proaspăt, totul era alb. Podeaua masivă fusese rașchetată și cerată. Bucătăria, care se zărea pe partea cealaltă a holului, era modernă și funcțională, livingul care se deschidea în stânga era spațios și luminos, dând spre acoperișurile orașului vechi care se etajau mai jos. Niciun fir de praf. Mobile de o frumusețe strictă, severă, o măsuță joasă de sticlă, un covor alb, o pianină neagră lăcuită, care strălucea în lumina caldă a sfârșitului de după-amiază.

Apartamentul cu trei camere emana un confort sobru, fără ostentație.

Julien își atârnă servieta în cuier și se repezi în dormitorul aflat în dreapta ușii de la intrare. Dintr-un dulap antic cu oglinzi oblice scoase o geantă de voiaj din piele roasă, pe care se străduí s-o umple cu hainele necesare pentru o călătorie de câteva zile. Se duse apoi în baie, vârând într-o trusă de

toaletă un aparat de ras, pastă de dinți, periuță, after-shave și o sticlă de apă de toaletă. Revenit în dormitor, luă de pe comodă o cutie veche de biscuiți, din fier alb, pe care o deschise. Conținea o sumă destul de importantă în mărci germane. Julien păstra întotdeauna bani germani, fiindcă mergea regulat în RFG – deși, conștient sau nu, încerca să evite Münchenul. De altfel, era cetățean german.

Luă un teanc, pe care-l băgă în buzunarul mare de pe lateralul genții, aruncând pe pat cutia deschisă și aproape goală. Odată făcut bagajul, reveni în hol. Rotindu-și privirea prin încăpere, se gândi atunci că nu-și luase nimic de citit, nici de scris. Scoase din servietă trusa și carnetul, pe care le îndesă în geanta de voiaj, și se repezi în birou, de unde apucă, din vârful vrafului de cărți care se ridica în colțul mesei de lucru, cele două cărți pe care tocmai le citea *Proscrișii* de Ernst von Salomon și *Memoriile lui Hadrian* de Marguerite Yourcenar. Luând în trecere un impermeabil bej subțire, Julien se grăbi să iasă din apartament.

O privire la ceas îi arătă că era ora cincisprezece și patruzeci și cinci. Avea să prindă trenul.

Coborând treptele câte patru, își trase la repezeală impermeabilul pe el. Odată ajuns afară, refăcu în sens invers drumul până la colegiul Saint-Michel. Acolo o luă la dreapta ca să iasă în piața Georges-Python, iar de acolo, în linie dreaptă pe strada Romont, la gara centrală. La ora patru fără cinci era la ghișeu, iar puțin după fix, cu biletul în buzunar, era pe peron, așteptând trenul în vântul care se întețea.

Abia în acest moment de revenire la imobilitate reuși Julien să se smulgă complet din strania apatie care-l stăpânea de când vorbise la telefon cu Hertling. Abia pe acel peron i se păru că regăsește în sfârșit un contact direct cu lumea sensibilă, cu siluetele nete ale oamenilor care așteptau ca și el trenul spre Berna și Zürich, cu vântul care-i biciuia

tot mai tare fața și-l plesnea pulpanele hainei. Acolo începu, de asemenea, să realizeze ce înseamnă cuvintele polițistului münchenez: tatăl lui nu mai era. Această figură majoră a existenței lui îi dispăruse radical și iremediabil din orizont.

Trenul sosi la timp. Julien urcă într-un vagon de clasa întâi și se instală într-un compartiment gol, așezându-se în sensul de mers și punându-și geanta și trenciul alături.

Trenul se zgâlțâi.

Freiburgul dispăru imediat, traversă râul Saane și Platoul Elvețian defilă parcă tot mai repede. Câmpurile, tufișurile, totul era de un verde blând și fraged de început de primăvară – un verde aproape ireal. Julien rămase cu privirea pierdută pe dealurile care se perindau cu o regularitate monotonă, lăsând uneori să se întrevadă contraforții Alpilor, într-un albastru îndepărtat.

Cu puțin înainte de ora cinci fără un sfert, trenul ajunse în gara din Berna. Atunci Julien își spuse că, fără îndoială, ar fi bine să doarmă puțin, dacă reușește. Avea să ajungă târziu la Berlin și nu știa cât avea să-l rețină Hertling, nici măcar dacă trebuie să identifice cadavrul chiar în seara aceea.

Să identifice cadavrul.

Abia acum brutalitatea acestei scurte fraze îi apăru în toată duritatea ei rece.

Va trebui să se aplece asupra unui trup mort, ca să recunoască trăsăturile familiare – iar acel trup va fi al tatălui său.

Atunci începu Julien să plângă. Brusc. Dezlănțuit. Dintr-odată își simți pieptul contractându-se violent, în timp ce lacrimile începeau să-i curgă tăcut pe obraji, iar respirația îi deveni mai greoaie pe măsură ce lacrimile îi încețoșau vederea și era zguduit de hohote. Auzi vag ușa vagonului culisându-se, iar niște voci vesele ajungeau la el ca de foarte departe. Apoi o liniște bruscă, înainte ca ușa să se închidă repede la

loc. Gustul amar care-i umplea gura era cel al greții, o greață de durere, încât îi venea să vomite.

Dar eliminarea acestei suferințe se dovedea imposibilă.

Îi reveneau imagini amestecate, fiecare provocând un hohot mai dureros, în timp ce-l făceau să întrezărească fugitiv un fragment din ceea ce fusese existența tatălui său, văzută prin ochii săi de copil, de adolescent, de tânăr. Imagini teribil de banale, dar care căpătau sens pentru el prin simplul fapt că erau definitiv trecute. Sau prin faptul că-și dădea seama deodată că aveau să se estompeze încetul cu încetul, apoi să se șteargă cu totul.

Casa de la Berg, la sud de München, cu grădina care cobora până la lac. Tăierea sălciei bătrâne. Micul hangar de bărci, ros de cari, unde în fiecare an aplicau amândoi un strat de vopsea albastră pe coca bărcii vechi. Tatăl său murise. Diminețile de pescuit pe lac, când cel mai adesea nu prindeau nimic. O zi de schi la Garmisch, în soarele de februarie. Prima confruntare cu Münchenul, mâna strângând-o pe tatălui, scrâșnetul tramvaielor. Tatăl său murise. Plimbarea de seară până la capela de pe malul lacului. Prima oară când îl întrebase unde e mama sa. Paleta de culori a lacului Starnberg. Ziua când își luase bacalaureatul și mândria lui aproape naivă. Tatăl său murise. O ceartă între un băiat de cincisprezece ani și tatăl lui, parcă văzută de departe. O seară pe terasă. Călătoria lor la Roma și descoperirea bazilicii San Piero. Importanța religiei catolice pentru ei. Detașarea treptată după ce el plecase în Elveția la sfârșitul studiilor. Seara în care îi anunțase hotărârea lui. Sentimentul de vinovăție că îl abandona pe acest om îmbătrânit care nu se recăsătorise niciodată și care, din ce știa el, nu avusese nicio relație.

Tatăl său murise.

Julien se îndreptă de spate, simțind cum o picătură de apă călduță și sărată îl curge pe ceafa,

până sub gulerul cămășii. Pe acest om, pe tatăl său, îl iubise și își dădea seama că, fără îndoială, golul care se crease acum – chiar dacă îndepărtarea din ultimii ani, de care el era responsabil în mare parte, îl pregătise oarecum pentru asta – nu putea fi niciodată umplut.

Ștergându-și lacrimile cu dosul palmei, realiză că de mult nu se lăsase cuprins astfel de emoție. Se forță să respire adânc, apoi se ridică pentru a se spăla pe față la toaletă de la capătul vagonului.

Nu întâlni pe nimeni, nici la dus, nici la întors.

Odată închisă la loc ușa compartimentului, se întinse pe banchetă, după ce își scoase pantofii, și, punând biletul la vedere în caz că ar fi trecut controlorul, ațipi imediat, așa cum te lași să cazi într-un vid nesfârșit, accelerația datorată prăbușirii nefiind altceva decât desprinderea treptată de real.

În privința aceasta, durerea era un alcool la fel de eficient ca oricare altul.

* * *

Zgomotul ușii trase fu totuși de ajuns ca să-l smulgă din somn, care durase, după părerea lui, numai câteva minute. Se ridică brusc în capul oaselor, în timp ce o voce guturală îl avertiza în germana elvețiană că peste trei minute trenul urmează să intre în gara din Zürich. Controlorul se uită indiferent la biletul lui înainte de a trânti hotărât ușa.

Masându-și fruntea, Julien se ridică de tot și privi pe geam. Lumina izbea aproape perpendicular fațadele clădirilor. Trenul încetinea. Zgomote de metal. Zguduituri. Scuturându-se, Julien își luă geanta, peste care aruncase impermeabilul, și ieși din compartiment. O luă pe culoar și se trezi stând la coadă în fața ușii vagonului, în mijlocul unor oameni indiferenți, grăbiți să se întoarcă acasă, să-și regăsească prietenii, să-și vadă de ocupații, la ani-lumină de durerea lui.

Julien coborî din tren în mijlocul mulțimii. Peronul forfotea într-o atmosferă apăsătoare. Avea numai câteva minute ca să ajungă la linia 11, de unde pleca expresul de München. Iuți pasul, busculând fără să-și dea seama cu adevărat siluetele care i se puneau în cale. Parcurse toată lungimea peronului, ajunse la holul central și, tot prin înghesuiala călătorilor, se îndreptă spre trenul de München. Urcă în primul vagon, unde găsi surprinzător de ușor tot un compartiment gol.

Aruncându-și lucrurile pe scaun, se apropie de geam și își sprijini fruntea de sticla rece. Rămase astfel până când trenul se clinti din loc. Parcă liniștit de mișcare, prin simplul fapt de a se simți în drum spre o țintă oarecare – dar care era aceasta? –, Julien se așeză. Luă una dintre cărțile pe care le adusese cu el și se cufundă în memoriile unui om care trăise cu optsprezece secole înaintea lui – dar care cunoscuse durerea la fel de mult.

Călătoria în susul fluviului continuă, dar eu navigam pe apele Styxului.

Desigur, sursa suferinței nu era aceeași. Hadrian pierduse prin Antinous ființa asupra căreia, parcă fără voia lui, i se concentrase viața. Julien încă nu trăise pierderea femeii iubite – poate pentru că nu iubise niciodată cu adevărat. Înflăcărări uneori violente, pasiuni tumultuoase, dar aceste focuri dezlănțuite nu fuseseră decât incendii de ierburi uscate, năvalnice, care se mistuiau pe cât de strălucitor pe atât de repede. În afară de… Dar gândul acesta era mai bine să-l evite.

Își pierduse tatăl. Sensul acestei relații care nu mai exista fusese radical diferit – cum ar fi putut să nu fie? – și de aceea Julien suferea mai mult ca niciodată. Tatăl său, din cauza morții precoce a mamei sale pe când Julien avea numai un an și jumătate, reprezentase de unul singur stabilitatea familială, autoritatea, apoi prietenia indescriptibilă dintre doi oameni care, deși fundamental diferiți, au învățat să se cunoască, fără prefăcătorii, fără

minciuni. Și știa că această prezență în planul secund al vieții sale avea să-i lipsească mai mult decât și-ar fi putut închipui cu doar câteva ore în urmă.

Veni apoi întrebarea: de ce? Și cine? Cine putuse decide să pună capăt, cu violență, vieții tatălui său? Cine putuse să doboare acest stâlp al existenței sale? Toate acestea nu aveau niciun sens. De ce să ucizi un fost medic münchenez, retras în liniște pe malul lacului Starnberg? De ce să-l fi ucis cineva pe tatăl *lui*?

Nu-i mai rămânea decât să spere că acest comisar Hertling va reuși să descopere adevărul. Dar cum ar fi putut? Cum i-ar fi putut trezi vreun ecou moartea lui Maximilian von Kelsen? Pentru el, era doar un act de violență ca alte sute cu care avusese de-a face, probabil, în lunga sa carieră. Cum putea să-l afecteze această moarte anume pe el, care avea de-a face zi de zi cu moartea în general? Moartea nu va fi devenit pentru el o simplă abstracțiune fără vreo semnificație deosebită, unul dintre aspectele activității lui cotidiene?

Julien oftă.

Ce contează, la urma urmei?

Nimeni, nici Hertling, nici altcineva, nu era capabil să perceapă sensul veritabil al evenimentului constituit de această moarte. Nimeni nu l-ar putea ajuta să poarte o povară de suferință stăpânită pe care sentimentul de vinovăție o făcea și mai grea. Să doarmă? Somnul greu de pe traseul Berna-Zürich îi epuizase toată capacitatea de a evada în neantul ațipirii. Nu-i mai rămânea decât să privească tâmp peisajul care defila, cu cartea deschisă pe genunchi.

Ajungeau deja pe malul lacului Constanz, peste care soarele la apus venea să se spargă printre valuri în mii de cioburi de lumină portocalie.

4.

Această imagine de scânteieri nesfârșite o avea încă Julien în fața ochilor când trenul intră în gara din München, după ce noaptea se lăsase grea și deplină. Cu geanta în mână și impermeabilul descheiat, coborî ca un vagabond pe peron. O luă încet spre holul central. Imediat reperă doi polițiști în uniformă. Dintre care unul ținea în dreptul pieptului un carton cu numele lui. Se îndreptă spre ei, fără să grăbească pasul.

— *Profesor Kelsen?* întrebă cel care părea să fie ofițer.

— Eu sunt, mormăi Julien în germană.

— Bună seara, domnule. Trebuie să vă ducem la clinica *Rechts der Isar*, comisarul Hertling vă așteaptă. Probabil că nu vă va reține mult în seara asta. V-a rezervat o cameră la *Bayerischer Hof,* vă lăsăm noi cu mașina acolo.

— Cunosc. E perfect. Amabil din partea lui că s-a gândit la asta – trebuie să recunosc că nu-mi dăduse prin minte.

— Este cât se poate de normal. Vă rog să mă urmați…

Julien o luă în urma celor doi agenți. Traversară holul în care scările rulante care urcau din adâncimile metroului münchenez revărsau un val presărat de petrecăreți cherchelițți. Afară, Julien inspiră profund aerul mai rece al nopții. O mașină de poliție era parcată dublu, cu girofarul pornit. Julien se întrebă dacă era cu adevărat nevoie de asta.

Odată instalat, șoferul opri orbitoarea pâlpâire albastră și intră hotărât în traficul încă destul de dens. Julien nu dădu atenție traseului, știa dinainte fiecare stradă. Ridică ochii numai ca să salute Isartorul, apoi ca să contemple cele două brațe sumbre ale Isarului când trecură pe Ludwigsbrücke.

Innere Wiener Straße se derula lent. Nu schimbară nicio vorbă până la spital. Mașina îi lăsă în sfârșit în fața intrării principale. Șoferul nu coborî din vehicul, în timp ce ofițerul, care stătuse în față, se grăbi să-i deschidă portiera lui Julien.

— Urmați-mă.

Parcurseră o scurtă alee asfaltată mărginită de gazon și trecură repede de ușile de sticlă. Urmară un culoar, palid și rece cum sunt de obicei coridoarele spitalelor, și o luară pe o scară lată care se adâncea, la dreapta, în subsolurile spitalului. Urmară alte culoare, toate de o tristețe similară, până când ajunseră la o ușă metalică dublă, care era întredeschisă.

Ofițerul se dădu la o parte.

— Vă rog.

Julien împinse canatul de oțel și se trezi într-o încăpere spațioasă unde convergeau mai multe uși asemănătoare, tot metalice. Un bărbat în costum bej stătea cu spatele la el. Julien mai făcu câțiva pași, iar bărbatul se întoarse.

Era destul de înalt și aproape în întregime chel. Un colier de barbă roșcată îi înconjura maxilarul puternic și uriașe cearcăne albăstrui i se arcuiau sub ochii albaștri umezi. Trăgea adânc dintr-o țigară pe jumătate arsă, părând să ia în râs interdicțiile afișate pe perete la câțiva metri de el. Avea nodul cravatei desfăcut și primul nasture al cămășii bleu descheiat, lăsând să iasă o tufă de păr cenușiu-roșcat.

— Domnul profesor Kelsen? Bună seara, comisar Georg Hertling, spuse el în germană cu acea voce profundă pe care Julien o auzise deja la telefon.

Se apropie de Julien cu mâna întinsă.

— Bună seara, domnule comisar, răspunse Julien strângându-i mâna.

— Sper că nu v-a obosit prea mult călătoria.

— Am putut să dorm puțin, mulțumesc.

— Bine.

Făcu o pauză și expiră un nor de fum albastru care urcă până la tuburile de neon de pe tavan.

— Acest moment este întotdeauna dureros – în peste zece ani de meserie, tot n-am reușit să mă obișnuiesc. Trebuie să-mi confirmați, oficial, că este vorba de tatăl dumneavoastră. Vă aștept pe urmă pe hol. Oricât timp aveți nevoie.

— Mulțumesc, domnule comisar.

— Vă rog să mă urmați.

Hertling se îndreptă spre ușa cea mai apropiată de colțul stâng al sălii. Învârti mânerul masiv și se afundă în întuneric. Se aprinse o lumină albastră. În mijlocul încăperii, mai mică decât precedenta, se afla unul dintre acele paturi înguste și tari – aproape o targă – pe care se aduc de obicei pacienții la spitale. O pânză albă acoperea cadavrul. Hertling se apropie, apucă pânza și, fără o vorbă, o trase pentru a dezveli capul și umerii lui Maximilian von Kelsen.

Julien, care stătea lângă polițist, descoperi chipul tatălui său.

El era, palid în atmosfera ireală a acestui subsol albastru. Părul alb era pieptănat cu grijă, dat pe spate. Avea ochii închiși, buzele subțiri care băteau în violet erau încremenite într-o pauză calmă. Fruntea înaltă și ridată era de un alb ivoriu. Paloarea naturală a tenului părea să i se fi accentuat în somnul lui albastru. Julien întoarse privirea. Avea ochii uscați, ca și cum ruperea stăvilarelor, produsă mai devreme în tren, îl ferea de acum de orice lacrimă.

— Cred că am confirmarea cerută de proceduri, murmură Hertling. Vă aștept pe hol. Stați oricât doriți.

— Mulțumesc, domnule comisar, articulă Julien cu o voce care i se păru străină.

Hertling se întoarse pe călcâie și pașii lui se auziră tot mai pierdut în spatele lui Julien, care reușise să-și fixeze din nou privirea spre cadavrul tatălui său.

Moartea nu modifica fundamental trăsăturile ființei umane – cel puțin nu imediat. Totul stătea mai degrabă într-un joc de nuanțe, ca și cum culorile clare ale vieții ar fi lăsat pur și simplu locul unei reflexii pastelate – imagine fadă și imobilă a ceea ce fusese.

Lungi minute se scurseră fără ca Julien să schițeze vreun gest. Apoi, voința reintrându-și în drepturi, atinse cu mâna fruntea rece a tatălui său și trase ușor pânza peste chipul pe care nu avea să-l mai contemple.

Cu pași pe care îi voia siguri, i se alătură lui Hertling pe culoar. Acesta din urmă își mai aprinsese o țigară, sub privirea scandalizată a unui infirmier care, ivit de cine știe unde, aștepta și el pe culoar. La un semn din cap al comisarului, bărbatul în alb se duse să închidă ușa de oțel pe care Julien o lăsase deschisă.

Tot fără să scoată o vorbă, Hertling se îndreptă spre ieșire, după ce schiță gestul, stăpânit în ultima clipă, de a-i pune mâna pe umăr lui Julien. Fără să-și dea seama de ce, Julien fu profund emoționat de acest gest avortat de compasiune din partea bătrânului polițist; o luă în urma lui.

Ajunși în aer liber, cei doi începură să vorbească, plimbându-se prin fața intrării spitalului.

— A fost găsit miercuri dimineața prăbușit pe terasa casei de la Berg, de către menajera lui. A fost împușcat cu două gloanțe de nouă milimetri în spate, chiar deasupra șalelor. Totuși tatăl dumneavoastră încă trăia când a fost descoperit și a decedat abia când a fost transferat la spital. De altfel, din acest motiv corpul se află aici. După primele constatări, agresiunea a avut loc spre dimineață, adică între orele patru și jumătate și șase. Menajera a ajuns la șapte fără un sfert. În principal intestinul a fost atins, așa că moartea nu a fost instantanee. Dar era inconștient când a ajuns

ambulanța. Iată tot ce vă pot spune deocamdată. Îmi pare rău.

Julien nu se clinti.

Pentru ce-i pare rău? Că nu poate spune mai mult?

— A suferit? întrebă el după o lungă tăcere.

— Păi… Ca să fiu sincer, cred că da – cel puțin până și-a pierdut cunoștința. Cum v-am spus, rana nu era suficient de gravă ca să provoace decesul imediat. Dar probabil că și-a pierdut destul de repede cunoștința, adăugă Hertling, ca pentru a se convinge pe sine.

— Henric al III-lea.

— Pardon, domnule profesor?

— *Herrgott,* ce prostie… Nu, mă gândeam la Henric al III-lea al Franței, care a murit de o rană la intestin. Asasinat. Un personaj pe care tatăl meu îl admira mult pentru simțul său politic. Dar bat câmpii, vă rog să mă scuzați. Sunt obosit.

— Nu vă scuzați, treceți prin ceva cumplit. Știu că nu-i momentul, dar trebuie să vă pun câteva întrebări.

Julien ridică din umeri, ca pentru a da de înțeles că de acum totul îi este indiferent.

— Cum era relația cu tatăl dumneavoastră?

— Eram… eram foarte apropiați – adică apropiați cu adevărat. El m-a crescut, după moartea mamei. Și, chiar dacă prin forța lucrurilor sau, mai degrabă, din cauza mea nu ne mai vedeam prea des în ultimii trei ani, rămăsese… extrem de important pentru mine.

— Înțeleg…

— Nu, nu cred că înțelegeți nimic, i-o tăie Julien cu o voce monocordă, ațintindu-și privirea asupra luminii galbene a unui felinar deasupra trotuarului de vizavi.

— Da, fără îndoială că aveți dreptate, răspunse Hertling după un timp de gândire. Și… ca să revenim la o întrebare clasică, știați să aibă dușmani?

— Dușmani?

Întrebarea îl luă pe Julien cu totul pe nepregătite. Ce știa, la urma urmei, despre existența tatălui său? Cine erau cei care contaseră pentru el, cine erau cei pe care-i urâse sau care-l urâseră?

— Nu, domnule comisar, nu-mi vine nimeni în minte. În sfârșit, îmi dau seama că părți întregi din viața tatălui meu mi-au rămas ascunse. Pur și simplu nu cred că sunt în măsură să răspund la întrebarea dumneavoastră.

Iar această constatare îl duru.

— Bine. Înțeleg. E târziu; cred că am putea continua discuția mâine. O să fiți dus cu mașina la hotel. Ne revedem mâine după-amiază, dacă sunteți amabil să treceți pe la comisariat în jurul orei trei.

— Bine, domnule comisar.

Julien se opri din mers și îl privi în ochi pe Hertling.

— O să-l găsiți pe cel care a făcut asta?

— O să-mi dau silința, domnule profesor. Vă jur că o să fac tot posibilul ca să-l descopăr pe ucigașul tatălui dumneavoastră.

Hertling îi susținea deschis privirea lui Julien. Nu promitea mai mult decât știa că poate îndeplini. Ceea ce dădea o anumită valoare promisiunii lui.

— Poate că ar fi mai bine să-l găsiți înaintea mea, domnule comisar, adăugă Julien, întorcându-i hotărât spatele lui Hertling ca să se îndrepte spre mașina de poliție.

Șoferul stătea în picioare, sprijinit de portiera din dreapta.

— Eu o să-l găsesc, domnule profesor. Să nu vă îndoiți nicio clipă de asta.

Fraza lui Hertling răsună ca un avertisment în spatele lui Julien, care se urcă în mașină fără a mai întoarce capul.

* * *

Bayerischer Hof dădea spre Promenadeplatz, care, la rândul ei, se termina în Theatinerstraße, aproape exact la mijlocul distanței dintre Primăria nouă și Odeonsplaz. Șoferul îl dusese pe Maximiliansbrücke și pe Maximilianstraße. Trecuseră pe lângă Teatrul Național, iar Julien ceruse să-l lase în Max-Joseph-Platz, astfel încât să facă ultimele cinci sute de metri pe jos.

Bătea ora două când mașina de poliție demarase din nou, lăsându-l singur în fața palatului Residenz. Se surprinsese atunci admirând frumusețea regulată a pieței, nemișcat, cu mâna stângă în buzunar, iar cu dreapta strângând mânerul genții de voiaj. Noaptea mirosea frumos.

În sfârșit, pornise spre hotel.

•

Holul era scăldat într-o lumină caldă, care se răspândea până pe terasă, împingând înapoi spre stradă atmosfera stranie și plăcută a nopții müncheneze. Marmura de pe jos și de pe pereți sclipea, covoarele erau moi după pavelele orașului vechi.

Julien merse la recepție să ia cheia, întinsă distrat de o recepționeră impecabilă, cu un aer absent și un zâmbet obosit, care în mod evident fusese anunțată de sosirea lui târzie. Faptul că poliția rezervase camera îl scuti de formalitățile obișnuite. Nu avu nevoie să scoată pașaportul, simpla menționare a numelui Hertling părând să deschidă toate ușile.

— *Gute Nacht, Herr Kelsen,* îi susură fără convingere angajata, întinzându-i cheia unei camere de la etajul întâi.

După ce-i adresă un „bună seara” regulamentar și un zâmbet politicos recepționerei, Julien porni pe scară, ignorând liftul cu lambriuri roșu-aprins care-l aștepta în fața recepției. Urcă din patru în patru cele două șiruri de trepte care duceau la palierul primului etaj, parcurse culoarul luminat strălucitor, intră în camera lui, cu un gest brusc își

aruncă geanta prin încăpere și se trânti în pat, unde adormi chiar înainte de a avea timp să încerce să lupte contra somnului.

5.

Soarele îl trezi a doua zi dimineață, pătrunzând în valuri mari pe ferestrele ale căror draperii nu fuseseră trase. Încă moleșit, Julien miji ochii pentru a se uita la ceasul de la mână, care arăta ora opt și douăzeci. Ridicându-se în șezut pe patul pe care nu-l desfăcuse seara, își contemplă reflexia boțită în oglinda mare din fața lui. Era palid. Se grăbi să se dezbrace de hainele în care călătorise și dormise, apoi se repezi la duș, parcă pentru a fugi de imaginea pe care i-o trimitea oglinda. Rămase vreo zece minute sub apa rece și ieși dârdâind, dar trezit aproape de tot.

Odată făcută în grabă toaleta, Julien își trase pe el haine curate și părăsi camera, după ce își aranjă cât de cât lucrurile. Nici măcar nu încercă să meargă în sala unde se servea micul dejun, ci ieși direct în stradă și o luă la stânga.

Se strecură aproape cu plăcere prin mulțimea care se îngrămădea pe Theatinerstraße în această dimineață de vineri. Clopotele de la Frauenkirche tocmai băteau ora nouă. Julien porni înspre Odeonsplaz. Aerul răcoros al zilei de aprilie care începea îl trezi complet. Se opri la terasa unui bar al cărui nume îi evoca vag o marcă italiană de cafea și comandă, fără mari speranțe, un *ristretto.* I se aduse o ceșcuță fierbinte care conținea doar puțin lichid negru pe fund, sub o spumă groasă. Julien zâmbi ușurat. Părea că este posibil să nu-ți începi prea rău ziua, chiar și la nord de Alpi. Sorbind din cafea, începu să se uite la trecători.

Bărbați și femei grăbiți își pocneau tocurile pantofilor pe pavelele regulate ale pietonalului.

Dacă femeile purtau, cu rare excepții, ansambluri clasice taior-pantaloni sau taior-fustă, mulți bărbați renunțaseră la costum pentru tradiționalul *Tracht* bavarez. Julien nu se mai sătura să-i privească pe acești funcționari și cadre care abandonaseră costumele gri și demoralizante pentru aceste ținute în culori mai vii și cu gulere brodate. Prin acest mic detaliu, Bavaria și Austria știuseră, în ochii lui Julien, să evite riscul conformismului vestimentar atât de deprimant în Elveția.

Calitatea cafelei îl încurajă să mai comande și un corn cu dulceață, pe lângă un al doilea *ristretto.* Odată terminat micul dejun, se ridică, lăsă câteva mărci pe masă și se îndreptă spre Odeonsplaz, pe care o traversă mergând spre Ludwigstraße. Minute bune urmă traseul arterei rectilinii, până ajunse pe esplanada de la LMU – *Ludwig-Maximilians-Universität,* universitatea münchenează care grupa științele umane, în contrast cu *Technische Universität.* Cunoștea aceste clădiri, fiindcă aici își făcuse cea mai mare parte a studiilor.

O ezitare i se strecură totuși în minte când se pregătea să pătrundă în holul central, care se deschidea în stânga. Făcuse deja câțiva pași spre colonada de la intrare, când se răzgândi. Oricum îi era destul de greu să-și șteargă amintirile din memorie, pentru a mai căuta să le retrezească. Făcu hotărât cale întoarsă, traversă bulevardul și o luă pe Veterinärstraße, în direcția parcului englezesc.

•

Simți ca pe o eliberare trecerea sub umbra copacilor – la fel ca pe vremea studenției. În schimb, calculul i se dovedi greșit: cu siguranță, grădina englezească îi stârnea și mai multe ecouri decât holul de la LMU. Aproape că se aștepta să găsească, după colț, un cuplu îmbrățișat sau mergând încet, de mână, într-o imagine searbădă. Searbădă, convențională și totuși dureroasă.

Pentru că chipul bărbatului pe care l-ar fi întâlnit ar fi fost al său.

Pentru că acest cuplu încă aproape adolescent ar fi purtat două nume: Vera și Julien.

Vremea studenției trecuse. Dar câteva fantome subzistau. Și aveau să subziste pentru totdeauna, trăindu-și propria viață. Ca un mâl gros și imobil pe fundul cel mai adânc al unui lac totuși limpede la suprafață.

Julien își dădea bine seama că niciodată nu se înțelesese pe sine decât cu întârziere. Crezuse că o iubește, dar, după despărțire, nu-i fusese niciodată dor de Vera. Și totuși fusese cea mai serioasă relație a lui. Fusese convins timp de patru ani că trăiește o legătură excepțională, unică, plină de semnificații multiple. Or, acum înțelegea că nu fusese nicidecum așa. Fusese o pasiune înainte de toate carnală, poate înverșunată, dar deloc durabilă. Și, de la despărțirea atât de uimitor de ușoară pentru el, avusese nevoie de șase ani ca să înțeleagă asta.

Sau să se convingă.

În definitiv, era complet ipocrit să spună că femeia pe care nu reușise totuși să o uite în cinci ani nu mai înseamnă nimic.

Până la urmă, cu siguranță nu înțelesese încă nimic.

Încă o dată.

Apele de la suprafață mascau fundul mâlos, fără a-l face totuși să dispară.

Iar uneori, într-o zi însorită, stratul de mâl opac se dezvăluia sub oglinda pură și argintie.

Aceste zile cu soare risipitor de iluzii constaseră, adesea, în vreo discuție cu tatăl lui. Niște lămuriri nete, dureroase, dar benefice, în care tatăl îl punea față în față cu el însuși – și cu contradicțiile lui. Momente care, însă, se răriseră cu timpul. Și care nu aveau să se mai repete.

Moartea tatălui său nu punea capăt unei perioade din viața lui Julien. Îi luă singura privire

exterioară care se pricepuse să-i judece imparțial existența. De acum rămânea, fie că era un lucru bun sau rău, complet singur față cu sine însuși.

Julien zări în depărtare, la capătul aleii pe care mergea, venind spre el cuplul atât de temut.

Coti și o luă pe o potecă piezișă. Nu se simțea în stare să facă față unei reflexii – fie și celei mai palide și mai imperfecte – a existenței lui trecute.

Mergând pe sub copaci, se simțea pur și simplu golit.

De șase ani, de când plecase în Elveția, contaseră numai studiile, teza lui, cursurile ținute. Desigur, nu dusese o existență monahală, dar își organizase viața în jurul muncii, totul trebuind să se supună exigențelor serviciului pe care și-l impusese, pe care-l crease doar pentru el.

Se așeză pe spătarul unei bănci, sub o salcie impunătoare, puțin retrasă față de drum. Picioarele i se odihneau, paralele, inutile, pe scândurile vopsite cu verde. Nu pe Vera în sine o regreta (sau, cel puțin, așa îi plăcea să creadă), ci anii în mare măsură lipsiți de griji pe care-i petrecuse lângă ea.

Știuse dintotdeauna că este egoist. Dar abia pe această bancă devenea conștient, calm, de proporțiile înfricoșătoare pe care le căpătase acest egoismul de-a lungul anilor.

Impresia din ajun, acel sentiment că trăiește parcă în întârziere față de realitate, îi revenea cu putere. Dar decalajul nu mai era de câteva clipe, de data asta se măsura în ani. Nu simțea clar decât lumea müncheneză a studiilor sale. Prezentul rămânea nu doar de neînțeles, ci și complet imposibil de perceput – o apă rece curgându-i printre degete spre ceea ce devenea deja trecut. Vântul care ridica ramurile sălciei nici măcar nu-l atingea. Ceea ce simțea în acest sfârșit al unei dimineți de aprilie era căldura grea a unei zile de august mult mai vechi.

O voce străină, în adâncul capului, îi sufla că nu o duce bine. Că-și ratase viața și că fusese destul

de prost ca să nu-și dea seama de asta până acum, refugiindu-se în muncă ca într-un paradis artificial. Sau, mai degrabă, ca într-o penitență salvatoare.

Ceea ce nu era. Ceea ce nu putea să fie.

Obținuse un post de profesor asociat la nici treizeci de ani. O performanță academică remarcabilă. Dar apoi? În afară de asta, acum, când se apropia de treizeci de ani, era viața lui altceva decât un vid înfiorător în care se stingeau ecouri stupide? Nu trăise doar o beție morală, ale cărei efecte le plătea în această dimineață – o bară dureroasă în frunte și luciditatea regăsită?

Ei bine, lucrul de care avea nevoie pentru a supraviețui acestei crize de clarviziune era tocmai o băută, memorabilă, rapidă și binefăcătoare. Un puț de uitare, negru și rece. Unde spumele negre ale acestui lac mâlos să nu mai izbească malurile.

Cu capul golit, Julien sări de pe bancă și se îndreptă spre nord, tăind-o printre gazoane și boschete.

•

Ajunse cu pas iute la stația de metrou Münchner Freiheit, pe Leopoldstraße. De acolo, o luă hotărât pe artera care se deschidea spre dreapta, ignorând cartierul Schwabing, care se întindea la stânga pe axa Leopoldstraße, cum vii dinspre centrul orașului. Schwabing era prea studențesc, motiv suficient ca să-l evite. Înaintând prin rețeaua de bulevarde liniștite și mărginite de copaci, Julien zări firma unui bar ciudat, pe jumătate pub, pe jumătate crâșmă jerpelită, care-i atrase imediat atenția. Barul deschidea în fiecare zi la ora unsprezece, după cum se lăuda pe un afiș, iar noaptea închidea abia la două. Pe terasă, un chelner aranja scaunele în jurul meselor.

Julien intră.

Barul era întunecos, negru ca un cuptor după soarele străzii. Când ochii i se deprinseră cu penumbra, Julien se îndreptă spre tejgheaua de lemn închis la culoare, demnă de un adevărat pub

irlandez. Se așeză pe un taburet șubred și aștepta întoarcerea chelnerului ca să comande un whisky. Fără să pară surprins, acesta îl întrebă pe un ton foarte serios ce whisky se poate bea la unsprezece dimineața.

Vasăzică hoinăreala lui durase atât de mult?

Julien se aventură și ceru un Laphroaig. Chelnerul îl avea în stoc. De zece sau de cincisprezece ani vechime? Julien răspunse că va fi bun cel de zece, pentru scopul pe care și-l propunea el. Adică nu, pe primul măcar să-l aprecieze pe deplin. Unul de cincisprezece.

Fără gheață, firește.

Luă o primă sorbitură – era un adevărat amator de whisky, în timpul liber. Gustul puternic de turbă și de medicament îi umplu gura. Înghiți. O mică notă iodată îi rămânea pe limbă. Goli restul paharului dintr-odată și imediat mai comandă unul.

— De data asta de zece ani, mulțumesc.

Gustul whiskyului mai tânăr era și mai puternic. Dar îl bău dintr-o înghițitură, nu fără a cere pe loc un al treilea, care le urmă imediat pe primele două. Julien puse ușor paharul gol pe lemnul negru și unsuros al tejghelei. Simțea cum gândurile îi devin mai precise, mai pătrunzătoare, iar creierul îi lucrează mai repede. Știa că este doar o iluzie. Dar iluzia aceasta îi făcea bine. Se simțea stăpân pe niște evenimente pe care până acum doar le suportase. La urma urmei, el o părăsise pe Vera, nu invers, dacă tot trebuia să se întoarcă la asta. Conta cu adevărat? Cu siguranță că nu, dar deja nu mai reușea să stabilească o ierarhie între diversele gânduri care-i veneau grămadă în minte. De altfel, de ce se înverșuna creierul lui să revină asupra acestei despărțiri de demult, a acestei relații vechi de șase ani deja? Al patrulea whisky îi înecă de tot conștiința într-o ceață indistinctă și parcă luminoasă. De data asta paharul fu pus joc cu brutalitate.

— *Ein Weizen, bitte,* ceru Julien, cu un ton clar și privirea fixă.

— *Schneider oder Paulaner?*

— *Egal. Doch, ein Paulaner wird perfekt klappen*[3]*...*

Berea rece îi alină palatul iritat de alcoolul băut prea repede. Halba de jumătate de litru fu expediată repede și urmată de o a doua, apoi de o a treia, precedată de un pahar de gențiană. Julien începea să piardă orice contact cu realitatea. Imaginea chipului Verei îi dansa prin fața ochilor, amestecându-se cu cea a comisarului Hertling.

Când se apucă să-și exprime nemulțumirea cu voce tare, din cauză că Vera îl părăsise ca să se cupleze cu un oarecare comisar Hertling, chelnerul refuză să-i mai servească a patra halbă. De altfel, abia trecuse ora douăsprezece. Julien vorbea în germană, limba copilăriei și a studiilor sale, dar dicția îi era din ce în ce mai nesigură. Chelnerul îi propuse o cafea, pe care Julien o refuză, apoi îi sugeră să ia aer, să facă câțiva pași.

Înțelegând, într-o ultimă străfulgerare de luciditate, că nu avea să i se mai servească nimic, Julien se ridică anevoie, bombănind despre murdăria apelor unui lac pe care chelnerul nu putea să-l identifice, lac în care se bălăcea o murenă ciudată care semăna leit cu colegul său Maxime, a cărui existență chelnerului îi era la fel de străină. În general, bunul cârciumar gusta din ce în ce mai puțin savoarea picantă a elucubrațiilor lui Julien, care se împletici până la ușă, apoi o luă spre stația de metrou cu un mers cam nesigur. La prima intersecție, fu cât pe ce să fie izbit de un taxi în timp ce stătea în mijlocul străzii.

Profitând de ocazie, Julien ocoli vehiculul agățându-se de toate asperitățile pe care i le oferea caroseria și urcă greoi în spate. Șoferul, care cu siguranță poseda o profundă fibră umanitară, alesese într-adevăr să-l accepte pe acest client beat

și să aștepte până se va așeza cât de bine putea înainte să pornească.

Cum Julien, trântit pe banchetă, nu părea hotărât să-i dea singur o adresă, șoferul trebui să insiste. Adunându-și gândurile împrăștiate, tânărul abia izbuti să articuleze cele două cuvinte: „Comisariatul central”. Șoferului ideea i se păru bună, dată fiind starea clientului său. Nu-i mai rămânea așadar taximetristului decât să se roage ca respectivul client să reziste tendinței vizibile de a-i redecora interiorul instrumentului de lucru. Și să nu conducă prea repede.

Cât despre Julien, se cufundă încet, cu obrazul lipit de geam, într-o inconștiență alcătuită din vid și uitare.

6.

Când se trezi, Julien rămase un timp cu ochii închiși. Lumina puternică îl străpungea, trecându-i prin pleoapele lipite ca să creeze o atmosferă oranj. O lumină placentară. Julien nu încercă să se miște. Inima își marca dureros bătăile, sub frunte, la tâmple, în fiecare membru. Tot corpul îi era anchilozat și Julien nici măcar nu era sigur că organismul său ar fi răspuns dacă l-ar fi solicitat. Trăgând adânc aer în piept, deschise ochii. Un tavan de un alb îngălbenit. Un neon agresiv. Era așadar întins, pe ceva tare. Încet, precaut, se ridică în șezut. Sângele îi năvăli în cutia craniană, care părea gata să explodeze. O bară de fier îl lovea în frunte la fiecare pulsație. Inima îi bătea atât de tare încât, dacă ar fi fost cineva lângă el, cu siguranță ar fi auzit-o, Julien era convins de asta.

În cele din urmă, privi împrejur, fixă acest decor pe care ochii lui îl survolau deja de câteva minute, fără a reuși să se agațe de el. O celulă. O cameră de arest, doi metri pe doi. Pereți pe trei laturi, gratii pe a patra.

Amintirea acelei dimineți îi reveni dintr-odată. Își amintea totul, până și cum adormise în taxi. Apoi, gaură neagră.

Se uită distrat la ceas și tresări. Era nouă și douăsprezece minute seara. Nu-și amintea ultimele nouă ore din viața lui – pe care pesemne că le petrecuse dormind buștean, se gândea el totuși. Observă că grilajul care dădea spre culoar era larg deschis și că acel culoar ducea, la rândul lui, spre o sală plină de oameni care umblau încolo și încoace într-o atmosferă plină de fum. Birouri, bărbați în cămașă, majoritatea înarmați, care vorbeau tare. Unii erau în uniformă.

Julien se trezi de-a binelea și înțelese că se află la sediul Siguranței din München. Și că momentul întâlnirii cu Hertling trecuse de vreo șase ore.

Atunci, un polițist în uniformă ridică ochii spre el și, văzându-l așezat pe bancheta din celulă, se repezi spre o ușă din direcția opusă. După câteva secunde – abia avusese timp Julien să se ridice în picioare – Hertling intra cu pași grei în celulă, având nodul cravatei desfăcut, costumul șifonat și cearcăne ce băteau în verde.

— Îmi pare rău pentru tratament, domnule profesor. Dar spațiile mele erau deja suprapopulate, n-am găsit altă soluție ca să vă… ofer câteva ore de somn reparator.

Hertling zâmbi deschis.

— Remarcați totuși că am lăsat ușa deschisă…

Julien îl privi în ochi pe Hertling.

— Vă rog să mă scuzați pentru comportamentul meu. Nu știu ce… începu el.

— Eu vă datorez scuze pentru că v-am adus aici, îl întrerupse comisarul, redevenind serios. În rest, credeți-mă, nu vă judec. Treceți printr-un moment dificil și totul iese la suprafață și vă sare la gât, nu-i așa?

— Într-un fel, da, recunoscu Julien privind fix spre un punct din spatele umărului masiv al lui Hertling.

Comisarul nimerise, încă o dată. Trebuie să fie ceva obișnuit, își spuse Julien, pentru oamenii care-l cunosc.

— Veniți în biroul meu, vă rog, îl îndemnă comisarul pe un ton care, în mod evident, nu admitea replică. O să ne simțim mai comod decât aici. Beți ceva?

— Domnule comisar, cred că răspunsul mi se citește pe față, răspunse Julien, deodată mai destins.

Nu știa de ce, dar Hertling îl făcea să se simtă în largul lui și-i inspira încredere.

— Luați o cafea, o să vă facă bine. Și o aspirină sau două.

Julien aprobă din cap, înțelegând bine că ar fi complet inutil să refuze tratamentul pe care i-l alesese Hertling. Îl urmă pe comisar până în biroul lui, traversând imensa sală pe care o întrevăzuse din celulă.

Ajuns în fața enormului automat de cafea al brigăzii, Hertling apăsă autoritar pe tasta *Espresso – doppelt.* Mașinăria antică începu să scuipe într-un pahar de plastic o băutură prea limpede ca să fie cinstită. Hertling îi întinse lui Julien paharul, fără o vorbă. Julien îi mulțumi, dar Hertling, care intrase deja pe ușa biroului său, aflat în dreapta mașinii care continua să eructeze, fără îndoială că nu-l mai auzea. Julien se decise deci să intre în încăperea întunecoasă și plină de fum.

— Luați loc, îi spuse Hertling arătându-i un fotoliu confortabil, dar care trăise și vremuri mai bune. Poți să-nchizi ușa, Philipp, adăugă el către agentul care-i urmase prin tot comisariatul, la o distanță respectuoasă, fără ca Julien să-l fi băgat de seamă.

Hertling se lăsă și el în scaunul care trona de partea cealaltă a biroului. Acesta scârțâi îngrijorător.

— Domnule comisar, începu Julien punându-și pe marginea biroului paharul cu cafea grețoasă și

fierbinte, voiam…

— Luați și astea, îl întrerupse din nou Hertling punându-i dinainte două comprimate care păreau să fi țâșnit din proprie inițiativă dintr-un sertar al biroului.

— Mulțumesc, răspunse Julien înghițind imediat cele două tablete cu o gură de cafea.

Se strâmbă, apoi își reveni.

— Tratamentul e neplăcut. Deci poate că o să fie eficient, constată Hertling fără a explicita mai precis raportul de cauzalitate pe care-l prezenta ca sigur. Scuze pentru cafea, din păcate e infectă.

— Nu face nimic, domnule comisar.

— Bine, să trecem la lucruri serioase. În zece minute plecăm la Berg.

Hertling se abținu să-i spună că ar fi vrut să fi mers deja acolo mult mai devreme, după-amiaza.

45

— La Berg? Chiar credeți că este necesar? Am auzit bine, în seara asta?

— Exact. Aveți un rând de chei de la vilă, nu?

— Bineînțeles, dar… nu văd unde vreți să ajungeți.

— Setul ăsta îl aveți la dumneavoastră?

— Da, din obișnuință, am tot timpul cheia asta la mine, în portchei, alături de cele de la apartamentul meu din Freiburg, de la biroul de la universitate și așa mai departe. Dar ce contează asta?

Julien simțea, nedeslușit, că atmosfera se schimbă. Semnale de alarmă i se aprindeau în mintea care încă se învârtea cu încetinitorul. Oare Hertling insinua că îl bănuiește a fi responsabil pentru moartea propriului său tată?

Dacă ar fi fost în starea lui normală, Julien s-ar fi revoltat imediat și i-ar fi pus cu răceală polițistului întrebarea pe care interior păreau să o fi formulat amândoi. Dar, parcă slăbit, devenit

incapabil să reacționeze, Julien lăsă acest lucru să rămână nespus între ei.

Bonomia lui Hertling i se păru deodată prefăcută, o tehnică de a-i câștiga încrederea ca să-l destabilizeze – ceea ce, în definitiv, nu era imposibil.

Julien așteptă ca Hertling să-i răspundă totuși la prima întrebare. Comisarul nu se grăbi, scrutând, cu un aer prea evident naiv, chipul tânărului.

— Într-adevăr, nu are mare importanță. Oricum, știam deja, de la menajeră, că aveți o cheie. Așteptam o reacție din partea dumneavoastră.

În mod clar, Hertling se juca, amuzându-se să-și dezvăluie jocul, ca pentru a-i dovedi lui Julien că îi urmărește perfect cursul gândurilor. Această atitudine lipsită de finețe îl uimi. Dacă polițistul îl bănuia, la ce bun să tacă, de vreme ce fiecare mișcare, fiecare frază banală a lui păreau să clameze asta de câteva minute? Acest amestec de ingenuitate calculată și de minciună prin omisiune suna atât de fals, încât părea că însuși comisarul ține ca interlocutorul său să remarce asta.

Dacă Hertling urmărea să-l ducă pe presupusul ucigaș la locul crimei pentru a profita de un ipotetic efect de surpriză care l-ar fi făcut pe respectivul ucigaș – adică pe el, pe Julien! – să se trădeze, de ce naiba să-l avertizeze dinainte că îl bănuiește? Și, în sfârșit, de ce să n-o spună deschis, ci să-i sugereze prin subînțelesuri transparente, ca un grosolan – ceea ce Hertling cu siguranță nu era, Julien rămânea convins de asta – care încearcă să dea dovadă de finețe.

Hotărât lucru, ceva nu se potrivea. Julien putea să conceapă – dacă nu să și accepte – că Hertling îl bănuiește. Dar purtarea atât de frustă, de stângace a bătrânului vulpoi rămânea pentru el absolut de neînțeles.

— Ei bine, va trebui să vă mulțumiți cu reacția asta, spuse Julien, aproape așteptându-se să-l vadă pe comisar susurându-i cu o voce fals prietenoasă

că nu există niciun subînțeles în întrebările banale pe care i le pune.

— O să mă mulțumesc. Dar pot să vă mai cer părerea într-o privință?

Hertling îi întinse două fotografii neclare pe care le scoase din dosarul deschis în fața lui. Pe hârtia lucioasă apăreau două imagini cu terasa vilei din Berg. Dar, între cele două polaroide, o bucată de hârtie, de un format identic cu al fotografiilor, îi atrase imediat atenția lui Julien. Pe hârtie fuseseră mâzgălite în grabă câteva cuvinte.

„Sunteți bănuit. Nicio vorbă. G.H”.

Julien tresări ușor, reușind să se stăpânească *in extremis*. Încă un șiretlic grosolan? Formularea voit dramatică așa i-ar fi dat de înțeles. Totuși, Julien simți din instinct că presupunerile lui capătă sens în acest context nou.

Stângăcia lui Hertling avea valoare de avertisment.

Bătrânul polițist se afla, vizibil, în dezacord cu colegii, cu superiorii sau cu cine știe cine altcineva și alegea – dar de ce? – să acționeze de unul singur.

Însă Julien ezită. Ce-l atrăsese pe teritoriul german, dacă nu Hertling, care mersese până la a cerceta pentru el mersul trenurilor?

Își dădu seama totuși că nu mai era timp de căutat răspunsuri. Trebuia să se decidă imediat. Fie avea încredere în Hertling, indiferent de pericol, fie era, cel mai probabil, acuzat de omor și reținut în următoarea oră. De data asta ușa celulei ar fi fost închisă de-a binelea.

Ei, și, dacă-s nevinovat? Ce risc?

Dar și Hertling își asuma un risc refuzând să se supună superiorilor. De ce? În orice caz, nu în mod gratuit. Pentru că, evident, nu avea de ales. Pentru că trebuia.

Pentru că adevăratul criminal era încă în libertate.

Eu o să-l găsesc, domnule profesor. Să *nu vă îndoiți nicio clipă de asta.*

Putea, la urma urmei, să aibă încredere în omul acesta care îi făcuse o promisiune?

Vă jur că voi face tot posibil pentru a-l găsi pe ucigașul tatălui dumneavoastră.

Se decise. Ridică ochii din fotografii și îi aținti în cei ai lui Hertling.

Să nu răspundă la mesaj.

Nicio vorbă.

— E terasa, acolo s-a…?

— Da.

Hertling luă înapoi fotografiile și foaia pe care Julien o strecurase cu grijă între ele. Puse totul în dosar, apoi apăsă pe butonul interfonului, aflat pe birou.

— Mă duc la Berg cu domnul Kelsen.

Interfonul pârâi.

— Da, singur.

Hertling luă degetul de pe buton și se ridică, luând dosarul Kelsen.

— Putem merge.

Julien se ridică și el și o luă în urma polițistului. Pașii grei ai acestuia nu exprimau nicio agitație, nicio încordare. Julien se strădui să rămână impasibil, reglându-și mersul după al lui Hertling pentru a rămâne lângă el, ușor mai în spate, ca pentru a marca o formă de distanță respectuoasă. Liftul se afla la celălalt capăt al sălii mari unde forfotea tot personalul brigăzii criminale. Uneori privirile se ridicau spre Hertling și Julien. Priviri în care se citea pânda câinilor ce așteaptă să li se arunce măruntaiele vânatului. Suspectul era dus la locul crimei sale, unde avea să cedeze. Julien se stăpânea. Încerca să arate o figură netedă. Simțea totuși transpirația în josul spinării. Își dădu seama că miroase urât, un iz acru de sudoare, și că încă duhnește a alcool.

Ajunseră la lift. Nimeni nu-i adresase vreun cuvânt lui Hertling în hărmălaia de conversații și

păcănitul mașinilor de scris. Totuși zgomotul scăzuse simțitor când cei doi ieșiseră din birou. De acum așteptau rezultatul expediției la Berg. Hertling apăsă pe buton. Liftul veni încet.

Hertling nu vorbea, iar Julien se abținu să scoată vreun cuvânt. În spatele lor, totul părea să se miște cu încetinitorul, într-o rutină prost jucată.

Ușa liftului se deschise în sfârșit și Julien intră în urma lui Hertling. Al doilea nivel al subsolului. Ușa se închise peste ei cu un zgomot surd.

7.

Ușa liftului se deschise spre o parcare de dimensiuni extravagante, sub lumina alburie a neoanelor. Hertling ieși primul și se îndreptă spre un vechi BMW bej parcat foarte aproape. Se așeză pe locul șoferului. Julien, tot fără să scoată vreun cuvânt, luă loc alături. Comisarul aprinse o țigară și învârti cheia în contact. Farurile luminară pereții scorojiți. Vehiculul dădu în spate, foarte repede. Hertling frână violent, apoi porni din nou înainte, spre o ușă mare de tablă care se deschise în fața lor. Hertling urcă pe o rampă, cu o viteză exagerată, și ieșiră pe o străduță pe care Julien nu o cunoștea.

Atunci Hertling își descleștă în sfârșit buzele.

— La ora asta, ajungem repede.

Julien vru să-i pună întrebări, dar, înainte să poată deschide gura, Hertling îi și făcuse semn cu mâna să tacă. Julien nu insistă.

Într-adevăr, drumul dură puțin. În nici jumătate de oră ieșiseră din oraș. Julien se străduia să-și golească mintea, în timp ce Hertling, deodată mai destins, părea pur și simplu să aprecieze această escapadă cu mașina în penumbra tot mai deasă. Se înnoptase.

Bulevardele de la periferia sudică a Münchenului erau aproape pustii. Drumurile pe care o luară apoi erau și mai puțin frecventate. Nu întâlniră aproape niciun vehicul. Trecură de satul Starnberg, iar lacul apăru în sfârșit, întindere nesigură în bezna aproape deplină. Intrară pe micul drum de pe malul estic. Arborii se înghesuiau de o parte și de alta a șoselei, uneori mascând malul, uneori depărtându-se pentru a lăsa să se vadă oglinda instabilă în care se reflectau luminile de pe malul opus.

•

Cu puțin înainte de Kampfenhausen, Hertling parcă pe acostamentul de pământ bătătorit, sub niște sălcii mari ale căror frunze tinere foșneau în vântul ușor.

Coborâră din mașină.

Hertling făcu câțiva pași în direcția lacului, aflat la numai câțiva metri.

— Vino, Kelsen. Am să-ți vorbesc.

Julien îl urmă. Hertling se opri pe pietrișul malului, iar vârful pantofilor să-i aproape că atingeau apa. Cu fața spre lac, proptit pe picioarele lui robuste, își aprinse o nouă țigară, întinzându-i pachetul lui Julien, care refuză cu un semn din cap. Hertling trase adânc un fum.

— Te bănuim că ți-ai ucis tatăl, începu el fără ocolișuri.

— Știu. Și cum ați ajuns la deducția asta strălucită? replică Julien pe un ton arțăgos, prinzând momentul, gata să reverse asupra lui Hertling toată fierea, toată acea furie înăbușită, toată acea neînțelegere și suferință rece pe care trebuise să o țină în el din ajun.

— Nu te enerva. E foarte serios. O mașină a fost închiriată marți, 18 aprilie, spre seară – adică în preziua morții tatălui tău –, dintr-o agenție de la marginea Bernei. Acest vehicul a fost găsit ieri dimineață la Allmannhausen, la câțiva kilometri de vilă. Un grup de alergători care trece prin fața

casei de două ori pe săptămână confirmă că au reperat mașina chiar în fața vilei dimineața devreme, pe 19 – pe la șase și un sfert.

— Ei bine?

— Problema, Kelsen, e că acest vehicul a fost închiriat la Berna pe numele tău.

— Poftim?

— M-ai auzit perfect. Am pus să ți se ia amprentele digitale în timpul… somnului forțat.

Julien își privi degetele de la mâna dreaptă. Erau puțin pătate cu cerneală neagră.

— Le-am comparat cu cele găsite în mașină. Sunt ale tale. Fără putință de îndoială.

— Glumiți, domnule comisar. N-am închiriat niciodată o mașină la Berna, cu atât mai puțin marțea trecută!

— Eu vreau să te cred, Kelsen. Dar pentru colegii și superiorii mei chestiunea e, din păcate, rezolvată. Așteaptă de la mine să te fac să mărturisești – deși, cu dovezile existente, s-ar putea lipsi de asta. Mărturia rămâne însă foarte prețuită la noi.

Hertling se strâmbă, făcând o mutră ciudată, de parcă ar fi ținut să demonstreze că lui nu prea îi convine acest principiu.

— Nu mai rămâne decât problema armei, pe care sperăm să o găsim repede. Dacă nu cumva ai avut prezența de spirit să o arunci în lac…

— Sunteți țicniți! Toți! Complet nebuni!

— Eu nu. Și sunt singurul care mai poate să te scape. N-ai de ales, Kelsen. Trebuie să ai încredere în mine și să mă asculți orbește. Nu e o capcană. Trebuie *într-adevăr* să ai încredere în mine.

— Și de ce-aș avea încredere în dumneavoastră?

Julien, simțindu-se pe marginea unei prăpăstii căreia nu reușea să-i măsoare adâncimea, se revolta, într-un efort jalnic și disperat de a înțelege, de a recăpăta controlul asupra situației. Îl credea pe Hertling, avea încredere în el. Inconștient, alegerea lui era deja făcută. Însă mânia trebuia să

izbucnească. Și Hertling era în acel moment singura persoană asupra căreia această mânie putea să se descarce – și să se sfărâme.

— Atunci de ce mă credeți dumneavoastră nevinovat, iar ceilalți nu? De ce, pentru numele lui Dumnezeu? *Nu* mi-am omorât tatăl! E așa de complicat de înțeles?

— Potolește-te, îl îndemnă Hertling. De ce? De ce nu cred în vinovăția ta? Pentru că te cred inteligent, Kelsen. Prea inteligent ca să lași atâtea urme. Știu că universitarilor le lipsește – cum să zic? – simțul practic. Dar de aici și până la a se juca de-a Tom Degețel… Nu, hotărât lucru, prea multe elemente te acuză. Pentru mine, e vorba de o înscenare. Făcută de cine? Pentru cine? Asta rămâne necunoscut. Cred că n-ai un alibi valabil pentru perioada dintre marți seară și miercuri la prânz?

— Păi… Am lucrat acasă marți, de pe la două până noaptea târziu. Mi se întâmplă des. M-am culcat, poate, pe la trei dimineața, nu țin minte exact. Locuind singur, nu prea am program. Am dormit până târziu a doua zi și… m-am dus la Universitate pe la ora unu, colegul meu Maxime de Reyff vă poate confirma.

— Ar fi absolut inutil. Ai fi avut din belșug timp să faci drumul dus-întors, cu mașina personală până la Berna, apoi cu mașina închiriată până la Berg, apoi să te întorci, știu eu, cu trenul, de exemplu, la Berna, de unde să-ți recuperezi mașina pentru a ajunge la Universitatea din Freiburg la ora unu. Cu o planificare riguroasă, este întru totul posibil. Ai dormit singur, bine înțeles?

— Da, domnule comisar. Eram singur acasă, lucram.

— Evident. Cu asta, Kelsen, ești terminat. Fără alibi valabil, cu amprente gârlă… Ba chiar acum tocmai ți se compară amprentele cu cele prelevate în interiorul vilei, și să fii sigur că or să corespundă! În sprijinul nevinovăției, nu avem

decât spusele tale. Și convingerea mea. E cam puțin, cred că ești de acord.

— Ce așteptați de la mine? întrebă Julien după o tăcere apăsătoare. Nu pot să vă spun nimic altceva decât adevărul. Nu mi-am omorât tatăl. Nu m-am mișcat din Freiburg.

— Să admitem. Cine o să te creadă? Și amprentele?

— Nu știu, domnule comisar, nu înțeleg. E… ca și cum nu aș mai avea niciun control asupra propriei mele existențe, ca și cum aș suporta un scenariu scris pentru mine de alții. Nu știu cum au ajuns amprentele mele în nenorocita aia de mașină.

— Amprentele pot fi contrafăcute. Nu se întâmplă des, din fericire pentru noi – și, totodată, pentru câțiva nevinovați –, dar e posibil. Cineva a putut, fără știrea ta, să obțină un mulaj după buricele degetelor tale. Apoi amprentele au putut fi reproduse pe niște mănuși speciale. Pare science-fiction, dar e realizabil – chiar dacă nu frecvent. Dacă ești obișnuit cu băutele monumentale, ca aceea de astăzi, cineva ar fi putut să facă un mulaj când erai beat mort…

— Nu sunt alcoolic, domnule comisar. N-am mai fost în starea asta de când… de ani de zile, vă asigur.

— Știi, toți spun așa… Dar, în cazul tău, te cred. Nu cred că ai fi ajuns unde ești dacă aveai probleme cu alcoolul. Înțeleg că perioada asta e legată de circumstanțele prezente – și, poate, de altele, pe care nu le cunosc.

După această aluzie, Hertling tăcu. Julien nu răspunse, dar se miră încă o dată să vadă cât de bine nimerea Hertling.

— O intervenție chirurgicală, recent? spuse Hertling schimbând subiectul.

— Păi… da. Acum vreo două luni. Apendicită. Nimic grav, dar… era nevoie de operație.

— Interesant. Nu apendicita în sine, firește.

Hertling râse sincer, ca și cum informația că Julien suferise o intervenție pica la momentul potrivit ca să destindă atmosfera.

— Anestezie generală?

— Da. Credeți că…?

— Orice e posibil. Dar, într-adevăr, mulajul poate fi efectuat în acel moment. De către un doctor, o infirmieră, un anestezist – sau de orice impostor care s-ar fi strecurat în secție când erai la postoperatoriu, de exemplu. Singur. Aproape nesupravegheat. Unde se întâmpla?

— Eram la Berna, pentru un seminar. Așa că am fost internat, când am făcut criza, la *Intelspital*.

— E mare?

— La spital vă referiți? Unul dintre cele mai mari din Elveția, îmi închipui.

— Atunci totul este de conceput. O să mă interesez. Poate că personalul a observat ceva anormal sau vreun intrus. Trebuie să înțelegi, Kelsen, că e vorba doar de ipoteze, dar totul e de conceput. Numai că nimic din toate astea nu e solid, îți dai seama. Dacă îmi prezint pur și simplu concluziile, așa cum sunt, o să mi se râdă în nas – sau o să fiu trimis să mă odihnesc la Garmisch sau în altă parte.

— De ce vă asumați riscul de a mă crede nevinovat, domnule comisar? întrebă Julien pe nepusă masă. Dacă nu sunt, vă dați seama ce pericol reprezint?

— Fără a vrea să te jignesc, nu te văd nicidecum ca pe un criminal periculos. Tu, periculos? Nu e deloc credibil – încă o dată, fără a vrea să te ofensez. Am, cum să spun? niște intuiții. Care, în treizeci și ceva de ani de carieră, nu m-au înșelat niciodată – sau aproape. Nu ești un ucigaș, Kelsen. În orice caz, nu în modul ăsta. A fost o execuție, programată cu mult timp înainte, iată sentimentul meu.

Hertling tăcu un moment.

— Și îmi ești… simpatic.

După această mărturisire, îi întinse iarăși pachetul de țigări lui Julien, care de data asta acceptă. Hertling aprinse cele două țigări, iar fumul alb urcă încet în întunericul opac străpuns de lumina farurilor BMW-ului.

Julien inspiră adânc. Hertling nu credea în vinovăția lui. Înțelese că în acel moment bătrânul comisar, care-i plăcuse din primele minute, își dădea seama acum, era aliatul său cel mai sigur – singurul sprijin adevărat, singura barieră care-l mai despărțea de arestul provizoriu.

Făcuse alegerea bună.

— Ce aveți de gând să faceți cu mine, domnule comisar?

— Să te țin cât mai mult timp posibil în libertate… și în viață.

— Nu cumva dramatizați puțin? întrebă Julien schițând un zâmbet.

Vântul se înteți prin sălcii. Foșnetul discret al crengilor deveni un freamăt strident. Pe pietriș, resacul se făcu mai puternic. Valuri de apă neagră le atingeau acum pantofii și ei se retraseră.

Spume negre, se gândi Julien, fără să știe de ce.

— Nu cred. Cineva încearcă să-ți pună în cârcă un paricid. Iar cel care e în spatele tuturor acestor lucruri nu-ți vrea binele. Ba chiar aș paria că, dacă tentativa lui eșuează, o să te ia la țintă pe tine. Nu putem exclude nimic în stadiul ăsta.

— Dar ce pot să fac?

— O să ordon să fii pus sub supraveghere. O să pretind că probele acuzatoare nu mă conving pe deplin – ceea ce e un eufemism. Asta o să justifice decizia. Cum aștept un pas greșit din partea ta, câinii mei o să te urmărească peste tot. E o atitudine credibilă.

— Atunci de ce nu mă băgați direct în arest provizoriu?

— Te vreau liber – sau, cel puțin, cât mai liber cu putință. Am nevoie de tine. Cred că, lăsându-te liber, cel puțin în aparență, încurc planurile

criminalului. Așa că o să fie silit să reacționeze. Cum? Încă nu știu. Dar e posibil să încerce fie să te elimine – cine știe? Să fie vorba de o ură familială, de cineva supărat pe întreaga ta familie? –, fie să intre în contact cu tine, într-un fel sau altul. Oricum ar fi, faptul că te vede în libertate, cu probele pe care le-a acumulat totuși împotriva ta, o să-l intrige. Și o să-l forțeze să reacționeze – și, poate, să facă o greșeală.

— Dar superiorii dumneavoastră nu sunt de acord?

— Nu. Așadar depinde de mine să găsesc elemente în sprijinul ipotezelor mele. Dar nu am nimic deocamdată. Și, după părerea mea, nu ținându-te în arest o să progresez. Punerea sub supraveghere este compromisul pe care l-ar accepta superiorii mei – cel puțin pentru o scurtă perioadă – și care o să-mi permită să acționez. Și, la nevoie, să te protejez. Până aici, nimic deosebit.

Polițistul tăcu un moment.

— În schimb, mai excepțional este să avertizez persoana pe care o pun sub supraveghere, încheie el cu un zâmbet sarcastic.

Un zâmbet de prădător, își spuse Julien.

Dar acest prădător periculos, acest lup bătrân corcit cu urs era de partea lui.

— Și biletul? Chiar era necesar? N-ați fi putut să-mi spuneți toate astea în biroul dumneavoastră?

Hertling ridică din umeri.

— Bănuiesc că e din cauza înclinației mele spre melodramă.

Schiță un zâmbet de scuze.

— Preferam să discutăm liniștit. Poate că devin paranoic… Dar era totodată cel mai bun mod de a te forța să vii cu mine fără să pui întrebări. Pur și simplu n-aveam chef să-ți răspund la comisariat. Încerc, în general, să evit să le explic suspecților metodele mele neacademice la două uși de biroul șefului meu.

Julien se surprinse zâmbindu-i lui Herling, care ridică iar din umeri.

Vântul se domoli brusc. Uimitor de repede, lacul redeveni neted.

— Când pot recupera corpul tatălui meu?

— Mă așteptam la întrebarea asta. Nu înainte ca ancheta să se finalizeze – și să-ți dovedească nevinovăția. Toate-s legate de acum.

— Înțeleg. Mulțumesc, domnule comisar, pentru tot ce veți face.

Julien aruncă chiștocul în lac.

— O să-mi mulțumești când o să obțin un rezultat. Fiindcă, deocamdată, pe tine te pun în pericol. Îți asumi un risc, s-ar putea să încerce să te elimine.

Hertling oftă.

— Hai, cred că până la urmă vrei să vezi vila.

— Da, ați ghicit. Vreau s-o revăd.

De data asta, Hertling își puse mâna enormă pe umărul lui Julien, ca pentru a-l avertiza că vin zile grele.

Nu era nevoie s-o spună, Julien înțelesese foarte bine.

Fără o vorbă, se întoarseră împreună la mașină.

Deasupra lor, crengile plecate ale sălciilor rămâneau imobile.

8.

Peste nici cinci minute, ajungeau în fața vilei. Hertling parcă vizavi, pe trotuarul care trecea pe lângă un șir de grădini urcând spre clădirile impunătoare ce dominau satul, drumul și lacul.

Casa în care își petrecuse Julien copilăria se afla puțin mai jos față de nivelul drumului. Parcul cobora într-o pantă lină până la țărm. O poartă de fier forjat, dând direct în drumul care traversa satul de la un capăt la altul paralel cu lacul, interzicea

accesul în grădină. Când se apropie, Julien descoperi sigiliile. Hertling le smulse cu o mișcare bruscă, iar bucățile de ceară căzură pe grilaj provocând un mic clinchet pe metal. Apoi Hertling se dădu la o parte, pentru a-l lăsa pe Julien să intre în grădină.

Abia trecu de poartă și pe Julien îl izbi un miros imposibil de identificat cu siguranță. Un amestec de efluvii de primăvară, de izuri râncede de lac și de lemn putred și de emanații în noaptea călduță ale pământului încălzit toată ziua de soarele strălucitor.

Era o prostie, dar Julien simțea că nimic nu se schimbase.

Mergea spre intrare, cu Hertling în urma sa. Cu cât se apropia de ușă, cu atât pașii îi încetineau.

În sfârșit, ajunse la canatul de lemn deschis la culoare.

Iar sigilii.

Julien scoase mănunchiul de chei și introdusă una în yală. Hertling îl lăsă. Împinse batantul, care scârțâi foarte puțin la jumătatea mișcării, cum se și aștepta, de altfel.

Sigiliile de ceară săriră.

Era acasă, după trei ani de absență.

— Pot să te aștept afară. Am lăsat lucrurile, în măsura posibilului, așa cum erau. Nu am luat decât strictul necesar pentru nevoile anchetei.

Cuvintele lui Hertling se pierdură în liniștea vestibulului. Julien se mulțumi să aprindă lumina, fără să răspundă.

Porni tăcut, spectru printre spectre, și rătăci prin casă până pierdu noțiunea timpului. Traversă livingul bine aranjat – parcă se simțea peste tot ecoul unei existențe ordonate întrerupte brusc – ca să ajungă pe terasă.

Aerul rece dinspre lac îl izbi în față când deschise ușa cu geam. Priveliștea care i se oferea era cea pe care tatăl său o contemplase în

momentul morții, știa asta inconștient, fără ca Hertling să trebuiască să-i precizeze.

Se aștepta să vadă o siluetă trasată cu creta pe dale, dar nu văzu nimic. Doar două bălți mari de sânge închegat, de un maro coagulat, în lumina care se revărsa din salon.

Trebui să se sprijine cu amândouă mâinile de micul zid de piatră care delimita terasa.

Nu vedea decât lacul negru și scânteierea neclară de pe malul opus.

•

Avea corpul greu. Mâinile sprijinite pe zidul de piatră care delimita terasa îl dureau, brațele îi erau deja reci și amorțite.

Aceasta fusese una dintre ultimele senzații ale tatălui său, această certitudine absolută puse stăpânire pe el. Julien știa că retrăiește, foarte clar, ultimele clipe ale celui care-l crescuse, educase, iubise. În plimbarea prin casă, trecuse prin ceața subțire care-l despărțea de tatăl lui; trăia, preț de o clipă, prin tatăl lui.

Nu putea scăpa de acest sentiment macabru care rămânea totuși neformulat în limburile minții lui: trăia pur și simplu moartea părintelui său, în propriul lui trup. Acest vis cu ochii deschiși avea greutatea lucrurilor adevărate.

Nu avea niciun sens și totuși așa se întâmpla.

Ca și tatăl său înaintea lui, simți o prezență în spate.

O viață, asupra căruia nu avea niciun fel de control, o alteritate radicală se ridica în spatele lui. O voință independentă, complet liberă, se manifesta aproape de el, fără să o poată influența sau măcar înțelege.

Încercă să se întoarcă și reuși doar după un lung efort, de parcă voința și corpul lui o luaseră pe două căi diferite. Avu pentru o clipă senzația că nu mai este decât un bloc de gheață, fără suplețe sau forță, că creierul nu mai comandă decât imperfect.

•

Văzu în sfârșit că Hertling se află în spatele lui și vraja stranie care-l cuprinsese se rupse deodată. Redeveni el însuși.

— Nu rămâne aici, e inutil.

Hertling avea dreptate, Julien înțelegea asta.

— Urc puțin în camera lui și vin.

— Te aștept afară, repetă Hertling.

Polițistul traversă livingul și se opri în cadrul ușii, cu spatele la Julien, care se întorcea încet, părăsind fără tragere de inimă terasa.

O clipă mai târziu, un nor albastru îl înconjura deja pe Hertling în haloul de lumină crudă răspândită de becul de la intrare.

Julien se apropie de scara din lemn masiv, pe care o urcă încet. A doua ușă pe dreapta. Camera tatălui său. Patul din lemn sumbru, simplu și impozant, în care, fără îndoială, fusese conceput. Patul în care tatăl și mama lui, pe care nici nu și-o mai amintea, făcuseră dragoste. Patul în care, apoi, tatăl său dormise singur, timp de aproape treizeci de ani.

Patul care de acum nu avea să mai adăpostească niciun cuplu, în care nu avea să mai doarmă nimeni.

Julien se pregătea să iasă din încăperea prea mare, prea goală în care mintea i se pierdea, lovindu-se la nesfârșit de pereții reci, când privirea îi rămase agățată de un detaliu. Niște cărți pe noptieră. Nu se putu abține.

Voia să afle ultimele lecturi ale tatălui său.

Dostoievski. *Crimă și pedeapsă.* Crima, totuși, el o comisese până la urmă, lăsându-și tatăl să îmbătrânească și să moară singur. *Negustorul de nisip* de E.T.A. Hoffmann. O poveste care întotdeauna îl înspăimântase la culme, fără motiv, până la maturitate. Nu-i plăcuse Hoffmann. Și nu știuse niciodată că, dimpotrivă, tatăl lui îl aprecia.

Julien abandonă, renunțând să surprindă lecturile tatălui său, ca și cum și-ar fi dat seama

deodată că săvârșește o indiscreție grosolană – un act de pur voaiorism.

Oricum, știa că aceste cărți nu-i pot spune nimic despre tatăl său. Nu puteau să-i vorbească decât despre el însuși. Și nu avea nevoie să i se vorbească despre el.

Fără menajamente, îi puse înapoi pe Dostoievski și pe Hoffmann peste cartea următoare – un volum de Hermann Hesse, nici nu încercă să vadă care.

Un carnețel cu copertă neagră, unsuroasă și uzată, alunecă pe covor. Căzuse din *Negustorul de nisip.*

Julien ezită, apoi se aplecă. Luă carnețelul și îl răsfoi repede.

Pagini îngălbenite de vreme, majoritatea nescrise. Cincisprezece pe zece centimetri. La sfârșit, o listă de locuri căreia Julien nu-i înțelese semnificația. „Budapesta – Salzburg – Regensburg – Hallstatt – München – Berg”. Acestor locuri le corespundeau date, cele mai vechi ajungând până la ultimii ani ai războiului și corespunzând Budapestei, și așa mai departe, în succesiune cronologică. Data cea mai recentă era mai veche de treizeci de ani. Totuși cerneala acestor cuvinte părea mult mai proaspătă decât suportul pe care fuseseră mâzgălite. Restul carnețelului nu conținea, la prima vedere, niciun indiciu. În cea mai mare parte, erau schițe în creion – vederi urbane, cel mai adesea –, însoțite uneori de o dată. Și câteva acuarele. În mod evident, totul făcut de mâna tatălui său. Un hobby pe care fiul nu i-l cunoștea.

Julien băgă mașinal carnetul în buzunarul interior al hainei și ieși definitiv din cameră.

Hertling îl aștepta la intrare, în obișnuita lui ceață de tutun.

— Hai, închide ușa și vino cu mine. Mai am câteva întrebări să-ți pun. Cel puțin aici o să fim liniștiți.

— Vă urmez, domnule comisar.

Julien încuie ușa vilei învârtind cheia de două ori.

Nu era sigur că va mai reveni vreodată aici.

— Ce vârstă avea exact tatăl dumneavoastră? Am citit, dar am uitat informația asta.

— Șaizeci și opt de ani, domnule comisar. Era născut în 1921.

— I-aș fi dat mai mult…

Hertling tăcu.

— Și sigiliile?

— Poftim. A, nu-i nicio problemă, o să sun din mașină ca să vină cineva să le pună înapoi. Oricum, acum nu mai are mare importanță.

Erau deja în mijlocul drumului, la câțiva metri de BMW-ul lui Hertling. Acesta părea să ezite în a aborda un subiect dificil. Julien aștepta.

Fără să știe de ce, se hotărî să nu-i spună nimic lui Hertling despre carnet. De altfel, polițiștii care percheziționaseră vila cu siguranță îl observaseră. Era imposibil să nu fi răsfoit cărțile de pe noptieră. Iar dacă nu-l luaseră înseamnă că nu descoperiseră nimic folositor în el.

— S-o lăsăm baltă, zise Hertling. Sunt obosit. Și tu, cu siguranță.

Julien ridică din umeri. Dimpotrivă, se simțea extrem de energic și de lucid, ținând cont de cum se derulase ziua.

— Te duc la *Bayerischer Hof*. Mâine o să luăm prânzul împreună, într-un loc discret. Pentru seara asta, să nu mi-o iei în nume de rău, dar mi-e destul.

Urcară în mașină. Hertling demară în tăcere.

•

Treizeci de minute mai târziu, Hertling îl lăsa pe Julien în fața Isartorului. Făcându-i un semn din cap în același timp amical și dezabuzat, porni în trombă. BMW-ul dispăru, înghițit de trafic.

Julien contemplă ceea ce rămăsese din vechea poartă a orașului și o luă cu pași iuți spre Marienplatz.

9.

— Domnule comisar! Am o informație care schimbă datele problemei.

Inspectorul Hanspeter Schwarb alergă spre Hertling când acesta ieșea din lift. Sala cea mare a brigăzii părea în clocot. Hertling își privi adjunctul cu un aer interogator, fără să scoată o vorbă.

— Am vorbit cu vecinii lui Kelsen de la Freiburg, cum mi-ați spus. Una dintre ele – Angelique Schaller, studentă la economie, din ce mi-a spus – confirmă că l-a văzut pe scara imobilului când trecuse de două și jumătate dimineața. Vorbea prost germana, dar a reușit să-mi precizeze că se întorcea de la o petrecere și că el ieșea, în mod evident, să ia aer înainte de culcare. Pare-se că i se întâmplă des. Se întâlnesc uneori în fața clădirii la asemenea ore și schimbă câteva cuvinte. Totuși, în seara aia ea se afla deja pe palierul de la etajul doi când l-a văzut ieșind din apartamentul de la unu, iar el, după spusele ei, n-a observat-o. Știe că lucrează adesea până târziu, așa că n-a fost surprinsă să-l vadă ieșind în acel moment al nopții. Locuiește chiar deasupra și m-a asigurat că l-a auzit întorcându-se la vreo zece minute după ea.

Schwarb se opri gâfâind. Înalt și slab, afișa o expresie aproape dezamăgită, care-l făcu să zâmbească pe Hertling.

— Deci, dacă Kelsen era la Freiburg la două jumate sau chiar la trei fără un sfert dimineața, ar fi greu să-și fi omorât tatăl la Berg trei ore mai târziu?

— E prea scurt timpul, cred, recunoscu Schwarb. Dar rămâne posibil.

— Haide, Schwarb, fii sincer! Mai ales că legistul, în raportul complet pe care l-am primit chiar înainte să plec, arată că împușcătura a precedat moartea cu peste două ore, ceea ce ne dă

aproximativ ora cinci dimineața, poate chiar mai devreme. Îl vezi făcând drumul Freiburg-München în atât de puțin timp? În două ore?

— Nu păreți prea surprins, remarcă Schwarb pe un ton agasat. Discuția de la Berg a dat vreun rezultat?

— Nu-l credeam vinovat, răspunse Hertling, eludând cea de-a doua întrebare.

— Pot să-i chem înapoi pe băieții care fac filaj în fața hotelului? întrebă Schwarb, trăgând concluziile care se impuneau.

— Nu.

Privirea lui Hertling deveni deodată mai dură. Schwarb rămase interzis, cu mâna suspendată deasupra receptorului pe care voia să-l ridice.

Maxilarul puternic al lui Hertling se crispă.

— Kelsen rămâne sub supraveghere.

Hertling dispăru în biroul său, lăsându-l pe inspectorul Schwarb pradă unei dureroase incomprehensiuni.

* * *

Când se trezi a doua zi dimineață, puțin înainte de ora șapte, primul reflex al lui Julien fu să arunce o privire spre Promenadeplatz de la fereastra camerei. Mașina banalizată care-l așteptase cu o seară înainte la intrarea hotelului dispăruse, însă doar ca să fie înlocuită de alta, asemănătoare și parcată aproximativ în același loc. Supravegherea ordonată de Hertling era într-adevăr efectivă – chiar dacă, vizibil, eficacitatea fusese privilegiată față de discreție. Dacă, așa cum părea să gândească Hertling, criminalul ar fi încercat să intre în contact cu Julien, era puțin probabil să nu remarce supravegherea polițienească asupra acestuia.

Julien ridică din umeri. În definitiv, nu credea că Hertling avea să obțină ceva printr-un astfel de procedeu. Și, între timp, el rămânea oficial suspectul numărul unu. Toate acestea din cauză că

nu putea dovedi că nu pusese piciorul în München de mai bine de trei ani.

Ce căcat de nedescris.

După un duș, Julien ieși din cameră. Ca și în ajun, evită sala unde se servea micul dejun. Ajuns în stradă, făcu un experiment. O luă spre Odeonsplatz, pe Maffeistraße. După aproape o sută de metri, întoarse capul. Mașina demarase și îl urmărea de la distanță. Discreție asigurată. Ezită dacă să se ducă să-i întrebe pe cei doi amărâți care-l filau dacă nu vor să bea o cafea cu el. În starea în care erau… Se abținu totuși, amintindu-și că nu ar trebui să fie la curent că este sub supraveghere. Se întrebă totuși dacă unei persoane neștiutoare i-ar lua mai mult sau mai puțin de zece minute ca să-și dea seama. Mai puțin, cu siguranță. Jalnic. Chiar și în *Derrick* polițiștii păreau mai eficienți – și ceva mai ingenioși. Ca să vezi, realitatea putea fi și mai descurajatoare decât cea mai deprimantă ficțiune. Hertling avea să fie pus, cu siguranță, în fața unei alegeri foarte simple: să-l bage la zdup, în lipsa unui vinovat mai credibil, sau să se pensioneze anticipat.

La Garmisch sau în altă parte.

Mânat de o intuiție subită, Julien se opri, apoi făcu cale întoarsă.

Nu era cu putință.

De ce-i luase atât de mult să facă această legătură?

Reveni în grabă la hotel. Mașina se opri când trecu pe lângă ea. Urcă în cameră cu toată viteza. Își strânse lucrurile în mai puțin de un minut și jumătate și se repezi spre ieșire. Deschisese deja ușa de sticlă, cu geanta în mână, când observă mina năucită a recepționerului. A, da, mai era un detaliu.

Julien se îndreptă spre tejghea și, cu un aer vădit iritat, ceru nota. Uluit, recepționerul o pregăti îndată. Julien plăti într-o clipită, învrednicindu-l pe

funcționarul descumpănit cu un zâmbet crispat și cu un bacșiș. Apoi plecă iar în fugă.

Se opri pe treptele de la intrare, căutând din ochi, cu disperare, un taxi.

Locul era gol.

Înjură și o luă iar la fugă înspre Theatinerstraße, apoi spre Marienplatz. Spera ca acolo să găsească repede o mașină. Iar Hertling și ceilalți să se ducă dracului. Inclusiv cei doi tâmpiți din mașina gri – de fapt, mai ales ei.

Nu mai avea nimic de făcut la München. Știa bine unde trebuie să se ducă.

Vechea imagine a pantelor împădurite și abrupte care plonjau într-un lac rece și albastru îi dansă o clipă prin fața ochilor în timp ce fugea mâncând pământul.

Cel puțin una dintre însemnările din carnet căpăta sens.

Trebuia cât mai repede să treacă în Austria și să ajungă la Hallstatt.

* * *

— Kelsen a luat un taxi până la aeroport. De acolo a închiriat o mașină și a luat-o pe autostrada spre Salzburg. O să treacă granița în mai puțin de un sfert de oră.

Ceasul de la comisariatul central arăta ora zece și treizeci și cinci de minute. Hertling se uită distrat la interlocutorul său, parcă pentru a-i da de înțeles că știrea îl interesează prea puțin.

— Nu știe că nu mai este suspectat și totuși pleacă, murmură el. Știe sau a ghicit ceva ce noi nu știm.

— Băieții o să trebuiască să-l abandoneze la frontieră. N-avem nimic împotriva lui. Nimic ca să-i putem avertiza pe colegii austrieci. Kelsen e liber.

Hertling oftă.

— Aș fi vrut să-l revăd și să-l anunț că acuzațiile împotriva lui au fost retrase.

— Înțelesese că-l bănuim? I-ai sugerat clar sau încercai una dintre manevrele tale întortocheate?

Hertling nu răspunse la întrebarea care i se punea și se îndreptă spre biroul său.

— Cred că încep să înțeleg… Supravegherea era un mod de a sta cu ochii pe el așteptând un pas greșit sau era o protecție? Răspunde, Hertling!

Hertling se opri, dar nu se întoarse.

— Câte puțin din amândouă, domnule director.

Ușa biroului se trânti violent.

10.

Autostrada defila repede, parcă înghițită cu lăcomie de mașina lui. Se apropia granița. Iar Volkswagenul gri al îngerilor să-i păzitori continua să-l urmărească. Julien aștepta curios să le vadă reacția. Aveau să încerce să-l intercepteze? Sau îl lăsau să părăsească teritoriul german? Sau, a treia posibilitate, continuau filajul pe teritoriul Austriei? Problema nu era lipsită de interes. Dar Julien nu simțea nicio încordare.

Aștepta pur și simplu să vadă ce deznodământ se va contura.

În cele din urmă, fu vorba de a doua opțiune. Julien văzu postul de vamă pe care-l ghicea în depărtare, până când îi distinse toate detaliile – împletirea de grinzi metalice pe deasupra autostrăzii. Reduse viteza și ajunse aproape la pas în fața clădirilor triste. Funcționarul se mulțumi să arunce un ochi la placa de înmatriculare, apoi, cu un aer obosit, îi făcu semn să treacă. Julien nu avusese timp să coboare de tot geamul. Redemară încet, făcându-i vameșului un semn rigid din cap. În oglinda retrovizoare văzu Volkswagenul, care se afla chiar în spatele său, trăgând pe dreapta, iar cei doi zbiri coborâră. Niște vameși veniră la ei. Julien acceleră. Siluetele dispărură din câmpul său vizual.

Trecuse.

Nu se luase decizia de a fi arestat la frontieră. Asta însemna că Hertling reușise să mai câștige timp. Dar, cu siguranță, poliția austriacă fusese prevenită. Trebuia să se aștepte ca supravegherea să fie reluată. Julien își promise să-i repereze cât mai repede pe noii săi însoțitori. Dar, până atunci, drumul spre Salzburg îi era deschis.

După ce ocoli Salzburgul, Julien ieși de pe autostradă. Nu știa exact drumul spre Hallstatt. Singura dată când fusese acolo avea numai cinci sau șase ani. Mersese cu mașina, împreună cu tatăl său, care-i spusese că se duc să vadă „casa mamei”. Mai târziu, aflase că era vorba de o reședință deținută de familia mamei sale, care, fiind singură la părinți, o moștenise, înainte ca soțul ei s-o moștenească la rândul lui. Din ce înțelesese el, tatăl și mama sa petrecuseră acolo momente fericite înainte să se nască el. Presupunea că, de acum, casa aceea pe care și-o amintea clar este a lui.

Tatăl lui îl adusese aici doar pentru o zi. Plecaseră devreme din München și se întoarseră când se înnopta. Încă de pe atunci înțelesese că revenirea în acest sanctuar fusese dureroasă pentru tatăl lui. De altfel, experiența nu fusese repetată. Dar el nu uitase. Există imagini care, fără motiv, rămân imprimate cu o claritate remarcabilă în memoria unui copil, imagini care îl însoțesc până la maturitate. Pentru Julien, imaginea lacului Hallstatt era una dintre acestea. Dar rămăsese un tablou fără titlu, o fotografie fără legendă. Iar drumul până acolo i se șterse cu totul din amintire. Astfel încât Julien ajunsese până la urmă să se îndoiască de existența acelui loc. Malul fără nume căpătase încetul cu încetul consistența unui vis, fragil ca o ceață și totuși imuabil ca o stâncă de granit cenușiu. Iar în dimineața aceea își regăsise numele, într-un carnețel negru și uzat, pentru a-și relua locul în lumea lucrurilor reale.

* * *

Drumul domina unul dintre nenumăratele lacuri presărate prin Salzkammergut, giuvaere nenumărate ale unei podoabe de gigant împrăștiate în toate zările. Însă nu era cel după care umbla Julien. Cel pe care-l vedea, în caseta de bijuterii a unor coline line, printre pajiști și păduri, nu avea frumusețea frustă și fără concesii a celui pe care-l căuta. A celui pe care-l aștepta.

Zărind un sat la capătul întinderii de apă, ieși de pe drumul principal. Avea nevoie de o hartă rutieră a regiunii sau măcar de niște indicații. Fuschl am See scria pe panoul de semnalizare. Julien parcă Audiul închiriat în minuscula piață a satului, unde reperase un chioșc care ar fi putut, cu siguranță, să-i satisfacă modestele pretenții.

Peste nici cinci minute, Julien se întorcea la mașină, cu o hartă rutieră în mână. Așezându-se la volan, o desfăcu parțial și își trasă repede itinerariul. St. Gilgen, Bad Ischl, Hallstatt. Vreo oră de mers spre inima masivului Daschstein. Julien împături la loc harta și porni iar la drum, sub soare.

Șoseaua pe care trebuia să o urmeze pentru a ajunge la Hallstatt străbătea o regiune pe care acum o descoperea. Care i se oferea pentru prima oară și îl fermeca. Munții deveneau mai înalți, pădurile, mai sumbre, argintul lacurilor, mai strălucitor – dar fără a lipsi peisajul de o formă stranie și îmbătătoare de blândețe.

Julien trăia ca pe o eliberare această călătorie în partea cea mai profundă din Salzkammergut. Singur pe drumurile aproape pustii, se adâncea cu bucurie într-un ținut necunoscut și fermecător, iar capul i se golea odată cu kilometrii. Se întrebă dacă această zonă minunată nu avea capacitatea de a-l face pe străinul care se aventura imprudent pe aici să-și uite toată existența trecută. Dacă era cu putință, cu atât mai bine! Să-și piardă memoria și identitatea nu-l speria. Dimpotrivă.

Julien nu rezistă dorinței de a se mai opri o dată, pe malul lacului Wolfgang. Își amintea că citise undeva despre St. Gilgen, unul dintre satele de care trecuse deja. Avea o legătură cu Mozart. Sau cu soția lui. Sau poate cu sora lui. În sfârșit, poate că numele lacului nu venea de la compozitor. Sau poate că, în definitiv, nu avea nimic de-a face.

Ghicea în față, în ceața ușoară a acestui sfârșit de dimineață, satul St. Wolfgang. Ca să ajungă acolo, ar fi trebuit să ocolească lacul. Nu avea timp. Dar își promise, urcând în mașină, că va reveni. Într-o zi. Poate.

Dacă i s-ar lăsa timpul…

Nu știa de ce acest gând îi trecu brusc prin minte. Dar înțelese că avea să-și amintească această clipă, așezat la volan, cu Wolfangsee în fața ochilor. De acum timpul îi era numărat. Și în această regiune stranie, unde timpul părea nu doar să se fi oprit, ci să fi dispărut pur și simplu, căpătă deodată această certitudine. Certitudine de care nu mai avea să scape.

Înțelese, de asemenea, că în anii care-i mai rămâneau avea de dat socoteală. Cui? Habar n-avea. Dar asta făcea și mai puternică această convingere născută din spumele lacului. Libertatea lui era doar o amăgire. Fusese liber până atunci? Nu, trebuia să recunoască. Și nu avea să fie nici de acum înainte. Trebuia să se împace cu acest gând.

Demară.

* * *

Șoseaua se derula în continuare. Trecuse de Bad Ischl, fără să oprească, cum ar fi vrut totuși, la *Kaiservila,* ruina moartă și goală de pe înălțimile micului oraș. Nu avea timp.

Trebuia să ajungă la Hallstatt.

* * *

Șoseaua se ținea de malul lacului, rece ca un ghețar. Pantele abrupte cădeau direct în apele întunecate, abia lăsând puțin loc șoselei asfaltate. Zade, pini și molizi se agățau, încăpățânați, de

flancurile muntelui. În unele locuri, soarele amiezii nu ajungea să lumineze țărmul. Această atmosferă de capăt al lumii, de unde orice blândețe dispăruse iremediabil de astă dată, îl atingea pe Julien până-n adâncul inimii. Ajungea.

Se succedau tunelurile, fiindcă relieful nu mai tolera niciun drum între apă și munte.

Și, deodată, ieși la lumină.

Hallstatt se odihnea pe mal, într-o adâncitură a muntelui, în lumina ireală care cobora din înălțimile înghețate. Pe o culme al cărei nume nu-l știa mai era puțină zăpadă, albă și proaspătă. Întinderi înghețate care respirau și a căror răsuflare încrețea unda sumbră și adormită a lacului.

Hallstatt, pe care-l regăsise într-un carnet vechi, îl aștepta răbdător.

•

Parcă Audiul la ieșirea din sat și reveni pe jos spre centru. Din instinct, pașii îl conduseră pe niște străduțe până la biserica ce domina casele cochete înghesuite de-a lungul malului. Toate fațadele respirau calm, un calm reliefat de balcoanele cu flori și de obloanele proaspăt vopsite. Ziduri de piatră uscată susțineau micile grădini delicate, unde primăvara domnea deplin, ca un copil răsfățat în mijlocul jucăriilor împrăștiate. Panta făcea ca nicio fațadă să nu poată da altundeva decât spre lac, clădirile construite mai retras părând să se etajeze deasupra celor strânse pe țărm. Pădurea domina cătunul suspendat între apă și flancul muntelui. O cascadă vuia deasupra acoperișurilor în două ape, răspândind o ceață fină de stropi care se dilua în aerul curat, aducând sub formă lichidă spre marginile lacului răcoarea deșerturilor minerale.

Julien ajunse în fața bisericii. O altă clopotniță se înălța, subțire, chiar la nivelul apei, mai jos. Probabil un templu luteran. Două locuri de cult pentru un sat atât de mic. Credința se ținea tare la umbra muntelui. Clopotnița bisericii era un ciudat

turn pătrat și îndesat, terminat cu un straniu acoperiș în mai multe ape. Julien hotărî să intre în sanctuarul acestui sat de un farmec visător.

De un alb imaculat, biserica era o bijuterie a goticului târziu. Două naosuri paralele cu bolți ogivale care dădeau într-un dublu cor luminos ce surplomba lacul. Două tripticuri aurite de dimensiuni impunătoare își înălțau unul lângă altul îndrăznețele și tăioasele linii gotice. Julien se așeză pe una dintre băncile de lemn deschis la culoare și se impregnă de această ambianță senină, albă și caldă.

Tresări când, în spatele lui, orga începu răsunător o piesă de Bach. O compoziție la care Julien ținea în mod deosebit. Timp de cinci minute, Julien se lăsă purtat de virtuozitatea organistului. Când sunetul se stinse sub bolți, se ridică și porni spre ieșire. Organistul, care cobora în același timp, îl întâlni la ușă.

Era un om scund care probabil că se apropia de șaptezeci și cinci de ani, gârbovit și slab, cu mâini albe și uimitor de tinere. Era chel și purta o barbă scurtă și îngrijită care se confunda cu coroana de păr nins care-i cuprindea craniul. Ochii îi erau voalați de o cataractă puternică – ochi aproape orbi.

Organistul îl salută politicos pe Julien, care se grăbi să-l felicite.

— Cunoști, desigur, bucata asta? îl întrebă bătrânul.

— Desigur, îi răspunse Julien zâmbind. Este *sinfonia* din *Valet will ich dir geben* de Bach.

— Bine, zise bătrânul, ca un specialist care se bucură să întâlnească un adevărat cunoscător. Bine, tinere.

— Nu chiar așa tânăr, să nu credeți asta! precizează Julien, zâmbind din nou. Chiar dacă, la vârsta mea, începi să te bucuri când lumea te întinerește…

— Așadar îți place Bach? continuă bătrânul fără să bage de seamă întreruperea. Un om căruia îi

place Bach nu poate fi fundamental rău.

— Ah. Credeți?

— Sunt sigur.

După această constatare ciudată, bătrânul tăcu un moment.

— Nu ești de pe-aici. Turist? Cu fiecare an vin tot mai devreme în sezon…

— Nu chiar. Am venit să fac… un pelerinaj.

Fără să știe de ce, Julien răspundea cu o sinceritate totală la întrebările organistului.

— Am venit să văd casa mamei mele.

— Cum o cheamă?

— A murit. De mult.

— Eu trăiesc de mult, răspunse malițios bătrânul. Poate că numele ei o să-mi evoce ceva. N-am plecat niciodată din Hallstatt în prea lunga mea existență, adăugă el cu un amestec de mândrie și resemnare.

— Da, poate… murmură Julien. Se numea Clara. Clara Hora.

În fața tăcerii bătrânului, adăugă:

— Era de origine maghiară, dar familia ei locuia la Praga de mai multe generații. Dar poate că numele ăsta nu vă spune nimic. După căsătorie, a locuit aici, cred, un an întreg cu tatăl meu. În a doua jumătate a anilor ’50.

Bătrânul organist își încreți pleoapele.

— Care este numele de familiei al tatălui dumitale – și deci al dumitale?

— Von Kelsen. Maximilian von Kelsen. Iar pe mine mă cheamă Julien, nu m-am prezentat.

O licărire se aprinse în privirea aproape stinsă a bătrânului.

— Da, familia Hora, îi țin minte. Și pe fata lor, desigur. S-au mutat aici în iarna 38-39. Când lucrurile mergeau rău pentru ei în Cehoslovacia, îmi închipui. Dar casa le aparținea deja de mult. Fata avea șapte ani sau cam așa.

— Ați cunoscut-o pe mama mea?

— Cunoscut e, poate, exagerat spus. Dar da, mi-o amintesc.

— Chiar șapte ani avea.

— Au stat aici în timpul războiului. Apoi, după 1945, ea a plecat, cred că la studii. De parcă fetele se trimit la studii! Nu i-ar fi fost mai bine aici? Să cunoască un tânăr din sat? Un om simplu? Cumsecade?

— E o părere… zise Julien prudent, dornic să-l audă pe bătrân vorbindu-i în continuare despre cea pe care el nu o cunoscuse niciodată.

— Cu tot respectul pentru dumneata – și pentru tatăl dumitale.

— Desigur.

— De altminteri, cu el s-a întors aici. În anii cincizeci, fără îndoială, dacă așa spui – am o proastă memorie a datelor. Dar țin minte fețele! Și nume, bineînțeles…

— Bineînțeles.

— Când a plecat era o copilă. Când s-a întors era deja femeie, zise bătrânelul cu un aer grav. Și o femeie frumoasă. Îi semeni, de altfel…

Bătrânul își apropie ochii bolnavi de chipul lui Julien, care se gândi că distanța necesară derulării echilibrate a conversației se reducea îngrijorător.

— Da, îi semeni mult. Pe tatăl dumitale nu mi-l amintesc bine. Nici n-a rămas mult aici. Au plecat destul de repede la oraș. La Salzburg, cred. Sau poate la München. Domnul era bavarez, adăugă el cu acreală, ca și cum asta ar fi explicat totul.

— La München, da, întâi în centru, apoi într-un mic sat de la periferia sudică. Pe malul unui lac, ca și aici. Dar fără munți.

Julien tăcu, dându-și după ureche o șuviță puțin prea lungă. Ieșiră amândoi, în cimitirul care, lângă biserică, era ca un balcon cu vedea spre lac. Malul opus era deja înecat într-un întuneric albăstrui. De partea aceasta a lacului, pădurea cobora până la apă. Malul acesta era sălbatic și pustiu.

— Crezi în Dumnezeu, băiete?

Julien fu luat prin surprindere de întrebare. Se gândi un moment ce răspuns să dea curioasei chestionări.

— Mă tem că nu, bunicule. Am trăit deja prea mult ca să mai pot crede – dacă am avut vreodată o înclinație.

— Toți avem înclinația să credem.

— Poate că da. Dar nu cred. Nu cred în nimic.

— Dar îți place Bach. Un mare credincios.

— Dacă vreți. Dar ce-mi place la el e muzica, nu profesiunile de credință.

— Dar crezi că ar fi compus această muzică dacă nu ar fi crezut?

Julien preferă să lase întrebarea în suspans.

Bătrânul nu insistă.

— Vino, o să-ți arăt casa mamei dumitale. E foarte aproape.

Julien, renunțând să se mai mire, o luă în urma noului său ghid, un Caron improbabil în mijlocul unui cimitir cu flori și cruci de lemn.

11.

— N-am fost sincer cu dumneata. Ți-am cunoscut destul de bine părinții, în anul pe care l-au petrecut aici după căsătorie. Eram cel mai apropiat vecin al lor. Iar când au plecat la oraș mie mi-au lăsat cheile casei.

Bătrânul mergea înaintea lui Julien pe o cărăruie care urca pe panta muntelui spre două clădiri aflate ceva mai sus de biserică. Julien avu impresia că cea mai mică era o dependință a celei mai mari – locuința grădinarului sau ceva de genul acesta. Era limpede că acolo locuia organistul, care-l invită într-o cameră de zi cu pereți de lemn și un farmec desuet. Julien inspiră mirosul rece și vanilat al unui tutun olandez tare. Mobilele de lemn brut, încărcate cu fotografii și bibelouri, păreau înghesuite în salonul spre care dădea o veche bucătărie aranjată în jurul unei sobe cu lemne.

— Scuză dezordinea, dar de când a murit nevastă-mea…

Nu-și termină fraza și se îndreptă spre un panou de lemn pe care atârna un număr impresionant de chei. Lui Julien i se păru că bătrânul este nedrept cu sine – ar fi vrut el ca apartamentul lui să fie atât de curat de praf ca salonul organistului.

— Întotdeauna m-am ocupat de grădina casei părinților dumitale, continuă acesta, compensând prin volubilitate tăcerea lui Julien. De altfel, și acum fac asta. Nu mai e ușor ca pe vremuri, dar asta e. Bei ceva? Am cafea pe foc. Sau, mai bine, ceva mai tare? Nu-i prea devreme să ne îngăduim o mică plăcere…

Julien se strâmbă. Amintirea exceselor din ajun încă era cruntă, deși durerea de cap dispăruse de mult.

— Nu, mulțumesc. Nu vreau să vă deranjez.

— Dar nu mă deranjezi! Crezi că am prea multe ocupații la vârsta mea? Ba chiar parohia a angajat alt organist, îți dai seama? continuă el cu o amărăciune vizibilă. Un tânăr idiot abia ieșit de pe băncile conservatorului, cu o mutră de seminarist constipat. Care habar n-are – parcă ar cânta cu mănuși. Și aiuritul ăsta a avut chiar pretenția să-mi ceară să nu mai folosesc orga. Cică-l împiedicam să exerseze. Rahaturi! Oh, pardon, domnule.

— *Macht nichts*[4].

— Știe că eu cânt mai bine decât el, chiar dacă n-am făcut conservatorul.

Bătrânul zâmbi cu toți dinții galbeni, dezarmant prin sinceritate chiar și în fanfaronada lui. Julien își spuse că, la urma urmei, avea o idee corectă despre talentul și virtuozitatea lui, ambele foarte reale.

— Voi, tinerii, sunteți câteodată de o aroganță… continuă neobositul bătrân. Nu spun asta despre dumneata, bineînțeles. Din fericire, preotul, care e un om cumsecade – poate nu prea deștept, dar drept și cinstit l-a pus la locul lui. De atunci mă

lasă în pace – organistul, nu preotul. Mă rog, cum obișnuiesc eu să spun, oricum nu există decât doi organiști buni în tot landul. Celălalt practică la Linz.

Julien își stăpâni un zâmbet. Replica valora greutatea ei în aur.

— Bine, de vreme ce pari să ai disciplina unui cistercian, să trecem peste etapa paharului și să urcăm la casă.

— Îmi pare rău, n-am vrut să vă jignesc…

— Prea târziu, răspunse bătrânul zâmbind din nou. Dar înțeleg că un pelerinaj nu se stropește. Vino.

Ieșiră. Atunci remarcă Julien pe o alee din cimitir, mai jos, o femeie care părea să se uite la ei. Fără să-i acorde prea multă atenție, Julien observă că era încă destul de tânără – poate de vârsta lui – și de o frumusețe deosebită. O frumusețe care l-ar fi făcut, poate, să se întoarcă pe stradă, se gândi el mai târziu. Când ea își îndreptă ochii spre lac, ghicind, fără îndoială, că este privită, Julien îi zări profilul în lumina caldă a amiezii. Un nas foarte fin, ușor coroiat, o bărbie semeață cu profil fin – un profil grec, cum se spunea într-o vreme –, pometi conturați delicat în mișcarea unei fețe care se ferea. Julien, care totuși nu o văzuse mai mult de o fracțiune de secundă – această fracțiune de secundă era destul să-i aducă în minte imaginea unei Lorelei în mantie lungă și cenușie înălțându-se pe apele sumbre ale lacului –, reveni imediat cu privirea la ghidul său, care începuse un nou discurs foarte avântat și punctat cu viguroase mișcări din cap.

— … Ei bine, știi ce mi-a răspuns? Cred că mai bine nici nu-ți spun.

— Cum vreți dumneavoastră… zise Julien, căruia îi scăpase chiar și subiectul acestei furioase diatribe.

— Știi, prostia, dacă e o tară la nivel individual, la nivel societal e o necesitate, continuă organistul,

aproape fără să respire. Fără ea lumea ar fi nefericită, iar oamenii, deveniți prea conștienți de biata lor insignifianță, ar fi pierduți.

— O idee a preotului dumneavoastră?

— A băcanului meu.

— Dacă mă mut aici vreodată, mă gândesc serios să mă aprovizionez de la el.

— Într-adevăr, spune uneori lucruri foarte înțelepte – când nu e nevastă-sa prin preajmă. Soțiile sunt adesea castratoare.

Julien se feri să-l întrebe dacă conținutul acestei din urmă apoftegme rezultă dintr-o reflecție asupra experienței sale personale. De altfel, ajungeau la ușa casei.

Zidurile de la parter erau acoperite cu o tencuială albă și grosolană; cei de la etaje erau din lemn vechi, brăzdat de riduri ca fețele anumitor pescari din mările calde: de departe, păreau aproape negri. Verdele decolorat al obloanelor dădea o oarecare unitate fațadei, care se ridica pe fundalul pădurii dese. Clădirea domina satul, singură în mijlocul foioaselor, amenințătoare prin izolarea și semeția ei, și totuși frumoasă.

Balcoane cu bare sculptate înconjurau primul și al doilea etaj. Fără flori, erau totuși austere ca niște drumuri de strajă. Casa era magnifică, dar rece.

Sculptură perfectă înghețată în marmură, netedă în zilele cu ploaie.

Pe Julien îl străbătu un frison. Îl intimida.

— E o proprietate frumoasă, fără îndoială. Dar mai bine ar fi să fie locuită… remarcă organistul.

Julien îi dădea dreptate.

Bătrânul descuie ușa de la intrare cu ajutorul unei chei strălucitor de noi.

— Am schimbat toate încuietorile anul trecut. Cele vechi ar fi fost bucuria hoților. Cu astea, n-au decât să vină.

Julien se îndoia serios că malurile lacului Hallstatt erau centre notorii de insecuritate, dar se

mulțumi să zâmbească fără o vorbă. Bătrânul împinse ușa și se întoarse spre el.

— Poftim, îți las astea, zise el întinzându-i un set de trei chei. Asta e de la ușa de la intrare, asta de la pivniță, în stânga casei, iar asta de la debaraua din spate. Poți să le lași la mine când cobori. Sau să le păstrezi, că mai am. La urma urmei, dumitale trebuie să-ți revină acum, nu – acum, că părinții dumitale au decedat?

Julien tresări.

— De unde știți?

— Lucrurile astea se ghicesc, băiete. Mai ales când auzi de pelerinaj…

Julien se destinse. Într-adevăr, nu trebuia să fii vrăjitor ca să ghicești.

— Îmi închipui că da.

Luă mănunchiul de chei cu un fel de regret.

— Vă mulțumesc pentru tot. Și mai ales pentru că m-ați adus aici.

— La revedere, tinere prieten – nu mai treci pe la mine, nu-i așa? întrebă organistul, pentru care răspunsul părea neîndoielnic.

— Nu, nu cred.

— Atunci, Domnul cu tine! E o formulă cam afectată, dar exprimă perfect ceea ce gândesc. Chiar dacă dumneata nu crezi în nimic, pare-se. Sau, cel puțin, ești *convins* că nu crezi în nimic.

Bătrânul îi făcu din ochi complice lui Julien.

— Poate că sunt doar convins… recunoscu Julien cu lehamite, acceptând ideea că de acum, fie că voia sau nu, era cât se poate de firesc să dezbată despre credința – sau necredința – lui cu un moșneag pe care-l cunoștea doar de o jumătate de oră.

Și pe care, își dădu seama deodată, nici nu știa cum îl cheamă.

— Toți credem în ceva – altfel, de ce ne-am mai scula dimineața? Dumneata știi, cu siguranță, de ce te scoli în fiecare dimineață.

— Nu sunt sigur.

— Fiindcă crezi. Sau ce vrei să-mi spui. Gândește-te și-ai să vezi. Toți avem un ideal care ne susține.

— Și pentru cei care nu cred în Dumnezeu ca dumneavoastră – și încă și mai puțin în om?

— Ei bine… rămâne diavolul.

Cu aceste cuvinte ciudate, plecă aproape țopăind înspre casa lui, ca un mic gnom, întorcându-se ca să-i facă un semn cu mâna lui Julien, care se simți brusc stingher.

Bătrânul dispăru la cotitura cărării.

Organistul, vorbele lui dezlânate și dispariția lui subită îl destabilizaseră pe Julien. Bătrânul faun care-l călăuzea prin această lume magică îl părăsise deodată, fără motiv, în inima neagră a pădurii. Parcă fusese doar un miraj, o mică ființă supranaturală, trăitoare pe niște meleaguri de la limitele vagi ale realității și visului. Hotărât lucru, Hallstatt trezea și imaginația celor mai lipsiți de fantezie oameni.

Julien își spuse că nu poate da înapoi. Venise să se confrunte cu locul acesta, să se asigure că amintirea și realitatea concordă. Venise ca să înțeleagă moartea tatălui său – chiar dacă nu știa ce poate afla până la urmă în casa aceasta. Venise din cauza unui carnețel negru. Poate că venise, pur și simplu, ca să cunoască locul unde părinții lui fuseseră, probabil, fericiți.

Se adună deci, scoțând involuntar un lung oftat, și deschise complet ușa. Un val de lumină pătrunse în interior. Julien se mai întoarse o dată, contemplând lacul neted ca o baltă de ulei sub soarele amiezii, în mijlocul casetei lui de păduri întunecate și de pante povârnite. În sfârșit, intră.

Îi luă un timp până când ochii i se deprinseră cu penumbra care domnea în holul de la intrare. Puțin câte puțin, detaliile ieșiră din umbra care le învăluia. Fotografii alb-negru, înrămate, erau agățate pe pereții culoarului. Mobilele din salonul spațios care se deschidea în fața lui erau acoperite

cu huse și pânze gri. O fotografie îi atrase atenția, la capătul culoarului. Înfățișă un cuplu îmbrățișat în fața casei.

O femeie brunetă, care râdea spre obiectiv.

Un bărbat care semăna cu el.

Părinții lui.

Julien intră în salon ca să scape de puterea de atracție a acestei imagini încremenite a părinților lui. Totul era acoperit cu un strat subțire de praf, iar mobilele, sub husele lor, erau doar niște siluete imprecise în întuneric. Înainta printre giulgiurile unor vieți dispărute.

Julien își dădu deodată seama de un amănunt care-l marcase inconștient încă de la intrarea în clădire. Un miros. Un parfum femeiesc, pe care nu l-ar fi putut defini. O mireasmă deopotrivă delicată și persistentă, amețitoare, care-l însoțise pe tot traseul de la ușă.

Cineva fusese în acest salon înaintea lui. O femeie venise recent aici.

Obloanele ferestrelor nu lăsau să pătrundă decât raze de lumină, abia cât să te descurci prin încăpere. Într-o asemenea penumbră era cu neputință să distingă vreo urmă de pași în praful de pe jos. Intrigat, Julien reveni pe culoar și văzu în dreapta o scară, destul de lată, care ducea la etaj.

Mirosul îl însoțea în continuare.

Ajuns pe palierul etajului întâi, Julien se grăbi să deschidă obloanele ușii-fereastră care dădea spre balcon. Lumina deveni brusc abundentă, subliniind pe jos urmele pașilor lui pe covorul de praf alb. Și, spre uimirea lui crescândă, alte urme, mai mici, care păreau ceva mai vechi – aveau cel mult câteva zile. Să fi fost urmele organistului? I se întâmpla să intre în casă? Julien avu imediat impresia clară că nu poate fi vorba de bătrânul vecin. Pradă unui straniu sentiment de neînțelegere și de curiozitate amestecată cu frica tot mai mare, se uită împrejur în lumina caldă care pătrundea prin fereastra deschisă. În dreapta, o ușă masivă se

vedea decupându-se în penumbra din capătul palierului. Se îndreptă spre ea și o deschise pentru orice eventualitate.

Încăperea pe care o descoperi era mare. Începu deschizând și aici obloanele celei mai apropiate ferestre. Era un soi de bibliotecă. Sau sală de lucru. Pe trei laturi se întindeau până la tavan rafturi pline de cărți. Pe cea de-a patra, trei ferestre mari dădeau spre lac. Julien deschise toate obloanele, ca să dea camerei luminozitatea originală. Efectul era impresionant. Își dădu seama că era camera pe care dintotdeauna visase s-o ocupe, împlinirea unui vis uitat, împins în unghere întunecate ale memoriei. Vederea spre lac era pur și simplu splendidă, în timp ce lumina părea să curgă pe podea ca un râu de aramă topită. Malul oriental al lacului se oferea privirii sale într-un delicat joc de umbre și lumini, albastrul verzui al pantelor împădurite aproape confundându-se cu nuanțele doar puțin mai închise ale apei reci.

Julien luă loc în fotoliul care trona în spatele mesei de lucru, aflată în centrul spațiului, cu fața la fereastră. Așezându-se, văzu ultimele acoperișuri ale satului dispărând definitiv din câmpul său vizual. De la această masă, lumea se limita la o imensitate lichidă și rece în adâncitura pantelor albastre ale muntelui. Julien trase, unul după altul, sertarele biroului. Nu conținеau decât obiecte mărunte – creioane și stilouri, foi goale și îngălbenite, un cuțit de tăiat hârtia, câteva fotografii la care Julien nu avu curaj să se uite. Ca și cu o zi înainte la Berg, ezita să scotocească precum un hoitar înfometat prin rămășițele unei existențe moarte. Și, în ultimul moment, șovăiala se transforma în certitudine: nu se cuvenea să scormonească sălbatic pământul unei vieți care, în definitiv, nu era a lui.

În ultimul sertar pe care-l deschise mașinal, în speranța că va găsi un răspuns care cu siguranță nu se afla acolo – și pe care oricum nu l-ar fi lăsat

inima să-l caute –, descoperi un pistol, învelit prost într-o eșarfă de mătase stacojie. Un Walther P38.

Julien luă arma în mână.

Încărcătorul era gol, dar șase cartușe se rostogoliseră în fundul sertarului. Șase, deși încărcătorul conținea în mod normal opt. Un parabellum de nouă milimetri. Un calibru destul de frecvent, dar și cel care-l ucisese pe tatăl lui.

Julien ezită, apoi ambală cu grijă pistolul, muniția și încărcătorul în eșarfă și îl puse în buzunarul impermeabilului. Simți pe picior greutatea armei.

Gândindu-se mai bine, știu perfect ce va face cu el.

Tatăl său deținuse o armă pe care nu i-o arătase niciodată, care rămăsese ascunsă în adâncul adormirii de la Hallstatt. Dar sunase ora trezirii. Dacă ucigașul tatălui său avea să-i iasă în cale, cu această armă avea să-și găsească moartea.

Și n-au decât Hertling sau oricine i s-ar fi pus în această cale.

Julien se ridică în grabă, cu mâna vârâtă adânc în buzunar și strângând pachetul format din browningul și încărcătorul învelite în mătase. Făcu încet turul încăperii, plimbându-se de-a lungul rafturilor bibliotecii. Aflase ceva la Hallstatt? Nu prea.

Se opri în fața unei ediții complete în franceză a operelor lui Victor Hugo. Tatăl lui vorbea în mod curent franțuzește și cu el învățase Julien această limbă. Tatăl lui îi spusese că era și limba în care vorbea cel mai adesea cu mama lui.

Contemplă legătura *Ultimei zile a unui condamnat la moarte,* pe care o scosese pe jumătate de pe raft. Cu un nou oftat, puse cartea la loc.

Sub operele lui Hugo se aliniau la perfecție cotoarele a vreo douăzeci de volume din colecția *Pleiade,* liniile subțiri și strălucitoare întinzându-se

orizontal de la o copertă la alta, ca brazdele paralele ale unui câmp sub un plug de aur.

Julien se apropie. Această simetrie atât de desăvârșită îl intriga – volumele de pe celelalte rafturi erau departe de a fi atât de ordonate. Mașinal, întinse mâna după volumul conținând *Poeziile complete* ale lui Verlaine. Nu reuși să-l scoată de pe raft, atât de strânse unele în altele păreau cărțile. În plus, înălțimea acestui raft abia dacă o depășea pe cea a volumelor așezate pe el – totuși acest raft mai scund se întindea uniform pe cele trei laturi ale camerei –, astfel încât era imposibil, chiar pentru a apuca unul, să-ți strecori degetul în spațiul dintre carte și raftul de deasupra. Insistă, înverșunându-se asupra volumului pe care încerca să-l desprindă. Deodată, cu un declic metalic, toate volumele din *Pleiade,* care umpleau singure raftul, avansară până la marginea acestuia, adică zece centimetri cel puțin. Surprins, Julien constată că volumele erau parcă lipite între ele și formau un singur bloc compact într-un fel de compartiment delimitat de cei doi pereți de lemn care se înălțau vertical de la podea până la tavan și de etajerele transversale de dedesubt și deasupra.

Julien apucă rândul de coperți – douăzeci și patru de volume, mai exact, puse unul lângă altul – și îl trase în afară. Era, de fapt, o scândură pe care fuseseră lipite cu grijă cotoarele celor douăzeci și patru de volume. Julien întoarse încet scândura din mână. La fiecare extremitate, pe partea interioară, distinse un mic dispozitiv metalic care părea să se adapteze unui mecanism fixat pe pereții laterali ai bibliotecii. O bară metalică se întindea pe toată lungimea interioară a scândurii. În locul corespunzând cotorului *Poeziilor complete,* această bară trecea printr-un suport fixat în lemn și prevăzut cu un arc. Din întâmplare, Julien apăsase pe singura pseudo-carte care putea declanșa deschiderea compartimentului.

Puse delicat scândura pe birou și începu să scotocească prin ascunzătoarea scoasă la lumină. Aceasta avea forma raftului în care fusese amenajată, dar se dovedea mai adâncă – se prelungea în grosimea zidului. Nu conținea decât trei cutii vechi de pantofi, pe care Julien le aduse una câte una pe masa de lucru.

Deschise una la întâmplare. Conținea numai fotografii. De data aceasta, Julien nu mai ezită și scoase câteva. Una dintre ele scăpă din pachetul pe care-l puse pe masă și căzu ușor pe covorul gros. Imaginea îl privea de jos, din mijlocul unui mic nor de praf care juca în lumină.

Julien se aplecă și i se făcu deodată greața. Scânteierea miilor de oglinzi mici de pe valurile lacului începu să danseze și să se amestece în fața ochilor lui, pentru a dispărea apoi în fundul unui puț negru.

Tatăl său, frumos ca un semizeu arian, cu talia subțire strânsă într-o uniformă sumbră, îl privea zâmbind în alb-negru, erou tenebros ieșit dintr-o legendă scandinavă, un tânăr întărit de certitudini pe care el nu le putuse simți niciodată.

Trebuie să fi avut pe atunci vreo douăzeci și trei de ani.

Era sigur pe el și pe puterea tinereții lui.

Iar pe braț, infama brasardă marcată cu svastică.

PARTEA A DOUA

Confutatis maledictis

MIERCURI, 28 APRILIE 1989 – SÂMBĂTĂ, 6 MAI 1989

1.

— Nu ești în apele tale, Julien. Nu mă minți.

O șapă de plumb căzuse peste Freiburg. De trei zile, un cer gri apăsa cu toată greutatea peste oraș, strivind casele și oamenii, zdrobind spiritele. Aerul, imobil, redevenise rece, iar primăvara, după o ezitare, părea că a hotărât să-și încerce până la urmă șansa în altă parte.

Sub umbra neagră a norilor groși, clădirea Miséricorde își profila liniile dure, siluetă amenințătoare dominând orașul. Mai jos, clopotnițe și frontoane păreau să arate spre golul cerului ca niște degete acuzatoare. Turnul Henric, vestigiu izolat ale vechilor fortificații ale orașului, se decupa, masiv și inutil, pe fundalul de cenușiu și de tristețe.

Pe terasa care ocupa acoperișul restaurantului universitar, Julien și Maxime stăteau în picioare, cu câte un pahar de cafea în mână, contemplând calea ferată care se afunda într-un tunel întunecos chiar sub picioarele lor.

Julien făcu câțiva pași, pentru a se plasa în fața tabloului mai puțin deprimant al fostului Spital al Burghezilor, cu peluzele îngrijite și pinaclul lui. Aruncă paharul într-un coș și se mai apropie puțin. Colegul său Maxime îl urmă.

— Nu mă minți.

Julien nu putea să nege, nu mai era chiar același după întoarcerea de la Hallstatt sâmbăta trecută.

Făcuse drumul fără oprire și ajunsese la Freiburg noaptea târziu. Dormise toată ziua duminică și se trezise abia pe la opt seara. Timp de douăzeci și patru de ore, pe drum și în somn, reușise astfel să nu se mai gândească la nimic.

Dar aceste douăzeci și patru de ore fuseseră doar un răgaz pe care i-l oferise conștiința lui depășită de evenimente, un leșin temporar al minții lui, care căuta în întunericul uitării totale mijloacele de a înfrunta chipul unei realități căreia i se sustrăsese din simplu instinct de supraviețuire. Această fugă în vid a conștiinței sale îi putea permite să încaseze lovitura; nu-l putea ajuta să învețe să trăiască cu această nouă imagine a tatălui său.

Până la urmă voise și putuse să iasă dintr-un somn adânc, să privească adevărul fără a-și feri ochii. Tatăl lui, tânăr surâzător, servise ca ofițer în *Waffen-SS.* Și, cu siguranță, comisese acte a căror natură nici măcar nu dorea să o cunoască. Cu zâmbetul pe buze. Cu toată viața înainte. Oferită.

Tatăl lui fusese un călău.

Iar el trebuia să trăiască în continuare cu această certitudine.

— Julien, te rog, spune ceva!

Julien pur și simplu nu reușea să i se adreseze prietenului său Maxime. Un zid de beton și de tăcere părea să se fi înălțat, în câteva ore, între el și lume – un zid de care nimeni nu putea trece.

— De când te-ai întors de la München, n-ai deschis gura. Nu vrei să-mi spui nimic, dar știu că a murit tatăl tău. Hertling m-a sunat a doua zi după ce ai plecat, ca să-mi pună niște întrebări ciudate. Și să-mi spună despre decesul tatălui tău. Pentru că n-ai vrut să-mi vorbești despre asta, prefer să-ți spun ce știu. Și că sunt cu gândul la tine.

Maxime ridică spre Julien o privire îngrijorată. Nu se citea reproș în vocea lui. Doar o compasiune fără margini.

Adăugă:

— Dacă pot să fac ceva, nu ezita…

— Mulțumesc, bătrâne. Îmi pare rău că nu ți-am spus nimic, scuză-mă. Dar ce am descoperit în ultimele zile m-a dărâmat. Complet. Și definitiv.

— Ce-ai aflat?

Julien ezită pentru o ultimă oară. Cunoștea termenii alternativei care i se oferea. Fie vorbea și dezvăluia totul, odată pentru totdeauna, fie tăcea și se închidea definitiv în tăcerea care-l rodea de patru zile întregi și care, pe termen lung, avea să-l consume cu totul.

Își pipăi buzunarul hainei. Respiră, se încordă și strânse convulsiv între degete fotografia tatălui său, pe care o flutură deodată tremurând, de parcă i-ar fi ars mâna. Ținută între falangele devenite gheare, imaginea alb-negru a tatălui său în uniformă dansa prin fața ochilor lui Maxime, care tresări, apoi rămase încremenit, cu maxilarul crispat într-o grimasă dureroasă.

— Maxime, ți-l prezint pe tatăl meu.

Julien tremura ca o frunză, de frică, de furie și de rușine.

Căzu deodată în genunchi în iarbă, zguduit de hohote de plâns convulsive, cu ochii uscați și fiecare privire ascuțită ca un tăiș de cuțit. Maxime se repezi să-l ridice și să-l îmbrățișeze.

— Julien, tatăl tău e mort. Nu-l lăsa, dincolo de frontiera asta, să te ucidă și pe tine. Nu ești responsabil pentru faptele lui. Nu trebuie să le duci povara. Nu-i vina ta dacă a ales, la un moment dat, calea asta. Și nu-i vina ta nici că astăzi e mort.

Maxime rezumase în câteva cuvinte toate angoasele lui Julien.

Chiar dacă le înțelesese, nu putea totuși să-l elibereze de ele, știau amândoi asta.

— Mulțumesc, murmură Julien recăpătându-și calmul la fel de brusc cum și-l pierduse.

— Ai o figură înfiorătoare. Parcă n-ai mâncat, nici n-ai dormit de patru zile.

— Nu-i departe de adevăr…

— Atunci, să începem îmbucând ceva. O să-mi povestești tot ce-ai descoperit sau înțeles de joia trecută. Dacă vrei.

— O să-ți spun tot ce știu – sau ghicesc. Cred că toate astea sunt prea apăsătoare pentru mine.

— În doi, poate că o să reușim să ducem povara asta.

— Poate… Dar nu-mi fac iluzii. Nimeni nu mă poate ajuta – nici măcar tu.

— Să încercăm totuși.

— Mulțumesc, Maxime.

— Lasă mulțumirile. Numai să trec pe la birou ca să-mi iau lucrurile și pardesiul și mergem. Un loc liniștit?

— Așa aș prefera.

— La *Paon*? În timpul săptămânii, seara e destul de calm.

— E bine la *Paon.*

— Așteaptă-mă aici, vin în cinci minute.

Julien îl privi pe Maxime îndepărtându-se cu pași iuți spre Universitate. Ezită dacă să fugă sau nu.

Se temea.

Se temea ca singurul lui prieten adevărat să nu-l abandoneze după ce va fi asimilat adevărul. După ce va fi realizat pe deplin că este fiul unui ofițer din *Schutzstaffel.* Cine avea să înțeleagă asta, când el însuși se zbătea în nisipuri mișcătoare pentru a izbuti să se sprijine fie și de cea mai măruntă certitudine?

Tatăl lui fusese un necunoscut pentru el. Și avea să rămână un necunoscut pentru restul lumii – inclusiv pentru Maxime. Singurătatea în care trăise atâta timp nu era întâmplătoare. Era consecința logică a faptului că tatăl lui se rupsese, prin alegerile și faptele lui, de societatea umană.

Inconștient, Julien simțise această izolare și și-o însușise.

Moștenise penitența fără să știe nimic despre păcat. Iar acum, că păcatul îi era cunoscut,

penitența i se părea îndreptățită. Pentru că purta greutatea acestui păcat. A se sustrage nu ar fi fost decât o dovadă de orbire sau de lașitate. Și, până la urmă, era fără îndoială mai bine astfel.

Trebuia să se pună la adăpost de lume.

Nu ca să se sustragă condamnării mute a miilor de priviri din afară. Ci ca să protejeze lumea de oroarea care sălășluia de acum în el.

Retragerea în sine i se părea singurul mod de a-i feri pe toți cei care ar fi încercat să se apropie prea mult de el. Și care nu ar fi putut, în cele din urmă, decât să întoarcă îngroziți ochii când descopereau cine este cu adevărat.

Fiul unuia dintre cei pe care comunitatea oamenilor îi pusese la stâlpul infamiei.

— Iată-mă-s. Mă temeam că o să profiți ca să fugi.

— Mi-a trecut prin gând.

— Știu. Nu voiam să-ți impun nimic. Mulțumesc că ai rămas.

— Nu ziceam că renunțăm la mulțumiri?

— Așa e.

Porniră în tăcere. O tăcere pe care Maxime se abținu să o rupă.

Coborâră pe strada Spitalului înspre piața Georges Python, pe care o traversară în după-amiaza pe sfârșite. Vântul se întețise în sfârșit. După trei zile de imobilitate, aerul gros care acoperea orașul era alungat de crivăț. Deodată se respira mai ușor, mai larg.

Maxime și Julien traversară strada Alpilor pentru a urca pe scările care, în paralel cu funicularul, permiteau accesul în Neuveville.

Acest cartier se întindea sub centrul orașului, pe fundul unei văi largi săpate de Sarine în molasa platoului freiburghez. Sub privirile încrucișate ale turnului catedralei Saint Nicolas și ale Porții Bourguillon, care dominau de o parte și de alta valea, Neuveville se întindea, adormit, în adâncitura falezelor și pe malul râului.

Vântul sufla pe scări, ducând spre Orașul de Jos miasmele grețoase ale apelor uzate care, printr-un savant joc de ecluze și contragreutăți, acționau funicularul.

Odată ajunși în fața stației de jos, cei doi prieteni o luară la stânga pe strada Neuveville, mărginită de case datând, unele, de la sfârșitul Evului Mediu, înspre podul Saint Jean.

Câteva minute mai târziu, deschideau ușa unui han vechi.

Podeaua era sub nivelul trotuarului, lambriurile întunecate băteau în negru, iar atmosfera plină de fum era străpunsă numai ici și colo de lumina palidă și fragilă a unor lămpi.

Paon îi primea într-o ceață de tutun și de vremuri ofilite.

— Locul ideal, nu?

Era prima dată când Maxime deschidea gura de când plecaseră de la Universitate. Julien nu răspunse, dar încuviință cu un semn vag din cap. Maxime alese o masă în colțul cel mai întunecos al sălii și comandă două beri și două fripturi. În sânge.

— O să te întremăm. E un pic cam devreme pentru mâncare, dar nu sunt sigur că mai rezișți mult timp în picioare cu noul tău regim. O să vezi: carnea pe care o servesc aici poate să aducă și un vegetarian la sânul adevăratei credințe.

— Dacă zici tu…

O chelneriță în vârstă, care părea și ea să stea în picioare mai mult din obișnuință decât din convingere, le puse două beri pe masă fără precauții superflue. Puțină bere se vărsă încet pe lemn. Cu un oftat și o privire extenuată menită a-i descuraja pe cei doi clienți să facă vreun comentariu (și dându-le de înțeles, pe de altă parte, că totul era din vina lor), chelneriță se apucă să șteargă lichidul cu o cârpă de o culoare incertă. Apoi, cu un pas rapid și sacadat, plecă.

— Iar personalul e de o amabilitate fără pereche, adăugă Maxime.

— Văd. De altfel, cred că de asta n-o să mai pun piciorul aici, dacă mă gândesc mai bine.

— N-ai noroc. Au angajat o chelneriță nouă care e eficiența întruchipată. Și, pe deasupra, foarte simpatică. Și absolut fermecătoare, ca să spun până la capăt. Dar probabil că nu-i ziua ei. Nici a ta, din câte se pare.

— Vezi, pesemne că aduc ghinion.

— Da, dar asta știam deja. Cel puțin, datorită ție, am aflat că miercurea are liber, motiv pentru care trebuie să ne mulțumim cu surogatul ăsta de ființă omenească parfumat cu camfor și naftalină. Și acum ce-ar fi să mă pui la curent cu totul, de la început?

— Cred că trebuie să trec prin asta… îți datorez câteva explicații, într-adevăr. O să încerc să nu uit nimic.

Julien începu să-i facă lui Maxime o relatare completă a aventurilor lui începând de joia trecută, cu telefonul lui Hertling, și până la redescoperirea casei de la Hallstatt, trecând prin morga münchineză, beția lui monumentală, timpul petrecut în celulă, vizita la Berg cu comisarul, acuzațiile delirante la adresa lui și fuga mai mult sau mai puțin autorizată în Austria.

— Am văzut poza asta și alte câteva. În toate era în uniformă. N-am avut putere să deschid celelalte două cutii. Am lăsat totul baltă și am plecat înapoi.

— Ai primit vreo veste de la Hertling? Teoretic, poliția germană te mai suspectează?

— Așa îmi închipui.

— Hertling te acoperă?

— Mă crede nevinovat. Mă și întreb de ce, la urma urmei.

— Dar, dacă te-au urmărit până la granița austriacă…

— Pentru poliția din München, eram sub supraveghere, din lipsă de probe suficiente pentru

a fi inculpat. Pentru Hertling, era vorba mai degrabă de o protecție.

— Se gândește că ești în pericol?

— Așa s-ar zice.

— Vasăzică ai scăpat de sub supravegherea sau protecția asta.

— O chestiune de punct de vedere…

— Poate, dar asta înseamnă că, mai devreme sau mai târziu, poliția o să se intereseze de tine. Nu ești fugar, dar cu asta seamănă.

— Dacă aș fi fugar n-aș fi aici.

— Pentru ei, probabil că nu contează. Trebuie să iei legătura cât mai repede cu Hertling – de vreme ce e singurul în care pari să ai încredere.

— Dacă ar fi avut noutăți, ar fi făcut el asta. Poate e mai bine să aștept să uite de mine.

— Visezi, prietene. Ăștia n-o să te uite, bagă bine la cap.

— Om vedea… Oricum, ce-o să-i spun acestui comisar de treabă? Că am descoperit că tatăl meu, acest tată pe care-l iubeam, a fost o bestie imundă? Că bănuiesc ce orori a putut să comită în timpul războiului – sau să le vadă comise de alții, ceea ce e totuna?

— Ar trebui să vorbești cu el despre asta. E posibil ca moartea să aibă legătură cu trecutul lui. Trebuie să ajuți poliția.

— Dar ce naiba vrei să fac? Îl uram pe criminal, dar, de când am văzut asta, îmi urăsc și tatăl!

Julien își pierdea calmul fragil pe care reușise să și-l impună. Tonul îi urca. Nu-și dădea seama, dar striga.

— Era un model pentru mine, înțelegi? Un exemplu! Un reper! Iar acum mă lovește în față lucrul ăsta: tata era nazist!

— N-are rost să strigi de să se-audă în tot restaurantul, asta nu schimbă nimic.

Maxime se străduia să vorbească blând și încet ca să-l calmeze pe Julien.

— De altfel, nici nu știi nimic sigur. După părerea ta, trei poze sunt de ajuns ca să schimbe felul în care îl priveai?

— Poze de felul ăsta, da. Nici tu nu crezi ce spui. Și pentru tine lucrurile sunt clare.

— Poate. Dar așteaptă să afli mai multe. O să cercetăm. O să te ajut. În doi, rahatul e mai ușor de răscolit – dacă există rahat.

— În privința asta, nicio grijă…

— Bine, să admitem. Altceva n-ai văzut în birou?

— Ba da, un P38. Îți spune ceva?

Maxime oftă.

— Bineînțeles. Arma care a înlocuit Luger-ul la majoritatea ofițerilor din *Wermacht,* din 1938, dacă nu mă-nșel. Dar nici asta nu dovedește nimic.

— Poate, dar coincidența e deja tulburătoare. Arma asta se folosea doar în *Wermacht*, știi bine.

— Știu. Dar și asta se poate să fie doar o coincidență.

— Ascultă, eforturile tale sunt lăudabile, dar adevărul ăsta, oricât de greu ar fi, trebuie să-l accept.

— OK. Știu că o să-ți asumi totul – dar nu ești responsabil pentru asta, ce Dumnezeu! Scuză-mă, dar chiar cred că trebuie să aflăm mai multe. Ți-am zis, trebuie cercetat.

Julien tăcu, părând să se gândească.

Apoi continuă, pe un ton mai potolit:

— O să cercetăm. Mă temeam ca toate astea să nu te facă să fugi de mine. Mulțumesc.

— Știu la ce te gândeai – nu dai dovadă întotdeauna de o mare perspicacitate. Sunt aici și rămân lângă tine – orice s-ar întâmpla. Dacă îndoielile tale sunt confirmate, o să fiu aici ca să te ajuți să treci peste asta.

— O să fie greu, știu.

Maxime respectă tăcerea pe care și-o impuse Julien când chelnerița aproape pensionară le aduse mâncarea. Avu totuși un moment de îngrijorare

văzându-și farfuria, în mâna tremurătoare a Parcei de bazar, adoptând o poziție foarte îndepărtată de orizontalitatea pentru care fusese concepută. Când cele două farfurii și conținutul lor mai mult sau mai puțin intact ajunseră pe masă, Maxime scoase un oftat de ușurare care, la drept vorbind, se apropia mai mult de un fluierat – fluierat pe care chelnerița pe cale de a fi recunoscută ca monument istoric îl interpretă drept avans cu totul deplasat, ceea ce nu ezită să formuleze cu voce tare.

Maxime se văzu silit să îngaime niște scuze plate, căci nu reușea să opună o dezmințire oficială la acuzațiile de necuviință aduse de Meduză. În ciuda circumstanțelor, Julien fu cât pe ce să se înece încercând să ascundă un râs nebun și irepresibil. Maxime scoase un al doilea oftat când birtășița furioasă se hotărî să plece și să-și reverse mânia asupra altor clienți.

— Știi, reluă Maxime ca să schimbe subiectul, există o mare proporție de austrieci împăcați cu ideea că, în timpul ocupației naziste, comportamentul președintelui lor n-a fost – cum să spun – dintre cele mai exemplare?

— Unu, Waldheim nu e tatăl lor. Nu știu dacă are copii, dar, dacă are, mă întreb ce cred despre el și despre modul lui de a ascunde adevărul. Doi, comparația ta mi se pare stupidă.

— *Comparaison n'est pas raison,* se zice. Dar ce voiam să spun cu asta, exprimându-mă prost, e că nu ești, cu siguranță, singurul german sau austriac – sau orice altă nație – care-și dă seama că tatăl lui a jucat un rol tulbure pe vremea nazismului. Trebuie să existe oameni cu care să poți vorbi despre ceea ce simți – oameni care au trăit același traumatism ca și tine în ziua când au descoperit adevărul.

— Da, fără îndoială că nu sunt singurul căruia i s-a întâmplat asta. Dar asta nu prea mă ajută, ca să-ți spun drept.

— Nu te preface că n-ai înțeles. Nu spun că o să-ți fie mai ușor când o să înțelegi că nu ești singurul în cazul ăsta, spun doar că ar fi bine să vorbești cu oameni care sunt în aceeași situație.

— Și unde-i găsesc pe oamenii tăi care-s în aceeași situație ca mine? Într-o asociație a copiilor de naziști?

— Acum tu o dai în prost gust. Las-o baltă.

•

Mâncară un timp în tăcere, dar Maxime nu rezistă prea mult.

— Trebuie să ne întoarcem la Hallstatt și să recuperăm ce putem găsi. Să aducem totul aici, să triem, să verificăm și să încercăm să obținem cât mai mult. Pe urmă o să scotocim toate arhivele necesare, o să chestionăm persoane care l-au cunoscut pe tatăl tău, de aproape sau de departe, pe atunci.

— Da, dar toate astea pot să mai aștepte până mâine, nu?

— Cred că da.

— Sunt obosit. Nu mai am chef să vorbesc despre asta acum. Dar mâine o să-ți arăt cele câteva fotografii pe care le-am adus și o să fixăm o dată pentru un drum la fața locului.

— Ai un contact la Hallstatt?

— S-ar putea spune că da. Un vecin organist.

— Ah. E mai bine decât nimic, bănuiesc.

Maxime tăcu, iar Julien nu mai încercă să pornească discuția. Deja avea impresia că spusese prea mult. Că a trădat ceea ce trebuia să rămână secret, între el și conștiința lui. Că a rostit ceea ce trebuia să rămână sub tăcere.

Prin mutenia lui încăpățânată, Julien îi dădu de înțeles lui Maxime că nu voia să mai stea mult acolo. Voia să fie din nou singur, acasă la el – era mai mult decât o dorință, era o nevoie. Maxime pricepu imediat și nu insistă să prelungească ieșirea. Julien își spuse atunci că, fără îndoială,

tocmai asta aprecia cel mai mult la el: capacitatea de înțelegere.

— Fără desert, deci. Nicio problemă, bătrâne.

Ca să nu ispitească diavolul, Maxime îl lăsă pe Julien să-i ceară cârciumăriței nota. Într-adevăr, de fiecare dată când trecea, aceasta îi arunca lui Maxime niște priviri care nu aveau alt rost decât să-l secere.

Maxime lăsă așadar ochii în jos când autoproclamata victimă a manifestărilor sale pretins obscene și libidinoase se apropie de masa lor. Julien se gândi să închidă definitiv capitolul cu ajutorul unui bacșiș generos, dar nu fu de ajuns pentru a-i reda surâsul vrăjitoarei, care se întoarse la cuptoarele – sau la vasele – ei arborând o expresie mânioasă de virtute pe nedrept ultragiată.

Cât despre Maxime, alese la ieșire expresia lui cea mai inocentă, care îi dădea aerul ipocrit al unui *putto* rafaelic îmbătrânit prematur.

Ajunși afară, cei doi prieteni se îndreptară spre Sarine. Julien se opri în mijlocul podului Saint-Jean, iar Maxime, renunțând la poza iezuită, îl avertiză pe un ton hotărât că nu are de gând să-l lase în pace atât de ușor.

— Trec pe la tine mâine dimineață, pe la nouă. Mă aștept la o ceașcă de cafea, poate iau eu cornuri. Și, mai ales, vreau să-mi arăți tot ce-ai adus de la Hallstatt.

— Ți-am zis, sunt puține lucruri: câteva poze, atâta tot.

— O să mă mulțumesc cu asta – deocamdată. Am putea să mergem acolo chiar vinerea asta.

— Îți dai seama că n-am nicio intenție să mai calc în casa aia?

— Da, dar nu cred că am precizat că ți-aș da de ales. Înainte să tragem concluzii extreme, trebuie să culegem un maximum de informații. Și la Hallstatt, în casa aia, sper să le găsim.

— Chiar vrei să te cufunzi în tot rahatul ăsta, tu, care încă ești curat?

— Da.

— O să vedem. Până mâine o să te răzgândești.

— Chiar crezi asta?

Julien îl privi Maxime în ochi și, după câteva secunde, zâmbi ușor.

— Nu.

— Bine, atunci du-te la culcare. Mâine, la nouă.

— N-am de ales.

— Asta încercam să-ți explic. S-ar zice că ai priceput în sfârșit. Noapte bună totuși.

— Noapte bună, Maxime.

Maxime porni pe pod spre apartamentul său, situat între piața Petit-Saint-Jean și fosta mănăstire a augustinilor, iar Julien se întoarse spre centru. Trecu din nou pe lângă *Paon,* oftând la gândul numărului de trepte care-l mai despărțeau de casă, și căută cu privirea un improbabil taxi care să fi parcat în Orașul de Jos, ca să-și dea seama repede că o astfel de așteptare are mari șanse să rămână zadarnică. Resemnându-se stoic cu inevitabilul, începu să urce pe Grandes-Rames, prin bălțile de lumină galbenă care se lărgeau sub felinare, santinele în poziție de drepți în vântul care se întețea.

2.

Când Julien ajunse în piața Primăriei, vântul bătea în toate direcțiile, măturând pavajul, strângând acoperișurile în ciocnirile unei lupte corp la corp stranii și sfâșietoare. Luminile orașului colorau în galben un cer jos, îngrămădire de nori cu forme zbuciumate, în timp ce un curent rece cobora pe strada Lausanne – respirația unui monstru adormit.

Julien se grăbi să ajungă în adăpostul constituit de scara acoperită care, în dreapta străzii, urca spre

colegiul Saint-Michel, zidul de pe margine protejându-l de suflul acestei nopți ireale.

Treaptă după treaptă, își simți corpul obosit devenind mai greu, iar capul, mai dureros. La jumătatea drumului, trebui să facă o pauză și să se sprijine cu mâna de moloanele aspre ale zidului. Imaginile captate cu intermitențe de ochii lui păreau să plutească în întuneric, purtate de crivățul rece spre o destinație necunoscută. Atunci i se făcu greață, ceea ce-l îndoi de mijloc și aproape îl făcu să cadă în genunchi, cu mâna lunecându-i de-a lungul pietrelor prost îmbinate. Vomită, scuturat de spasme, iar lacrimile îi podidiră ochii.

Zvâcnirile se succedară minute bune, pierzându-și încetul cu încetul violența. Când reuși în sfârșit să se îndrepte, Julien tremura din toate încheieturile. Stomacul, golit cu totul, i se părea străpuns de nenumărate lovituri de cuțit, sucurile acide scurgându-se încet în organismul lui. Tot corpul îi ardea.

Cu greutate, urcă ultimul șir de trepte, ținându-se de balustradă. Privirea i se întuneca din când în când, aruncându-l într-o beznă absolută din care ieșeau forme indistincte. Magma culorilor se ordona treptat într-o imagine neclară. Un înger cu chip delicat ale cărui trăsături se precizau încet, îmbrăcat în alb, se apropia de el. Julien îl văzu coborând din cerul întunecat, până când îl deslușì limpede. O lumină palidă emana din el. Mâna, fină și blândă, i se puse pe braț și imediat durerea, singura care-i mai arăta că este conștient, deveni mai puțin ascuțită.

— Vă simțiți bine?

Era o voce ciudată, feminină și totuși gravă, o tonalitate caldă de contralto. Julien observă că îngerul se exprima în germană.

Își dădu seama că izbutise, de bine, de rău, să ajungă la capătul scării și că o femeie, îmbrăcată într-un lung pardesiu alb cu guler mare răsfrânt, îl apucase de braț.

Vederea îi redeveni clară și o recunoscu pe femeia din cimitirul de la Hallstatt.

— Dumneavoastră?

— Vă e rău? Veniți, sprijiniți-vă de brațul meu.

— Nu, e în ordine, mă simt mai bine. Pot să stau singur în picioare.

Picioarele îl susțineau destul de greu, dar Julien reuși, într-adevăr, să se îndrepte cu totul și să facă câțiva pași pe esplanada de la capătul străzii Saint-Pierre Canisius. O privi pe cea pe care, în semidelirul său, o luase drept o ființă pogorâtă dintr-un cer în care nu crezuse niciodată.

— V-am văzut la Hallstatt. Cine sunteți? Ce căutați aici?

— Am venit la Freiburg ca să vă întâlnesc, domnule Kelsen.

— Îmi cunoașteți numele?

— Scuzați-mă, mă prezint: Rachel Michaelis. Lucrez pentru *Der Spiegel* și anchetez circumstanțele decesului tatălui dumneavoastră.

Julien rămase pentru o clipă năucit.

— Hotărât lucru, moartea asta interesează multă lume…

Vorbea mai mult pentru sine decât pentru interlocutoarea lui.

Cum tânăra femeie tăcea, continuă:

— De ce?

— Ar dura destul de mult să vă explic.

— În situația în care sunt, nu prea mă mai poate surprinde nimic.

Adunându-se, Julien își dădu seama că tremură în continuare, dar acum de frig.

— Vreți să urcați până la mine acasă? Pot să vă propun o cafea sau altceva și o să-mi explicați despre ce-i vorba.

— Nu cred că ar fi o idee bună. Vă este rău. Mergeți să vă culcați. Ne vedem mâine. La zece și jumătate în fața Universității – în partea dinspre strada Spitalului.

— Dacă preferați… acceptă Julien ridicând din umeri. Dar… O clipă! Știați că locuiesc aici? Mă așteptați?

— Într-un fel, da.

— Și m-ați urmărit de la Hallstatt?

— Nu. Eram acolo pentru alte motive. Dar bănuiam că o să treceți pe acolo și poate că așteptam să vă întâlnesc.

— Ar trebui să par surprins că știți atâtea despre mine?

— Numai dacă țineți neapărat.

— Atunci, să spunem că nu mă mir. Dar e puțin… destabilizant.

— Sper să vă pot da mâine explicații pe care să le considerați suficiente.

— Și eu sper.

— Intenția mea nu este să vă îngrijorez. Încercați să dormiți, o să vă facă bine.

— Dacă spuneți. Mâine la zece și jumătate?

— Mâine la zece și jumătate. Noapte bună.

Julien rămase tăcut în timp ce ea se îndepărta spre biserica Saint-Michel. Hotărât lucru, nimic în viața lui nu mai avea să se conformeze canoanelor verosimilului. Julien privi silueta subțire dizolvându-se încet pe străduță, la lumina suprarealistă a felinarelor. Probabil că Rachel Michaelis nu era atât de tânără cum crezuse la prima vedere. Cu siguranță, era mai în vârstă decât el, după cum părea să indice rețeaua de riduri delicate din colțul ochilor. Să fi avut vreo treizeci și șase de ani.

În acel moment, ea dispăru la colțul bisericii.

Smulgându-se cu greu din torpoarea care-l cuprinsese deodată, Julien se îndreptă spre intrarea de la numărul 27 și ajunse înapoi în apartamentul său.

* * *

Când tocmai punea în chiuveta din bucătărie cana de ceai din care se forțase să bea jumătate, sună telefonul. Julien aruncă o privire la ceasul

care trona pe perete, deasupra mesei. Unsprezece și zece. Cine putea să-l sune la ora asta?

— Alo?

— Bună seara, profesore.

Vocea cavernoasă a lui Hertling, pe care ar fi recunoscut-o dintr-o mie, răsuna clar în receptor.

— Domnule comisar! Nu mă așteptam. Cărui fapt datorez această onoare?

— Ești ironic, Kelsen. De data asta am o veste bună. Acuzațiile împotriva ta au fost retrase.

— Ah. Sigur vă așteptați să sar în sus de bucurie.

— Nu cer atât de mult. Dar îmi datorezi totuși ceva. Le-am cerut oamenilor mei să ia legătura cu poliția cantonală din Freiburg, ca să caute la fața locului eventuale mărturii care să confirme că erai într-adevăr la Freiburg în noaptea crimei. Dacă mie nu vrei să-mi mulțumești, cel puțin invită-ți vecina de deasupra la cină. Ea te-a scos din necaz.

— Vecina de deasupra? repetă Julien fără să înțeleagă.

— Se întorcea târziu în noaptea aia și te-a văzut de pe palier ieșind să faci o mică plimbare înainte de culcare. Te-a recunoscut fără urmă de îndoială și te-a auzit când te-ai întors aproape de ora trei dimineața. Așadar n-ai fi putut să faci drumul până la Berg pentru a comite crima la cinci și ceva. *Quod erat demonstrandum.*

— Da, îmi amintesc că am ieșit puțin în noaptea aia, când am terminat ce aveam de lucru pentru a doua zi. Uitasem detaliul ăsta. Dar n-am observat-o pe vecina mea.

— N-aveai cum s-o vezi fără să ridici ochii. De asta n-ai putut să-mi menționezi alibiul ăsta – care te scoate definitiv din cauză.

Julien digeră informația și își veni în fire.

— Vă rog să acceptați totuși mulțumirile mele, domnule comisar. Și scuzele mele. Vă datorez mult.

— Să nu mai pomenim despre asta. Dar trebuie să recunosc că plecarea ta precipitată m-a… să spunem că m-a luat prin surprindere. Îți dai seama că, fără informația asta providențială (de care, între noi fie vorba, nici nu aveai cunoștință!), ar fi putut fi interpretată ca o fugă?

— Chiar era, întrucâtva…

— Am fi putut să te arestăm la trecerea frontierei. Chiar scos din cauză, trebuia să rămâi la dispoziția anchetatorilor. Pentru că știi ceva ce-mi ascunzi. Ceva care te-a făcut să pleci în grabă din München.

— Ceea ce nu vă spun nu vă privește, domnule comisar.

— Asta eu decid, profesore.

Hertling oftă adânc și alese un alt unghi de atac.

— Nimeni nu se mai îndoiește acum de nevinovăția ta. Dar amintește-ți că, la un moment dat, eram singurul care te credea. Rareori mă înșel, după cum vezi. Și știu că nu-mi spui totul.

— Nu știu la ce vă referiți, se apără aproape naiv Julien.

— Ești sigur că nu există nimic ce ar trebui să-mi dezvălui?

— Nimic, domnule comisar. Nu am nimic să vă spun.

Hertling oftă din nou, și mai dureros decât prima oară.

— Foarte bine. Te las, Kelsen. Știi cum să mă găsești în caz de nevoie.

— Noapte bună, domnule comisar.

— Nopțile sunt rareori bune pentru mine, Kelsen. Mulțumesc totuși.

Hertling închise.

Julien lăsă încet brațul în jos și puse ușor receptorul în furcă.

Maxime îl sfătuise să-i dezvăluie totul lui Hertling. Însă el hotărâse să nu-i urmeze recomandarea. Moartea și trecutul tatălui său erau două elemente distincte, fără legătură între ele.

Hertling nu avea nevoie să știe ce făcuse tatăl său, fiindcă asta nu l-ar fi ajutat cu nimic să-i descopere criminalul.

Viața și moartea tatălui său erau două enigme care, dacă puteau fi rezolvate, asta trebuia să se întâmple separat.

Cel puțin asta se forța Julien să creadă.

3.

Soneria ușii de la intrare îl trezi a doua zi dimineață la nouă fix. Julien se răsuci în pat, băgându-și capul mai mult sub pernă. Când soneria răsună cu furie a treia oară, înțelese că e Maxime, care se impacienta în fața ușii. Sări din pat, își puse în trecere un halat alb pe care-l adusese cândva de la un hotel vienez – fără să țină minte dacă îl și plătise – și se repezi spre ușa apartamentului.

— Ei bine, grea trezire, din câte văd, trâmbiță Maxime strecurându-se prin ușa întredeschisă cu un pas vioi care-l indispuse de tot pe Julien.

— Ziua se anunță proastă.

— Ba nu, norocosule: uite cornurile. Pentru cafea așteptăm cinci minute?

— Cât să fac un duș și poate o să fiu în stare să port o conversație – dar nimic nu-i sigur.

— Du-te, du-te, băiete, eu mă fac comod.

— Te rog.

Julien dispăru în baie, de unde ieși, spălat, ras și îmbrăcat, după mai bine de un sfert de oră. Maxime profitase de acest timp ca să citească exemplarul din *La Liberté* din ziua aceea, pe care avusese precauția de a-l aduce cu el, și ca să înfulece două cornuri.

— Ei, ești alt om, zău așa.

— Dacă zici tu. Tare, cafeaua?

— Desigur. Cu cinci cuburi de zahăr.

— Bineînțeles. Ceva știri interesante?

— Nimic pasionant, fii pe pace.

Maxime strânse în grabă ziarul.

— Bine, gata cu politețurile: arată-mi ce ai adus de la Berg și de la Hallstatt.

— Puține lucruri, cum ți-am zis deja: trei fotografii ale tatei în uniformă de paradă, dintre care într-una e înconjurat de niște cheflii la fel de galonați ca el, și un carnet negru care se afla într-una dintre cărțile de pe noptieră la Berg. O poveste de E.T.A. Hoffmann.

— Hoffmann. Începe bine. Pot să văd toate astea?

Julien, fără să răspundă, se ridică pentru a aduce din birou cele două fotografii și carnetul. Trecu din nou prin holul de la intrare, unde luă din buzunarul pardesiului fotografia pe care i-o arătase cu o zi în urmă lui Maxime. Reveni în bucătărie și puse totul pe masă.

Maxime se uită mai îndelung la fotografia pe care o văzuse în ajun. Realizată în studio, avea ceva ireal, într-o lumină deopotrivă perfectă și improbabilă. A doua fotografie îl înfățișa pe tatăl lui Julien într-o haină lungă din piele aruncată peste uniformă, în picioare în susul treptelor impunătoare ale unei intrări imposibil de identificat. În ultima imagine se înghesuia un grup de ofițeri – douăzeci în total –, tot în ținută de paradă, în fața unui ansamblu de clădiri cenușii care trebuie să fi aparținut unui complex militar. De fiecare dată, un Julien cu părul scurt, mai tânăr, părea să-l privească pe Maxime cu un aer zeflemitor. Asemănarea era cea mai bună dovadă.

Maxime puse jos fotografiile, cu o expresie dezgustată care nu-i scăpă lui Julien, și începu să răsfoiască micul carnet negru. Se uită minuțios la crochiurile și acuarelele miniaturale și dădu până la urmă peste lista – orașe și date – care-i stârnise deja interesul lui Julien. Maxime aruncă pe masă carnetul și ridică spre prietenul său o privire interogativă.

— Ce-o să facem cu astea?

— Constat că îndoielile ți-au dispărut de data asta.

— Asemănarea e cel puțin frapantă, trebuie să recunosc.

— Asemănarea asta spune totul.

— Trebuie să ne întoarcem acolo, Julien. Trebuie să vedem conținutul complet al cutiilor de care mi-ai vorbit.

— Și pe urmă? Nu mai e nimic de făcut…

— Ba da! Pe urmă trebuie să obținem informații. Nu mi-am pus niciodată genul ăsta de probleme, dar trebuie să existe arhive de unde să ne putem informa, nu? Al Treilea Reich, ca orice stat, sigur a produs o anumită masă de documente administrative. Recunosc că nu prea e domeniul meu de cercetare.

Într-adevăr, Maxime studia în principal istoria constituțională a Elveției între 1798 și 1848.

— Totul a fost distrus? îl întrebă el pe Julien.

— Îmi închipui că nu. Dar nici eu nu știu mare lucru.

— Trebuie să luăm legătura cu un specialist în genul ăsta de probleme – noi suntem dezarmați pentru astfel de cercetare.

— Și să mai dezvălui cuiva secretul? Nici vorbă. Nu mă simt pregătit – cel puțin deocamdată.

— Eu pot să încerc deja să mă informez – asta încă nu ne angajează la nimic.

Julien încuviință aruncându-i o privire prietenului său.

Trecuse de ora zece.

Tresări, iar imaginile din ajun i se busculară deodată în minte. Se apropia ora întâlnirii cu îngerul.

— Maxime, departe de mine ideea de a vrea să te alung, dar trebuie să fiu la facultate la zece jumate.

— Da, da, sigur… mormăi Maxime.

Cu privirea pierdută în interiorul cuptorului, părea în căutarea unei persoane care să-i poată ajuta cumva. Și, prin urmare, la ani-lumină de a simți turnura pe care Julien încerca să o dea discuției.

— Vii cu mine? insistă Julien, simțind cum crește în el o bruscă și inexplicabilă nerăbdare.

— Sigur. Păi… unde anume să vin cu tine?

— Hai, o să vezi… spuse Julien dezabuzat.

Julien îl trase pe Maxime spre ușă și plecară amândoi în direcția Universității, pierduți în speculații de o natură complet diferită.

Pentru prima dată de zile întregi, Julien se gândea la altceva decât la tatăl său.

4.

În fața clădirii bibliotecii cantonale și universitare, Julien reuși în sfârșit să se descotorosească de Maxime, amintindu-i că soldul negativ al contului său de cititor atinge profunzimi demne de o mică falie a dorsalei pacifice și că respectivul deficit așteaptă zadarnic, de luni bune, să fie acoperit. Maxime era prea absorbit de căutarea unui eventual specialist în al Treilea Reich care să le poată oferi, sub un fals pretext, un ajutor pentru a-și mai aminti că într-o zi jurase să nu-și plătească niciodată penalitățile de întârziere – făcea din asta o chestiune de principiu. Așa că îi mulțumi lui Julien pentru că-i adusese aminte de îndatoririle sale – pe care se grăbi să plece să le îndeplinească.

Julien avu pe moment un ușor sentiment de rușine pentru că se sustrăgea astfel asalturilor de bunăvoință de care dădea dovadă prietenul său față de el, dar imaginea, smulsă din întuneric, a chipului îngerului din seara trecută îi risipi repede mustrările de conștiință.

•

Când ajunse – cu mai bine de cinci minute mai devreme – pe esplanadă, Julien recunoscu imediat silueta care, cu spatele la el, părea totuși să aștepte pe cineva. Auzindu-i pașii, ea se întoarse. Surâse ușor, nemișcată într-un splendid pardesiu albastru-închis pe care briza îl mângâia tandru. Julien adoptă mina austeră – maxilar încleștat, zâmbet politicos, privire rece – care constituia linia lui de apărare obișnuită în fața femeilor care-i stârneau un anumit interes.

— Iată-vă în sfârșit!

De data aceasta, Rachel Michaelis vorbea în franceză.

— N-am întârziat, nici pe departe.

— Nu, știu. Dar îmi făceam griji pentru dumneavoastră. Aseară arătați cam ca un vampir – inclusiv tenul și ochii încercănați. Ba chiar, dacă mă gândesc mai bine, lor clima din Carpați le dă o mină mai bună.

— Îmi pare rău. Poate că nu m-ați prins în cea mai bună zi a mea.

— Cu siguranță. Deși nici în dimineața asta nu păreți mult mai în formă.

— Din cauza umidității, fără îndoială.

— Renunțați la defensivă, abandonez subiectul. La urma urmei, sănătatea dumneavoastră nu mă privește.

— Nici moartea tatălui meu – ca să profit de tranziția pe care mi-o oferiți.

— Asta e o chestiune de apreciere. Dar, înainte de toate, ce ziceți de o cafea?

— La starea în care sunt, presupun că n-are cum să-mi facă rău.

— Îmi amintesc vag de o patiserie pe strada Romont, dacă memoria mea e bună. Sunteți de acord?

— Cred că o să mă pot acomoda.

— Întotdeauna sunteți așa de nesuferit?

— Doar înainte de amiază.

Julien păstră o tăcere încăpățânată cât coborâră pe strada Spitalului, mimând o indiferență pe care nu o simțea nicidecum. În dreapta lui, Rachel Michaelis nu încercă să reînceapă conversația. De mai multe ori pe durata scurtului drum, Julien trebui să se abțină să se întoarcă spre ea. De mulți ani un chip nu-l mai marcase atât de profund.

În lumina puternică a dimineții, ultimele îndoieli i se risipiră. Avea, fără îndoială, șase sau opt ani mai mult decât el. Și totuși rareori o femeie mai tânără îi atrăsese astfel atenția. Profilul ei incomparabil, ochii de culoarea ploii, talia fină, pasul hotărât, privirea uneori dură, timbrul senzual al vocii grave, totul trezea parcă în el ecouri ascunse pe care nu reușea să le identifice clar.

Avea în același timp frumusețea aproape perfectă care nu se găsește decât la statuile clasice și o putere de atracție care nu datora nimic marmurei reci. Micile riduri care i se ghiceau ca prin transparență pe marginea pleoapelor nu făceau decât să dea privirii un relief vertiginos – un relief, Julien înțelegea brusc asta, care nu putea decât să rănească.

Pe furiș, Julien cuprinse cu o ocheadă rapidă corpul lui Rachel Michaelis. Nu dură nici trei secunde. Însă nu încercă să repete experiența, convins că, în ciuda discreției lui, ea își dăduse seama.

Sub pardesiul albastru-deschis – care, Julien o presimțea, își datora croiala extraordinară unui mare creator de modă al cărui nume nu-l știa – purta un pulover de cașmir într-o nuanță asortată, al cărui decolteu sumbru era mascat de o eșarfă albă și subțire.

La vederea pieptului care i se ghicea sub straturile de țesături, Julien simți cum îi urcă sângele la cap – și în altă parte.

Pentru o clipă i se făcu rușine, apoi zâmbi. Nu reușea să-și amintească ultima oară când avusese o erecție pe stradă, doar văzând un trup de femeie –

pe care, în plus, mai mult îl fantasma decât îl percepea sub rândurile de haine. După câteva momente de gândire, își spuse că, probabil, se întâmplase tocmai în adolescență.

Până atunci reușise întotdeauna, mai mult sau mai puțin, să-și stăpânească acest gen de impulsuri – ca, de altfel, toate celelalte elemente ale existenței lui. Sexul fusese mereu pentru el un aspect al cotidianului, parametru la fel de controlabil ca și ceilalți. Sau aproape.

Julien se forță să ajungă la concluzia pe care nu știuse – sau nu voise – niciodată să o tragă: sexul cu Vera rămăsese pentru el o referință absolută, idealul pierdut pe care nu izbutise niciodată să-l regăsească. Nimic nu se apropiase cât de cât de ceea ce trăise atunci – pe planul acesta ca și pe celelalte. Și, încetul cu încetul, se împăcase cu ideea că nu avea să mai trăiască asta.

Chiar dacă avusese, bineînțeles, relații după despărțirea lor, cel mai adesea satisfăcuse nevoile partenerelor lui decât pe ale sale. Într-o formă de altruism pervertită, știa bine asta; pur și simplu pentru că femeile întâlnite de-a lungul anilor de rătăcire nu putuseră face față comparației cu icoana care, undeva în memoria lui, continua să licărească ușor.

Lucrul acesta numai prietena lui cea mai apropiată din Freiburg îl înțelesese, fără îndoială. Și probabil tocmai din acest motiv accepta să rămână doar asta – o prietenă apropiată.

Poate că era așadar timpul ca lucrurile să se schimbe în sfârșit, își spuse Julien zâmbind din nou. Dacă acest aflux de sânge la nivelul pubisului făcea parte dintre primele efecte, cu atât mai bine.

Totuși, destul de repede, zâmbetul îi deveni dulce-amar: nu credea în înviere – nici în acest domeniu, nici în altele.

— Pentru o clipă păreați foarte vesel, observă Rachel Michaelis, căreia nu-i scăpaseră schimbările conturate pe fața lui Julien.

— Nu-i nimic, nu durează, fiți pe pace, răspunse Julien, sperând, fără voia lui, că perspicacitatea jurnalistei nu va depăși anumite limite.

— Atunci m-am liniștit.

Ajunseră pe strada Romont și intrară într-o ceainărie de la primul etaj al uneia dintre vechile clădiri burgheze. Tavanul era jos, iar ferestrele aveau geamuri mici. Parcă erai într-o casă de păpuși.

Julien comandă două cafele și o privi pe Rachel Michaelis drept în ochi, fără să scoată o vorbă.

— Presupun că așteptați explicații, începu ea.

— Presupunerile dumneavoastră sunt într-adevăr întemeiate. Mă întreb doar cu ce anume o să începeți.

— Foarte simplu, cu începutul. Cum cred că v-am spus deja, lucrez la *Der Spiegel*. Pentru că am păstrat contacte la München – mi-am făcut studiile la LMU, apoi stagiul de jurnalism la *Süddeutsche Zeitung* –, mie mi se încredințează în general reportajele în Bavaria. Regiunea asta a Germaniei rămâne o lume aparte… dar cred că știți, fiindcă v-ați petrecut acolo copilăria și o parte din tinerețe.

— Văd că v-ați informat bine.

— Meseria îmi impune asta. Am aflat de moartea tatălui dumneavoastră citind, cum fac de multe ori, știrile scurte venite din Bavaria. Nu știu exact de ce, dar cazul m-a atras, din motive pe care nici n-aș ști cu adevărat să vi le explic. Dacă mă gândesc mai bine, poate pentru că-i auzisem numele cu câteva săptămâni în urmă. În cadrul altui caz. În fine. Așa am ajuns să mă interesez de viața tatălui dumneavoastră, apoi, logic, de a dumneavoastră – în limite rezonabile, desigur.

— Și de ce la Hallstatt?

— Pentru că am reușit să descopăr că tatăl dumneavoastră a locuit acolo din septembrie 1957 până în noiembrie 1958.

— Vă așteptați să mă vedeți acolo?

— Să zicem că bănuiam că o să vă faceți apariția – la un moment dat. Dar nu știam precis când. Nici măcar nu eram sigur că sunteți la curent cu existența acestei case, dat fiind că v-ați născut după ce părinții dumneavoastră s-au mutat din ea.

— Vasăzică îmi știți data de naștere?

— 8 noiembrie 1959. Am obținut-o trecând pe la Starea Civilă din München. Dar nu asta căutam în primul rând.

— Mă gândeam eu.

Julien se întrebă cât va mai reuși să se prefacă indiferent – imagine rece și solidă ca stânca, așa cum el nu era. I se părea că Rachel Michaelis poate, dacă ar vrea, să străpungă cu o singură privire această fațadă artificială – ceea ce, vizibil, ea se abținea să facă, din pudoare sau milă. Julien strânse ceva mai mult din dinți, conturul maxilarului devenindu-i mai proeminent sub piele.

— Vorbiți o franceză perfectă, spuse el atât ca să reînceapă conversația cât și ca să-și ascundă tulburarea.

— Am studiat un an la Paris. Am amintiri frumoase. Bănuiesc că nu-i nevoie să vă întorc complimentul.

— Nu, nu-i necesar. Franceza era limba în care părinții mei vorbeau cel mai des între ei, iar tatăl meu a ținut s-o învăț. E limba pe care am vorbit-o toată copilăria.

Rachel Michaelis își aprinse o țigară, cu grația pe care trebuie să o fi avut femeile care, primele, făcuseră acest gest la începutul anilor douăzeci. Privirea i se pierdu în frunzișurile care se înălțau deasupra pavelelor și care se distingeau prin fereastră. Julien așteptă continuarea, fără să manifeste vreo urmă de nerăbdare – orice ar fi simțit de fapt lăuntric.

— Putem să ne tutuim? zise jurnalista pe neașteptate.

Luat prin surprindere, Julien ridică din sprâncene.

— Păi… nu văd niciun inconvenient.

— Deci pot să-ți spun pe numele mic?

— Cred că da.

— Înțelege-mă, scotocesc în viața tatălui tău – și într-a ta –, ceea ce trebuie să fie foarte neplăcut pentru tine, îmi dau seama. Așa că aș vrea să putem încerca să ne cunoaștem mai bine, pentru ca intruziunile astea să-ți devină mai puțin supărătoare – sau dificile. Nu știu dacă înțelegi ce încerc să-ți spun.

— Cred că da. Dar privești problema invers. Mi-ar fi plăcut să mă contactezi înainte să faci ceva, în loc să mă pui în fața faptului împlinit.

— Am greșit. Nu știam cum să iau legătura cu tine într-un mod adecvat. De asta am așteptat până ieri ca să vin la Freiburg. Și nici ieri nu părea încă momentul potrivit…

— Poate. Stai aici, în Freiburg? continuă Julien ca să schimbe subiectul.

— Nu, de câte ori vin în Elveția stau la sora-mea, la Basel. Locuiește într-un apartament mare din orașul vechi. De fapt, ador Baselul.

— Și ai făcut iar drumul de aseară până azi-dimineață? întrebă Julien mirat.

— Da, îmi place și să conduc, răspunse Rachel cu o jumătate de surâs care probabil, în vremuri normale, lăsa morți în urmă.

Julien evită plasa fără măcar să se gândească. Pentru că creierul lui percepea alt semnal. Încercă disperat să pună degetul pe detaliul care-i trezise un ecou slab în inconștient, dar imaginea neclară dispăru imediat.

— De fapt, știi prea bine de ce am așteptat ca să vorbesc cu tine, reluă Rachel, sfredelindu-l în sfârșit cu privirea pe Julien. Dar n-ai vrut să recunoști.

Făcu o pauză, suflând un nour de fum albăstriu. Julien continua să tacă încăpățânat.

— Am așteptat să fii pregătit și să asimilezi adevărul despre trecutul tatălui tău.

Julien nu tresări. Într-adevăr, presimțise că ea știa multe – poate mai multe decât el – despre trecutul tatălui său și că de aceea stătuse deoparte în tot acest timp de la anunțul morții tragice a acestuia.

Pentru că auzise numele lui Maximilian von Kelsen cu mult înainte de decesul lui.

Julien realiză atunci că trecuse o săptămână de când începuse totul. Joia trecută, după-amiază, îl suna Hertling. Și, exact cu șapte zile mai târziu, afla că altcineva se interesează de ceea ce devenea de acum, cu sau fără voia lui, cazul Kelsen.

Locul pe care Julien voise să-l lase în secret și tăcere se reducea iremediabil și el nu putea să oprească această evoluție lentă, dar implacabilă.

— Așa vasăzică. Nu anchetezi un omor banal, ci foști naziști ascunși în inima Germaniei actuale.

— Oarecum. Dar scopul meu nu e să fac un studiu la scară mare soldat cu statistici naționale care să demonstreze că un anumit procent dintre cadrele hitleriste medii au scăpat de orice judecată, de orice condamnare. Nici nu e rolul meu. Nu, ce caut eu e să înțeleg mecanismele uitării, cu ajutorul unui mic număr de cazuri particulare. Cum reușește cineva să uite ce a făcut, ce a fost? Munca mea nu e științifică – nu încerc să o fac pe a ta, dacă înțelegi ce vreau să zic.

— Insinuezi că nu fac ce ar trebui să fac?

— Nu, remarca îi privea pe colegii tăi în general – voi, cercetătorii, istoricii, care ar trebui să vă ocupați de memoria asta care e pe cale să moară încet, ucisă de timp și de uitare.

— Să te ocupi de memorie e periculos. Memoria nu e totuna cu istoria, Rachel. Ne explica un profesor, cu mult timp în urmă, că sunt perpendiculare.

Julien își reproșă că folosise acest ton doct.

— Atunci folosește ce termen vrei. Ce vreau să-ți spun e că de-acum a trecut destul timp ca să se poată face anchete istorice pe subiectul ăsta. Acum

aveți distanța necesară, care permite cunoașterii istorice să contrabalanseze, de exemplu, slăbiciunile mărturiilor orale. Dorința vă lipsește.

— Poate că da. Germania sau Austria de azi au într-adevăr nevoie de o nouă cercetare profundă, cea din anii cincizeci și șaizeci nu e suficientă, după părerea mea. Chiar recent, *Historikerstreit*-ul german a dovedit asta. Dat tot nu văd unde vrei să ajungi.

— Nicăieri. Făceam doar o remarcă. Pentru cazul particular de care ne ocupăm, înțelege-mă bine: nu încerc nicidecum să arunc nume – în speță, mai ales al tău, al familiei tale – pradă răzbunării populare.

N-am familie.

— Niciun articol de-al meu n-o să conțină nume. Ce vreau eu să descriu și să denunț sunt tehnicile care le-au permis anumitor persoane să se facă uitate, să se ascundă în mijlocul societății civile disimulându-și trecutul. Asta am făcut acum câțiva ani cu o serie de articole despre Kurt Waldheim. Dar el era un personaj oficial, prin funcțiile pe care le-a exercitat la ONU, apoi, în prezent, în fruntea statului austriac. Ce vreau acum e să mă ocup de cei care au rămas în umbră, în anonimatul clasei mijlocii, exercitând funcții banale – cadre în firme private, doctori, avocați, notari, uneori funcționari publici etc.

— Și cum ai dat peste numele tatălui meu?

— Întâmplător, cu câteva săptămâni înainte să moară. Numele lui mi l-a dat un tip care a servit mult timp sub ordinele lui și pe care l-am găsit recent.

Rachel avu un surâs de prădătoare.

— N-o să-ți dezvălui identitatea lui, bineînțeles.

— De ce, dacă știe chestii despre taică-meu?

— Fiindcă, pentru ca oamenii ăștia să vorbească, garantarea respectării anonimatului trebuie să fie totală. Sunt surse pe care am datoria să le protejez. Și să-l trimit la ei pe fiul unuia

dintre foștii lor șefi nu mi se pare cel mai bun mod de a le păstra anonimatul.

— Să dăm cărțile pe față. Ce vrei de la mine?

— Să-mi accepți ajutorul, dar în condițiile mele.

— Și dacă refuz?

— Tot o să te ajut. Poate. Știu mai multe decât tine despre cazul ăsta. Fără mine riști să bați mult timp pasul pe loc.

Rachel avea cărțile potrivite în mână. Sau, cel puțin, așa părea. Julien se trezea legat la mâini și la picioare. Singurul atu care-i rămânea în mânecă erau cutiile de la Hallstatt, în care încă nu umblase. Poate că avea să găsească în ele informații care să-i permită s-o scurtcircuiteze pe intriganta jurnalistă.

— Urmărim același scop. Vrei să afli mai multe despre activitățile tatălui tău din timpul războiului. Și eu. Nu vrei neapărat ca informațiile astea să iasă la lumină – cel puțin nu imediat. Eu n-am niciun interes să dezvălui în anchetă numele tatălui tău. Ar trebui să ne putem înțelege.

— Să admitem. Ce-mi propui?

— Să aștepți câteva zile. Am nevoie de un pic de timp ca să clarific niște date. Peste, să zicem, trei zile, ne revedem și te pun la curent cu tot ce știu. Îți dau tot ce am solid. Și-ți dau să citești înainte primul meu articol, pe care îți promit să nu-l public fără acordul tău. Ți se pare o propunere cinstită?

— Parcă am de ales? întrebă Julien cu un zâmbet forțat.

— La drept vorbind, nu. Te sun peste șaptezeci și două de ore ca să fixăm o întâlnire.

Rachel stinse țigara – dacă există o metodă elegantă de a face acest gest banal, ea o cunoștea –, își luă poșeta și se ridică. Ocolise deja masa când se opri brusc, ca și cum ar fi cuprins-o o ezitare. Se aplecă deodată și depuse un sărut scurt pe buzele lui Julien.

— Mulțumesc încă o dată pentru cafea!

Și plecă, lăsându-l pe Julien pradă incertitudinilor și gândurilor lui scabroase, cu un gust de migdale pe buze.

5.

În după-amiaza aceleiași zile, Maxime îl prinse pe Julien la ieșirea de la curs. Julien, cu un dosar gros sub braț, părăsi ultimul amfiteatrul, ca de obicei.

— Iată-te în sfârșit!

— Tare mai sunteți toți grăbiți azi…

— De mine vorbești – sau de splendida necunoscută de dimineață?

— Ia te uită, dom' profesor, sunteți deja la curent? La curent cu absolut nimic, de altfel, dacă ne gândim mai bine.

— La curent, nu cred. Dar v-am văzut în piața Python când coboram de la bibliotecă pe strada Saint-Michel. Cine era?

— O ziaristă. De la *Der Spiegel,* din ce mi-a zis.

— Te îndoiești?

— De săptămâna trecută mă îndoiesc de multe lucruri.

— Și o cheamă…?

— Rachel Michaelis.

— Să fie-ntr-un ceas bun. Și o să-ți scrie biografia? Sau, poate, un volum de convorbiri?

— Nu chiar. Putem să mergem în birou, te rog?

— Ah, preafericită pudoare! Dar sigur, să mergem. Te ajut să duci astea?

— Nu, mă descurc.

Julien și Maxime ajunseră la birou. Harababura veselă care domnea acolo părea să exercite, cu toată puterea și cu toată voința ei autonomă, o monstruoasă presiune asupra ușii, care părea să nu se lase închisă decât în silă. Julien se dădu cu

câțiva pași înapoi când Maxime scoase cheia, de frică să nu vadă ușa cu pricina sărind din țâțâni.

— Apropo, plecăm în zece minute, îi spuse deodată Maxime, cu mâna pe clanță.

— Unde plecăm?

— La Hallstatt, sărmane naiv!

— Acum?

— Păi, da, drumul e lung. Dar o să facem cu schimbul la volan, fii pe pace.

— Dar nu pot să plec – nu pot să plec așa…

— Ba sigur că da. Să te iau prin surprindere e singurul mod pe care l-am găsit de a nu lăsa călătoria asta să se amâne până la calendele grecești.

— O iei razna, bătrâne! N-o să plec acum. Ai văzut cât e ceasul?

— Da, trei și ceva. Asta înseamnă că ajungem acolo pe la unu-două noaptea, îmi închipui. Poate ceva mai târziu, dacă totul se coalizează împotriva noastră.

— Ești sigur că te simți bine?

— În ce mă privește, da. Oricum, tu nu ești într-o stare bună. Așa că lasă puterea de decizie strategilor care sunt stăpâni pe facultățile lor. Poți să dormi în mașină și să visezi cât vrei la ochii frumoși – și la restul – ai lui Rachel Cumîizice.

— Michaelis.

— Dacă vrei. Bine, lasă maldărul ăsta undeva – unde poți. Mașina mea ne așteaptă în parcare.

Julien abandonă partida și cedă argumentelor – prea puțin întemeiate, după părerea lui – ale prietenului său. Peste niciun sfert de oră, Maxime se strecura prin traficul din centrul orașului ca să iasă în autostradă.

Julien, așa cum prevăzuse Maxime, adormi când ocoleau Zürichul, fără a fi făcut până atunci eforturi excesive de a alimenta conversația. Un surâs fericit i se contura pe buze. Maxime, mărinimos, dădu mai încet radioul, astfel încât prima mișcare din *Simfonia a șaptea* de Beethoven

să nu tulbure somnul și expresia radioasă a colegului său.

* * *

Era aproape trei dimineața, vineri, când ajunseră la Hallstatt. Julien dormise continuu și se trezise abia după Bad Ischl. Atunci insistase să conducă el, dar Maxime voia, în cuvintele lui, „să bea paharul până la fund”.

Maxime parcă în piața de la intrarea în sat și amândoi o luară pe jos la lumina felinarelor. Un vânt rece cobora din înălțimi și se ghiceau încrețiturile pe care le desena pe lacul totuși invizibil. Formele negre ale copacilor înalți dansau o sarabandă macabră mai sus de sat, într-un foșnet întunecat întretăiat de trosnituri bruște.

— Șarmant, locul tău de vilegiatură.

Julien nu răspunse, conducându-l pe Maxime, prin labirintul de ulițe, spre biserică. Iluminatul public nu ajungea mai sus de atât, iar Maxime scoase lanterna de buzunar pe care avusese precauția s-o aducă. Aținti fascicolul spre cărarea care urca spre căsuța organistului, apoi spre vilă, santinelă sumbră și adormită la marginea pădurii, care nu mai era decât o barieră opacă de negreală în care lumina lanternei se pierdea.

— Acolo stă organistul tău? întrebă Maxime arătând cu bărbia spre prima clădire.

— Afirmativ. Să încercăm să nu-l trezim.

— OK.

Trecură de casa organistului-grădinar-om bun la toate, ca să atace ultima ascensiune, care-i duse în fața ușii de intrare a vilei, o masă întunecată ca noaptea și care abia se detașa pe fundalul cerului fără stele.

— Pute a mort coșmelia asta.

— Da. Dar nu m-ar deranja dacă ai putea să te abții de la genul ăsta de comentarii.

Îndată ce fraza îi ieși pe gură, Julien se simți vinovat. Știa că e insuportabil, dar asta nu-i dădea dreptul să se ia de cei – puțini – care îi fuseseră

întotdeauna alături – și mai ales de Maxime, fiindcă el jucase de unul singur, de o eternitate, acest rol.

— Scuză-mă, sunt puțin nervos.

— Ca de obicei. Dar așa te iubim noi.

Julien nu căută să dezvolte subiectul și scoase cheia din buzunarul interior al trenciului. O introduse în yala nouă, care se declanșă fără zgomot, iar ușa se deschise. Casa exală un miros de mormânt. Maxime se grăbi să apese pe întrerupător, în timp ce Julien avansa deja prin întunericul care, de la intrare, părea compact. O lumină gălbuie invadă holul, țâșnind dintr-o plafonieră prăfuită ale cărei becuri, uimitor, funcționau aproape toate. Maxime stinse lanterna și îl prinse din urmă pe Julien. Urcară unul lângă altul pe scară până la primul etaj. Pe palierul plin de praf, Julien se opri brusc.

— Ușa! Uită-te la ușă!

— Care ușă?

— De la birou! E deschisă…

— Ei, și?

— Și îmi amintesc limpede că am trântit-o când am plecat sâmbăta trecută.

— Aș! Probabil că-ți joacă o festă memoria. Erai șocat, nu ții minte ce ai făcut de fapt.

— Încerci să spui că-s senil? Dacă-ți spun că ușa asta era închisă înseamnă că era.

— Dacă vrei tu… cedă Maxime fără tragere de inimă. Oricum, ce importanță are?

— Niciuna, ai dreptate, încheie Julien intrând în biroul pe care-l ocupase tatăl lui cu zeci de ani în urmă.

Maxime încercă și acolo să apese pe întrerupător, dar nu se întâmplă nimic. Julien reuși să lumineze puțin încăperea aprinzând lampa de pe noptieră, care se supuse docilă. Lumina caldă se răspândi pe suprafața plană a biroului fără să întâlnească niciun obiect.

Cutiile lăsate de Julien săptămâna trecută dispăruseră.

Julien se repezi ca un apucat spre biblioteca murală. Reduta secretă, pe care își amintea că o lăsase deschisă, era și ea goală, cu excepția unei ultime fotografii îngălbenite care de bună seamă căzuse din cutia ei și se prinsese într-o fantă a peretelui lateral atunci când Julien scosese cutiile ca să le pună pe masă.

— Vezi? strigă Julien, cuprins de o furie subită. Vezi că a venit cineva! Rahat! Rahatul naibii!

Cu un dos de palmă, mătură un întreg șir de cărți grele, care se prăbușiră pe covorul gros ridicând un nor de praf argintiu care urcă în spirale prin lumina scurtă emanată de lampă.

— Nu, tocmai că nu văd nimic, spuse Maxime pe un ton ironic.

— Au luat tot! Cele trei cutii pe care le-am lăsat pe birou… N-a mai rămas nimic!

— Ar fi trebuit să iei cu tine tot conținutul ascunzătorii sâmbăta trecută.

— Maxime, te rog. Fă-mi o favoare, lasă-mă-n pace.

Julien se prăbuși într-un fotoliu de piele de lângă una dintre ferestrele care dădeau spre lac, fereastră care în acel moment era doar o gură neagră spre neantul nopții. În acest timp, Maxime scoase cu atenție fotografia din fanta care o agățase – și, în mod evident, o salvase de la dispariție. Tatăl lui Julien, din nou, și un alt bărbat, mai scund și totuși cu un fizic destul de plăcut, purtând mustăcioara pe care al Treilea Reich o adusese la modă. Fără îndoială că bărbatul fusese chipeș, dar, lângă Maximilian von Kelsen, de un șarm orbitor și o forță strălucitoare, nu mai avea decât alura vagă a unui actor de serie B din anii patruzeci. Pe versoul fotografiei, două nume și o dată. *Maximilian von Kelsen. Alexander Hänsch. 26 iunie 1944.* Fără o vorbă, îi întinse fotografia

lui Julien, care aruncă o privire cu o expresie dezabuzată.

— Scuză-mă încă o dată. Nu trebuie să-ți vorbesc așa.

Maxime dădu comic din cap, ca pentru a-i arăta că nu are nicio importanță.

— Îl cunoști pe celălalt tip? Hänsch ăsta?

— Nu, nu-mi spune nimic.

— Sigur trăiește încă.

— Fără îndoială.

— Trebuie să-l găsim. De acum e singura și unica noastră pistă.

Julien încuviință tăcut, apoi se uită la ceas. Era aproape patru.

— Acum ce facem? îl întrebă el pe Maxime, oftând.

— Așteptăm să se facă ora șapte, să se deschidă la brutărie. Chiar mor de foame.

— Nu-mi vine să stau aici atâta timp! Parcă tu ziceai că pute a mort în casa asta…

— Îmi mențin cuvintele. Dar nu mă așez la volan ca să conduc mai bine de zece ore pe stomacul gol.

— Atunci fă cum vrei. Eu mă culc.

Julien se apucă să-și pună în practică amenințarea. Somnul părea să fi devenit refugiul lui preferat. Peste fix trei minute respirația îi era mai lentă, iar Maxime constată că doarme de-a binelea.

— Ce capacitatea de a se rupe de real! Clar, puterea voinței… murmură Maxime pentru sine, lăsându-și aforismul suspendat în aerul plin de colb.

În fața carențelor vizibile de care suferea determinarea cooperativă a prietenului său – carențe care se manifestau din când în când sub forma unui sforăit discret –, Maxime începu de unul singur o percheziție în toată regula prin casă, etaj cu etaj.

* * *

Răsărea soarele, ivindu-se îndărătul munților de pe malul opus, când Maxime capitulă învins de zădărnicia eforturilor sale. Îl scutură ușor de umăr pe Julien. Acesta se trezi imediat ce mâna lui Maxime îi atinse catifeaua hainei și se întinse îndelung, pocnindu-și încheieturile degetelor.

— Cred că visam. Locuiam aici, în casa asta. Îmi pregăteam cursurile la biroul ăsta. Dar ceva nu era în ordine. Nu reușesc să-mi amintesc ce. Cred că încercam să vorbesc cu cineva, cu cineva pe care nu-l găseam.

— Aha.

— Te pasionează, pare-se. Cât e ceasul?

— Șase și douăzeci și două.

— Căutam pe cineva, repetă Julien, cu privirea pierdută în direcția lacului care se trezea în zori, neted ca o întindere de gheață, lucios ca sticla.

— Deci căutai un bărbat? continuă Maxime, dându-și seama că nu avea niciun rost să-și abată prietenul, la trezire, de la ceea ce părea – cel puțin deocamdată – o idee fixă.

— Da, cred că era vorba de un bărbat.

— Edificator. Bine, flașnetarul tău ne oferă o cafea?

Julien tresări.

— Tocmai pe el îl căutam în vis!

— Un vis premonitoriu, atunci. Fiindcă ne așteaptă cu cafea și pateuri vieneze.

— Putem să încercăm. Oricum, o să fie mai bine decât aici.

— Am făcut turul proprietății cât ai dormit tu. În fond, aș fi putut face ca tine, fiindcă n-am găsit nimic.

— Ți-am permis eu să scotocești prin ceea ce e acum, cred, casa mea?

— Nu privisem problema din unghiul ăsta. Ei bine, ai aici un loc de vilegiatură gata pregătit. Ce noroc pe tine! E un loc cu adevărat încântător.

— Ești ironic?

— Tu ce zici?

— Știi, cu ceva renovări cred că ar putea fi interesant. Dar probabil că ai dreptate.

Făcu o pauză, trecându-și degetele peste marginea prăfuită a biroului, apoi continuă:

— Oricum, n-o să vin aici. Casa asta e prea veche. Prea plină de amintiri care nu-s ale mele. N-am ce căuta aici, simt asta. De altfel, hai să plecăm. M-am săturat de locul ăsta.

— Nu te contrazic, spuse Maxime trăgându-și haina pe care, neglijent, o lăsase cu câteva ore în urmă pe pervazul lat al unei ferestre.

O scutură ca să îndepărteze praful alb care se prinsese de ea.

— Vii? zise Julien îndreptându-se spre ușa rămasă întredeschisă.

Cei doi prieteni coborâră încet. Julien simțea că toate membrele lui își strigă nemulțumirea după aceste ore de imobilitate în fotoliu. Se simțea obosit și o salivă groasă cu gust neplăcut îi umplea gura.

După ce încuiară ușa de la intrare, o luară spre casa organistului.

Când ajunseră în fața ușii, Julien ezită. Apoi își spuse că oamenii în vârstă se scoală întotdeauna devreme – era o idee preconceptă, dar trebuie să fi avut un oarecare temei – și că probabil nu-l vor trezi pe noul său prieten Caron.

Nu știa prea bine de ce îl numește astfel. Poate pur și simplu pentru că nu-i cunoștea adevăratul nume – și pentru că îl întâlnise într-un cimitir.

Julien apăsă pe sonerie. Zgomotul se răspândi prin casă, stingându-se fără să stârnească vreun ecou.

Julien insistă și sună a doua, apoi a treia oară. Îl cuprindea un presentiment straniu.

— *Wer sind Sie? Was machen Sie hier*[5]*?* strigă o voce acră care părea să se înalțe din pământ, în spatele lor.

Julien se întoarse cu totul, ca să deslușească, în lumina oblică a dimineții, o bătrânică în palton și

batic care se uita la ei din cimitirul aflat mai jos și care dădea impresia că este una dintre acele paznice de morminte care se transformă în ciori la ivirea zorilor – o bătrână singură din soiul acelor vârstnici care, trăind în trecut, fac, ca prin anticipare, din aceste locuri ai căror locatari definitivi vor fi curând anticamera lumii morții în mijlocul grădinii celor vii. În ciuda distanței, Julien constată că nu avea aproape niciun dinte.

— Ne scuzați. Îl căutăm… pe organist! îi răspunse el în germană vrăjitoarei.

— Puteți să-l căutați mult și bine. E mort. A căzut de pe zidul ăsta.

Arătă cu un semn din cap zidul scund ce susținea cărarea care, din cimitir, urca spre casa bătrânului și spre vilă.

Julien și Maxime contemplară mica pantă de vreo doi metri și jumătate care se deschidea la picioarele lor, fără să înțeleagă cu adevărat sensul cuvintelor bătrânei.

Aceasta dădu din cap cu vehemență, cu un aer consternat, dar și cu o veselie sadică.

— S-a întâmplat sâmbătă seară. Eu l-am găsit. Se izbise cu capul de crucea aia, explică ea cu o volubilitate dezagreabilă.

Se osteni să întindă un deget tremurător, deformat de gută, spre una dintre crucile de lemn aflate la mică distanță de zid.

Ceva mai sus de locul unde se intersectau unde cele două secțiuni, crucea era ruptă.

Parca avu un acces de tuse care semăna cu un hohot de râs, în timp ce un nor trecea voalând deodată lumina soarelui nou-născut. Mai avu putere să articuleze, cu voce coborâtă, într-o șuierare întretăiată de sughițuri pe care Julien abia o percepu:

— Cerul ne-a părăsit…

Își făcu cruce în umbra care creștea.

Ce mai e și asta?

Gura deschisă a femeii era ca o cavernă negricioasă și hâdă.

•

Când vru să se întoarcă spre Maxime, Julien își dădu seama că acesta plecase deja, cu pași iuți, spre biserică, de parcă ar fi auzit prea multe. Fără să-i arunce vreo privire bătrânei, Julien trebui să-și ia picioarele la spinare pentru a încerca să-l prindă din urmă.

6.

Piața forfotea de lume sub soarele unei după-amiezi deja târzii. Încet, umbrele începeau să se alungească, revărsându-și încărcătura de suflete anonime, de chipuri întrezărite și imediat șterse.

Julien se așeză la terasa unei cafenele. Nu știa de ce, dar dintotdeauna Claraplatz îl atrăsese în Basel. Totuși locul acesta circulat din afara orașului vechi care se întindea pe celălalt mal al Rinului nu avusese nimic atrăgător în mod deosebit.

Acest colț din Kleinbasel, bucată din orașul modern cruțată de hoardele de turiști de o zi, avea, în ciuda rigorii, un farmec îmbătător pe care Julien era convins că este singurul care-l simte. Străzile, late și mărginite de niște clădiri totuși impersonale, aveau deja ceva german – o anumită severitate rece care contrasta cu agitația veselă a punctelor nodale precum Claraplatz. Orașul vechi, pe partea cealaltă a fluviului, nu mai era decât un punct de fugă în perspectiva străzii, o prezență discretă în afara unei lumi limitrofe, de o parte și de alta a frontierei germano-elvețiene.

Alături, Julien remarcă un cuplu de adolescenți prinși într-o discuție. Fluxul cuvintelor tandre și înduioșătoare era întrerupt de sărutări complice. Să profite. Viața aceasta – singura care merită cu

adevărat să fie trăită – era oricum mult prea scurtă. Julien se gândi că nimeni nu rezumase mai bine acest paradox decât Georges Brassens în cântecul său *Bancs publics.* Până la urmă, ca să fii fericit, trebuie cu siguranță să te sinucizi la douăzeci de ani. Odată depășită această limită, că vrei sau nu, ce era mai bun a rămas în urmă.

În ceea ce-l privea, Julien nici nu știa exact ce caută la Basel în lunea aceea. După un telefon de la notarul münchenez care gestionase afacerile tatălui său, își luase o zi liberă și mașina și pornise spre nord, ca să ajungă la Basel până la amiază. Odată sosit, nu făcuse decât să hoinărească fără țintă, vagabond prin mijlocul mulțimii.

De la cea de-a doua expediție la Hallstatt trecuseră deja trei zile – el și Maxime se întorseseră la Freiburg vineri, pe înserate. Moartea organistului îl marcase mai mult decât voia să recunoască. În schimb, dispariția lucrurilor tatălui său nu îl mirase în definitiv. Cineva îl preceda, îi anticipa reacțiile și golea totul în fața lui. Cineva se străduia să-l lase să rătăcească în beznă.

Și – ceea ce era mult mai grav – Julien se obișnuia cu această beznă.

•

La Basel începea luna mai, iar asta se simțea pretutindeni. Mai devreme în acea după-amiază, când trecuse pe Mittlere Rheinbrücke, își dăduse seama, contemplând valurile lente și lenețe plumbuite de un soare strivitor, că voise inconștient să revadă orașul unde locuia Rachel de fiecare dată când venea în Elveția. Cât despre a o revedea pe ea, nu credea în genul acesta de întâmplare. De altfel, așteptase destul un apel care nu venise. Doar să ajungă în orașul pe care ea îl iubea – și care și lui îi plăcuse întotdeauna –, să-și plimbe mâna de-a lungul unui zid, al unui parapet de pod sau pe iarba de pe mal. Să respire un anumit aer, să redescopere o anumită lumină, să

simtă în adâncul sufletului plăcerea liniilor anumitor străzi.

Trăise șase luni în acest oraș, imediat după ce plecase de la München cu ani în urmă. Studiase aici un semestru înainte să ajungă la Freiburg și în Elveția francofonă. Basel îi fusese cameră de decompresie, un popas în fuga lui. Și înțelegea că, până la urmă, poate ar fi fost mai bine să rămână aici.

Cuplul de îndrăgostiți, deopotrivă timizi și strigându-și fericirea în cele patru zări, era ca o lance înfiptă în coasta lui. Julien își desprinse privirea de la acei copii de șaptesprezece ani, de teamă să nu se regăsească în ei.

Și să nu o ia atunci la fugă.

•

Toate relațiile lui, mai ales cele pe care și le-ar fi dorit serioase, erau dinainte ipotecate. Amintirea Verei, a chipului ei pe care-l căuta în toate femeile care-i ieșeau în cale, nu se șterse niciodată, condamnându-i la eșec bietele tentative de a se elibera și de a construi ceva nou – eșec oricum așteptat, dacă nu sperat. Greutatea conștiinței sale vinovate nu încetase să-l țină la pământ din ziua când, în nebuniile unei străduțe italiene încinse de noaptea de aprilie, sărutase o altă femeie – descoperind plăcerile interzise și, mai ales, chinurile infidelității. Era în timpul unei călătorii de studii care-l dusese până la Bologna, orașul roșu care-și purta bine numele, după cum înțelesese prea târziu și plătind prețul cu trupul și sufletul său. Revenirea la viața normală avusese loc abia la sfârșitul celor câteva zile de extravaganță nepăsătoare.

Când se întorsese, privirea lui găsise numai umbrele nesfârșite ale unei existențe de ruine și praf. După ce-și mărturisise trădarea, se văzuse în ochii Verei, în fundul unui puț de dezgust, și înțelesese că, de atunci înainte, avea să se recunoască doar în dezgust. Presupusese că Vera îl

urăște, până să-și dea seama că ei toate acestea îi deveniseră pur și simplu indiferente – ceea ce era și mai rău.

Puțina inimă care-i mai rămăsese fusese consacrată arderii pentru alta – pentru cealaltă –, sincer, dar inutil, și astfel se mistuise. Julien vrusese totuși să creadă că această trădare va da naștere unei pasiuni ispășitoare care să justifice totul ulterior, până să înțeleagă că o părăsise deja pe femeia pentru care distrusese totul prin foc înainte ca ea să facă primul pas care o îndepărta de el.

Se lămurise atunci că, dintre toți anii care-i mai rămâneau, niciunul nu putea să fie pe deplin fericit. Nu fusese în stare decât să facă rău – mai întâi celorlalți, apoi sieși. Sarea fusese semănată pe un pământ pustiit, carbonizat și sterp. Datorită egoismului său patologic, putuse să-și construiască o carapace de insensibilitate pe care cei din preajmă o considerau o formă de cruzime. În galeria personajelor dostoievskiene, devenise un fel de Stavroghin – un vlăstar puternic și sănătos în aparență și totuși înghețat pe dinăuntru. Astfel supraviețuise.

Dar partea cea mai bună a vieții lui rămăsese iremediabil pierdută.

•

Pentru un timp nedefinit, Julien rămăsese pierdut în gândurile lui. Când își veni în fire, cuplul de adolescenți dispăruse. Plăti nota și se ridică. Traversă piața înspre mica biserică pe care o contemplase de pe terasă, fără să o vadă cu adevărat. Un afiș anunța că în acea seară, la ora nouăsprezece, avea să se cânte *Recviemul* de Mozart. Se uită la ceasul de la mână. Optsprezece și cincizeci și cinci. Era așadar atât de târziu? Intră prin portic, fără să-și mai pună întrebări.

Plăti biletul unui fel de paracliser strigoi, care nu-i adresă niciun cuvânt, și se așeză repede pe un scaun liber în spatele unui pilon, în timp ce

instrumentele se acordau în acel amestec de timbre care se ridica în crescendo și pe care Julien îl aprecia atât de mult, chiar înainte de începerea unui concert.

•

Requiem aeternam dona eis, Domine, et lux perpetua luceat eis.

Muzica lui Mozart, divină prin frumusețea ei perfectă și forța ei irezistibilă, și încă și mai mult prin certitudinea solidă pe care o aducea, umplea naosul întunecos, se întindea, se dezvolta ca să biruiască toate îndoielile și să deschidă porțile unei lumi sublime căreia nimeni, în acea clipă, nu i-ar fi putut nega existența. Numai Mozart știuse să dea viață iluzoriului.

Julien rămase cu ochii închiși ca să nu le vadă pe cele câteva persoane din jurul lui, în acel fund de biserică, pe locurile cele mai ieftine, ca să asculte numai acea mesă a morților care făceau să-i curgă în vene o viață artificială.

Mai exista așadar fericirea în timpul unei mese de Mozart? Poate. Dar, odată cu tăcerea muzicii, ce avea să mai rămână? Un număr înfiorător de ani deja scurși fără să fi dat roade. Ani care-l aduceau în seara aceea pe țărmurile unei existențe de la care nu mai aștepta nimic.

Eternitatea nu exista decât până se stingeau ultimele ecouri ale muzicii care o purta.

După furiile din *Dies irae* și tensiunea tragică și terifiantă din *Rex tremendae,* separate doar de *Tuba mirum,* veni calmul magic din *Recordare.*

Apoi valurile cumplite din *Confutatis maledictis* răsunară sub bolți ca o penitență așteptată, flux și reflux de forță și blândețe măturând totul în cale și aducând în sfârșit, în momentul când speranța murea, vocile feminine și delicatețea din *Lacrimosa,* care-l duse pe Julien într-un cer al unei nopți supranaturale ce nu putea exista niciodată deasupra Baselului.

Corul era de primă calitate, orchestra, pasabilă. Misiunea era totuși îndeplinită: timp de o oră, nu se gândise la el însuși.

Când se stinseră ultimele aplauze care urmaseră ultimului acord din *Communio* – care oricum nu mai era de Wolfgang Amadeus –, ieși din acest vis la jumătatea drumului dintre somn și reverie trează, de unde ar fi vrut să nu fie smuls niciodată. Rămase un timp așezat, imobil în mijlocul valului domol de auditori care mergeau spre ieșire, apoi se ridică încet ca să o ia și el într-acolo. Trecu pe lângă traveea laterală ca să revină în Claraplatz, acum scăldată în penumbră.

Ajunse cu pași lenți pe pod și își lăsă privirea să se piardă în curgerea apei. În clipa aceea, ar fi vrut să se urce în barca aceea care, îi plăcea să-și imagineze, îl purtase odinioară pe Siegfried spre ultima luptă și spre moarte. În vâltoare vedea curgerea Rinului spre nord și mare și își spuse că și el ar fi vrut să se lase să curgă fără a-și pune întrebări, ca acest șuvoi devenit fluviu care nu știa de ce coboară, dar cobora mai departe.

Deasupra spumelor negre, gândul serios de a-și pune capăt zilelor căpătă formă în mintea lui, pentru prima oară în viață, ca o certitudine liniștită și odihnitoare.

7.

Julien punea pe blatul din bucătăria sa o farfurie aburindă cu *linguine* cu creveți și șofran, când izbucni soneria înfuriată a telefonului. Se întorsese destul de târziu cu o zi în urmă din escapada la Basel și își petrecuse dimineața la Universitate. Ceasul de pe perete arăta ora douăsprezece și douăzeci.

Julien aruncă o privire tristă spre farfuria cu paste și, oftând, întinse mâna după telefon. Era

hotărât să-i dea de înțeles interlocutorului, oricine ar fi fost, că nu suportă să fie deranjat la prânz.

— Alo?

— Bună ziua, profesore. Sau rea, dacă mă gândesc mai bine. Zilele astea n-au nimic îmbucurător, nici pentru mine, nici pentru tine, cred.

Vocea lui Hertling părea să iasă din adâncurile tenebroase ale unui puț nesfârșit. Într-adevăr, probabil că nu era într-o zi bună.

— Domnule comisar! Aveți, cu siguranță, priceperea de a reveni în amintirea mea atunci când mă gândesc cel mai puțin la dumneavoastră.

— Îmi pare rău că-ți stric astfel existența. Cel puțin nu te deranjez de la masă, nu? Poate că da, după tonul tău. Asta e. Mie nu mi-e foame.

— Să spunem că o să pot răbda – ca să mă conformez programului dumneavoastră, să-l numim neregulat.

— Sper. Oricum, nu-ți dau de ales. Ca să nu-ți ascund nimic, mi se pare că începi să lași în urmă cam prea multe cadavre.

— Poftim?

— Nu mai minți. Știu – sau măcar ghicesc – că ai fost la Hallstatt. Cel puțin o dată, în ziua când ai plecat în grabă de la München.

— Și ce?

— Și ce? Vecinul cel mai apropiat de vila părinților tăi de la Hallstatt a murit acum ceva mai mult de o săptămână. De fapt, în ziua când ai plecat spre Salzburg. A căzut de pe un zid. Căzătura i s-a oprit într-o cruce de lemn din cimitirul satului, care i-a perforat capul dintr-o parte în alta, intrând prin ochiul stâng și ieșind pe la spate, unde i-a spart cutia craniană. Minunat spectacol, crede-mă, am văzut dosarul, inclusiv pozele.

Julien nu răspunse. Pe granitul lucios al blatului, farfuria se răcise deja.

— Nu-ți spun o noutate, din câte văd, Kelsen. Erai deja la curent?

— Da, știam deja. M-am întors acolo în noaptea de joi spre vineri și vineri dimineață am aflat de moartea organistului.

— Se numea Richard Gröner, pentru informația ta, spuse Hertling pe un ton trufaș.

— Nu știam.

— Nu mă miră. Dar, pentru numele lui Dumnezeu, ce căutai acolo?

— Pur și simplu m-am dus la ceea ce este de acum proprietatea mea.

— A, da?

— Da, m-a sunat ieri dimineață notarul tatălui meu. La sfârșitul săptămânii trebuie să merg la München pentru câteva formalități, dar, în linii mari, totul îmi revine. Inclusiv casa de la Hallstatt, cum vă spuneam. Dar cu siguranță știați deja.

— Nu, de la tine aflu.

— E ciudat cum vă faceți treaba, domnule comisar.

— Bineînțeles. Bineînțeles.

Vocea lui Hertling tremura de furie stăpânită.

— Kelsen, faci o anchetă paralelă. Ai găsit ceva la Hallstatt. Și cineva știe. Cineva care face curățenie în urma ta – și omoară martorii deranjanți. Cineva care ți-a asasinat deja tatăl. Și care n-o să întârzie să te atace, mai ales dacă continui cu prostiile.

— E interpretarea dumneavoastră, domnule comisar.

— Kelsen, nu mă obliga să te arestez data viitoare când intri pe teritoriul german. M-am săturat până peste cap de învârtelile tale. Ți-am făcut o promisiune. Și o s-o țin. Dar trebuie să-mi predai toate elementele pe care le deții.

— Îmi pare rău, domnule comisar, nu pot.

— Știu că e vorba despre ceva legat de trecutul tatălui tău. Nespunându-mi nimic, mă încurajezi să cercetez în toate direcțiile și să pierd astfel un timp

prețios. Ca să nu mai punem la socoteală ideile care-mi trec prin minte, una mai monstruoasă ca alta. Pentru un profesionist al sordidului ca mine, totul e imaginabil. Nu-ți poți da seama cum vin toate astea de la sine. Tăcerea nu face decât să murdărească memoria tatălui tău, crede-mă.

— Aveți încredere în mine, tăcerea mea nici nu adaugă, nici nu ia nimic din fapte. Și nu vă pot spune nimic.

Julien îl auzi pe Hertling izbind cu pumnul în birou, la câteva sute de kilometri distanță.

— Du-te la naiba, Kelsen.

— Iertați-mă, domnule comisar, nu pot să fac altfel.

— Scutește-mă de scuzele tale. Te joci cu focul, și cu viața ta, băiete. Nu-ți dai seama, dar, dacă se simte amenințat de un Sherlock Holmes de doi bani, ucigașul tatălui tău n-o să ezite. Sper doar că, atunci când or să-ți găsească cadavrul, n-o să fie în jurisdicția mea.

— O să mă străduiesc să mă duc să mor în altă parte, la nevoie.

— Taci din gură. Eu măcar te-am avertizat.

Julien simți că Hertling se pregătea să închidă.

— A, da, că veni vorba, poți lua trupul tatălui tău începând de mâine, la ora zece. Nu-ți spun pe curând.

Comunicarea se întrerupse, iar Julien, cu un gest furios, aruncă receptorul spre fereastră. Acesta lovi însă numai peretele, apoi căzu de pe blat ca să atârne moale la capătul firului. Julien își luă capul între mâini. Ce știa polițistul acela bătrân și incapabil? Ce știa despre ce trăia el? Și știa că, oricum, moartea nu este, până la urmă, cea mai rea soluție la problema insolubilă a existenței lui?

Privirea lui Julien căzu pe ediția de buzunar a *Memoriilor lui Hadrian* care zăcea pe blat. Își aminti atunci că Hadrian rostea undeva, la sfârșitul cărții, o frază asemănătoare.

Cu deosebirea că nu o profera, ca el, la nici treizeci de ani.

8.

Abandonând tristei ei soarte farfuria răcită de *linguine,* Julien se grăbi să iasă din apartament ca să se ducă la biroul de la Universitate – deși nu avea mare lucru de făcut acolo. Voia mai ales să schimbe aerul.

Această slabă speranță fu însă repede înșelată. O căldură groasă, demnă de o după-amiază de august, domnea peste oraș. Aer nu mai era. Cerul era doar o masă de oțel încins, amenințând să reverse din clipă în clipă peste Freiburg un val de mercur topit.

Abia închisese ușa biroului când telefonul începu să sune. Julien ezită să răspundă. Poate îl căuta cineva pe Maxime – aveau un singur număr pentru amândoi. Cum soneria se prelungea, se hotărî să răspundă.

— Alo?

— Greu dă omul de tine zilele astea. Am încercat deja ieri.

Era timbrul atât de deosebit al vocii mult așteptate. După tunetele lui Hertling, acest sunet curgea ca o apă curată și limpede, străvezie, dar puternică. Așadar Rachel nu-și uitase promisiunea.

Nici ea, își spuse Julien gândindu-se la Hertling.

— E posibil, ieri am fost la Basel.

— Ce coincidență, eu am ajuns aseară. Ia zi, parcă nu ești în apele tale. Ai o voce de cioclu.

Lui Julien îi era greu să se deprindă cu asemenea familiarități, care cel mai adesea îi provocau o reacție de retragere, strict defensivă.

— Pesemne că mi-am ratat vocația. Cred că n-aș fi avut nicio problemă să afișez șapte zile din șapte mina adecvată în meseria asta.

— Nu te-nchide ca o scoică. Sincer, voiam să știu ce mai faci.

— Nu chiar așa de rău.

Ce putea să-i spună? Că era în ultimul hal? L-ar fi întrebat de ce. Și el nu voia să-i răspundă. Oricum, ea știa care este de acum problema vieții lui. Măcar în parte. Cât despre restul, nu o privea.

— Foarte convingător. Serios. Bine, te invit la cină diseară.

— Cu ce ocazie?

— Cu ocazia faptului că ți-am promis să te ajut. Și că asta se poate face la masă. Cel puțin în prima fază.

Julien se temu să sesizeze o aluzie. Probabil că ea înțelese asta, fiindcă imediat își clarifică ideea.

— Nu, nu e vorba de o propunere indecentă. Ce voiam să spun e că-ți pot dezvălui, în linii mari, ceea ce știu. Pe urmă, după lungi reflecții, mi-am zis că am putea să luăm legătura cu o persoană care să-ți spună mai multe. Mai multe decât mi-a spus mie, în orice caz. Dar riscă să nu-ți placă.

— Numai minciuna îmi displace profund. Adevărul, oricât de dur și de tăios ar fi, are întotdeauna o anumită frumusețe, după părerea mea. O frumusețe dureroasă…

Julien își dădu seama că folosise un ton moralizator prea puțin adaptat circumstanțelor.

— Da, dar în cazul ăsta… Mă rog, eu nu știu tot, martorul a refuzat până acum să-mi dezvăluie anumite lucruri. Poate cu tine o să fie mai vorbăreț. Vezi, ajutorul meu rămâne până la urmă interesat.

— Prefer așa. Mi-e greu să înțeleg rostul unui ajutor gratuit. Și mă deranjează când nu înțeleg.

— Atunci te-am liniștit. Să zicem la ora opt? La *Bindella*?

— Joci pe cărți mari! În cazul ăsta, nu-ți face griji, o să vin la întâlnire.

— Perfect. Pe curând, atunci.

Închise.

Julien își spuse că un simplu apel telefonic – de la persoana potrivită, se înțelege – poate, la nevoie, să salveze o zi. Acest gând aproape că îl făcu să zâmbească și, cu o veselie suspectă, se apucă să corecteze o teză de licență dezastruoasă.

* * *

Însă, după o oră, entuziasmul artificial amenința să se năruiască. Julien lăsă să-i alunece din mâini teancul de foi și dădu din cap, pe jumătate amuzat, pe jumătate disperat. Avea nevoie de o pauză.

Scotoci în sertarul biroului și găsi pachetul vechi de țigări care, abia început, dormea acolo de luni bune. Fuma rar, mânat de o dorință subită. Ca acum. Totuși, din grijă pentru Maxime și fobia de tutun a acestuia, ieși din birou și se duse în balconul mare de la etajul întâi, care domina una dintre intrările aripii sud-estice a corpului Miséricorde. De acolo, priveliștea nu cuprindea decât clădirile recente și austere ale cantinei. Pe scurt, nimic atrăgător. Dar puteai și să contempli valul de studenți de jos. Un spectacol pe care, în general, Julien îl aprecia. De la înălțimea celor treizeci de ani pe care urma să-i împlinească, încă nu se simțea fundamental diferit de cei aflați în fața lui în amfiteatru.

Scăpără un chibrit și își aprinse țigara în aerul fierbinte și imobil. Fumul se ridica, drept, spre tavanul care domina terasa și-i dădea oarecum aspectul unui cor de catedrală terminat în golul unui transept inexistent – sau numai dispărut. Arhitectul care, în anii treizeci sau patruzeci, imaginase acest complex universitar cu numele, atât de ciudat pentru străini, de Miséricorde dăduse dovadă de originalitate – și de gust.

Nici urmă, aici, de greutatea pompoasă specifică acelei epoci când fascismul și comunismul păreau că trebuie să-și imprime marca până și în cele mai neînsemnate edificii – chiar și în statele unde aceste două ideologii erau oficial interzise. Aici, nici coloane, nici pilaștri. Fără frontoane supra-

încărcate cu basoreliefuri realiste. Mai degrabă o frumusețe sobră, atemporală, care permisese construcției să privească trecerea deceniilor fără a se demoda. O reușită, fără îndoială, în acele vremuri când arhitectura însăși devenise un bun de consum curent care se perima în mai puțin de douăzeci de ani.

Julien trase un ultim fum albăstrui și strivi chiștocul în scrumieră. Păstră fumul în plămâni câteva secunde înainte să-l elimine într-o expirație profundă. Ar fi vrut să dea afară în același timp îndoielile, durerea și rușinea sa. Dar nu ieșea nimic. Își aranjă masca de distanță rece care, încetul cu încetul, devenea adevăratul lui chip și părăsi terasa.

•

Odată întors în birou, Julien apucă telefonul și sună la informații în Germania. Mai bine să înceapă cu ce era mai simplu. Dacă nu era mort, acest Alexander Hänsch, care probabil se apropia de șaptezeci de ani, trebuia să aibă o adresă și un număr de telefon. Și, cu puțin noroc, încă locuia în Germania. Oricum, nu risca nimic prin această încercare. Deja așteptase prea mult – din frica de a înfrunta adevărul, fără îndoială – să ia legătura cu acest om, singurul care i-ar fi putut da câteva explicații despre activitățile tatălui său în timpul războiului.

După două sonerii, o telefonistă îl întrebă cu ce îl poate ajuta. Să-i dea adresa domnului Alexander Hänsch, îi răspunse Julien încrucișând degetele. Nu, nu știa din ce oraș. Un moment, vă rog. Julien strânse cu toată puterea stiloul din mână. Avea să se lămurească. După treizeci de secunde interminabile veni răspunsul.

— Mai sunteți pe fir? Alexander Hänsch, Erhardigasse 4, 93047 Regensburg. Doriți și numărul de telefon?

Julien răspunse afirmativ și se grăbi să noteze adresa și numărul. Tremura atât de tare, încât

propriul lui scris i se păru ilizibil, îi mulțumi telefonistei și închise.

Găsise pista și aceasta încă nu se răcise.

Cursa prin umbră reîncepea.

* * *

Se stârnise vântul când plecă Julien de la Universitate, pe la ora șase, după ce întocmise un catalog cu diferite arhive care ar fi putut, eventual, să răspundă la întrebările pe care și le punea, întâi făcuse o listă sumară, bazată pe informațiile pe care le putuse culege din bibliografiile diferitelor volume și periodice referitoare la război și la Holocaust. Apoi își petrecuse restul după-amiezii la telefon, sunând la biblioteci și la prieteni cercetători ca să-și sporească inventarul. Rezultat final, o listă de aproape douăzeci de centre de arhivă din Germania, Polonia, Ungaria, Statele Unite, URSS și Israel.

Însă exista ceva mai urgent: să-l găsească pe Hänsch.

Julien își spuse că, în mod evident, nu știe mai exact care sunt prioritatea, scopul lui. Se întreba dacă într-adevăr îl caută pe ucigașul lui Maximilian von Kelsen. Sau dacă nu încearcă să-l înțeleagă pe monstrul care fusese tatăl lui.

Vântul se întețea. Suflul provoca o senzație de răcoare care, totuși, probabil că nu corespundea realității din ziua aceea fierbinte. Julien iuți pasul, grăbindu-se să ajungă la apartament, cu capul înfundat în gulerul ridicat al impermeabilului. Nori gri-albăstrui alergau pe un cer de coșmar. În depărtare răsunau tunete, din ce în ce mai puternice. Prima furtună a verii se apropia în galop.

Picături mari începeau să se spargă de sol când Julien trecu de biserica Saint-Michel. Când ajunse la ușă, era leoarcă. Se grăbi să se refugieze în casă și urcă treptele câte patru, în timp ce fulgerele colorau din când în când în albastru electric pereții din casa scărilor.

Ajuns acasă, Julien își dădu jos hainele ude. Lăsă apartamentul în întuneric, pentru a profita de spectacolul furtunii. Filamentele de argint care brăzdau cerul desenau umbre gigantice ce se întindeau până în salonul lui, care pentru o fracțiune de secundă devenea un infern dantesc populat cu suflete chinuite și cu sucubi disperați.

Când furtuna atinse punctul de maximă intensitate, ploaia se înteți. Torente se revărsau în jgheaburi, în timp ce un răpăit surd răsuna în casa scărilor. Julien, cu părul ud lipit pe cap, se hotărî să facă un duș fierbinte.

Când deschise ferestruica din baie ca să evacueze umiditatea care umpluse încăperea, simți pe mâini picăturile reci ale aversei care ricoșau pe pervaz și cădeau pe pavaj. Ultimele ecouri ale furtunii se stinseseră, iar Freiburgul dispărea sub o perdea groasă de ploaie neagră.

Julien goli jumătate din dulapul din dormitor pentru a alege ținuta cea mai potrivită pentru ocazie. Hainele formau pe pat un morman de câteva zeci de centimetri când alese în sfârșit ceva. Un costum de in din două piese, gri-argintiu – care-l costase la vremea aceea ochii din cap – și o cămașă albă. Mai ezită câteva zeci de minute între două cravate, iar în final optă pentru a treia cale – adică fără cravată.

Mai rămânea problema pantofilor. Dulapul cel mare din holul de la intrare constituia rezerva lui în materie. Avea acolo cu ce să deschidă un magazin de o dimensiune onorabilă. Până la urmă, o pereche splendidă de mocasini italieni îi câștigă alegerea. La ora opt fără cinci, Julien se consideră pregătit. Atunci, aruncând un ochi în oglinda de la intrare, își dădu seama că nu se răsese de ieri dimineață și că o barbă de două zile, neagră, îi umbrea conturul maxilarului. Cum nu mai avea timp, își spuse că poate, la urma urmei, avea farmecul ei și plecă, având precauția de a lua o umbrelă mare.

* * *

Când intră în restaurant, care ocupa parterul unei case patriciene, recent renovate, de pe strada Lausanne și care se afla așadar cam sub apartamentul lui, Julien văzu că Rachel îl aștepta deja. La lumina unei lumânări, chipul ei avea ceva supranatural, de parcă emana lumină. Julien avusese deja impresia asta în noaptea când ea îl recuperase la capătul scărilor Colegiului. Iar în seara aceasta impresia se confirma.

Julien se apropie de masă. Își dădu seama că trebuie să renunțe neapărat la aerul acesta de copil la prima comuniune, care nu se potrivea nici cu vârsta, nici cu situația lui. Masca de calm impasibil, dacă alunecase o clipă, se fixase la loc, iar când Rachel ridică ochii nu descoperi decât zâmbetul politicos și privirea rece a unui bărbat care, poate, trăise deja prea mult. Imaginea pe care o oferea Julien era, dacă nu profund sinceră, cel puțin convingătoare.

— Bună seara!

— Bună seara, răspunse Julien. Nu cred totuși că am întârziat, zise el arătând cu un gest scurt spre pachetul de *grissini* care stătea, început, pe fața de masă albă.

— Fii pe pace, n-ai întârziat. Pur și simplu circulația dinspre Basel era mai fluidă decât prevăzusem. Ai avut o zi bună?

Hotărât lucru, lui Julien îi era greu să se deprindă cu această tutuire. Se așeză.

— S-ar putea spune că da, bănuiesc. Am avansat în corectarea primei variante a unei teze de licență pe care o coordonez.

— E strălucită?

De data aceasta Julien zâmbi sincer.

— Secret profesional. Ceea ce mă scutește să răspund la întrebare.

— Înțeleg. Așadar s-a născut o nouă stea a științei istorice?

— Absolut. Persoana asta poate să facă oricând o carieră în comedie. Chiar dacă e cel mai adesea involuntar, are un oarecare talent în domeniu.

— Iei un apetitiv, da?

— Nu văd de ce m-aș împotrivi. Un *prosecco*, cu plăcere.

— Și eu la fel.

Julien făcu comanda unui chelner grăbit, amator vizibil de plecăciuni iezuite, care-i dădeau un ușor aspect de cocoșat.

Julien o lăsă pe Rachel să dirijeze conversația, mulțumindu-se să răspundă la solicitări fără a căuta să deschidă subiectul care-l interesa. Era cu atât mai puțin nerăbdător să afle numele informatorului lui Rachel cu cât avea deja adresa și numărul de telefon al informatorului lui. În plus, nici măcar nu era sigur că vrea cu adevărat să abordeze acest subiect.

Rachel purta un minunat ansamblu negru, din mătase naturală, sobru, dar elegant, și o cămașă albastru-deschis. Niște diamante discrete îi străluceau la urechi, iar privirea lui Julien se agăța de ele din când în când, ca din întâmplare.

— Ai renunțat la particulă, din ce-am înțeles?

Julien se concentră ca să nu piardă firul conversației.

— În practică, da. Dar încă apare în pașaportul meu. Julien von Kelsen.

— De ce?

— Nu știu exact. Nu din convingere socialistă, în orice caz. Poate din convingere pur și simplu.

— Din nevoia de a te demarca de tatăl tău?

— Ar fi o soluție cam simplistă, nu? Nu cred.

— Ca să dispari ceva mai mult? Ai plecat din München ca să vii în Elveția. Fugi de ceva?

— Excelentă întrebare. La care n-o să răspund, dacă-mi permiți.

— Cum vrei. De ce Elveția?

— Pentru salariu.

— Ești venal?

— Nu fundamental. Dar îmi place – cum să spun? – să trăiesc comod. Foarte simplu, îmi surâde ideea de a nu fi obligat să-mi refuz lucrurile pe care mi le doresc.

— Un juisor deci?

— Nu chiar. Să spunem pur și simplu că nu cred în mare lucru și că singurul ideal care mă mai poate ține în picioare este *carpe diem*, în sensul în care îl înțelegeau clasicii. Încerc să mă bucur de fiecare moment plăcut care se prezintă – și asta fără vreo legătură cu costul financiar. Din experiența mea, adevăratele plăceri sunt foarte des cele mai scumpe. Dar, în fine, să vizitezi Viena sau Parisul și să stai la un mare hotel, nu la un hostel pentru tineri, la vârsta noastră, e mai interesant după părerea mea. La asta se limitează gustul meu pentru lux.

— Și la haine.

— Se observă atât de mult?

— Pentru un ochi cât de cât exersat, dat.

— Mă rog, nu m-ai văzut umblând prin Valais în haine de munte…

— Ai cumva o casă și în Alpi?

— Nu. Nu că nu mi-aș dori. De fapt, colegul meu Maxime de Reyff, care e valaisan prin mamă, are o cabană într-o mică stațiune din Valaisul romand.

— Romand?

— Da, asta am spus.

— Romand înseamnă…?

— Din Elveția francofonă, dacă preferi.

— Iartă-mi ignoranța germanică.

— Stai liniștită, și eu eram așa nu demult. Pentru noi, Elveția e o țară extrem de complicată, în ciuda dimensiunii ei mici. O adevărată Europă în miniatură. Care refuză, paradoxal, să participe la construcția europeană.

— Îți place țara asta?

— Altfel n-aș locui aici.

— Credeam că lucrezi aici numai pentru salariu.

— Un motiv nu-l exclude neapărat pe altul.

— Sigur. Ca să trecem la lucruri mai prozaice, ai ales ce vrei să mănânci?

— Fără să deschid meniul.

— Și…?

— *Antipasti*-le casei și suculentul *osso bucco.*

— Înțeleg. Client obișnuit?

— Aproape. Adică da, ca să fiu sincer. Mănânc aici destul de des.

— Ai fi preferat să mergem în altă parte?

— Nu. Dimpotrivă. Am apreciat subtilitatea alegerii tale. Chiar dacă îmi închipui că talentele tale de anchetatoare nu te conduseseră la concluzia că e unul dintre restaurantele mele preferate.

— Într-adevăr, nu știam.

— Să fie-ntr-un ceas bun. Mai sunt părți din viața mea care îți rămân necunoscute. Iată-mă liniștit pe deplin.

Julien îi aruncă lui Rachel o ocheadă din care dispăruse orice urmă de indiferență. Dar se corectă repede, constatând că ea îi susține privirea. Se eschivă printr-o piruetă atunci când chelnerul le aduse antreurile – piruetă pe care apoi o socoti destul de reușită. Ruptura perfectă. Care risca totuși să-l facă să pară cel mai groaznic oportunist, își dădu el seama în clipa când întrebarea îi scăpă pe buze:

— Ei, cum îl cheamă pe informatorul tău?

Privirea ei încremeni, apoi Rachel zâmbi, ca și cum ar fi fost o revenire așteptată la dura realitate.

— Bineînțeles. De vreme ce ți-am promis. Alexander Hänsch.

— Serios? zâmbi Julien.

Era deopotrivă dezamăgit că nu descoperă o nouă piesă din puzzle și mândru că o scurtcircuitase pe jurnalistă găsind o informație înainte ca ea să se decidă să i-o dezvăluie.

— Erhardigasse 4, Regensburg, nu?

— Exact. Cum…?

— Încă o dată, secret profesional.

— Nu-mi spui cum ai intrat în contact cu el?

— Constați deci că sunt la fel de capabil ca tine să răscolesc noroiul. Și că, dacă e să cooperăm, trebuie să fie de la egal la egal.

— Recunosc că sunt uimită, foarte uimită că ai reușit să descoperi existența acestui Hänsch. Ce ți-a zis?

— Ca să fiu complet sincer, nu l-am întâlnit încă. Am dat pur și simplu de urma lui prin hârtiile tatălui meu de la Hallstatt. Vezi, nimic complicat – chiar dacă era cât pe ce să nu-l cunosc niciodată pe omul ăsta cumsecade.

— De ce?

— Casa de la Hallstatt a fost vizitată între prima mea trecere, sâmbătă, acum zece zile, și momentul când m-am întors acolo cu Maxime, un prieten. Adică în noaptea de joi spre vineri. Și a dispărut o cantitate importantă de hârtii și fotografii referitoare la perioada pe care poți să o bănuiești. Cel mai grav e că nu avusesem curajul să consult stocul ăsta la prima mea vizită acolo.

— Rahat. Și Hänsch?

Julien fu surprins, timp de o secundă, să vadă că și Rachel poate să folosească un astfel de vocabular. Pur și simplu nu se aștepta.

— Numele lui apărea pe versoul unei fotografii care, prin minune, a scăpat raziei. Mâine trebuie să merg la München ca să mă întâlnesc cu notarul tatei… și să ridic cadavrul.

Julien strânse din dinți. Linia maxilarului i se încordă sub barba scurtă. Rachel schiță o mișcare, apoi se răzgândi.

— După ce termin cu asta, mă reped la Regensburg să-l interoghez pe tip. Fără menajamente, pot să te avertizez deja – indiferent ce vârstă are.

— OK. Dacă tot i-ai găsit numele fără ajutorul meu, ți-aș fi recunoscătoare să nu-i pomenești despre mine.

— Dacă așa îți convine.

— Aș prefera.

— Oricum, bănuiesc că nu mi-ar folosi la nimic să vorbesc despre tine. Fără a vrea să te jignesc, desigur.

— Nu mă jignești. Și eu cred că nu l-ar face să spună mai multe, dimpotrivă.

Făcu o pauză, apoi continuă:

— Dar sper că o să-mi transmiți informațiile tale. Dacă crezi că mi-ar fi utile, desigur.

Julien se mulțumi să dea din cap în semn de încuviințare.

Rămaseră tăcuți câteva minute. Apoi Rachel reîncepu abil conversația, care părăsi apele tulburi ale subiectului Maximilian von Kelsen.

Julien își dădu atunci seama că nu aflase nimic nou.

•

După ceva mai mult de o oră, Rachel și Julien părăseau restaurantul. Ploaia nu se oprise, chiar dacă trombele de apă de la începutul serii lăsaseră loc unei burnițe neplăcute. Temperatura scăzuse și mai mult, iar Julien se înfioră în costumul său de in. Rachel își lăsase mașina în curtea colegiului Saint-Michel – fără să fie pe deplin convinsă că astfel de libertăți sunt tolerate. Îi propuse așadar lui Julien să-l însoțească până în fața casei. Acesta, cu mintea aburită de un foarte ușor exces de *Santa Cristina,* își zise că nu e cea mai bună idee din lume. Și totuși acceptă.

Începură să urce scările Colegiului sporovăind veseli. Julien încruntă dezgustat din sprâncene când își aminti ultima lui trecere prin acel loc. Rachel nu observă.

Când ajunseră în fața ușii cu numărul 27 de pe strada Saint-Pierre Canisius, se întâmplă ceea ce trebuia să se întâmple. Julien își apropie fața de cea a lui Rachel, care stătea nemișcată în fața lui, și încercă să o sărute. Ea avu o mișcare de retragere și îl împinse pe Julien, care făcu doi pași în spate.

Privirile li se încrucișară.

Timp de o clipă, Julien citi în cea a lui Rachel o teamă imposibil de exprimat și de înțeles, care totuși dispăru la fel de repede cum se ivise.

Preț de lungi secunde, se înfruntară într-un duel mut și imobil.

Deodată Rachel se aruncă în față și îl sărută la rândul ei pe Julien pe gură. Umbrela lui Julien căzu pe pavajul străzii, iar ploaia își spori brusc intensitatea. Brațele lui Julien cuprinseră talia subțire a lui Rachel, în timp ce apa le șiroia pe față.

Agățați unul de altul, intrară în casă și urcară scările până la apartamentul lui Julien. El, pierdut undeva în gâtul lui Rachel, nimeri încuietoarea numai printr-o întâmplare fericită. Odată deschisă ușa, se aruncară pe pat, smulgându-și unul altuia hainele ude și continuând să se sărute cu o înflăcărare feroce.

Când Rachel fu goală sub el, Julien își dădu seama pe deplin ce face. Și anume, că pune în pericol fragilul echilibru pe care și-l impusese – echilibru bazat pe o burlăcie pe care ar fi vrut-o definitivă și care îi convenise atât de bine până atunci. Risca să fie mai mult decât o relație de o seară, nu putea exclude această posibilitate.

Pur și simplu pentru că aveau să se revadă inevitabil.

Însă aceste considerații îi trecură prin minte numai câteva secunde, ca să iasă imediat. În lumina palidă a lămpii de pe noptieră, ochii cenușii ai lui Rachel păreau că așteaptă ca el să se piardă cu totul în ei.

Timp de minute bune, Julien o pătrunse pe Rachel cu o violență disperată. Rachel se încorda sub el, ca pentru a mări și mai mult violența împunsăturilor. Coapsele ei îi strângeau șoldurile ca într-un clește, iar suspinele ei se transformau puțin câte puțin în țipete, până când căzură în

sfârșit unul lângă altul, plini de sudoare, gâfâind epuizați.

Pe stradă, sub ferestrele lor, umbrela lui Julien zăcea sub torentele ploii într-o baltă mare de apă neagră.

9.

A doua zi dimineață, când se trezi pe la șapte, Julien era singur. Primul lui sentiment fu unul de ușurare. În lașitatea lui obișnuită, era întotdeauna mulțumit să nu trebuiască să se confrunte cu urmările unei seri ca aceea din ajun. Personal, nu regreta nimic, dar era posibil ca Rachel să nu împărtășească acest punct de vedere. De altfel, plecarea ei în zori părea să confirme această ipoteză.

Julien nu fusese niciodată capabil să-și asume o relație de durată după cea cu Vera. De atunci norma deveniseră pentru el aventurile de o noapte, iar cele de peste cincisprezece zile erau excepția. Și faptul că nu era obligat să citească a doua zi regretul în ochii partenerei nu putea decât să-i aducă o formă de alinare.

Se sculă și se duse, gol, în baie.

De fapt, ca să fie complet sincer cu sine, lucrul de care se temea cel mai tare dimineața era să constate – prea târziu – că persoana din fața lui se gândește la mai mult decât o simplă relație de o noapte. Tocmai asta îl înspăimânta. Fiindcă se știam absolut incapabil să satisface astfel de pretenții. Prin urmare, era mai degrabă obiceiul lui să plece fără explicații înainte de răsăritul soarelui, ca să dispară pentru totdeauna din existența celei pe care o întâlnise numai pe durata unui miraj.

Până la urmă, cuvântul care-l definea cel mai bine – în viața sentimentală și în general – era, după părerea lui, „ticălos”.

•

După ce făcu duș, se rase și se îmbrăcă, Julien se pregăti să plece la München. Din nou. Ca să-l înmormânteze cât mai demn posibil pe omul care îi fusese tată. Își pregăti geanta de voiaj, ca și cu două săptămâni în urmă. Băgă în buzunar ce mai rămăsese din conținutul cutiei de biscuiți, gândindu-se că va trebui să schimbe bani acolo.

Când fu gata, bău pe fugă o cafea, îmbrăcă o haină de in maro și coborî să pună geanta în portbagajul mașinii – un Volkswagen Golf negru și vechi care dormea în parcarea rezervată riveranilor, în spatele colegiului.

Apoi se îndreptă spre Universitate, ca să afișeze un anunț pe ușa amfiteatrului B, cum că a doua zi cursul său nu va mai avea loc – din motive personale, fără alte explicații. Lăsă un bilet și pe biroul lui Maxime, ca să-i explice că pleacă la München, apoi la Regensburg și să-l pună pe scurt la curent cu ultimele evoluții – cu excepția aventurii cu Rachel. Se abținu și să-l informeze că urmează să-și îngroape tatăl.

Pe urmă se duse direct la mașină și, la ora opt și treizeci și cinci de minute, părăsea Freiburgul.

* * *

Trecuse de șapte seara când Julien ieși din clădirea luxoasă de pe Sendligerstraße, unde la etajul întâi se afla cabinetul lui Heinrich Doering, notarul tatălui său.

Nu aflase nimic de la acesta. Testamentul tatălui său nu conținea nimic surprinzător. Cu excepția câtorva sume lăsate unor fundații catolice de caritate, totul îi revenea lui. Inclusiv cele două vile, de la Berg și de la Hallstatt.

Julien habar n-avea cum va proceda cu toate acestea. Fără îndoială că avea să vândă cele două proprietăți, cu care nu știa ce să facă. N-avea niciun chef să se instaleze în vreuna dintre ele. Casa de la Berg era, bineînțeles, cea a copilăriei lui, era plină de amintiri. Pe care totuși se întreba

dacă nu ar fi mai bine să și le șteargă pe veci din memorie. Viața lui era de acum în altă parte. Dăduse pagina. Poate că, până la urmă, trebuia să arunce totul peste bord, inclusiv amintirile, și să-și continue călătoria cu un bagaj mai ușor – cât mai ușor cu putință.

Lăsă aceste probleme pentru mai târziu. În mâna stângă strângea cel mai important lucru pe care i-l transmisese notarul Doering. Un plic închis conținând o scrisoare de mână a tatălui său. Pe care nu era sigur că vrea să-l deschidă.

După ce merse minute bune la întâmplare pe străzi, văzu o cafenea stil *fin de siècle,* care i se păru locul ideal unde să reflecteze la întrebarea spinoasă dacă să citească sau nu cuvintele pe care tatăl său i le adresa de dincolo de Styx.

Împinse ușa de lemn sculptat, cu geamuri tăiate oblic, intrând în ceea ce ar fi putut fi o cafenea vieneză. Se așeză într-un colț, la adăpostul a două coloane cu stucaturi exuberante, și comandă o cafea și un pahar cu apă. Puse scrisoarea pe masă în fața lui și mai ezită câteva secunde, apoi rupse sigiliul de ceară cu blazonul familiei. Până la capăt, tatăl lui trăise în trecut. Julien trebui totuși să admită că, dacă i s-ar fi ivit ocazia, ar fi făcut exact la fel. Cu inelul pe care tatăl său i-l dăruise în anul bacalaureatului. Pe care l-ar fi apăsat cu putere în ceara fierbinte.

Julien realiză deodată că nu poartă niciodată acel inel. Și că nici nu mai este sigur că-și amintește unde îl pusese.

Desfăcu scrisoarea. Era datată în luna noiembrie a anului precedent. Pe 8, mai exact.

Ziua lui de naștere.

Contactul cu foaia de hârtie groasă dintre degete era plăcut. Citi repede cele câteva fraze pe care le scrisese Maximilian von Kelsen, în franceză și cu cel mai frumos scris al său, pentru fiul lui.

Pentru el.

Julien.

Julien,

Când vei citi scrisoarea aceasta eu nu voi mai fi pe lume. Fraza aceasta sună ciudat, poate pentru că am citit-o amândoi de prea multe ori în romanele noastre preferate. Şi totuşi, ea spune totul, îţi scriu dintr-un loc unde nimic din ceea ce cunoşteam noi nu mai există – şi nu mai contează. Îţi scriu pentru a-ţi spune că, în toată existenţa mea de după moartea mamei tale, am trăit numai pentru tine. Şi că, astăzi, sunt mândru de ceea ce ai devenit, mai mândru decât ar putea fi orice tată. Să nu uiţi niciodată asta. M-ai făcut fericit, ai dat un sens vieţii mele. Ai fost cel mai bun fiu la care poate visa un om.

De-a lungul vieţii am comis fapte despre care nu ţi-am vorbit niciodată. De ruşine, poate. Ca să te ocrotesc, fără îndoială. Fapte pe care rişti să le descoperi într-o zi – dacă nu s-a întâmplat deja. Eşti inteligent, nu mă îndoiesc că vei afla cândva adevărul despre trecutul meu.

Mai ţii minte casa de la Hallstatt? Te-am dus acolo când aveai şase ani. Era casa mamei tale. Întoarce-te acolo. Mergi în biroul meu. În bibliotecă vei găsi o ascunzătoare, după un rând fals de cărţi. Apasă pe unul dintre volumele din mijloc.

Trebuie să mă opresc în timp ce scriu. Mă simt rău. Trecutul şi ruşinea mă sugrumă. Îmi este atât de greu să-ţi explic toate acestea – mai greu decât ţi-ai putea imagina… De altfel, cred că sunt inutile cuvintele, vei vedea singur chipul hidos al adevărului. Un singur lucru îţi cer: judecă-mă cu indulgenţă, dacă poţi. Am plătit pentru faptele mele mai scump decât crezi. Asta nu justifică nimic, dar arată, poate, că mi-a mai rămas puţină conştiinţă. Când vei afla despre ce este vorba, probabil că nu te vei mai putea gândi la mine decât cu ură şi dezgust. Nu ţi-aş putea reproşa asta. M-am exclus, cu bună ştiinţă, din comunitatea oamenilor. Nu cred că Cel în care

cred – în care am crezut întotdeauna – din toată inima și din tot sufletul va putea să ierte ceea ce am făcut.

Nu îmi închipui, așadar, că lucrurile ar putea sta altfel cu fiul meu.

Nu pretind nimic – cu atât mai puțin iertarea ta. Te rog doar să-ți amintești de mine, pentru ca niciodată ura, ideologiile, nebunia ucigașă, care se găsesc în fiecare om, chiar și în cel mai milos, să nu te poată împinge să săvârșești fapte care te-ar pune, ca pe mine, la stâlpul infamiei. Îți mai cer, de asemenea, să nu uiți că te iubesc. Dincolo de moarte. Pentru veșnicie.

Tatăl tău

Ridicând capul, Julien avea ochii în lacrimi. Pieptul îi era apăsat de un hohot mut, parcă prins într-un clește de gheață. Iar apa care-i curgea pe obraji îi ardea pielea.

Scrisoarea îi alunecă din mâini și căzu încet pe podea. Scoase, fără a putea să-l rețină, un geamăt înăbușit, în timp ce mâinile strângeau convulsiv lemnul mesei.

O femeie în vârstă, cu părul alb ca zăpada într-o dimineață de ianuarie, așezată ceva mai departe, în fața lui, îi întâlni privirea. Și ea plângea. Julien nu avea să afle niciodată de ce.

10.

Julien parcă în Alter Kornmarkt. Regensburgul i se oferea într-o dimineață de mai rece, dar însorită. Trânti portiera și o luă încet spre catedrală.

Nu mai fusese niciodată în acest oraș de pe Dunăre. Iar dacă pașii îl purtaseră până aici în această dimineață de primăvară era numai rodul hazardului. Sau al unei stranii coincidențe.

Venea la Regensburg ca să-l găsească pe camaradul de arme al tatălui său, Alexander Hänsch. Dar și pentru că tatăl său i-o ceruse. În post-scriptumul scrisorii înmânate de notarul Doering.

P.S.: Julien, te rog, fă astfel încât înmormântarea mea să aibă loc în catedrala Sfântul Petru din Regensburg. În biserica aceea m-am căsătorit cu mama ta, într-o zi din primăvara anului 1957. Aveam treizeci și cinci de ani. Și cea mai frumoasă poveste din lume mi se deschidea în față. Însă, ca toate poveștile frumoase, avea să fie prea scurtă. O pierdeam pe mama ta într-o seară din iunie 1961.

Când se va termina totul, te rog să-mi arunci cenușa în Dunăre.

Nu vreau ca trupul meu să fie pus în pământ, indiferent de loc.

Vreau să dispară în vârtejul fluviului, sub podul de piatră. Să se ducă spre est. Spre răsărit. Pentru ca nimeni să nu poată vreodată să se reculeagă la mormântul meu sau să scuipe pe el. Îți cer asta ca un ultim serviciu".

Tatăl tău

Julien hotărâse să satisfacă aceste cerințe – ultimele – ale tatălui său. Îi luase toată ziua de joi ca să îndeplinească la München nenumăratele formalități necesare pentru transportul corpului. Trebuise să treacă pe la comisariatul central. Se aștepta să-l întâlnească pe Hertling. Dar ușa comisarului rămăsese închisă ermetic. I se spusese că Hertling era în deplasare. Ceea ce nu crezuse nicio secundă. Pur și simplu comisarul refuzase să-l vadă.

În sfârșit, după o cursă printr-un labirint administrativ demn de cele mai bune pagini din Kafka, Julien obținuse autorizațiile indispensabile pentru transferarea corpului în nord.

Și încă nu pomenise despre intenția de a împrăștia în Dunăre cenușa tatălui său. De fapt, nu era convins că asemenea ceremonii sunt permise în RFG. De altfel, ce importanță avea? Nu avea să ceară permisiunea nimănui.

Vineri pornise cu câteva ore înainte dricului, ca să ajungă la Regensburg pe la opt. Slujba urma să aibă loc abia spre sfârșitul după-amiezii. Incinerarea, în aceeași seară. Julien insistase ca totul să se facă rapid.

Avea de gând să profite de această zi pentru a-l chestiona pe Hänsch. Dar înainte voia să vadă fațada catedralei. Așadar, după ce parcă, se îndreptă mai întâi spre edificiul gotic, în sunetul tocurilor pantofilor să-i care pocneau pe pavelele inegale.

•

Fațada era de o frumusețe incredibilă. Numai cea a catedralei din Strasbourg mai reușise să-l impresioneze pe Julien atât de mult. Aici, totuși, nici urmă de piatră roșie. Însă totul se colora în alb rozaliu sub lumina pură a dimineții, iar dantelele de piatră parcă erau transfigurate. Catedrala strălucea cu totul, de pe porticul central, triangular și proeminent – Julien nu mai văzuse unul asemenea – până la vârful fleșelor neogotice. Într-adevăr, turnurile rămăseseră neterminate, așa cum citise undeva, până în a doua jumătate a secolului al XIX-lea. În ciuda acestui detaliu, ansamblul respira unitate, ca și cum biserica ar fi țâșnit întreagă din adâncimile fluviului, ca să fie pusă în mijlocul orașului prin munca uriașă a unui titan necunoscut.

Julien își vârî mâinile în buzunarele trenciului. Cea dreaptă întâlni metalul rece al pistolului P38. Îl apucă, îi verifică magazia și îl armă calm. Fără a se osteni să se ascundă. Apoi băgă arma înapoi în buzunar.

Se smulse din contemplarea bijuteriei gotice ca să o ia pe Erhardigasse, la o aruncătură de băț de

Dom. Se întorcea deci de unde plecase, ca să ajungă în Dachauplatz. Cu puțin înainte de a intra pe bulevardul Martin Luther, care traversa spațiul animat al acestei piețe unde se făcea legătura între orașul vechi și cel nou, o luă pe un mic pasaj pavat și îngust care făcea spre stânga, urcând ușor.

Îndată ce dădu colțul străzii, îl trecură fiorii. Zgomotul circulației se atenuă și dispăru complet după câțiva pași. Nici țipenie de om în casele întunecoase. Julien mergea printr-o bucată de noapte pe care dimineața nu reușise s-o alunge. Tot mai îngustă, strada tenebroasă era liniștită ca o alee de cimitir.

Ridicând ochii, Julien văzu că micile lămpi desuete atârnate pe fațade rămăseseră aprinse. Să fi fost o întâmplare? Oricum, fragilele felinare cu lumină palidă nu reușeau să străpungă umbra rece a străzii. Îndreptându-și privirea ceva mai departe, Julien descoperi fațada severă a unei case din piatră neagră, flancată de un turn rotund care părea să strivească strada cu toată puterea lui răuvoitoare. O fostă capelă, poate. Totul indica asta.

Julien iuți pasul și își dădu seama că strada se lărgește ușor după turn. Numerele de pe partea stângă mergeau în sens descrescător. Numărul 4 nu putea fi departe.

Odată depășit turnul, artera nu mai urca. Primea din nou lumina soarelui, datorită înălțimii mai reduse a clădirilor de pe dreapta. Puteai să contempli din nou o parte mare a cerului, care nu mai era doar linia de lumină îndepărtată pe care Julien abia o ghicise mai jos, printre acoperișurile inegale ale celor două șiruri de clădiri.

Mai făcu șase pași. Numărul 4 se ridica în fața lui.

Era o casă cu trei etaje, mai mult lungă, acoperită cu tencuială galbenă. Chiar dacă părea restaurată recent, trebuie să fi fost și mai veche

decât celelalte locuințe de pe stradă – datând, probabil, din secolele al XIV-lea sau al XV-lea.

Julien se apropie de ușă și văzu pe sonerie numele lui Hänsch.

Apăsă pe buton fără nicio ezitare.

Câteva secunde mai târziu, o voce gravă îi ceru, printre pârâituri, să-și decline identitatea. Ceea ce Julien și făcu. Având grijă să-și dea numele complet, inclusiv particula.

— Julien von Kelsen.

Îi răspunse o lungă tăcere. Apoi vocea îl întrebă dacă este rudă cu Maximilian von Kelsen.

— Fiul lui.

O nouă tăcere. Ca după o ezitare dureroasă, vocea lui Hänsch îi spuse să urce. La etajul al doilea.

Yala vibră, iar Julien împinse ușa de la intrare.

Urcă repede treptele scării de lemn până la palierul etajului al doilea. Acolo îl aștepta un om de înălțime mijlocie, mai scund decât el. Avea fața spână – nici urmă de mustața care se vedea în fotografie. Și părul i se rărise, iar acum era dat pe spate cu ceva ce părea briantină – sau, poate, pur și simplu jeg. Totuși omul era îmbrăcat cu o oarecare eleganță. Purta eșarfă. Julien detestase întotdeauna acesta accesoriu, care i se părea de un gust îndoielnic.

Chipul lui Hänsch era brăzdat de riduri fine, dar arăta ceva mai tânăr decât vârsta lui. Trebuia să fi avut vreo șaizeci și opt de ani – vârsta tatălui său. Îl recunoșteai fără ezitare pe bărbatul care pozase lângă Maximilian von Kelsen, într-o fotografie veche de peste patruzeci de ani.

Hänsch schiță un zâmbet palid. Dinții îi erau de un alb suspect. Julien remarcă imediat ce era dezagreabil în acest zâmbet. Un zâmbet de carnivor. Un zâmbet de lup.

— Mă bucur să te cunosc, Julien. Tatăl tău mi-a vorbit mult despre tine – la vremea lui.

— Nu pot să spun același lucru.

— Ei, ca să vezi. Mă rog, nu e deloc de mirare. Ne-am cunoscut pe timpul războiului. Evident, nu erai născut pe atunci. Apoi, mai mult sau mai puțin, am pierdut legătura. Doar ocazional ne mai întâlneam. Foarte ocazional…

Se dădu la o parte și arătă spre ușa rămasă deschisă în spatele lui.

— Dar intră, te rog!

— Mulțumesc, răspunse Julien.

Pătrunse înaintea lui Hänsch în livingul unui apartament destul de strâmt, dar de un farmec indiscutabil. Bârnele plafonului, din stejar masiv patinat de trecerea secolelor, se asortau perfect cu tencuiala imaculată a pereților. Mobile de stil, nu multe, dar denotând un gust cert, împodobeau încăperea. Majoritatea erau pline de vaze și de ghivece care conțineau flori tăiate și plante verzi – pe care proprietarul, în mod evident, le îngrijea cu drag. Parchetul ceruit era în mare parte ascuns de un splendid covor persan în nuanțe de roșu. Pereții erau împodobiți cu câteva gravuri vechi, majoritatea reprezentând vederi ale orașului în diferite epoci.

Julien căută totuși să descopere detaliul care nu se potrivea și pe care-l simțea cu atât mai confuz cu cât nu-l deslușea. Deodată înțelese. Era vorba de înălțimea tavanului. Încăperea nu putea să fie mai înaltă de doi metri. Prea joasă pentru el. Nu se respira destul de larg.

— Pot să-ți ofer ceva de băut?

— Nu, mulțumesc. E cam devreme pentru mine.

— Foarte bine.

Julien se așeză în fotoliul cu spătar înalt pe care i-l indică Hänsch. Cât se poate de comod. Și totuși Julien nu se simțea bine acolo.

— Am aflat despre moartea tatălui tău. Sincerele mele condoleanțe. Era un om bun.

Julien se aștepta ca Hänsch să spună o frază de genul acesta. Dar simplul fapt că pomenea de tatăl lui fu de ajuns ca să-i readucă la suprafață

dezgustul pe care crezuse până atunci că l-a îngropat sub o dală de beton.

— Tacă-ți gura, scursură!

O spaimă vizibilă începea să se contureze pe trăsăturile lui Hänsch. Care încercă să-și revină afișând un zâmbet crispat care îl făcea să semene cu o fiară rea, ceva între hienă și șacal.

— Poftim? întrebă el cu un tot voit hotărât, dar contrazis de ușorul tremur al maxilarului.

— M-ai auzit bine. N-am venit aici să schimbăm banalități. Am venit să aflu ce-ați făcut tu și tatăl meu în timpul războiului.

Întrebarea îl derută evident pe Alexander Hänsch, care se grăbi să-și compună o expresie de circumstanță, alcătuită din mândrie îndurerară și ofensată. Totuși, de vreme ce Julien îi dăduse de urmă, nu putea să nu se aștepte la o asemenea întrebare.

Avea reacția pregătită, Julien simți asta.

— Ne-am servit patria. Ca milioane de alți germani.

— În *Wehrmacht*?

— Firește. Nu înțeleg sensul întrebării tale…

— Fals. Minți. Ați servit amândoi în *Waffen-SS*.

Chipul lui Hänsch se descompuse de tot. În mod clar, ultimele ziduri de apărare cădeau în fața unui dușman care știa mai mult decât își imaginase el.

— Cum îndrăznești?

— Foarte ușor, te asigur.

Tonul lui Julien devenea rece și tăios ca o lamă proaspăt ascuțită. Expresia lui, încremenită, era a oamenilor care, nemaiavând nimic de pierdut, își joacă ultima carte știind că mizează pe totul sau nimic. Expresia celor care merg spre țintă fără să ezite – indiferent de consecințe.

Scoase arma de serviciu a tatălui său. Hänsch recunoscu imediat modelul – deținea, fără îndoială, unul identic – și tresări.

Julien trase siguranța și întinse brațul peste masa joasă, îndreptând țeava spre genunchiul stâng al lui

Hänsch, care începu să transpire cu broboane mari. Aerul din încăpere părea să devină din ce în ce mai umed cu fiecare secundă și totuși lui Julien nu-i fusese niciodată atât de frig. Îl anima numai focul înghețat al voinței lui. Creierul nu-i mai funcționa decât pentru un scop: să-l forțeze pe Hänsch să spună tot, absolut tot ce știe. Celelalte funcții vitale păreau să fie îndeplinite doar cu încetinitorul. Parcă pentru a-i permite să-și canalizeze energia spre singurul lucru care conta cu adevărat.

— Spune-mi tot adevărul. Dacă mai eziți, pot să-ți spun că eu n-o să ezit. O să-ți trag un glonț în rotula stângă. Osul o să se sfarme într-o mulțime de așchii mici și e posibil să nu mai mergi niciodată normal.

Hänsch nu răspunse, continuând să tremure ca o frunză îngălbenită în vânt, pe care numai un ultim fir de viață o mai ține de creangă.

— Iar dacă nu-i destul, pot continua cu al doilea genunchi.

Hänsch se topea la propriu în fața lui. Nu mai era decât o baltă de groază abjectă.

— Pe urmă, cu mâna stângă. Apoi dreapta.

Julien vorbea pe un ton monocord care părea să-l înfricoșeze pe Hänsch mai mult decât ar fi făcut-o cele mai sălbatice răcnete.

Totuși, rupând calmul teribil care pusese stăpânire pe el în urmă cu câteva minute, când intrase în apartament, Julien începu deodată să strige.

— Ai înțeles, gunoiule? Am destule gloanțe ca să te forțez să te târăști ca un vierme pe covorul ăsta! Ca o cârpă! Până o să mă implori să te omor!

Alexander Hänsch încetă atunci să dârdâie de spaimă, de parcă ar fi regăsit brusc în adâncul lui un rest de curaj și de mândrie în momentul când nu mai avea de ales decât să-și înfrunte trecutul – și pe omul care putea să-i devină călău. Împins de necesitatea de a-și asuma în sfârșit faptele, își recăpătă o aparență de demnitate.

Reuși să susțină privirea lui Julien, afișând o mină hotărâtă care parcă redădea o umbră de frumusețe chipului său.

— Nu va fi necesar. Voi vorbi.

11.

Inspectorul Hanspeter Schwarb împinse ușa întredeschisă a biroului lui Hertling. Acesta, pierdut în contemplarea rotocoalelor de fum pe care le trimitea spre tavan, îi făcu semn să se așeze în fața sa.

— În sfârșit, am noutăți. Dar sunt cam slăbuțe, din păcate.

— Spune totuși. În punctul în care suntem, orice element nou, oricât de minim ar fi, nu poate constitui decât un progres.

— În primul rând, am reușit să dau de doctorul care l-a operat pe Kelsen. A fost internat la *Intelspital* de pe 21 până pe 24 februarie – cum v-a spus.

Cu un gest al mâinii, Hertling îl îndemnă pe subordonatul său să continue.

— Bineînțeles, doctorul Siegried Vonlanthen a refuzat să-mi dezvăluie obiectul intervenției – din cauza secretului medical. Dar, oricum, nu asta e partea importantă. Urmând sfatul dumneavoastră, l-am întrebat dacă n-a auzit de ceva neobișnuit care să se fi petrecut în spital în perioada aia. A părut mirat că mă interesez de asta, fiindcă chiar s-a întâmplat ceva.

Hertling se îndreptă de spate în scaun și stinse țigara în enorma scrumieră de cristal care trona pe birou.

— O femeie a pătruns în secție. A fost surprinsă de o infirmieră când dădea târcoale sălii de postoperatoriu. În seara când a fost operat Kelsen.

— Eram sigur.

— Da, aveați dreptate. Problema e că nimeni n-a putut să-mi dea semnalmente suficiente ale femeii. Nimeni nu pare s-o fi văzut de fapt. Numai infirmiera care a zărit-o a putut să precizeze că avea părul blond, buclat și foarte lung.

— Detaliu prea exact ca să fie real. Sau e vorba de o perucă.

— Așa m-am gândit și eu. Așa că pista riscă să se oprească aici. Dar se confirmă ce ați presimțit. Femeia asta putea foarte bine să-i facă ceva lui Kelsen, fără nicio grijă, înainte să dea întâmplător peste infirmieră.

— Ca, de exemplu, să facă un mulaj după amprentele lui.

— E posibil.

Hertling se lăsă din nou pe spătarul scaunului și ridică ochii spre tavan.

— Asta-i tot? Parcă ai început cu „în primul rând”…

— Într-adevăr, nu e tot. Am putut în sfârșit să vorbesc cu Max Widmer, funcționarul de la agenția de închirieri de unde provenea mașina pe care am găsit-o la Allmannshausen.

— Cel care lucra în ziua când a fost închiriată pe numele lui Kelsen?

— Exact. Tâmpitul a fost în concediu două săptămâni, asta ne-a complicat viața. În fine, și aici, dezastru complet. A recunoscut că nu i-a cerut actele bărbatului venit să semneze contractul de închiriere.

— Cretinul.

— Păi, da. Îl cunoștea din vedere – cred că e vorba de un mic pungaș din zonă de care Widmer se teme de moarte. Așa că nu i-a cerut actele.

— Minunat.

— În orice caz, descrierea pe care i-a făcut-o nu i se poate aplica lui Kelsen. După ce s-a verificat identitatea tipului, pe care până la urmă Widmer a fost obligat să mi-o dezvăluie, s-a dovedit că e vorba într-adevăr de un mic delincvent de cartier.

— Cum era de așteptat.

— Am transmis datele poliției din Berna, care o să-l aresteze și o să-l interogheze. Dar e clar că tipul a închiriat mașina pentru altcineva. Și că totul s-a aranjat la telefon, fără întâlniri față în față. Mă rog, o să ne lămurim repede. Vă las dosarul…

— Mulțumesc. Dar știm deja că nu e el. Ce-ar fi putut să aibă un obscur pungaș de cartier din Berna cu un doctor pensionar din München?

— Nimic. Deci trebuie să recunosc și eu. Una sau mai multe persoane încearcă să-l înfunde pe Kelsen. Și sunt destul de isteți ca să nu ne lase să ajungem până la ei.

— Contrariul m-ar fi mirat, oftă Hertling aprinzându-și încă o țigară.

Inspectorul se ridică și se îndreptă spre ușă, cu umerii lăsați. Greutatea eșecurilor sale din acest dosar începea să se facă simțită.

— Schwarb! strigă Hertling când subordonatul său ieșea din ceața biroului afumat ca să se întoarcă în sala mare a brigăzii. Nu te consuma. Ai făcut treabă bună, în ciuda situației.

Cu piciorul pe prag, Schwarb se întoarse. Dădu din cap dezabuzat și părăsi biroul.

12.

Pe 19 martie 1944, trupele germane intrau în Ungaria. Țara trecea sub controlul efectiv al Reichului și își pierdea în practică, chiar dacă nu se spunea oficial, statutul de aliat al Germaniei, ca să devină, ca atâtea altele, o țară ocupată. Regentul Miklós Horthy, aflat la putere de la începutul anilor douăzeci, chiar dacă rămânea în funcție, renunța aproape complet să exercite vreo autoritate reală. Noii stăpâni erau noul ambasador al Germaniei la Budapesta, Edmund Veesenmayer, și guvernul progerman pe care Horthy se văzuse forțat să-l numească.

Nu urmăream cu prea mult interes evenimentele din Ungaria, până în ziua din aprilie când am primit ordinul de marş care mă anunţa că trebuie să mă pun la dispoziţia lui Maximilian von Kelsen, un tânăr numai puţin mai mare decât mine, după cum am aflat mai târziu, care tocmai fusese promovat la gradul de SS-Hauptsturmführer. *Urma deci să-mi părăsesc obscurul serviciu din Berlin ca să devin ordonanţa noului căpitan din* Waffen-SS, *care fusese detaşat de la unitatea lui de luptă şi trimis cu o zi înainte la Budapesta, unde trebuia să ajung şi eu în cel mult patruzeci şi opt de ore.*

Mi-am pregătit repede lucrurile, fără să ştiu măcar cât timp o să dureze misiunea. Mi s-a explicat că SS-Obersturmbannführer-*ul Adolf Eichmann venise în Ungaria în martie, cu vreo două sute de colaboratori germani, ca să organizeze deportarea evreilor unguri în lagărele din Polonia. Tânărul* Hauptsturmführer *von Kelsen fusese inclus în această echipă. Şi, din acel moment, şi eu făceam parte din ea.*

Nu ştiam nimic despre ţara asta şi nu ştiam nimic despre capitala ei. Când am coborât pe peronul din Nyugati pályaudvar, *Gara de Vest, eram şi pierdut, şi năucit. Piatra, oţelul şi sticla se îmbinau ca să facă din clădirea asta o intrare în vis. Îndată ce am ieşit din gară, am simţit că îmi place oraşul – şi că el mă priveşte cu indiferenţă şi dispreţ. Că o să mi se refuze întotdeauna.*

Când am contemplat prima oară Dunărea, n-am recunoscut râul pe malul căruia copilărisem. Cursul de apă rece de la Regensburg devenise un fluviu maiestuos, mai lat decât un lac. Un fluviu în care se vărsau jumătate dintre apele Europei.

Când am avut timp să urc la castel şi am văzut Pesta întinsă în faţa mea, pe partea cealaltă a fluviului, mi-am dat seama cu adevărat ce caută acolo trupele Reichului. Realizam unitatea visată între imperiul german şi fostul imperiu austro-

ungar. Cream o nouă Mitteleuropa, ale cărei capitale vechi, încărcate cu o istorie pe care o cunoșteam doar imperfect, aveau să-și redobândească în sfârșit splendoarea, regenerate de dominația naturală a poporului german. În sensul ăsta, ocupația noastră căpăta în ochii mei o nouă semnificație. Deveneam cel mai solid zid de apărare a Europei Centrale în fața înaintării sovietice, sabia culturii germanice și europene în fața barbariei ruseşti.

Asta am înțeles eu atunci. Cu sau fără noi, Europa Centrală și de Est avea să fie condamnată la supunere. Dacă ne retrăgeam însemna, pentru acest spațiu geografic, să suporte dominația celui mai puternic dintre popoarele slave, adică rușii. Nu trebuia cu niciun preț să dăm înapoi.

Și totuși asta se întâmpla. Eram pe cale de a eșua în misiunea noastră sacră, iar Wehrmacht-*ul bătea în retragere spre vest. Și urma să plătim prețul acestui eșec.*

De altfel, îl mai plătim și astăzi. Cu o parte din propria noastră țară încă ocupată de trupele sovietice și guvernată de un regim aflat sub cizma Moscovei.

Nu trece zi fără să mă cuprindă furia din cauza asta.

•

La câteva luni după ce am ajuns la Budapesta, am abordat subiectele astea cu Hauptsturmführer-*ul von Kelsen. Veștile de pe diferitele fronturi nu erau îmbucurătoare. În Normandia, ne retrăgeam încet din fața Aliaților. Chiar și francezii participau atunci la lupte. Pe frontul de est, de asemenea băteam în retragere, ceea ce ne interesa în mod deosebit acolo, la Budapesta. Începeam să-mi fac griji. Pentru prima oară mă îndoiam de deznodământul războiului.*

M-am destăinuit superiorului meu. Renunțase, față de mine, la reținerea pe care gradul ar fi putut-o justifica și deveniserăm, dacă nu prieteni,

măcar buni tovarăși. Cred că ne apropiase vârsta, în ciuda distanței foarte reale care se păstra – distanță datorată atât diferenței de grad cât și celei de poziție socială.

Ne aflam în după-amiaza aia pe terasa cafenelei Gerbeaud, în Vörösmarty tér. Era cald, peste patruzeci de grade în oraș. Pare-mi-se că era pe 26 iunie 1944, dar nu mai sunt sigur. Totuși, nu știu de ce, data asta îmi revine în minte.

Hauptsturmführer-*ul von Kelsen mi-a atras atenția că genul ăsta de îndoieli deja constituie aproape un act de trădare. Mi-am mușcat buzele până la sânge. Dar, când am ridicat ochii din ceașca de cafea, am văzut că von Kelsen zâmbește, un zâmbet enigmatic și ironic pe care n-am știut niciodată, cred, să-l interpretez corect.*

„Avem ordine, Untersturmführer. *Mărginește-te să le aplici", mi-a zis.*

Vedeam totuși că nici el nu era convins de temeiul acțiunii noastre.

Rolul lui la Budapesta consta în organizarea convoaielor feroviare cu prizonieri pentru Auschwitz. Din diferite ghetouri ale țării, evreii erau aduși în capitală. De acolo, trenurile erau umplute și porneau cu viteză spre Polonia ocupată. De la jumătatea lui mai, toată mecanica asta implacabilă funcționa la perfecție, sub ordinele Obersturmbannführer-*ului Eichmann.*

L-am privit pe von Kelsen în ochi. Preț de o secundă, mi s-a părut că citesc în ei descurajare, nesiguranță și dezgust. N-am știut niciodată dacă pentru el însuși sau pentru ceea ce făcea. Poate pentru amândouă.

Apoi a schimbat abil subiectul.

Ceva mai târziu, s-a apropiat de noi un fotograf. Ne-a întrebat, într-o germană stricată, dacă nu ne interesează o poză. Mă pregăteam să-i ordon să plece, când superiorul meu, zâmbind din nou, i-a răspuns direct bătrânului că o să fie o amintire a trecerii noastre prin Budapesta. Am priceput

atunci că, în mintea lui von Kelsen, nu încăpea îndoială că ocupația noastră nu era menită să dureze.

Nu știu ce s-a ales de poza aia.

A doua zi, un nou convoi pleca din Budapesta, la ultimele ore ale după-amiezii. Spre nord – și spre lagăre.

•

Pe 8 iulie, regentul Horthy, pe care anturajul îl presa să acționeze, a reușit să ia inițiativa și să oprească deportările. Pe 29 august, a format un nou guvern. Rolul nostru la Budapesta părea atunci terminat și mă pregăteam de întoarcere în Germania mai devreme sau mai târziu. Nu pusesem la socoteală evenimentele militare.

În luna august, Armata Roșie intra în Ungaria, iar trupele noastre se retrăgeau spre Budapesta și vestul țării – în ordine, după informațiile pe care le primeam. Așteptam să fim rechemați în Germania, rechemare care nu mai venea. La jumătatea lui octombrie, după o vară de expectativă anxioasă și inacțiune, am aflat că regentul trimisese o delegație de armistițiu la Moscova. Ungaria se pregătea să ceară pacea și, la radio, regentul ordonase trupelor sale angajate pe frontul rusesc să înceteze lupta.

Reacția contingentelor germane staționate pe teritoriul ungar a fost fulgerătoare. În ziua apelului lui Horthy, adică 15 octombrie, punctele vitale din capitală erau ocupate de Wehrmacht *și de* Waffen-SS *– iar fiul regentului, luat prizonier ca să fie folosit ca ostatic.*

Gradul meu modest nu-mi permitea să primesc informații de primă mână, dar se părea că lovitura de forță a bătrânului Horthy, care încerca să păstreze, în măsura posibilităților, integritatea teritorială a țării sale – și, fără îndoială, să salveze ce-i mai rămânea din autoritate – negociind în paralel cu rușii și cu englezii, fusese descoperită înainte să lanseze apelul. Oricum,

regentul a trebuit să se plieze încă o dată exigențelor noastre, de dragul vieții fiului său.

Crucile cu Săgeți – partidul nazist maghiar – au fost aduse la guvernare. Ne-am putut relua activitatea, de data asta fără tracasările din primăvară. Puteam în sfârșit să contăm pe un cabinet care ne împărtășea total vederile și obiectivele.

Trupele noastre aveau să mențină Budapesta, în fața avansului rusesc, până în februarie 1945.

La sfârșitul lui decembrie 1944, von Kelsen, rănit într-un bombardament, a fost repatriat în Germania. Eu l-am însoțit. Am fost printre ultimii care au putut părăsi capitala Ungariei, care era pe cale să fie prinsă în clește de trupele sovietice. Dar anticipez.

•

De pe 15 octombrie, așadar, SS-Obersturmbannführer-*ul Eichmann a ordonat reluarea procesului de concentrare a evreilor unguri în ghetourile marilor orașe, apoi trimiterea lor la Auschwitz și Treblinka. De data asta colaboram pe față cu jandarmeria maghiară, care ne era de un ajutor prețios în campanii.*

Mi-am dat seama, cu trecerea zilelor, că von Kelsen era într-o stare foarte proastă. Cred că nu mai suporta ce făcea, că sensul misiunii noastre îi scăpase. Pur și simplu nu mai înțelegea. Nu înțelegea că aplicarea soluției finale la problema evreiască, așa cum ne repetase Obersturmbannführer-*ul Eichmann la o ședință a cadrelor germane nu mult după schimbarea de guvern, era indisociabil legată de victoria armatelor noastre. Fără acțiunea noastră, fără o eliminare totală a plevei evreiești de pe suprafața pământului, o victorie militară a Germaniei era pur și simplu imposibilă. Kelsen, mi-am dat seama atunci, nu credea în acest adevăr totuși limpede. Trecea, încet, de partea cealaltă. De parte defetiștilor și a trădătorilor.*

Era superiorul meu, dar simțeam clar că nu mai e la înălțimea misiunii lui.

Adevărata cotitură s-a produs însă mai târziu. Mai exact, pe 17 decembrie.

Două convoaie de prizonieri trebuiau să plece din Budapesta la ora nouăsprezece și treizeci de minute. Noi ocupam spațiul unei gări de triaj din nordul orașului. Toată ziua veneau acolo camioane și își revărsau încărcătura, iar noi despărțeam bărbații de femei și copii, care plecau cu al doilea tren.

La ora șapte, cele două trenuri erau pline, iar ușile vagoanelor închise și sigilate. Cum fusese prevăzut. Mecanicii nu mai așteptau decât fluierul ca să pornească locomotivele. Eu și Kelsen fumam o țigară uitându-ne la vagoanele care, încă nemișcate, dispăreau totuși în întuneric. O grindină măruntă rămânea suspendată în aerul rece, ca pulberea de tun după o salvă de artilerie. Peroanele, late și pustii, se afundau în umbră ca într-o mare de negreață. Era o liniște deplină. Îi simțeam greutatea în frig, ca o prezență lângă noi.

La șapte și douăsprezece minute au răsunat sirenele. O escadră aeriană sovietică se apropia de nordul orașului. Curând am auzit răgetul avioanelor de vânătoare, care precedau bombardierele.

În câteva minute s-a dezlănțuit iadul. Am înțeles, fără să mă pot mișca măcar, că spațiul ocupat de noi e ținta. Bombele au căzut înainte să-mi dau seama ce se întâmplă. Rușii distrugeau metodic gara și instalațiile ei și anihilau convoaiele imobilizate de cortina de foc care se lăsa la câteva sute de metri în fața noastră.

Kelsen nu s-a clintit. Cu țigara în mână, părea să contemple apocalipsa fără să înțeleagă. Totuși era semeț și nepăsător. Paralizat de frică, nu puteam decât să mă țin în picioare lângă el. Printr-o minune pe care nici acum nu mi-o explic, n-am fost nici măcar răniți.

Când s-a terminat atacul aerian, iar mugetul avioanelor a scăzut, totul ardea. Eram în centrul unui spațiu gol care, nu știu de ce, scăpase de obuze. Pe trei laturi, clădiri în flăcări. În fața noastră, părțile din față ale celor două trenuri fuseseră înghițite de flăcări, care cuprindeau rapid și ultimele vagoane. Zbieretele bărbaților și femeilor care ardeau de vii în vagoanele de animale. Un miros oribil de carne carbonizată umplea aerul rece ca moartea în ciuda pârjolului care vuia în spate și în lateral.

Un adjutant din Wehrmacht, *cu uniforma înnegrită, a alergat spre noi urlând niște cuvinte incoerente. Era vorba să se deschidă ușile vagoanelor care încă nu fuseseră cuprinse de foc, pentru a-i elibera pe prizonierii care riscau să piară înecați cu fum sau arși. Mă pregăteam s-o iau la fugă ca să adun soldații nevătămați și să-i scoatem pe supraviețuitori din cele două trenuri, când am aruncat o privire spre* Hauptsturmführer-*ul von Kelsen. Trăgea din țigara aproape arsă. Mi-a citit în ochi întrebarea mută.*

A dat din cap.

Negativ.

Atunci am înțeles că are dreptate și că nu există o soluție mai bună.

Ne-am uitat, timp de jumătate de oră, cum vagoanele ardeau unul după altul. Când m-am întors în sfârșit către Hauptsturmführer, *dispăruse.*

Patru zile mai târziu, Kelsen era rănit la picior într-un al doilea bombardament și repatriat în Germania. Ne-am despărțit la Dresda. Abia peste trei ani și jumătate l-am revăzut.

13.

— Adică-mi spui că tatăl meu a dat ordin cu bună știință să fie lăsați să ardă?

Cu mâna încleștată pe mânerul pistolului, Julien se întreba cui îi va zbura creierii – lui sau omului din fața sa. Niciuna dintre cele două ființe umane din încăpere nu mai avea, în felul ei, nimic uman.

Niciuna nu mai merita să trăiască.

Eu mai puțin ca oricine.

— Asta am spus.

— Minți.

— Știi bine că nu. Ba chiar ai venit până aici numai ca să auzi asta.

Iar Julien știa că Hänsch are dreptate.

După o ezitare, puse întrebarea pe care o știa inutilă, dar care îi ardea pe buze.

— Un ultim lucru totuși. Îți pare rău pentru ce s-a întâmplat în ziua aia – și în toate zilele dinainte?

Julien era conștient de naivitatea, ba chiar stupiditatea întrebării.

Și totuși o punea.

— Te-ai trezit vreodată în toiul nopții întrebându-te cum ai putut face așa ceva?

Își dădu seama că urlă, ca și cum viața lui ar fi depins de răspunsul lui Hänsch – că urlă la fel de tare ca aceia care, închiși în vagoane, văzuseră flăcările începând să devoreze trupurile tovarășilor lor, ale copiilor lor.

Realiză, de asemenea, că îi curg lacrimi tăcute pe obrajii palizi.

— N-am regretat niciodată nimic. Am executat ordinele care mi s-au dat – de tatăl tău și de alții. Și nu m-am îndoit niciodată, până în ziua de azi, că ordinele erau juste.

Julien se ridică încet, iar brațul drept îi căzu pe lângă corp.

Nu avea să tragă, acum știa asta.

Nici măcar asta n-o să reușesc.

Hänsch continuă:

— Trăiam – și muream – pentru un ideal. Ceva ne susținea. Ne dădeam viața pentru o nouă Germanie – și o nouă Europă.

Hänsch strânse din dinți, rece și triumfător, și vorbi mai departe:

— Dar voi, generația tinerilor de după război, ce ideal aveți? Ce vă împinge să mergeți înainte? Știți cel puțin pentru ce trăiți?

Julien își dădu seama cu tulburare că este incapabil să răspundă la întrebarea lui Hänsch.

Nebun de furie și de durere, cu sufletul năpădit de un dezgust nesfârșit, îi întoarse spatele camaradului de arme al tatălui său și se îndreptă spre ușă. Cu mâna pe clanță, întoarse pe jumătate capul, în timp ce băga arma în buzunarul trenciului.

— Poate că n-o să mai trăiești mult. Dar n-o să te omor. Oricum, eu sunt mort de acum.

Deschise ușa, iar Hänsch rămase așezat, imobil.

În ultimul moment, lui Julien îi trecu un gând prin minte și îl opri din mișcare.

— Ai povestit asta altcuiva?

— Da, murmură Hänsch, cu vocea totuși clară, distinctă și fermă. Sau, mai degrabă, nu. La începutul lui februarie a venit aici o jurnalistă. Nu știu cum mi-a dat de urmă, dar… m-a găsit. Mi-a pus aceleași întrebări ca și tine – numai că ea știa în linii mari povestea. N-a trebuit decât să-i confirm anumite lucruri. Știa deja aproape tot.

Julien fu tulburat.

Ea știa deja totul, cu mult înainte ca el să înceapă să bănuiască ceva.

— Cum se numea jurnalista?

Hänsch nu ezită, iar lui Julien i se păru că un zâmbet neplăcut îi luminează fața ridată și hotărâtă în momentul când pronunță numele și calificativul pe care Julien le ghicise deja.

— O evreică. Rachel Michaelis.

Ea știa totul – și se ferise să-i spună ceva. Contrar afirmațiilor ei, Hänsch îi dezvăluise totul.

Problema nu era că Hänsch refuzase să vorbească.

Problema era că Rachel știa deja totul înainte ca el să vorbească.

Ea știa totul înainte ca tatăl lui să moară.

O idee monstruoasă și vagă începea să se înfiripeze în mintea lui Julien.

O idee nebunească.

O idee care înlătura ceva mai mult limita dintre posibil și oroarea pură.

Cu mâna pe clanța ușii, Julien îi mai aruncă câteva cuvinte lui Hänsch, care se bucura vizibil să-și vadă interlocutorul cuprins de nesiguranță:

— Înmormântarea tatei e azi după-amiază la catedrală. Dacă te văd pe acolo, îți jur că o să fie ultimul lucru pe care-l faci în viața ta nenorocită și demnă de dispreț. Ai grijă. De data asta nu-s vorbe-n vânt.

Hänsch părea să fi înțeles mesajul. Nu mai zâmbea.

Julien trânti ușa.

Hänsch ascultă cum zgomotul pașilor lui Julien scădea pe scară și inspiră adânc de mai multe ori ca să-și recapete calmul.

Știa totuși că va merge la înmormântarea *SS-Hauptsturmführer*-ului von Kelsen.

Orice s-ar întâmpla.

14.

Acceleră și mai mult când ajunse pe Friedenstraße. Până în centrul orașului Regensburg nu mai era mult. Aruncă o privire la ceas. Ora șaisprezece și cincizeci și patru de minute. Slujba de înmormântare a lui Maximilian von Kelsen avea să înceapă peste câteva minute. Probabil că ea nu avea să ajungă la timp.

Semaforul din fața ei era roșu. Frână brusc.

Julien era acolo. La fel și Alexander Hänsch. De ce nu se gândise mai devreme la asta? Era

constelația ideală. Dacă Hänsch murea în timp ce Julien se afla în oraș, poliția ar fi fost silită să-și revizuiască abordarea. Cum coincidențele se țineau lanț, nu se mai puteau feri să facă legătura între prezența lui Julien la locul ultimelor două crime și eventuala lui vinovăție.

Toată bunăvoința comisarului Hertling nu l-ar fi împiedicat să-și pună, sau să-și repună, anumite întrebări.

Semaforul se făcu verde. Demară din nou în viteză și intră pe Galgenbergbrücke, care trecea peste liniile de cale ferată.

Trebuia deci ca Hänsch să moară chiar astăzi, înainte să plece Julien din Regensburg.

Ecuația era de o claritate și o simplitate redutabile.

Ora șaisprezece și cincizeci și opt de minute.

Avea să întârzie. Dar, cântărind mai atent lucrurile, poate că era mai bine să intre discret în catedrală și să-și găsească un loc în spatele naosului, lângă o coloană.

Nu era sigură că vrea să-l întâlnească pe Julien.

Și totuși trebuia.

El nu știa.

Mai repede.

Oare va îndrăzni?

Oricum, Hänsch era condamnat. De mult. Ea nu putea să mai facă nimic. Așteptase doar pentru a face astfel încât să fie acuzat Julien.

Ca prima oară.

Planul nu funcționase. Dar avea să funcționeze de data aceasta. Capcana urma să se închidă.

Domul, în sfârșit.

Își abandonă mașina la întâmplare, cu o roată pe trotuar. Totul era pregătit.

15.

Confutatis maledictis.

Muzica răsuna cu o violență dureroasă sub bolțile înalte și întunecoase ale catedralei aproape pustii.

Nicio altă bucată n-ar fi fost mai potrivită circumstanțelor decât această parte din *Recviemul* de Antonin Dvorák.

Vocile bărbaților, apoi ale femeilor se succedau să scandeze frazele care sunau ca o condamnare la moarte căreia nicio ființă nu-i poate scăpa. Chiar dacă apoi totul părea să se resoarbă într-un murmur liniștitor, urechea atentă presimțea deja catastrofa iminentă.

Deodată, hăul se căsca din nou, mai adânc, mai insondabil, iar bărbații erau prinși într-o spirală descendentă fără sfârșit.

Orice revenire la lumină se dovedea imposibilă.

Confutatis maledictis.

Nenorocire celor blestemați.

•

Un cor al cărui nume Julien nu-l reținuse pregătea, împreună cu orchestra Universității din Regensburg, *Recviemul* compozitorului ceh, precum și *Mesa numărul 3 în fa minor,* în vederea unui concert apropiat. Fără să fi fost nevoie ca Julien să facă vreun demers, dirijorul corului, anunțat de preot, îl sunase cu o zi înainte și îl întrebase dacă la slujba de înmormântare a tatălui său vrea să se cânte *Confutatis* din *Recviem* și *Benedictus* din *Mesa în fa.*

Bineînțeles, Julien acceptase. Din tot repertoriul clasic, aceste două piese se numărau printre preferatele lui.

Fusese impresionat să vadă că bătrânul dirijor, pe care nu-l cunoștea deloc și pe care cu siguranță nu avea să-l mai vadă, pare compătimitor față de suferința lui, într-un mod simplu și sincer, fără declarații solemne sau expresii pline de milă.

În schimb, nu înțelesese de ce acesta părea să-și facă o datorie din a-i aduce un ultim omagiu lui

Maximilian von Kelsen. Poate că îl cunoscuse. Julien nu avea curaj să-l întrebe.

În fața lui Julien se afla, pe un pat de flori, sicriul închis care conținea rămășițele tatălui său.

În costumul său negru, Julien stătea nemișcat. Singur în mijlocul unui gol imens. Rece ca peretele nordic al Eigerului, acea culme impozantă și crudă din Alpii Bernei pe care o contemplase cândva, în copilărie, alături de Maximilian von Kelsen.

Imobil, singur și rece ca tatăl său într-o seară din decembrie 1944, în mijlocul focului în care existențele amândurora se mistuiseră dintr-odată.

Nu putea să nu se considere responsabil pentru faptele săvârșite de tatăl său. Pentru că nu putea fi nevinovat. Niciun om nu era astfel – iar el mai puțin decât oricine.

Pentru că fiecare ființă omenească este marcată de păcat.

Din toate cuvintele găunoase pe care le profera un preot anonim, acestea îi atraseră atenția lui Julien.

Fiecare ființă omenească este marcată de păcat.

Totul era spus în șapte cuvinte.

Omul nu este decât o bestie mârșavă.

În acel moment, Julien auzi primele note ale acompaniamentului pentru *Benedictus* curgând încet de-a lungul traveelor.

După părerea lui, nimic nu era mai frumos decât vocea aceasta de contralto care urma, în câteva secunde, să intoneze textul, urmată imediat de soprană, apoi de vocile bărbaților. În contrast perfect cu *Confutatis, Benedictus* nu era decât o succesiune de maree ascendente, blânde, dar puternice, care, una mai splendidă și mai tristă decât precedenta, păreau să aibă puterea supranaturală de a încetini ritmul timpului.

Vraja își făcu efectul și timpul se opri.

Din nefericire, nu definitiv.

* * *

În timp ce mergea în urma sicriului, cu pași măsurați, pe lângă coloanele gotice, Julien se pierdu în contemplarea naosului sublim prin regularitate, impresionant prin înălțimea insondabilă.

Atunci remarcă, lângă un pilon, o siluetă fină, îmbrăcată într-un pardesiu subțire și negru. O femeie tânără, cu părul legat simplu la spate într-o coadă.

Cea pe care nu o mai văzuse de șase ani stătea dreaptă și încremenită, cu mâinile împreunate, atingând ușor piatra cenușie a unei coloane. Era neschimbată. Se uita fix la el, cu o privire impregnată de milă demnă – cu o milă autentică, o compasiune pur și simplu fără margini.

Vera.

Julien se poticni de uimire. Apoi își reluă mersul lent, mulțumindu-se să-i arate, printr-un mic semn din cap, că o văzuse. Și că-i mulțumește.

Frumusețea ei lipsită de artificiu strălucea în sobrietatea austeră a clădirii. Chiar mai mult decât în amintirea lui.

Era acolo.

Primul lucru – și cel mai important – pe care îl pierduse el.

•

Însă nu fu singura persoană pe care o reperă printre puținii oameni aflați de față. În picioare în fața canatului de lemn masiv cu armură de fier al porticului principal stătea Alexander Hänsch, îmbrăcat în negru din cap până-n picioare, inclusiv cămașa și cravata. În această ținută, semăna mai mult decât oricând cu imaginea lui fixată în fotografia de la Hallstatt. Ceea ce, poate, și urmărise, de altfel.

Sicriul, purtat de niște necunoscuți, angajați obscuri ai unei firme de pompe funebre alese la întâmplare, ieși pe ușă.

Julien îl urmă.

Interiorul catedralei dispăru în spatele lui, aruncat în umbra uitării.

* * *

Dricul se îndepărta. Julien îl privea, stând nemișcat, în picioare, în fața bisericii. Nu dorise să asiste la ceremonia de incinerare. Știa doar că poate lua urna cu cenușa tatălui său a doua zi dimineață, de undeva de la marginea orașului. Era suficient. Mai mult n-ar fi fost în stare să facă.

Dricul dispăru cotind pe Goliathstraße. Imaginea lui Hänsch, încins în costumul său negru, îi veni atunci în minte lui Julien, care realiză brusc că nu-l văzuse ieșind din catedrală. Poate plecase pe ușa laterală. În acest caz, avea să primească ce merita. Îl va găsi acasă. Astfel că era mai bine să nu încerce să-și imagineze ce se va întâmpla.

Julien făcu câțiva pași în Domplatz, înainte de a se întoarce să contemple fațada catedralei, aurită în lumina în declin a zilei. Strălucirea soarelui avea ceva de pulbere, o ușoară umiditate umplea aerul acestui început de seară. Scântei de argint cald păreau să danseze în briza lină, dar Julien nu știa dacă este vorba de jocul real al luminii sau doar de un semn pe care i-l trimitea, pe lângă durerea zdravănă de cap, creierul său obosit.

Atunci o văzu pe parvis. Așadar nu fusese un simplu miraj. Vera se apropia de el – și nu putu decât să rămână neclintit, ca unul dintre garguiele catedralei, privind cum inexplicabilul prinde încet formă sub ochii lui.

Era la mai puțin de doi metri de el.

Îl privea.

— Faci față?

— Cred că da. Oricum, n-am de ales.

Julien lăsă un zâmbet trist să i se schițeze pe buze.

— Mă bucur să te văd. După atâta timp.

— Aș vrea să pot spune la fel. Dar nu-s sigură că n-aș minți.

Zâmbetul dureros al lui Julien se accentuă. Observându-l, ea continuă:

— Totuși, ceva îmi spune că era timpul să ne revedem. În șase ani, multe lucruri se șterg.

— Dar nu toate.

Julien își mușcă buzele. Nu putea spune totul, nu trebuia să-i scape asemenea fraze. Însă grenada era amorsată, iar reacția Verei nu se lăsă așteptată.

— Da? Și totuși am ajuns în situația pe care o cunoaștem pentru că tu ai vrut așa.

— Știu.

Ce altceva putea să facă decât să admită?

— Dar n-am venit pentru ca discuția noastră să o ia în direcția asta. Am venit pur și simplu să-ți spun că l-am apreciat mult pe tatăl tău și că, în ciuda tuturor lucrurilor care s-au întâmplat între noi, vreau să te asigur de susținerea mea. Și de compasiunea mea, care e reală.

— Știu, repetă Julien.

— Mai voiam să-ți spun…

— Ce? o încurajă Julien.

Ea ezită, apoi se corectă.

— Nimic. Ai grijă de tine, atâta tot.

Julien părea să nu înțeleagă.

Evident, Verei îi era greu să vorbească mai clar. Nu putea decât să lase lucrurile să-și urmeze cursul.

— Din păcate, nu mai pot sta, sunt așteptată la München. Trebuie să plec.

— Înțeleg.

Julien părea să ezită să continue.

— În orice caz, mulțumesc că ai venit… Mă emoționează mai mult decât las, poate, să se vadă.

Vera încuviință cu un semn din cap, atingându-și ușor cu bărbia delicată gulerul hainei, apoi se întoarse pe călcâie.

— Ne datorăm asta unul altuia, nu? spuse ea peste umăr.

Porni spre Kornmarkt.

Făcuse, poate, cinci pași, când se întoarse. De data aceasta zâmbea deschis.

— De fapt, și mie mi-a făcut plăcere. Să te revăd.

După un mic semn cu mâna, plecă prin lumina tulbure și aurie.

Pavajul părea ușor sub pașii ei.

Imaginea lui Hänsch îmbrăcat în negru dispăru din mintea lui Julien, care se surprinse zâmbind către cerul oranj.

16.

Hertling împinse ușa cu o violență care nu anunța nimic bun. Auzind zgomotul scos de canatul izbit de perete, bărbatul în halat alb care ocupa laboratorul ridică ochii din microscop. Hertling îl salută cu un gest vag al mâinii.

— A, tu ești… Nu poți să intri într-o cameră ca toți oamenii civilizați?

— Aș putea. Dar nu azi. Schwarb mi-a zis că ai ceva nou pentru mine.

Hertling goli dintr-o înghițitură paharul de cafea și îl aruncă la coș – pe care îl răsturnase deschizând ușa și al cărui conținut se împrăștiase pe o suprafață de câțiva metri pătrați.

Bărbatul în halat aruncă o privire îngrozită spre dezastru, înainte de a-și veni în fire și a continua pe un ton vesel:

— Da, mă simt foarte bine. Mulțumesc că te interesezi de sănătatea mea.

— OK, Konrad, hai să terminăm, da?

— Foarte bine. Da, am ceva pentru tine. Numai să găsesc afurisitul ăla de dosar…

Numitul Konrad se îndreptă spre ceea ce trebuie să fi fost biroul lui – o simplă masă albă fără sertare, acoperită cu teancuri de dosare ce sfidau legile gravității. După ce-și lăsă mâna să planeze

pe deasupra munților de hârțoage, ca un șoim care caută prada, Konrad apucă un dosar roz care dădea pe dinafară de foi dactilografiate și fișe scrise de mână.

— Poftim, poftim… Pentru ochii tăi frumoși am petrecut câteva ore suplimentare săptămâna asta lucrând la cele două proiectile pe care mi le-ai trimis, în cadrul cazului Kelsen. Și… am ajuns la un rezultat.

Omul de știință făcu o pauză pe care o voia teatrală. La Hertling se manifestară semnele prevestitoare ale unei nerăbdări care era pe cale să fie exprimată cu voce tare. În aceste condiții, Konrad socoti de cuviință să nu mai prelungească suspansul.

— E un parabellum de calibrul nouă milimetri.

Reacția comisarului fu instantanee.

— Mă iei peste picior? Asta-i descoperirea ta?

— *Geh mir nicht auf den Keks*[6]*!* Nu poți să aștepți continuarea, nu?

— Atunci grăbește-te puțin. N-am toată ziua la dispoziție, oftă Hertling, deopotrivă scos din sărite și resemnat.

— După strierile prezente pe cele două proiectile, e evident că ambele răni ale cadavrului tău provin de la aceeași armă.

— Ca să vezi, eu nu mă gândisem la asta.

— Dar acum știi. Iar arma asta nu e prea frecventă. O antichitate, am putea spune.

— Da? șopti Hertling cu un zâmbet crispat care îl făcea să semene cu un buldog în plină criză de epilepsie.

— E vorba de un Walther P38, modelul original din 1938 – sau poate puțin după, dar nu mai târziu de 1944. Sunt sigur, nu poate fi versiunea P1 produsă după război. Aliajul folosit după ’45 nu mai e același, iar lucrul ăsta se recunoaște ușor după… Mă rog, te scutesc de detaliile tehnice, care sigur n-o să te intereseze. Așadar o armă care a făcut războiul. În *Wehrmacht.*

Konrad făcu o pauză.

— Sau în *Waffen-SS,* continuă el.

— Excelentă știre, murmură Hertling așezându-se pe un scaun. Înseamnă că numărul deținătorilor unei astfel de arme trebuie să fie mic. În schimb, n-are rost să sperăm că mai mult de douăzeci la sută dintre arme sunt înregistrate undeva.

— Asta-i treaba ta. În ce mă privește, am terminat. Îți trimit totul sigilat în patruzeci și opt de ore.

Cu un zâmbet triumfător pe buze, Konrad se lăsă în genunchi să adune diversele gunoaie pe care Hertling le răsturnase pe pardoseala imaculată a laboratorului.

Hertling îl privi câteva secunde, apoi scoase pachetul și își aprinse o țigară.

— Mă provoci? se răsti Konrad. Cară-te din laborator! Aici nu se fumează.

Hertling se ridică și se îndreptă repede spre ușa rămasă deschisă. În prag, se întoarse. Zâmbea.

— Mulțumesc totuși, bătrâne.

— Aha, totuși. Te poate ajuta detaliul ăsta?

— E posibil. În orice caz, confirmă o mică idee care mi-a venit recent.

După un semn din cap, Hertling ieși pe culoar, cu mâinile în buzunare și țigara în gură.

17.

După un fel de pierdere a cunoștinței, a cărei durată nu o putea estima, Julien se trezi, uimit, în fața Dunării. Își dădu seama că stătea așezat pe capătul cheiului care se întindea de la primul arc al podului de piatră înspre aval. Mai exact, chiar în fața fostului depozit de sare și a micului restaurant „istoric” care vindea la orice oră cârnați și varză acră. Fluviul se etala în fața lui, iar suprafața apei se găsea la mai puțin de un metru de picioarele lui

care atârnau nonșalant. Piatra cheiului era caldă sub mâinile și fundul lui. În locul acesta, vâltorile puternice ale fluviului nu mai erau, în lumina scăzută a după-amiezii, decât niște simple jocuri de spumă la suprafața apei tăcute.

Julien se uită la ceas. Nu trecuse nicio oră de când ieșise din catedrală. Se ridică fără tragere de inimă, cu gândul să îmbuce ceva la o terasă – își dădu seama că nu mâncase nimic de ieri la amiază – înainte de a se întoarce la hotel, aflat chiar în fața Domului. *Kaiserhof,* stabiliment cu un farmec discret, avea în orice caz meritul de a fi bine plasat.

Julien se întoarse încet pe Brückstraße, apoi o luă la stânga spre catedrală. Aerul era cald și în continuare puțin umed. Un miros de iarbă și de humus urca dinspre Dunăre.

Julien ajunse în Domplatz, pe care o traversă ca să meargă, trecând pe lângă catedrală, spre Kornmarkt.

Remarcă imediat cele trei mașini de poliție și ambulanța care staționau, cu girofarurile pornite, în exteriorul absidei. Polițiști în uniformă îi țineau la distanță pe numeroșii gură-cască doritori să se apropie de contraforții corului.

Ca și cum ar fi devenit jucăria unei forțe irezistibile, Julien merse drept spre mulțime. O parte din el îl sfătuia să plece imediat, să părăsească orașul – să dispară în umbră pentru totdeauna. Dar se apropia în continuare. De departe, un polițist îi făcu semn să se retragă. El iuți pasul. Îi bumbă pe spectatorii avizi, stârnind țipete și insulte.

— Hertling, de la brigada de criminalistică din München, e pe drum! strigă o voce dintr-o mașină.

Julien reușise să-și croiască drum, dând din coate și din umeri, prin mulțimea compactă.

Înainte ca doi polițiști, unul în uniformă, celălalt în civil, să-l apuce de umeri, văzuse.

Întins pe spate, Alexander Hänsch zăcea pe pavaj, la picioarele unei grămezi de blocuri enorme de piatră folosite pentru renovarea clădirii.

Cele două gloanțe îi pătrunseseră paralel în cutia craniană, de jos, și îi sfărâmaseră partea dreaptă a maxilarului pentru a ieși puțin mai sus de ceea ce fusese ochiul stâng, căscând pe frunte și pe tâmplă un dublu crater neregulat, cu diametrul de aproximativ șapte centimetri. Doar o orbită neagră, goală și supurândă rămăsese în locul ochiului care fusese sfâșiat și scos.

Maxilarul distrus atârna caraghios, dezvelind parțial o cavitate bucală de unde se revărsa ușor un terci dezgustător de sânge gros, în care se distingeau bucăți de os, de cartilagiu și de dinți sfărâmați, precum și fâșii de țesuturi conjunctive mai groase. Cerul gurii îi fusese, probabil, spulberat cu totul și dispăruse.

Parodia grotescă a chipului pe care îl avea în față Julien nu mai ascundea decât un morman de carne sfârtecată de proiectile.

Ochiul drept, ieșit din orbită, rămânea ațintit în gol.

•

Julien înghiți cu greu, simțind în gură gustul acru care anunța greața. Se întoarse și vomită la picioarele polițistului care încerca, de bine, de rău, să-l susțină.

Parcă scurgându-se printre pavele, o pată mare de sânge părea să se întindă încet.

18.

Regensburg se trezea încet la noua zi. Abia trecuse de ora șapte și podul era pustiu.

Julien se temuse că locul va fi prea frecventat, dar în mod clar se înșelase. Nici țipenie de om la orizont. În fața lui, Dunărea era o întindere neagră

și opacă, reflectând lumina soarelui fără a o lăsa să pătrundă în densitatea apei. Fluviul nu mai era decât o suprafață ușor sclipitoare care proteja adâncimi invizibile. Îți puteai imagina fundul mâlos al apei, dar el rămânea ascuns. Mâlul era acolo, undeva, dar fluviul se ferea să dea la o parte vălurile de apă întunecată care-l acopereau. Curentul rapid își ducea în vârtejuri secretele reci.

Julien se sprijinea cu mâna stângă de parapetul de piatră căruia dimineața îi dădea o nuanță de roz. Steinerne Brücke părea să treacă peste brațul Dunării cu un singur pas, puternic și imobil. Un pas vechi de mai bine de opt secole.

În mâna dreaptă Julien ținea urna de bronz cu cenușa lui Maximilian von Kelsen. Metalul era cald între degetele lui strânse. Julien simțea bătăile unei inimi lipite de bronz și nu era sigur că este a lui.

Știa că în câteva minute multe lucruri aveau să dispară în vârtejurile rapide și întunecate. Copilăria lui. Tinerețea lui. Ceea ce constituise singura lui viață de familie. Zări fugitiv un copil care dârdâia de frig în Odeonsplaz din München. Un copil care strângea o mână prea mare pentru a lui.

Copilul acela era de acum singur și avea să dispară. Din amintire, avea să se transforme în vis, apoi în uitare pură. Avea să devină un hău întunecos și fără fund – hăul în care orice om era condamnat să se piardă, orice ar fi făcut pentru a se împotrivi.

Acel copil era deja mort și a lui era cenușa gri și uscată pe care fluviul avea să o poarte spre întunericul lumii.

•

În acest întuneric începură deodată să danseze alte imagini. Focul devora întunericul, trenuri care mergeau mai repede ca vântul goneau spre flăcări uriașe pe care niște bărbați fără chip le întrețineau la granița dintre realitate și infern.

Julien tremura, cuprins parcă brusc de febră în lumina unei dimineți născute în durere. Numai piatra rugoasă a parapetului îl mai reținea și îl împiedica să alunece în adâncurile insondabile pe care mintea lui le ghicea dincolo de decorul artificial al realității.

Ca un automat animat de o voință exterioară, scoase cu delicatețe capacul urnei. Încet, brațul i se întinse deasupra vâltorilor înșelătoare și tăcute.

Conținutul urnei se vărsă în Dunăre. Fără zgomot.

Julien nu plângea. Fața lui căpătase în sfârșit acea duritate care se întâlnește numai la bărbații striviți. Acea duritate ireversibilă pe care, de acum, nimic nu o mai putea atenua.

În Dunăre, o fază a existenței sale ajunsese la capăt.

Cea mai fericită, fără îndoială.

De acum, totul nu putea să fie decât mai rău.

PARTEA A TREIA

Crepuscule de cenușă

SÂMBĂTĂ, 6 MAI 1989 – DUMINICĂ, 14 MAI 1989

1.

Julien stătea în continuare în mijlocul podului, cu urna de bronz așezată pe parapet în fața lui, când o mână lată și acoperită de fire de păr gri-roșcat i se puse încet pe umărul drept.

Julien nu se întoarse.

— Hai, Kelsen. Să mergem puțin.

Julien se supuse îndemnului și făcu câțiva pași spre malul opus orașului. Hertling veni în dreptul lui.

Urna rămase pe parapet, relicvă neînsemnată, abandonată vântului lin al unei zile de vară care începea.

— Nu pot decât să-ți exprim din nou condoleanțele mele. Și să te rog să mă scuzi pentru ultimul telefon. Nu aveam voie să-ți vorbesc așa.

— Chiar credeți că asta are vreo importanță?

— Pentru tine, nu, fără îndoială. Pentru mine, da.

Merseră un timp în tăcere. Ajungeau în Stadtamhof, pe celălalt mal. Vechea cetate ducală se afla pe partea opusă orașului liber.

— Vino, să bem o cafea. O să-ți prindă bine.

Hertling ezită, apoi continuă.

— Știu că în momentul ăsta ai prefera, fără îndoială, să ai alături un prieten. Nu pe mine.

— Vă înșelați, domnule comisar. În mod uimitor, aproape că mă bucur să vă văd.

— Din partea ta, o iau ca pe un compliment.

— Nu asta căutam.

— Știu.

Se așezară la o terasă cu vedere spre fluviu și orașul vechi, dominat de cele două fleșe ale catedralei. Un mal cu gazon, verde cum poate fi numai iarba în luna mai, cobora în pantă până la dig. Copaci înalți își întindeau crengile până deasupra apelor lenețe ale brațului secundar al Dunării.

Hertling comandă două cafele și își aprinse o țigară. Îi întinse mașinal pachetul lui Julien, care se servi zâmbindu-i ușor bătrânului polițist.

— E un viciu, spuse acesta din urmă. Dar viața e prea aridă pentru ca omul să nu se dedea păcatului. Singura problemă e în ce limite e conținut acest păcat.

Hertling făcu o pauză și, constatând că Julien părea să înțeleagă ce încearcă el să spună, continuă:

— Crima, fie că e în ochii legii sau ai moralei, nu e definită de fapta în sine. Orice faptă generează consecințe negative, chiar și cea decursă din cele mai bune intenții din lume. Ceea ce diferențiază delictul de acțiunea, să spunem, tolerată este pur și simplu gradul de violare a normelor stabilite. Există consecințele negative pe care le acceptăm ca pe un rău necesar și cele pe care le condamnăm.

— Credeți?

— De mai bine de treizeci de ani sunt convins de asta.

Julien tăcea, iar țigara ardea încet între degetul arătător și cel mare al mâinii lui imobile. Apoi reluă brusc:

— După părerea dumneavoastră, alegerile noastre, oricare ar fi, nu pot deci să producă decât efecte negative?

Hertling păru să reflecteze.

— Cred că da. Liberul nostru arbitru se limitează, de fapt, la o putere de decizie restrânsă: o să fac cel mai puțin sau, dimpotrivă, cel mai mult

rău posibil? Dar acest liber-arbitru e imperfect. Cum să putem concepe toate consecințele posibile ale faptelor noastre?

— A face bine, în termeni morali, e o utopie?

— Da. Dacă ești convins că faci bine, poți fi sigur că ai fost deja orbit de orgoliu. Sau prost de tot.

Julien trase adânc din țigară.

— O viață de confruntare cu răul și cu moartea te învață, fără îndoială, mai mult decât anii de studii, fie ei la universitate sau la seminar, spuse el stingând țigara pe jumătate arsă. Dar asta înseamnă totodată că, după părerea dumneavoastră, omul nu e liber.

Era o concluzie pe care Julien refuza totuși să o admită.

— E prea facil. Înseamnă să-i iei individului orice responsabilitate. Să-l dezlegi de consecințele pe care le pot provoca faptele lui, de vreme ce aceste fapte n-au fost conștient alese, decise, executate.

— Nu asta voiam să spun, răspunse Hertling, vizibil dezamăgit să vadă că Julien nu-l mai urmărește. Nu, nu cred că așa stau lucrurile. Libertatea omului nu e absolută. Are limite precise – fiindcă omul e limitat. E imperfectă, dar există. Problema constă în faptul că omul trebuie să-și dea seama de lucrul ăsta și să-l accepte. Odată admise limitele libertății lui, devine posibil să o exercite, oricât de restrânsă ar fi. Și, prin urmare, responsabilitatea faptelor făcute nu dispare.

Julien medită la aceste vorbe. Deodată i se părea că înțelege încotro bate Hertling. Și ajunse la concluzia că teoriile acestuia nu erau atât de îndepărtate de ceea ce crezuse el întotdeauna în adâncul său, fără a încerca să formuleze cu adevărat.

Hertling continuă:

— Știu că momentul nu e bine ales. Dar am încă un mort în brațe. Și, încă o dată, te găsesc prin

apropiere. Moartea asta e legată de cea a tatălui tău?

— E o întrebare?

— Da.

Julien ezită, apoi se hotărî să-i dezvăluie lui Hertling o mare parte din jocul său. Adică tot ce știa.

— Cred că da. Cu mult timp în urmă, tata l-a cunoscut pe omul ăsta.

— În timpul războiului?

— În timpul războiului.

— Și ce au făcut împreună în perioada aia?

— Au servit în SS.

Hertling dădu trist din cap, de parcă ar fi știut.

— Trebuie să recunosc că mă așteptam la ceva de genul ăsta.

Își mai aprinse o țigară, privind către fleșele Domului.

— Dar îți mulțumesc că mi-ai spus. Îmi închipui cât de… greu trebuie să fie.

Părea că nu găsise un cuvânt mai potrivit. Julien aprobă, fără să se uite la bătrânul polițist.

— Și ce concluzii tragi de aici? mai întrebă Hertling.

— Cred că totul are legătură cu un episod deosebit de abject, pe care Hänsch mi l-a povestit ieri-dimineață, deci cu câteva ore înainte să moară.

Julien vorbea cu o voce monocordă și cu privirea pierdută în umbra unuia dintre arcele podului.

— Episod care mi-ar fi rămas pentru totdeauna necunoscut dacă aș mai fi așteptat o zi ca să vorbesc cu el. Hänsch și tatăl meu au fost responsabili pentru un adevărat masacru la sfârșitul războiului. Nu-mi cereți mai multe detalii, vă rog.

— Nu-ți cer nimic.

— Sunt tot mai convins că cineva încearcă să răzbune victimele acestui măcel – sau o victimă anume. Un supraviețuitor, o rudă, nu știu – dar

cineva a urmărit pista lor până acum și i-a executat cu sânge rece.

— Și ai o idee foarte precisă despre identitatea acestei persoanei.

— Da, încep să cred că cineva nu poate fi străin de toate astea. Dar e numai o intuiție. O serie de coincidențe, nimic mai mult – dar care mă obligă să-mi pun anumite întrebări.

— Și n-o să-mi spui numele.

— Cum aș putea? Nimic nu e sigur. N-am nicio probă solidă.

— Sau persoana respectivă ți-e apropiată.

— Nu insistați în direcția asta, domnule comisar.

— Mă opresc aici.

— Pot să vă pun o întrebare?

— Sigur.

— Cum ați ghicit că toate astea sunt legate de perioada războiului? Credeam că sunt singurul care a făcut legătura.

— Datorită unor documente de familie găsite în casa de la Hallstatt?

— Da, așa este – chiar dacă e vorba numai de câteva fotografii, fiindcă restul a fost luat.

— Și Richard Gröner? continuă Hertling.

— Ucis, probabil, pentru că a văzut ceva ce nu trebuia. Sau pur și simplu pentru că criminalul avea nevoie de cheia vilei. Sau, dacă o avea deja, pentru că a fost surprins asupra faptei. Nu știu.

Julien întoarse capul ca să-l privească în ochi pe Hertling. Voia să obțină un răspuns. Dar comisarul schimbă subiectul.

— Ieri am primit – în sfârșit! – mandat să percheziționez vila de la Hallstatt. Cu Austria lucrurile nu se mișcă întotdeauna pe cât de repede am vrea. Îmi închipui că de acum e inutil.

— Dacă nu cumva aveți mult timp de pierdut. N-a mai rămas nimic în vilă.

— O să te cred pe cuvânt.

— Tot nu mi-ați răspuns la întrebare, domnule comisar.

— Așa e. Simplu, un prieten de la criminalistică a făcut minuni. A descoperit că cele două gloanțe parabellum de nouă milimetri cu care a fost ucis tatăl tău provin de la un Walther P38. Legătura cu războiul nu mai era greu de stabilit.

— Într-adevăr.

— Deții o armă de acest tip?

Julien nu văzu de ce ar minți. Oricum Hertling știa deja răspunsul.

— Da. Arma tatălui meu. Pe care am găsit-o la Hallstatt. Deci cu mult după moartea lui, dacă vreți să știți totul.

— Nu mă îndoiesc. Însă m-aș mira să nu fie arma cu care a fost omorât tatăl tău.

— Poftim?

— O simplă intuiție. Cred că amândoi funcționăm în felul ăsta!

Hertling pufni, ca la Berg, cu acel râs deschis și fără motiv.

Julien simțea cum i se naște în minte o nouă îndoială. Hertling se potoli brusc și continuă pe un ton grav:

— Te rog să-mi dai pistolul – pe care sigur îl ai asupra ta. O să putem determina dacă într-adevăr e arma crimei.

— Îmi închipui că n-am de ales.

— Nu. Mă îndoiesc că criminalul a lăsat amprente, e prea inteligent pentru asta. Dar am datoria să încerc.

Julien ridică din umeri, scoase arma din buzunarul trenciului și i-o întinse comisarului. Acesta scoase din haină o pungă transparentă de plastic. Julien puse pistolul în ea. Hertling o sigilă, apoi apucă mânerul Waltherului în mâna lui mare și păroasă. Îl cântări ca un cunoscător care estimează valoarea obiectului care urmează să se alăture colecției sale.

— Pot să vă mai cer o favoare, domnule comisar?

— O să am grijă de el, dacă asta voiai să spui. Și o să ți-l înapoiez în cel mai scurt timp posibil.

— Nu, nu e vorba despre asta. N-aveți decât să-l aruncați în Isar. Nu-mi pasă.

— Nu cred. Dar să trecem peste asta. Ce voiai să-mi ceri?

— Ceva ce cu siguranță n-o să-mi acordați.

— Încearcă totuși.

— Vreau să mă duc la Serviciul Internațional de Cercetări de la Arolsen. Dar am nevoie de ajutorul dumneavoastră.

— Unde vrei să mergi?

— La Arolsen. În Hessa. Acolo se află cel mai mare centru de arhive din RFG cu privire la perioada nazistă și Shoah. SIC, care ține de Comitetul Internațional al Crucii Roșii. Cred că acolo pot găsi un răspuns la întrebările pe care mi le pun – pe care ni le punem. Un nume, de fapt.

— Care ți-ar confirma bănuielile?

— Întrucâtva. Să spunem că mi-ar permite să descopăr dacă persoana pe care o bănuiesc are într-adevăr mobilul pe care i-l atribui.

— Și pentru ce ai nevoie de ajutorul meu?

— Accesul la arhive e limitat. Numai persoanele care vor să efectueze cercetări despre un membru ai familiei lor dispărut în perioada nazistă pot depune o cerere. În mod normal, chiar și unui cercetător universitar ca mine i s-ar închide ușa în nas.

— Înțeleg oarecum. Dar ce pot eu să fac?

— Să mă promovați la gradul de… ce știu eu? consultant. Consultant științific al brigăzii criminale din München. Aveți nevoie, pentru un caz, de informații aflate în arhive și colaborați cu un istoric pentru a le consulta. Protecția datelor nu trebuie să constituie un motiv – cum se spune? demn de protecție, cred – suficient pentru a împiedica o anchetă asupra mai multor crime.

— Îmi ceri să-ți ofer mijloacele necesare ca să-ți continui ancheta personală?

— Domnule comisar, dacă acceptați, promit să vă transmit toate informațiile obținute. Vă dau cuvântul meu. Cuvântul meu de bărbat. De altfel, puteți să puneți un colaborator să mă însoțească, dacă vreți.

— Pot? Chiar așa? Ce mărinimos ești…

— Fără glumă, domnule comisar, este singurul mod de a descoperi numele persoanelor ucise în episodul de care v-am pomenit. Sunt convins în adâncul sufletului că totul are legătură cu acel masacru.

— Despre care nu mi-ai zis nimic.

Tonul lui Hertling era sec Părea că refuză să se implice – în orice caz, fără să afle mai multe. Atunci Julien se hotărî imediat să-i dezvăluie totul. Fără rețineri. Nu mai era momentul să-și joace propriul joc. Avea nevoie de Hertling – iar acesta avea nevoie de el.

— Ce contează ce nu v-am spus? Acum o să aflați. Pe 17 decembrie 1944, tatăl meu organiza unul dintre numeroasele convoaie care, sub coordonarea lui, au plecat din Budapesta spre lagărele din Polonia. La ordinele lui Eichmann, misiunea lui era să lichideze populația evreiască din Ungaria. Hänsch era ordonanța lui. Era un convoi ca toate celelalte. Numai că, în seara aia, gara de triaj folosită de germani a fost bombardată de o escadrilă rusă. Trenurile, deja pline, au fost lovite. Când atacul s-a terminat, vagoanele ardeau. Iar tatăl meu a refuzat să ordone deschiderea ușilor. Toți nefericiții aceia au ars de vii. Până la ultimul.

Hertling pălise. Când își aprinse a treia țigară, Julien observă că mâna îi tremură ușor. Trase adânc două fumuri. În sfârșit, cu o voce din care dispăruse orice urmă de nerăbdare, spuse privindu-l pe Julien în ochi:

— OK, o fac, Kelsen. Îmi asum un risc, dar o fac. O să aranjez să poți consulta arhivele alea. Ca istoric, o să poți scotoci tot corpusul de dosare mai repede decât noi, așa că solicitarea mea o să fie credibilă. Sper să găsești numele pe care-l cauți.

— Mulțumesc, domnule comisar.

— Dar arma o păstrez. Nu vreau, ascultă bine, nu vreau în niciun caz să-ți faci singur dreptate. Nu pe tine vreau să trebuiască să te bag la zdup.

— Dreptate aș putea să-mi fac și fără arma asta. Dar aveți cuvântul meu, încă o dată.

Julien nu era sigur că poate să-și țină acest cuvânt. Hertling, dacă ghicise asta, se purtă totuși ca și cum această asigurare ar fi fost suficientă.

Julien adăugă deodată, aprinzându-și a doua țigară, luată din pachetul pe care Hertling îl lăsase deschis pe masă:

— Și, oricum, arma asta a făcut deja destule ravagii…

— Ce vrei să spui mai exact cu asta? întrebă Hertling ridicând din sprâncene.

— Că, atunci când am descoperit P38-ul la Hallstatt, la prima mea vizită, avea numai șase gloanțe, deși încărcătorul ar trebui să conțină în mod normal opt. Iar unele detalii – urme de pași în praful de pe jos, un miros –, cărora nu le prea dădusem atenție atunci sau la care nu m-am mai gândit, mi-au revenit în minte abia după observația dumneavoastră de adineauri.

— Ce observație?

— Despre faptul că tata a fost, poate, ucis cu propria lui armă.

— Și…

— Dacă gândiți ca mine, domnule comisar, analiza armei nici măcar nu e necesară. E chiar revolverul folosit de ucigașul tatălui meu. Ca apoi să-l ducă înapoi de unde îl luase. Avem de-a face cu un adversar redutabil. Cineva extrem de organizat.

Hertling dădu negativ din cap.

— Nu. E mai mult decât atât. Planificarea unei asemenea execuții, la mai bine de patruzeci de ani după fapte, depășește stadiul simplei organizări.

Polițistul deveni deodată mai bătrân atunci când își îndreptă din nou privirea spre turnurile catedralei, care dominau vârfurile copacilor de pe mal. Se stârnea vântul, aducând dinspre est trâmbele cenușii și grele ale unui incendiu imaginar.

— Avem de-a face cu o minte bolnavă. Grav bolnavă.

Sau cu un copil rătăcit, născut și crescut în violența unui secol XX incomprehensibil.

Julien se surprindea pe sine însuși. Niciodată nu mai încercase să înțeleagă motivele reale a celui – celei? – pe care până acum îl considerase doar un ucigaș. Un laș. Lenta coborâre în umbrele existenței tatălui său nu reușise să-i modifice această judecată. Niciodată nu se gândise că ar putea fi altfel, că silueta neagră pe care o urmărea, dar care păstra o lungime de avans poate să trăiască o existență liberă și independentă, să respire, să iubească, în afara scopului pe care și-l fixase – să distrugă un alt destin uman. Julien își imaginase doar un înveliș de carne care maschează un puț de negreală, un vid infinit care absoarbe orice viață într-o frenezie antropofagă.

Criminalul nu are chip, altfel nu mai este doar un criminal.

De altfel, urmărise cu adevărat acest monstru imaginar pe care și-l construise singur? Nu vânase neobosit o altă pradă, un animal sălbatic foarte real – acel slujitor surâzător al morții care fusese tatăl său?

Și totuși depășise o etapă dificilă. Când anume nu știa. Individul după care umbla – dacă îl urmărea cu adevărat – nu mai era pentru el nebunul anonim pe care mintea lui, răvășită de suferință, îl proiectase pe peretele negru al unei

existențe năruite – și care, probabil, nu existase niciodată.

Înțelegea deodată că ar putea să aibă de-a face, până la urmă, numai cu o ființă umană căreia, spre deosebire de tatăl lui, pur și simplu nu i se dăduse niciodată de ales.

O ființă umană care avea chip. Un chip pe care el îl cunoștea. Și pe care, din motive pe care nu prea și le explica, avea să-l vâneze de astă dată fără răgaz.

Un chip pe care avea să-l reîntâlnească, mai devreme sau mai târziu, în fața sa.

2.

Niște siluete, zărite ca printr-o cascadă de apă vuitoare, pluteau prin fața ochilor lui Julien. Numai în aeroport era cu putință să întâlnești atâtea ființe care nu au nimic în comun. Care doar pentru un fugitiv și unic moment din scurta lor existență erau reunite în același loc – loc de trecere și de așteptare.

Julien își opri privirea asupra geamurilor mari care dădeau spre pistă. Făcu câțiva pași, cu haina pusă neglijent pe umărul drept. Oricum, nu erau toți, inclusiv el, în trecere? Dar spre ce, ar fi plătit oricât ca să afle. Fără îndoială că spre nimic, în fond. Singura țintă a unei vieți nu putea fi decât visul. Iar când nu visezi…

Fu anunțată o ultimă întârziere, insuficientă totuși pentru a-l face pe Julien să-și piardă răbdarea. Atinsese un stadiu de resemnare care friza apatia. Timp avea prea mult. Se uită îndelung la ceasul cel mare.

Ora zece și treisprezece minute, miercuri, 10 mai 1989, München.

Nu se mai simțea fixat pe punctul exact al acestei grile temporale și geografice pe care lumea

se străduia să i-o desemneze drept *aici și acum*. Ar fi putut foarte bine să fie în altă parte. Să plutească în alt timp, corespunzător altor legi, altor imperative, supunându-se fantasmelor altor vise. Poate că era în mișcare chiar atunci când părea să se fi oprit.

Dar își repetă că, hotărât lucru, nu știa spre ce țintă pornise.

„Zborul intern Lufthansa FX 312 cu destinația Paderborn".

Julien își trase haina, apucă geanta de voiaj și servieta și se îndreptă grăbit spre poarta de îmbarcare. Îi întinse pașaportul și biletul unei funcționare cu un zâmbet prea întepenit ca să fie sincer și se strecură în rândul anemic al pasagerilor care călătoreau spre Renania de Nord-Westfalia.

Îl aștepta ceva mai mult de o oră de zbor. Cât să citească *Frankfurter Allgemeine* din ziua aceea, cumpărat de la unul dintre magazinele din aeroport, alături de o cravată Hugo Boss din mătase albastru-deschis care-i atrăsese privirea fără să știe prea bine de ce.

Odată așezat pe scaun, în partea de la geam, Julien desfăcu ziarul, hotărât să se retragă în spatele paravanului de hârtie tipărită pentru a se feri de orice tentativă de a stabili un contact – fie că acea tentativă ar fi venit din partea unei fete bătrâne care nu avea cu cine vorbi sau a unui funcționar cvadragenar speriat de gândul că trebuie să zboare cu avionul.

Zbârnâitul reactoarelor crescu în intensitate. Fără să ridice ochii din articolul soporific pe care se silea să-l citească și care se referea la ultimele fluctuații ale bursei de la Frankfurt, Julien știu că avionul, ajuns în sfârșit la capătul pistei, se pregătește să decoleze. Accelerația așteptată îl lipi de spătarul scaunului, înainte ca schimbarea de înclinație a aparatului să-i indice că se ridicase de la sol.

Știrile se perindau de la o pagină la alta, fără a reuși să-i atragă atenția. Alegeri prezidențiale în Bolivia și Panama, cu rezultate vizibil controversate, căci în fiecare stat doi candidați se proclamau învingători. Cu, în fiecare caz, o presiune mai mult sau mai puțin clară exercitată de armată (poate și de CIA, dacă te gândeai mai bine) în favoarea unuia sau altuia dintre pretendenți. Moartea unui demnitar irakian într-un accident de elicopter. Atentat la Nantes, comis de Armata Revoluționară Bretonă. Care totuși nu făcuse victime. Julien se surprinse zâmbind. Armata Revoluționară Bretonă. Bretonă. Și mai ce?

Tentativă de asasinat asupra unui fost ministru grec. Tensiuni URSS-Vatican: monseniorul Jean-Marie Lustiger punea brusc capăt vizitei sale în URSS, în urma refuzului autorităților sovietice de a-l lăsa să intre în Ucraina.

Iar lista subiectelor tratate, pe care Julien o întocmea în gând, era departe de a se fi terminat. În disperare de cauză și cu riscul de a-și întrerupe izolarea, Julien împături sumar ziarul și aruncă discret o privire spre vecinul său. Un cvadragenar la costum și cravată, cu fața crispată, vizibil anxios. Julien își spuse că nu se înșelase prea tare. Numai că se temuse ca personajul pe care și-l imagina să nu se hotărască să înceapă o conversație – ceea ce nu părea să fie cazul pasagerului care transpira ușor lângă el, cu mâinile încleștate de brațele scaunului la fiecare turbulență. Aceasta era singura deosebire.

Până la urmă, lumea reală nu era atât de diferită de cea imaginată.

Undeva în adâncul său, Julien auzi niște acorduri discrete de pian. Se vedea, în livingul apartamentului său din Freiburg, mângâind ușor clapele vechiului său Bechstein. Un acord la dreapta, repetat sobru. Un altul, apoi altul, toate cântate de patru ori, dar fără insistență, într-o suită de modulări legate în catifelarea unei pedale abia

întretăiate cu schimbări de tonalitate. O scurtă arie fără pretenții, care ajungea la el din limburile memoriei, o arie din adolescență, o melodie a sărbătorilor de vară, care mirosea a aerul respirat la șaisprezece ani – o amintire cum nu pot rămâne decât câteva atunci când te apropii de treizeci de ani.

Mica arie a ocaziilor pierdute – singura melodie care răsună pentru totdeauna în urechile unui om. Muzica unei zile ploioase de iulie, undeva în München.

Julien își aminti că odată cântase bucata aceea când, la nouăsprezece ani, Vera îl privea pentru prima oară. Prima lor toamnă la LMU. Când ușile pe care, cu trecerea anilor, le închizi puțin câte puțin încă erau deschise.

Dar toate canaturile de lemn cu armură de fier erau acum închise. Iar reapariția subită și inexplicabilă a celei căreia, fără să vrea cu adevărat, îi făcuse atâta rău nu putea schimba nimic.

Zborul se prelungea încet, suspendând o mână de ființe umane deasupra norilor, într-un timp care își oprise cursa pe vârtejurile de aburi albi ale unei ceți indistincte.

* * *

Sala de sosiri a aeroportului din Paderborn, cu dimensiuni destul de modeste, era la fel de rece ca aceea pe care Julien o părăsise la München. Avantajul – sau partea negativă, în funcție de punctul de vedere – călătoriilor cu avionul era că nu simțeai cu adevărat depeizarea: aerogările, oriunde te-ai afla, au toate același aer de melancolie aseptizată, de tristețe cenușie prost camuflată în spatele plantelor verzi și al firmelor luminoase palide.

Julien se grăbi să iasă din clădire și chemă un taxi. Cerul semăna cu tot restul, gri ca o noapte de insomnie. Peste Paderborn domnea o căldură umedă, ca și cum miasmele acumulate zile întregi

ar fi fost ținute deasupra orașului de un capac ermetic de nori de culoarea ploii. Și totuși nu ploua.

Taxiul cel mai apropiat venea cu caroseria lui veche și bej și nu strica impresia de ansamblu. Mai avea mai puțin de doi metri până la Julien, când acesta încremeni deodată. În spatele lui, o voce, pe care ar fi recunoscut-o dintr-o mie, îi trezise amintiri vechi. Se întoarse încet.

Un bărbat de vreo treizeci de ani, blond și înalt, îmbrăcat într-un costum cu o croială ireproșabilă, cu o mică servietă-diplomat în mână, vorbea cu o femeie tânără, la fel de bine îmbrăcată ca și el. Cuplul discuta aprins în franceză, fără să-l bage de seamă pe bărbatul care, bălăbănindu-și brațele și zâmbind palid, îi privea cum trec prin fața lui. Aveau să i-o ia înainte de-a dreptul și să-i fure taxiul, când tânăra își reținu interlocutorul de braț, ca pentru a-i arăta discret că sunt pe cale să se comporte nepotrivit băgându-se în fața unui călător care aștepta de mai mult timp. Cu capul, dar fără să se uite cu adevărat la el, fiindcă era ocupată să-i arunce o privire imperioasă colegului care continua să înșire niște argumente mirosind de la o poștă a jurist și care, cu mintea concentrată numai pe discursul lui, nu observase deloc situația, ea îi făcu un semn lui Julien să ia taxiul care îi revenea de drept.

Apoi ridică ochii spre el. Privirea pe jumătate dezamăgită, pe jumătate amuzată și zâmbetul strălucitor pe care se pregătea să i-l arunce în chip de scuze îi încremeniră brusc atunci când îl recunoscu.

— Julien? Ce chestie… Ce cauți aici?

De surpriză, scăpase din mână poșeta, care căzu pe trotuar cu un zgomot surd.

Blondul cel înalt, revenit deodată cu picioarele pe pământ, întoarse capul spre Julien, iar trăsăturile feței serioase i se luminară instantaneu la vederea acestuia.

— Julien? Nu-mi vine să cred… Ne întâlnim aici, în fundul ăsta de lume! Te credeam în Elveția, nu?

Julien, sărutând-o deja pe Hélène, care îi sărise de gât, dădu afirmativ din cap. Abia îi dădu ea drumul, că se simți înșfăcat de Valentin, care-l îmbrățișă cu putere.

— Omule, a trecut atâta timp… Ce mă bucur să te văd! exclamă tânărul avocat.

— Poți s-o mai spui o dată. Nu vă puteți închipui cât de bine îmi face să vă văd pe amândoi!

— Urcați sau îl așteptați pe următorul? strigă o voce arțăgoasă în spatele lor.

Într-adevăr, șoferul de taxi părea deja la capătul răbdării.

Hélène făcu câțiva pași în spate, trăgându-i de mânecă pe Julien și Valentin. O femeie în vârstă profită ca să se strecoare în taxiul care pe ei nu-i mai interesa, proferând într-o bavareză aspră că în ziua de azi oamenii nu mai știu să se poarte, că rândul de așteptare pentru taxiuri nu e în niciun caz locul adecvat pentru întâlniri pe cât de zgomotoase pe atât de necuviincioase și că, în sfârșit, se vede bine că tânăra generație n-are ce face toată ziua – mai ales când această tânără generație e franceză. Taxiul demară în trombă și cei trei vinovați le urară veseli drum bun Medeei și lui Caron al ei.

Julien, Hélène și Valentin se cunoscuseră la München, în studenție. Hélène și Valentin, originari din Normandia, respectiv din regiunea Châlons, veniseră să facă al treilea an de studii în Germania. Îl întâlniseră întâmplător pe Julien la începutul ședерii lor în München, la o petrecere, iar mai întâi îi apropiase pur și simplu franceza perfectă pe care o vorbea el, înainte ca o prietenie trainică să se lege între ei.

Acest an münchenez le lăsase tuturor o amintire cu adevărat de neșters. Frecventaseră tustrei LMU,

Julien la istorie, Hélène și Valentin la drept. Cum și el studiase dreptul un an, Julien avea deja un număr important de relații în acest mediu, ceea le permisese să-și descopere, de-a lungul timpului, o listă destul de lungă de cunoștință și de prieteni comuni. Prima persoană care se alăturase micului grup fusese, firește, Vera, cu care Julien ieșea deja de vreo doi ani. De altfel, el se întrebase odată dacă nu cumva despărțirea lor fusese provocată, indirect, de destrămarea micii găști la sfârșitul acelui an nebun.

Întrebare stupidă și rămasă, bineînțeles, fără răspuns.

După anul de năzbâtii müncheneze, a cărui amintire rămăsese ca înconjurată de o aură de veselie – an plin de prietenii legate, de zâmbete schimbate, de râsete convulsive, de petreceri nesfârșite, de bucăți de noapte petrecute bând, trăind, visând –, păstraseră legătura. Prietenia lor rămăsese la fel de vie ca în trecut, dar, prin forța lucrurilor, fiecare se întorsese în lumea lui, iar întâlnirile deveniseră mai ocazionale, din ce în ce mai rare.

Găsiseră un paliativ în corespondență. Își scriseseră – și își scriau în continuare – regulat scrisori de o lungime halucinantă, în care destăinuiau tot ceea ce nu ascunzi adevăraților prieteni – bucurii și necazuri, trecând prin probleme de tot soiul, în special cele amoroase. Această corespondență triunghiulară, la care Vera nu participase niciodată, fusese secretul lor bine păzit. Un mod original de a rămâne împreună, de a nu-și lăsa prietenia să se stingă, în timp ce cursul vieților îi despărțea, fatalmente, din ce în ce mai mult.

A scrie pentru a supraviețui.

Dar de data asta nu mai era vorba de scris. Preț de vreo jumătate de oră rămaseră în picioare în fața intrării aeroportului, discutând și gesticulând veseli, uitând de lume, de obligațiile fiecăruia și de

pasagerii care uneori se uitau la ei cu colțul ochiului, ba amuzați, ba reprobatori – dar cel mai adesea complet indiferenți.

Cum se părea că reîntâlnirea trebuie prelungită, Valentin propuse să meargă împreună în centru ca să ia prânzul. Julien, care știa că e așteptat la SIC abia după-amiază, acceptă. Hélène și Valentin îl lămuriră că reprezintă amândoi marea firmă pariziană la care lucrează, la un colocviu profesional franco-german care începe la Paderborn a doua zi. Fiind singurii avocați din cabinet care vorbeau corect germana, fuseseră desemnați în unanimitate drept cei mai potriviți reprezentanți pentru această misiune primejdioasă. „Nicio așteptare, niciun interes”, rezumase destul de clar Valentin. Astfel, cei doi prieteni luau această călătorie ca pe un surogat de vacanță.

Julien zâmbi lăuntric. Știa – era, fără îndoială, persoana cel mai bine plasată ca să știe – că între Hélène și Valentin nu era nimic altceva decât o prietenie din acelea speciale pe care viața le rezervă uneori unor aleși care merită. Și totuși mulți ar fi fost înșelați: aveai impresia că ai de-a face un cu cuplu complice și, într-un cuvânt, fericit.

Erau într-adevăr un cuplu, dar nu în sensul în care îl înțeleg majoritatea muritorilor. Valentin, fidel ca iedera față de trunchiul copacului, avea o singură femeie în viața lui, pe care nu o înșela nici acum, cum nu o făcuse nici în studenție, și cu care urma să se însoare curând, așa cum Julien aflase cu bucurie din ultima lui scrisoare. Justine era persoana potrivită pentru el, Julien simțise asta de prima oară când îi văzuse împreună. Cât despre Hélène, farmecul ei nemaipomenit și zâmbetul ei fără pereche îi aduseseră o pleiadă de aspiranți de toate genurile, fără ca ea să pară totuși a găsi perla rară pe care continua să o caute.

Să-i revadă în sfârșit pe amândoi era mai mult decât o întâmplare. Era semnul la care, inconștient,

Julien spera de câteva săptămâni. Însemna regăsirea legăturii cu viața dinainte. Dinainte de cădere.

* * *

În sala mare a unui restaurant italian din Domplatz, cei trei prieteni lăsau mâncarea să li se răcească, niciunul nu reușea să ia vreo îmbucătură, de teamă că nu vor apuca să spună tot ceea ce, în acel moment, părea să conteze cu adevărat. În schimb, ca pe vremea facultății, deliciosul *Barbaresco* ales de Julien curgea cam prea ușor. Dar ce conta, la urma urmei? O reîntâlnire atât de întâmplătoare merita pe deplin un festin improvizat.

— Dar tu ce cauți aici, la Paderborn? întrebă Hélène când felul principal – *involtini di vitello alla Napoletana* însoțite de *tagliatelle* și de rucola și precedate de *risotto* cu fructe de mare și *antipasti misti* – fu debarasat.

— E… complicat.

— Ca de obicei la tine, zâmbi Hélène.

— Poate.

Tăcu, ezitant.

— Nu vrei să vorbești despre asta?

Lui Julien îi era teamă. Teamă să nu se fi rupt ceva. Ca prietenia lor să nu-și fi pierdut acel suflu impalpabil fără care nimic nu este posibil și ca nelimitata complicitate pe care o împărtășise cu Hélène și Valentin să nu mai fie decât o amintire palidă pe fotografii îngălbenite – o relicvă, venerată, dar rece și moartă a unor vremuri trecute, a unei faze din viața lui pe care nu o putea trăi a doua oară. La urma urmei, prietenii pe care nu-i mai întâlnești nu pot, fie că vrei sau nu, decât să devină încetul cu încetul niște străini cărora nu mai ai mare lucru să le spui.

Se corectă.

Nu.

Nu, o prietenie trăiește dacă alegi să lupți pentru ea.

Să lupți iar și iar, pentru că unele lucruri merită asta. Pentru că există oameni pe care nu-i poți lăsa în urmă.

E o datorie, iar eu o s-o îndeplinesc.

Pentru că nu-mi cere vreun efort.

Pentru că mi se impune ca o certitudine calmă.

Pentru că știi că nu poți pierde acele câteva persoane care contează cu adevărat pentru tine fără să pierzi puțin din tine însuți.

Julien zâmbi.

— Bineînțeles că vreau să vorbesc despre asta. Cu voi. În ultima vreme mi-a lipsit ceva. Și acum știu că era vorba de voi.

Hélène îi zâmbi la rândul ei. Îl înțelesese. Valentin, deși ridicase sprâncenele într-o expresie de mirare interogativă care-i era caracteristică, îl înțelesese și el.

Tocmai lucrul acesta era neprețuit.

— Doar că nu aici, nu acum. Nu știu cum să spun, dar… nu e locul potrivit.

Făcu o pauză.

— Nu-s lucruri de povestit la lumina zilei.

Julien își cuprinse prietenii cu privirea. Spera ca această privire să le spună tot ce nu reușea el să exprime. Să le spună cât de bucuros este că îi regăsise.

Chiar dacă păreau deodată puțin îngrijorați, cel puțin era sigur că știuseră să-i interpreteze privirea. Contactul, dacă distanța izbutise să-l rupă, era restabilit.

— Vasăzică stați mai multe zile? Să ne vedem într-o seară, eu rămân în zonă… tot câteva zile, foarte sigur, continuă Julien, parcă eliberat brusc de o greutate enormă.

— În seara asta avem un dineu, pentru deschiderea congresului. Dar mâine suntem liberi, nu? întrebă Hélène iscodindu-l pe Valentin cu privirea.

— Sigur. Și n-avem de gând să te lăsăm așa repede, acum, că te-am prins…

— Atunci mâine. O seară ca pe vremuri, numai cu bere, cu întoarcerea prevăzută la cinci jumate dimineața.

— Să te credem pe cuvânt? întrebă Valentin zâmbind.

— O, da, Val. Cred că o seară cu voi e singurul leac eficace pe care mi-l pot prescrie.

— Nu știu ce ascunde asta, dar îmi place… continuă Valentin oprindu-și ochii albaștri asupra lui Julien. Orice ți s-o fi întâmplat, acum ai ales cea mai bună soluție.

— Cred că ai dreptate, Val, zise Julien dând încet din cap.

Hélène îi aruncă o privire în continuare îngrijorată. Dar, când observă că Julien își dăduse seama, îi zâmbi din nou. Imediat, Julien se simți destins și senin.

Ești din nou acasă, Julien.

* * *

— *Arolsen, bitte.*

Șoferul ridică absent din umeri, ca pentru a-i arăta că trebuie să fii nebun ca să te supui la un drum atât de lung cu taxiul. Julien se așeză în spate, în timp ce omul împăturea un număr boțit din *Bild.* Fiecare cu lecturile lui, își spuse Julien luând din nou *Frankfurter Allgemeine* de dimineață, în care știa totuși, pentru că îl disecase meticulos, că nu va găsi niciun articol interesant. Ce conta, oricum nu avea să citească.

Aruncă un ochi la cadranul ceasului. Trecuse de ora cincisprezece. Prânzul cu Hélène și Val se prelungise fără ca el să-și dea seama. Cu mare greutate se convinsese să-i părăsească până în seara următoare.

Drumul fu plictisitor, de-a lungul câmpiilor nesfârșite din Westfalia.

Verdele fără margini se întindea până la linia orizontului, sub cenușiul cerului.

3.

Julien se afla în fața unei fațade lungi și anonime, datând vizibil de la sfârșitul anilor 1950. Taxiul îl lăsase pe Große Allee, fără îndoială una dintre străzile principale din Arolsen. Un gazon bine întreținut despărțea clădirea de stradă. Julien, cu servieta în mână, se îndreptă spre intrare. Un mic gard viu, bine tuns, mărginea calea de acces.

După ce trecu de ușă, văzu biroul de recepție. Holul era gol, iar pașii lui răsunau pe linoleumul gri. Pentru o clipă se crezu într-un spital. Ba chiar aproape că i se părea că simte un miros fad de dezinfectant. Clădirea, care adăpostea unele dintre cele mai sângeroase arhive din lume, era funcțională, dar, în mod evident, nu se socotise de cuviință să fie și agreabilă. De altfel, poate era mai bine așa.

Auzind zgomotul pașilor săi, o secretară ieși dintr-un birou alăturat, lăsând ușa de sticlă întredeschisă în spatele ei. Trecută bine de cincizeci de ani, era totuși încă frumoasă, cu un păr de eben amestecat cu cenușiu, prins într-un coc. Îi zâmbi, lărgindu-și ridurile de la colțurile gurii, și îi întinse mâna. Julien o găsi paradoxal de atrăgătoare.

— Erika Meyer, director-adjunct al Serviciului.

Vasăzică secretara nu era secretară.

— Mă numesc Julien Kelsen, răspunse Julien strângând mâna oferită. Probabil că ați fost anunțată de venirea mea. Sunt trimis de Siguranța din München.

— Perfect. Vă așteptam mai devreme, zise ea, fără ca această frază să pară totuși un reproș.

— Am fost reținut, minți Julien.

Era aproape ora cinci.

— Pot să văd legitimația sau ordinul dumneavoastră de misiune – sau acreditarea, nu știu care e denumirea oficială a acestei autorizații?

Nici Julien nu avea habar, ceea ce se abținu să formuleze cu voce tare.

Îi arătă legitimația pe care cu o zi în urmă Hertling ordonase să i se facă, falsificând data emiterii pentru a da de înțeles că el era de mult consultant al poliției müncheneze. De asemenea, scoase dintr-un dosar cartonat o scrisoare de la Hertling, contrasemnată de directorul Siguranței și certificând că lucrează la un caz de omucidere. Asupra mai multor crime, fără îndoială legate între ele.

Cum obținuse Hertling toate acestea atât de repede, Julien nici nu încercase să ghicească.

Erika Meyer aruncă în grabă o privire peste documente, apoi ridică ochii spre Julien.

— Știți că aceste arhive nu sunt deschise publicului, nu?

Julien știa asta. În căutarea diferitelor arhive pe care le-ar fi putut consulta eventual pentru a obține lămuriri despre comportamentul tatălui său în timpul războiului, dăduse, firește, și peste Serviciul Internațional de Cercetări, despre care se informase imediat.

Înființat chiar înainte de sfârșitul războiului, la inițiativa britanicilor, SIC, sau *International Tracing Service* (ITS), avea ca misiune să stabilească soarta victimelor celui de-al Treilea Reich, la cererea exclusivă a familiei apropiate a celui dispărut, cu ajutorul a douăzeci și șase de mii de metri liniari de arhive referitoare la perioada nazistă. Fondul acoperea atât Holocaustul propriu-zis, cât și munca silnică pe teritoriul Reichului, internările în lagărele de concentrare sau deplasările forțate de populații înainte, în timpul și după război. Administrat simultan de corpurile expediționare aliate din Germania, de UNRRA, de Organizația Internațională pentru Refugiați și de înalta Comisie Interaliată, Serviciul fusese până la urmă integrat în Comitetul Internațional al Crucii Roșii, iar finanțarea lui era asigurată de RFG. Din

ce înțelesese Julien, SIC era reglementat prin acordurile de la Bonn din 1955, care excludeau, printre altele, orice posibilitate de consultare a arhivelor de către publicul larg.

— Da, sunt la curent. Dar eu lucrez ca…

— Știu, îl întrerupse directoarea-adjunctă. Dar mai știu și că sunteți profesor universitar și cercetător. Țin deci să precizez că informațiile pe care le veți obține eventual nu pot fi în niciun caz folosite în cadrul cercetărilor dumneavoastră, sub riscul urmăririi penale.

— Nu obișnuiesc nici să-mi amestec cele două activități, nici să trădez secretul anchetei, preciză Julien pe un ton voit ofensat.

— Nu m-am îndoit nicio clipă de asta. Așa că mă bucur că ne-am înțeles, răspunse Erika Meyer cu un zâmbet ironic.

Limitele fuseseră stabilite. Munca propriu-zisă putea deci să înceapă.

— În schimb, n-am primit nicio informație de la München și, prin urmare, n-am putut să facem o triere selectivă, continuă ea. În mod normal, efectuăm noi înșine căutările, la cererea unui apropiat al celui dispărut. Reunim piesele referitoare la persoana căutată și comunicăm rezultatul familiei, care poate veni să consulte documentele la fața locului. Însă am înțeles că de data asta lucrurile nu vor sta așa.

— Nu chiar. Avem cunoștință de un episod precis, datat și localizat. Avem nevoie doar de lista victimelor din acest eveniment.

— Ce gen de eveniment?

— Un tren – două trenuri, de fapt – cu prizonieri evrei care urmau să plece de la Budapesta spre un lagăr. Nu știm care, dar foarte probabil Auschwitz-Birkenau. Un atac aerian sovietic a avut loc chiar înainte de plecarea trenurilor, care au fost bombardate, ca și gara. După terminarea atacului, germanii responsabili pentru transfer au refuzat să deschidă ușile vagoanelor care nu fuseseră lovite.

O parte dintre prizonieri ar fi putut fi astfel salvați. Au murit toți, arși sau asfixiați.

Directoarea adjunctă a Serviciului lua note pe un carnețel pe care-l scosese din spatele biroului de recepție. Dar, vizibil, nu se așteptase ca acest consultant al poliției din München să-i vorbească despre un episod atât de exact. În schimb, evenimentul propriu-zis nu părea să-i trezească altceva decât interes profesional. La urma urmei, sigur lucra în arhivele ororii de prea mulți ani, își spuse Julien.

— Ziceați că aveți data?

— 17 decembrie 1944. Atacul a fost declanșat la ora nouăsprezece și douăsprezece minute.

Ea notă.

— Ați fi putut foarte bine să ne cereți asta prin telefon. De ce ați venit personal? mai întrebă ea, ridicând din nou ochii spre el.

— Pentru că e urgent. Un criminal umblă liber și lista asta ne poate permite să-l identificăm. Și pentru că am primit ordin să consult personal arhivele.

— Asta e exclus, bineînțeles, i-o tăie imediat Erika Meyer.

Tonul i se înăsprise.

— Vă vom transmite rezultatul cercetărilor.

— Cred că nu așa se precizează în scrisoarea pe care v-am transmis-o.

— Nu Siguranța din München decide funcționarea acestui centru, de asta pot să vă asigur.

Citind fermitatea din privirea femeii din fața lui, Julien se hotărî să opereze o retragere tactică. Poziția lui de „consultant” era prea fragilă ca să-i permite să exercite presiuni asupra conducerii Serviciului. Mai ales dacă, așa cum risca să se întâmple, ar fi ieșit la iveală că este rudă cu ofițerul care dăduse ordinul criminal de a fi lăsate să ardă, fără îndoială, câteva sute de ființe umane.

— Scopul meu nu este să vă complic treaba, continuă Julien. Dacă nu pot să consult eu însumi arhivele, vă rog să-mi permiteți să o însoțesc pe persoana sau persoanele abilitate să facă asta. Timpul ne presează.

Julien își dădea bine seama că, în ziua aceea, timpul pierdut fusese din vina lui. Dar Erika Meyer n-ar fi trebuit să știe asta.

— Îmi închipui că n-am de ales, oftă directoarea-adjunctă, ușurată totuși să constate că acest „consultant” pe care i-l trimiseseră pe cap era măcar dispus la compromis.

— Putem să facem o primă verificare încă din seara asta? Nu vreau, desigur, să abuzez de timpul angajaților dumneavoastră…

— Nu mai e nimeni la ora asta! zise ea, parcă brusc amuzată. Dar putem încerca să căutăm în fișierul central, care e parțial informatizat.

— Perfect.

— Vă rog să mă urmați…

Îl duse pe un labirint de coridoare anonime și de scări luminate de neoane, până într-o sală lungă, având, poate, douăzeci și cinci de metri pe cinci. Cea mai mare parte a spațiului era ocupată de dulapuri metalice montate pe șine, aranjament tipic pentru biblioteci sau centre de arhive. Un culoar îngust traversa încăperea pe lungime, mărginit de dulapuri identice de oțel. Între ușă și primele dulapuri se afla un computer imens care centraliza, de puțin timp, îi explică Erika Meyer, șaizeci la sută dintre datele de care dispunea SIC. Mașina torcea încet în răcoarea încăperii.

Erika Meyer se așeză în fața monitorului și tastă minute bune. Julien se întrebă dacă acest gen de aparat avea să realizeze cu adevărat o revoluție în viața de zi cu zi, așa cum li se promitea. Interesantă problemă.

După câteva minute, Julien își pierdu interesul pentru listele de cifre care se perindau pe ecran și pe care nu le înțelegea și se îndreptă spre cel mai

apropiat dulap. Acționă cilindrul hidraulic și descoperi rafturi pline cu cutii metalice identice, toate conținând fișe, disperant de asemănătoare, de un alb ușor maroniu. Un sistem de clasare care deja îi spunea mai multe.

Voia să scoată o cutie când vocea Erikăi se auzi în spatele lui.

— Aveți noroc. Am găsit menționarea episodului de care mi-ați spus și care a fost informatizat. Așa că o să vă pot transmite încă de mâine lista completă a victimelor transferului ratat de pe 17 decembrie 1944. Convoaiele BA 213 și 214, cu destinația Auschwitz-Birkenau. N-am acces direct la toate datele, dar se pare că nu au existat supraviețuitori.

Julien puse încet la loc cutia pe care o apucase. I se făcu greață. De data aceasta atingea oroarea. Undeva, la câțiva metri de el, stăteau dovezile irefutabile ale trecutului criminal al tatălui său. Undeva, la câțiva metri, sute de victime dormeau în cutii cu arhive, așteptând să li se facă dreptate. Iar el trebuia să se cufunde în această lume de hârtie și de praf. Și să încerce să iasă înapoi din ea, dacă nu neafectat, cel puțin viu.

— Nu se poate să consultăm acest fond chiar acum? întrebă Julien fără să se întoarcă.

Propria lui voce i se părea aspră, cuvintele pe care le pronunța îi sfâșiau gâtlejul.

— Dacă țineți neapărat. Dar trebuie să vă previn că s-ar putea să dureze.

— Nu e o problemă pentru mine, murmură Julien, dând drumul canatului rece al dulapului, de care se sprijinea.

Se îndreptă cu pași fermi spre Erika Meyer, care ridica spre el o privire iscoditoare.

— Dacă nu este o problemă pentru dumneavoastră, bineînțeles, adăugă el.

— Unul dintre meritele celibatului este că nu ai orare de respectat, răspunse ea cu un nou zâmbet ciudat, pe jumătate ironic, pe jumătate resemnat.

Putem să consultăm fondul încă din seara asta. Totul se află în cealaltă aripă a clădirii, la al doilea nivel al subsolului.

Se ridică de pe scaun și porni hotărâtă spre ușa încăperii. Julien rămase nemișcat. Dacă un nume, unul singur, apărea în listă, bănuielile lui s-ar fi confirmat.

Iar atunci probabil că nu ar fi știut ce să facă.

— Ei, veniți?

— Vă rog să mă scuzați. Vă urmez.

— Pe aici.

Plecară în direcția opusă celei din care veniseră. Aceleași culoare, aceleași scări. În această aripă a Serviciului, toate luminile erau deja stinse și, după fiecare colț, Erika Meyer trebuia să apese pe un întrerupător ca să-și croiască un drum de lumină prin întunericul clădirilor adormite.

Ajunseră în sfârșit la un lift – aproape un ascensor de marfă care-i înghiți și-i duse în adâncurile clădirii. Al doilea subsol. După alte câteva culoare și un drum în tăcere care lui Julien i se păru că durează o eternitate, o ușă, cu un număr scris cu litere mari și negre, severe și reci. U31.

— Aici e, spuse laconic directoarea-adjunctă scoțând din buzunar un mănunchi de chei.

Și vocea ei părea aspră ca șmirghelul.

Intrară într-o încăpere unde domnea un întuneric deplin. Părea că neoanelor, care pâlpâiau firav, le este greu să învingă ani întregi de tenebre. După câteva secunde se făcu lumină, iar Julien descoperi o sală de dimensiuni destul de modeste, cu pereții acoperiți de rafturi metalice. Pe aceste rafturi, cutii de carton cu arhive, de format identic cu cel al bibliorafturilor A4. La prima vedere, peste opt sute de cutii. În centrul spațiului liber, o masă și două scaune. Pe jos, același linoleum gri ca și pe culoar. Pe tavan, tuburi de neon care aruncau peste această pivniță o lumină albicioasă. Singura porțiune de perete liberă, între cantul de sus al ușii și tavan, era albă, cu excepția grilajului metalic al gurii de

aerisire, un dreptunghi de șaizeci pe patruzeci de centimetri. O încăpere cum existau, probabil, zeci în această clădire. Și în care domnea doar un ușor miros de hârtie veche.

— Iată-ne la locul de muncă. Tot ce privește Ungaria se află în sala asta – și în cele aflate de o parte și de alta a ei. Totul e clasat cronologic. Așa că n-ar trebui să ne ia prea mult.

— Toate cutiile asta conțin doar…

— Fișe, majoritatea. Fotografiile, numele, stările civile ale victimelor terorii naziste din Ungaria. Însă n-o să găsiți aici decât numele celor înregistrați de administrația germană. Pogromurile locale, atrocitățile comise de Crucile cu Săgeți, în special în sate, n-o să le vedeți aici. Numai transferurile sau execuțiile planificate de Eichmann și de echipa germană trimisă de la Berlin au fost arhivate de serviciile SS-ului și au ajuns aici.

Julien ridică ochii. O aliniere perfectă de cutii identice. Fără îndoială, arhivele cele mai organizate cu care avusese vreodată de-a face. Își trecu mâna peste față. Nu-și dăduse seama, dar avea fruntea acoperită de o sudoare rece.

— E prima dumneavoastră vizită în arhive referitoare la Holocaust?

Julien înghiți în sec.

— Da. Nu e, la drept vorbind… domeniul meu de studiu.

— Toată lumea e surprinsă la început. Cum a putut oroarea cea mai absurdă și mai absolută să fie nu doar planificată, ci și organizată și, mai ales, arhivată cu o grijă atât de minuțioasă?

— Cutiile astea sunt cele care…

— Nu, pe măsură ce au ajuns aici – nu întotdeauna în stare bună –, documentele au fost triate, numerotate și clasate. Procesul a durat până la mijlocul anilor șaizeci. De altfel, unele documente sunt doar copii, originalele fiind conservate în alte părți din Germania, în Statele

Unite, Israel, iar unele în URSS. Cutiile pe care le vedeți sunt deci modelul unificat de clasare pe care-l folosim la SIC de treizeci de ani. În schimb, conform cotelor, toate documentele pe care o să le găsiți în sala asta sunt originale.

Originale. Urma de nesters pe care o administrație organizată și implacabilă ținuse să o lase în urma ei. Pentru că eliminarea totală a unei părți din omenire trebuia să fie realizată în cel mai meticulos mod posibil. Pentru că genocidul nu era nicidecum consecința acceptată tacit a unei politici agresive care a dus la ceea ce unora le plăcea de acum să numească „pagube colaterale", ci scopul final al unei viziuni coerente, rațiunea de a fi a unui întreg sistem. Pentru că oroarea fusese dorită, gândită, planificată înainte de a fi pusă metodic în aplicare.

Aceste șiruri interminabile de cutii și de bibliorafturi, acești kilometri de hârtie îngălbenită erau dovada.

Julien se uită la Erika Meyer, care mergea de-a lungul rafturilor. Ea se opri brusc și se întoarse către el.

— 17 decembrie 1944.

Arătă cu degetul spre raftul al patrulea de jos în sus.

— Primele șase cutii din stânga.

Julien o ajută să pună cutiile pe masă. Erika o deschise pe prima și îl întrebă:

— Căutăm un nume în special?

Julien ezită înainte să răspundă, apoi zise:

— S-ar putea să mă înșel, dar ar trebui să apară una sau mai multe victime cu numele de Michaelis.

Pentru prima oară își formulase cu glas tare bănuiala.

— Dacă există într-adevăr victime cu numele ăsta, o să meargă repede. Fișele sunt clasate în ordine alfabetică. Și dacă nu găsim nimic?

— Atunci o să-mi trebuiască o listă completă a victimelor și supraviețuitorilor – dacă au fost.

— Asta ar dura mai mult. Să sperăm că ideea – sau intuiția – dumneavoastră este corectă.

— Nu e chiar ce sper eu, dar o să vedem imediat, răspunse Julien.

Erika ridică spre el o privire iscoditoare, apoi, constatând că Julien nu pare a vrea să se explice mai clar, coborî din nou ochii spre cutii. O închise pe prima și le mângâie cu degetul pe celelalte, oprindu-se la a treia.

— M… Mi… Asta-i. O să ne lămurim.

Deschise cutia și scoase un teanc de fișe îngălbenite, pe care le puse pe masă. Cercetă pachetul, în timp ce Julien, încremenit de partea cealaltă a mesei, nu reușea să facă altceva decât să-i urmărească mișcarea degetelor pe hârtie. Secundele trecură asemeni unor ore de angoasă. Avea să cadă verdictul. Asta nu ar fi dovedit mare lucru la nivel strict penal. S-ar fi confirmat un eventual motiv. Dar pentru Julien echivala cu o certitudine. Dacă intuiția i se adeverea, nu doar că ajuta ancheta lui Hertling să avanseze. Căpăta pur și simplu certitudinea că Rachel are o legătură cu episodul de pe 17 decembrie 1944.

Și că din cauza acestei legături, oricare ar fi fost, ea îi ucisese tatăl.

Hârtia foșnea sub degetele Erikăi Meyer.

— Iată. Ați avut dreptate. David Michaelis. Fiul lui Sarah Michaelis, născută în 1921, de confesiune evreiască, și al unui tată necunoscut. Copilul s-a născut pe 2 aprilie 1940. Mort pe 17 decembrie 1944. La patru ani și jumătate.

4.

— Morala e condamnarea de către oamenii acriți a fantasmelor pe care nu și le pot satisface. Ei ar fi primii care să-și încalce morala, dacă viața nu le-ar fi refuzat mijloacele.

După această tiradă din inimă, Valentin sorbi, ca un fin cunoscător, un gât de bere albă. Un pic de Bavarie regăsită în Westfalia.

Julien zâmbi. Era aproape miezul nopții, stăteau într-un bar de fițe din centrul orașului Paderborn, de genul unui cuib de tinere cadre dinamice venite să discute despre strategii după orele de la birou, și înșirau bere după bere, după o masă ușoară luată în același loc ca și cu o zi înainte. Julien își petrecuse noaptea trecută la Arolsen și se întorsese la SIC joi dimineață, încă de la ora deschiderii. Nu putuse să descopere nimic în plus și revenise la Paderborn la începutul după-amiezii, după o discuție furtunoasă cu Erika Meyer. Discuție pe care trebuia să le-o povestească lui Hélène și lui Valentin. Ca și restul, de altfel.

Nu se grăbea totuși să abordeze subiectul Maximilian von Kelsen – Rachel Michaelis. Toți trei începuseră expunând (de fapt, în special Hélène și Valentin) anumite detalii din viețile lor sentimentale, pe care schimburile epistolare nu le permiseseră să le dezvolte.

În ceea ce-l privea, Julien nu înfrumusețase nimic și se prezentase așa cum credea sincer că este. Contradictoriu. Un amestec improbabil de naivitate jalnică și de cinism rece. Era un om cu două fețe: în același timp tânăr prost și visător, gata să sacrifice totul pentru o relație dacă aceasta merita – sau pur și simplu dacă era destul de îndrăgostit – și seducător rece, juisor fără morală sau principii, totul construind o personalitate complexă pe care numai puțini prieteni reușiseră să o discearnă. Hélène și Valentin se numărau printre aceștia. De unde predica despre sensul profund al moralei restrictive după Sfântul Val.

— Ba chiar am ceva și mai bun, dacă mă gândesc, continuă Valentin. Sunt în vervă în seara asta. Să fii amoral înseamnă pur și simplu să refuzi convențiile. Să fii amoral înseamnă să fii liber.

— Într-un sens, cred că ai dreptate. Ar trebui să te gândești serios la o carte pe subiectul ăsta, răspunse Julien cu zâmbetul pe buze.

— Împreună cu tine, omule! Ai prea multe de spus ca să mă lipsesc de colaborarea ta!

— *Val și Julien explică viața*. În cinci volume.

— Douăspe.

— Fie, douăspe. Primele unspe consacrate relațiilor dintre sexe.

— Sigur, ăsta e miezul problemei.

— Tipic pentru bărbați, interveni Hélène.

— De ce? Negi cumva axioma asta? întrebă Valentin.

Hélène se prefăcu că ezită.

— Nu, bineînțeles, admise ea după o pauză retorică.

— Și, oricum, ești bine plasată ca să-i critici pe bărbați, continuă Valentin.

— Și de ce, mă rog frumos?

— Pur și simplu pentru că le cauți compania, răspunse calm Julien, intervenind la momentul oportun.

— Evident!

Hélène izbucni într-un râs deschis, apoi se întoarse spre Julien ca să-l privească în ochi, cu o expresie fals ofensată.

— Aș putea foarte bine să mă simt jignită. Insinuările tale sunt de-a dreptul inacceptabile, dragul meu.

— Știi perfect ce-am vrut să spun. Am zis că tu cauți compania bărbaților. Compania, nimic mai mult. Și e adevărat. Pentru că preferi grosolănia masculină (chiar dacă ea ține în mare parte de mit) ipocriziei feminine (care e cât se poate de reală). N-am insinuat nimic despre viața ta sexuală.

— Chiar dacă am putea discuta și despre asta, dacă tot a venit vorba, adăugă Valentin.

— Așa e, prefer să stau de vorbă cu băieții, e mai simplu și totodată mai profund, recunoscu Hélène jucându-se cu halba de bere care, între

mâinile ei, era un accesoriu improbabil. Oricât de uimitor ar părea când vă văd pe amândoi cu coatele pe tejghea și cu berea în față.

— Dar tu ce bei fix în momentul ăsta? prinse Valentin mingea din zbor.

— Nu despre asta-i vorba, zâmbi Hélène. Dar, dragul meu Val, de ce ții așa de mult ca eu și Julien să vorbim despre viețile noastre sentimentale și sexuale?

— Păi, pentru că-s interesante! Pentru că la voi e o harababură absolută la nivelul ăsta – da, mă scuzați, dar…

— E adevărat, răspunse Julien cu un oftat pe care-l ascunse într-un zâmbet ironic. N-ai de ce să te scuzi. În orice caz, nu în ce mă privește pe mine.

— Vasăzică e harababura cea mai absolută, continuă Valentin, dar e ceva materie acolo! În comparație, viața mea mi se pare ternă… Aveți un talent grozav să vă băgați în situațiile cele mai de căcat, pe care nici cel mai țicnit autor de romane de gară nu și le-ar putea imagina, și totuși scăpați întotdeauna, într-un fel sau altul… Nu întotdeauna neafectați, dar, mă rog… nici nu le poți avea pe toate…

— Nu cumva să ne invidiezi, Val, răspunse Julien, iar un zâmbet, de data aceasta obosit, i se desenă pe față. N-aș dori asta nici celui mai mare dușman, dacă vrei să știi. Să profiți, să te bucuri de plăcere e bine un timp, dar… vine un moment când îți dai seama că loviturile pe care le încasezi – și cele pe care le dai – dor, pe tine și pe ceilalți. Și că jocul nu-i gratuit, că are consecințe. Și că nu poți să fugi tot timpul când trebuie să plătești nota. Ai noroc să trăiești într-o relație durabilă, cu cea pe care o iubești cu adevărat. Poate că sunt și zile în care e mai puțin distractiv, sunt suișuri și coborâșuri, dar în fond ai parte de cel mai bun lucru. Nu uita asta.

Valentin se uită un moment la Julien.

— Ai îmbătrânit, frate.

— Așa tare se vede?

— Nu mi-ai fi zis așa ceva acum câțiva ani.

— Fals, o spuneam deja la München. Dar fără să știu despre ce vorbesc…

— N-o spuneai așa.

— Poate că ne cuminți cu trecerea anilor, interveni Hélène. Eu am pornit mereu de la principiul că pentru a trăi, adică a trăi cu adevărat, trebuie să profiți, să culegi tot ce ți se oferă. Să accelerezi ritmul, să trăiești cu două sute la oră. Chit că-ți mai rupi picioarele și că frângi niște inimi în trecere. Și că nu-ți pasă. Dar ce mai rămâne din jocul ăsta după zece ani? Nimic, sau aproape. Vine un moment când îți spui că ai făcut ceva fals. Că nu mai ai douăzeci de ani și toată lumea înainte. Că ai lăsat să treacă ocazii de a construi ceva serios.

— Și asta fiindcă ți-era frică. Frică să te angajezi sau frică să nu te oprești din trăit, continuă Julien. În cazul meu, nu regret nimic, sau aproape. Dacă ar fi să fac din nou lucrurile, îmi închipui că le-aș face la fel. Sau aproximativ. Dar, mai devreme sau mai târziu, vine un moment când îți spui: la dracu', nu mai vreau să mă joc, vreau să am o relație stabilă și serioasă. Nu plictisitoare, dar serioasă, cu persoana pe care o iubesc. Vreau ca visul să devină în sfârșit realitate, chiar dacă asta o să-l afecteze inevitabil. Și totuși asta vreau. Indiferent de preț.

Valentin dădu încet din cap.

— Am văzut, de la o scrisoare la alta, că vă schimbați, zise el. Amândoi, în paralel. La naiba, e adevărat că nu mai suntem studenți. Dar eu atunci eram deja cam ceea ce sunt acum. Eram deja cu Justine. O iubeam deja. Acum o iubesc și mai mult. Asta-i tot. Dar voi ați îmbătrânit. Încă de pe atunci vorbeați de marea iubire, Julien părea s-o fi găsit… înainte să aluneci în viciu, bătrâne!

— Mulțumesc, „viciu" mi se pare cuvântul potrivit, dacă nu cumva „desfrânare" e la fel de

adecvat, ba chiar mai bun.

— Fără glumă, voi visați deja – cine nu visează la douăzeci și ceva de ani –, dar nu vă grăbeați. Aveați timp să trăiți – și voiați să trăiți. Dar acum vă simt, paradoxal, mai atașați ca oricând să vă vedeți visele împlinite și, în același timp, aproape siguri că n-o să se întâmple. Și mă întristează să vă văd așa.

Hélène și Julien se uitară unul la altul, apoi îl priviră pe Val, care, cu halba în mână, încremenit într-o mișcare retorică întreruptă, îi fixa pe amândoi, cu ochii plini de acea compasiune veritabilă care nu poate veni decât de la prietenii adevărați.

Valentin pusese degetul pe schimbarea, deopotrivă lentă și radicală, care survenise de-a lungul anilor. Rezumase procesul pornit fără ca ei să-și dea seama cu adevărat, dar care mergea înainte: îmbătrâneau.

Se schimbaseră pe nesimțite, până când își dăduseră seama într-o bună zi că studenții de la München nu mai sunt ei – că Münchenul rămăsese agățat undeva în trecut, odată cu tinerețea lor, fără ca ei să poată salva amintirile, care, încet, își pierdeau claritatea și culorile.

Cum tăcerea se prelungea în ceața acestor reflecții, Julien se forță să vorbească din nou.

— Am fost egoist – de altfel, cred că și acum sunt. Și, în același timp, am făcut totul ca să-mi fac rău. Am căutat să-mi fac rău. Egoismul și masochismul, iată ce definește ființa umană – sau, în orice caz, pe mine în particular.

— Nu te consuma, nici eu n-aș fi putut să mă definesc mai bine, adăugă Hélène. E complet contradictoriu, dar asta ni se potrivește. Uneori încercăm să ne protejăm și evităm să ne implicăm (mai ales cu persoanele potrivite, tocmai cele cu care ar fi posibil), iar alteori ne dăruim total (de preferință, în relații menite dinainte eșecului, din cauza unui factor sau altuia). Ceea ce duce, în

final, la un comportament schizofrenic pe care nu-l înțelege nimeni – nici măcar noi.

— Dar, până la urmă, așa trăim, nu? Așa trăim cu adevărat, reveni Julien. Dacă am fi logici și constanți sau, mai rău, coerenți, viața noastră și-ar pierde tot farmecul – și tot sensul.

— E un punct de vedere, admise Valentin.

— Bineînțeles, răspunse Hélène. E mai mult decât un punct de vedere, e realitatea. Scopul nostru, ca să fim fericiți în viață, e să ne năpustim spre un zid, de preferință cu două sute la oră. Iar dacă ne oprim cu cinci metri înainte de zidul respectiv, în loc să-i mulțumim Cerului că ne-a salvat de coliziune, ne enervăm, tunăm și fulgerăm, apoi demarăm din nou ca să-l lovim totuși. Pentru că, până la urmă, asta voiam.

— O definiție perfectă! comentă Valentin. De fapt, ai putea să participi la scrierea operei noastre colective, oricum avem nevoie de o femeie pentru diversificarea punctelor de vedere.

— Parcă petreceam prea mult timp cu bărbații. Așa că nu-s destul de reprezentativă…

— Mda, dar n-avem pe cineva mai bun… constată Val cu un aer înciudat.

— Bun argument. O să scriu deci volumul doișpe, cu titlul *Hélène îi explică pe bărbați femeilor.*

— Dar ce, am zis că noi o să le explicăm pe femei bărbaților? întrebă Julien cu mirare prefăcută.

— Nu, dar spre asta o să tindă inevitabil aventura voastră literară.

— Așa e. Ne cunoști bine.

— Nu uita că eu cunosc bărbații, așa cum tu și Val ați ținut să subliniați.

Tăcură un moment, concentrându-și simultan atenția asupra berilor.

— Un om trebuie să viseze, aruncă Val fără nicio legătură cu subiectul.

— Val, în seara asta abordezi marile probleme existențiale? întrebă Hélène amuzată.

— Absolut. În seara asta m-a luat beția filosofică. Voi la ce visați?

— Directă întrebare… zâmbi din nou Hélène. Dar o să-ți răspund. Visez să-l întâlnesc pe bărbatul vieții mele – chiar dacă nu mai cred în conceptul ăsta mai mult decât în Moș Crăciun. Să spunem atunci că visez să-l întâlnesc pe cel cu care aș putea să-mi fac o viață înainte să ajung complet decrepită.

— La douăzeci și nouă de ani nimic nu e încă pierdut, draga mea, o încurajă Val, care adăugă totuși *in cauda venenum:* Dar grăbește-te. Dar tu, Jul?

Valentin pronunțase diminutivul englezește.

— Excelentă întrebare. Nu știu.

— Ba da, știi. De șase ani visezi să fii din nou cu Vera, visezi să-și părăsească ultimul iubit, avocatul ăla cehoslovac emigrat, ca să se întoarcă la tine.

Julien tăcu.

— Greșesc?

Val se uita fix la Julien, cu un mic zâmbet pe buze. Hélène schiță un gest cu mâna, ca pentru a-i cere lui Val să nu insiste.

— Sigur că nu, răspunse în cele din urmă Julien. Ai dreptate. Asta vreau, undeva în adâncul sufletului. Dacă mi s-ar da din nou șansa asta, n-aș lăsa să treacă nicio secundă.

Julien goli dintr-o înghițitură halba pe jumătate plină. Valentin, simțind că, fără să vrea cu adevărat, atinsese un subiect sensibil și fiind parcă stânjenit de propriu-i corp, se frământa pe scaun, ezitând de mai multe ori să facă o mișcare spre Julien, mișcare de la care se abținea apoi. În sfârșit, se hotărî să vorbească.

— Scuză-mă, Julien. Nu voiam să răsucesc cuțitul în rană… Mă rog, nu-mi închipuiam că, după atâta timp, rana e încă vie.

— N-ai de ce să te scuzi. Eu ar trebui să am grijă de mine. Să te complaci în regrete nu ajută pe nimeni. Niciodată n-am simțit compasiune pentru oamenii care se așază pe marginea drumului și își exhibă rănile, acuzând lumea că e responsabilă pentru propria lor decădere. Așa că n-o să adopt comportamentul ăsta. Toată viața e o chestiune de alegere. Singur trebuie să te ridici – oricât de greu ar fi. Dacă vrei să rămâi jos e problema ta. Fie mergi înainte, fie rămâi pe margine să te văicărești. Pentru că ești prea slab. Dar decizia e a ta. Iar pe a mea am luat-o demult.

— Chiar crezi? întrebă deodată Hélène. Tot ce-ai spus acum?

— Bineînțeles. Viața nu face daruri nimănui. Așa că fii dur și cu ceilalți, și cu tine. Ia ce ți se oferă, fără să te sinchisești de preț – încă o dată, pentru tine sau pentru ceilalți.

— Iată-te redevenind foarte rece – sau foarte disperat, remarcă Hélène.

— Tu ce crezi?

— Nu pot să te contrazic, pentru că și eu m-am purtat întotdeauna destul de asemănător. Dar fără să o formulez așa de clar ca tine. Poate din ipocrizie.

— Sau nu. Fiecare se poartă așa, egoist. Dar sunt, pe de o parte, cei care o recunosc deschis, iar pe de alta, cei care-și acoperă fața. Dar nu cred că e cazul tău.

— Julien, pe tine ce te face să te scoli dimineața? întrebă din senin Valentin.

— Nu știu. Cred că nimic. Nu mai cred în nimic. Asta mă scutește de dezamăgiri. Speranța prost orientată doare adesea cel mai tare. Știu că singurul meu vis n-o să se împlinească niciodată. Așa că nu-mi dau voie să visez. Reușesc mai mult sau mai puțin, în funcție de zi.

— Și-n seara asta? întrebă Hélène.

— Probabil că seara asta nu-i ziua mea cea mai bună. Sau, pur și simplu, nu eram obișnuit să

vorbesc despre asta. Ceea ce readuce totul la suprafață. Dar mâlul trebuie să rămână pe fund. O să treacă.

— Am avut așteptări disproporționate, observă Hélène. Nu se putea decât să fim dezamăgiți, nu?

— Probabil, răspunse Julien făcându-i semn barmanului.

— Oare am devenit așa de duri cum spui tu?

— Fără îndoială că nu. În ce mă privește, e vorba și de personajul pe care vreau să mi-l creez. Fără să reușesc întru totul.

— Poate că-i mai bine.

— Ce?

— Că n-ai reușit.

Hélène îi adresă lui Julien un zâmbet palid.

Julien îi răspunse la fel și își puse mâinile pe umerii lui Val și Hélène, la dreapta și la stânga lui.

— Tot ce știu e că de mult n-am mai vorbit despre lucrurile astea. Nu știu dacă mi-a făcut bine, dar știu că sunt mai mult decât fericit să vă am alături în seara asta.

Cele trei beri comandate ajunseră pe bar.

— Acum trei săptămâni a murit taică-meu. De asta sunt aici, mai mult sau mai puțin direct.

Valentin lăsă berea jos, iar Hélène se întoarse cu totul spre Julien.

— Nu știam, Julien. Îmi pare foarte rău. Sincer.

— Ar fi trebuit să fim cu tine în momentele alea, dar nici eu n-am știut, adăugă Val.

— N-aveați de unde să știți. Sunteți aici acum și asta-i tot ce contează. Acum aveam nevoie de voi. Și sunteți aici.

Julien se întoarse, pe rând, spre Hélène și spre Valentin, își înghiți saliva și începu să povestească. De la uciderea tatălui său până la după-amiaza petrecută la SIC, fără să omită nimic. Dură aproape jumătate de oră.

Când termină, se lăsă pe spătarul scaunului și își aprinse o țigară uitându-se la barmanița care ștergea conștiincioasă paharele de cealaltă parte a

tejghelei. Era brunetă și frumușică. Ea îi zâmbi pe furiș, înainte să-și ferească privirea. Imaginile unui clip al lui Johnny Hallyday îi reveniră deodată în memorie. O scenă identică.

Ainsi vivait Tennessee
Le cœur en fièvre et le corps démoli
Avec cette formidable envie de vie
Ce rêve en nous c'était son cri à lui
Quelque chose de Tennessee[7].

Aiureli. Alcoolul chiar nu mai funcționa la el, dacă nu-i trezea decât amintirea lui Johnny.

Un cântec frumos, totuși.

— Julien, ne asculți?

Vocea lui Val îl smulse brusc din reverie.

— Scuză-mă, Val. *Ich bin so am Arsch.*

— *Das sehe ich. Und jetzt kann ich das besser verstehen*[8].

— Ce poveste… murmură Hélène. E de-a dreptul incredibil.

— Și totuși trebuie să cred.

— Da, continuă ea, e clar că adevărul nu poate fi negat. Nu prea știu ce să-ți spun. Doar că n-ai de ce să porți responsabilitatea asta. Știu că-i ușor de spus pentru cine nu e implicat, dar nu trebuie să te simți vinovat în niciun fel. Toate astea s-au întâmplat chiar înainte să te naști – chiar înainte să fii conceput!

— Dar s-au întâmplat. Și era tatăl meu. Sângele lui îmi curge prin vene, zise Julien oftând. Ai dreptate totuși. Încerc să mă distanțez. Dar e incredibil de greu.

— Ai încredere în noi dacă ne-ai spus toate astea, zise Val privindu-și propria reflexie în oglinda din spatele barului. Și o să facem totul ca

să te susținem, să-ți arătăm că n-ai greșit cu încrederea asta.

— Mi-a luat ceva timp până am reușit să vorbesc despre asta – și deocamdată i-am spus numai lui Maxime, pe care-l cunoașteți.

— Puțin, răspunse Hélène, dar cred că și în privința lui ai făcut bine. Și mai ales anunță-l despre ultimele descoperiri. Și el poate să te ajute.

— Și am fost obligat să-i dezvălui totul lui Hertling. Are nevoie de elementele astea fiindcă numai pe baza lor putem spera să-l găsim pe ucigașul tatălui meu.

— Dar te întrebi dacă asta vrei de fapt, zise Hélène. Să-l găsești pe ucigaș.

Julien o fixă un moment. Ea înțelesese totul.

— Da, asta mă întrebam. Dar acum cred că da, ucigașul trebuie să fie demascat. Chiar dacă, așa cum cred, criminalul are legătură cu trecutul tatălui meu și de acum nu mă pot abține să-mi spun că o asemenea răzbunare poate să se justifice – așa să fie –, trebuie să se facă pe deplin lumină în cazul ăsta. Pentru că, pe lângă tata și Hänsch, a mai murit un om – care nu făcuse nimic. Un nevinovat. Pentru el trebuie scos la iveală adevărul.

Julien trase adânc aer în piept.

— Pentru că nimic nu justifica moartea lui Richard Gröner.

Val îl privi, dădu încet din cap, apoi spuse:

— Ai descoperit numele ăsta. Michaelis. Chiar crezi că un nume e de ajuns ca s-o lege pe Rachel de trecutul tatălui tău?

— Nu cred în coincidențe. Încă nu știu care e legătura exactă dintre copilul ăsta, David Michaelis, și Rachel, dar nu e o întâmplare că amândoi poartă același nume de familie. În mijlocul rahatului ăstuia nu poate fi vorba de hazard.

— Și nu crezi nici că ți-a apărut întâmplător în cale, mai remarcă Hélène privindu-l pe Julien cu colțul ochiului.

— Într-adevăr, nici asta nu cred.

— Te-ai culcat cu ea?

Numai Hélène avea talentul de a ghici fără nicio greutate ceea ce Julien nu încerca neapărat să ascundă, ci doar să țină discret sub tăcere. Valentin, care nu era nici el pe lume de azi, de ieri, zâmbi fără să spună nimic.

— Dacă mă întrebi înseamnă ai o idee despre subiectul ăsta… eludă Julien.

— Și Charlotte? Ea știe?

Charlotte era o veche prietenă a lui Julien, una dintre primele persoane pe care le cunoscuse după sosirea la Freiburg în urmă cu șase ani. Era avocată într-un cabinet reputat din Freiburg și avea aceeași vârstă ca și el. Chiar dacă între ei nu fusese nimic asemănător, cât de cât, cu ceea ce majoritatea muritorilor ar fi putut considera o relație serioasă, Charlotte și Julien, pe lângă faptul că erau buni prieteni – și fără ca asta să le afecteze câtuși de puțin prietenia –, erau și amanți ocazionali.

Acest obicei pe care-l căpătaseră, de a face dragoste la intervale regulate și, mai mult sau mai puțin, cu știrea celor cu care aveau o relație în acel moment – care, de la caz la caz, apreciaseră mai mult sau mai puțin acest aspect deosebit din viața sexuală a partenerului lor –, nu era altceva decât o nevoie. Nu era nicio pasiune în spatele acestui joc. Doar dorință. Se simțeau bine împreună, le plăcea să facă dragoste unul cu altul și pur și simplu nu înțelegeau pentru ce motive obscure ar trebui să se lipsească de asta. Poate că nu corespundeau canoanelor stabilite de burghezimea cuviincioasă din catolicul Freiburg, dar îi durea în cot. De altminteri, ce făceau ei nu era treaba nimănui. Din păcate, asta nu-i împiedicase pe oameni să bârfească la început – chiar dacă interesul față de fenomen scăzuse cu timpul. Nici pe cineva ca Hélène să ghicească dintr-o privire, când trecuse

prin Freiburg cu câțiva ani înainte, ce ascunde această prietenie sinceră.

— Charlotte? Nu ne-am mai văzut de trei săptămâni. Așa că nu știe nimic despre caz… nici despre Rachel.

Însă nu avea nicio intenție să-i ascundă ceva. Gelozia lipsea cu totul din relația lor – ceea ce era condiția *sine qua non* a supraviețuirii ei.

— Întâlnește-te cât mai repede cu ea, e singurul sfat pe care ți-l pot da, îi spuse Hélène cu un surâs discret – care nu avea totuși nimic ironic sau batjocoritor.

— Dacă mai am ceva de adăugat, spuse Valentin ca să închidă discuția, urmează, încă o dată, sfatul lui Hélène… Dar în privința lui Rachel ce anume o să faci? Ce însemnă ea pentru tine de fapt?

— Excelentă întrebare. Un interes subit și, poate, nesănătos. Nu știu. Nu o mare dragoste, dacă asta vrei să afli. Chiar nu știu. Am fost interesat, n-o să neg. Dar am totodată sentimentul că am fost folosit.

— Poate că nu, oftă Hélène.

— Ce știi tu?

— Nimic. Dar știu că în domeniul ăsta femeile se joacă mai rar decât cred uneori bărbații. Avea nevoie să se apropie de tine?

— Și să încerce să-mi pună în spinare moartea tatălui meu? replică prompt Julien.

— Nu știu, recunoscu Hélène. Am doar impresia că purtarea asta nu e logică. Dacă încerca să te compromită, de ce te-a abordat? Am sentimentul că nu se potrivește. Dar poate mă înșel.

— Înțeleg ce vrei să spui, spuse Julien stingând țigara în scrumieră. Și eu mi-am pus aceleași întrebări. Fără să găsesc răspunsuri.

— O să încerci să vorbești cu ea? întrebă Hélène.

— Ca să ne spunem ce? Nu. Prea multe lucruri sunt destul de clare ca să mai caut să vorbesc cu Rachel.

Chipul lui Julien deveni deodată mai dur.

— O să-i transmit informațiile lui Hertling și o să aflăm foarte repede ce era David pentru ea. Iar când o să știm, o să aflăm exact de ce l-a omorât pe tata.

— Julien, îl întrerupse Hélène, e imposibil ca Rachel să-l fi cunoscut pe copilul ăsta! Chiar dacă e un pic mai mare decât tine, nu poate să se fi născut înainte de 1950! Unde vrei să găsești o legătură?

— David s-a născut cu tată necunoscut, deci purta numele de fată al mamei, Sarah Michaelis, născută în 1921.

Julien nu termină, își aprinse altă țigară și se întoarse către Hélène. Văzu în ochii ei că înțelege unde bate el.

— Nu, doar nu te gândești că…

— Ba sigur că mă gândesc. Fișa lui Sarah Michaelis nu apărea, în niciuna dintre cele șase cutii. Vasăzică a dispărut în noaptea de 17 decembrie 1944. Trebuie să-i dau de urmă. Poate a fost urcată în alt tren – sau poate a reușit să scape, habar n-am. Dar sunt convins că a supraviețuit războiului.

— Și… murmură Hélène.

— Și că Rachel e fiica ei.

5.

Erau pe stradă când clopotul catedralei bătu ora două. Val și Julien se uitară unul la altul și, cu un simplu semn din cap, se puseră de acord că băuseră prea mult. Nu erau complet beți, dar deja puțin afumați. Hélène, care exagerase mai puțin cu berea decât ei, părea totuși să fi ajuns la același rezultat. Își strecură brațele sub cele ale lui Val și Julien și îi ceru acestuia din urmă o țigară. În timp ce el i-o aprindea, pe lângă ei trecură câțiva

petrecăreți, care de bună seamă își începeau weekendul încă de joi seară, în drum, fără îndoială, spre vreun bar.

— Julien, spuse deodată Hélène, ne-ai spus ce-ai descoperit ieri la SIC. Dar te-ai întors și azi-dimineață, nu? Ce-ai aflat în plus?

— Nu mare lucru, recunoscu Julien jenat. În orice caz, nicio urmă a lui Sarah Michaelis, ceea ce mi-ar confirma teza că a scăpat din acea nenorocire. Într-un fel sau altul. Dar Erika Meyer, directoarea-adjunctă, mi-a promis că o să facă tot posibilul și o să transmită orice informație eventuală la München.

— Și…? insistă Hélène.

— Și… am fost dat de gol. Bineînțeles că Erika a descoperit cum se numea cel responsabil de organizarea convoiului. Ceea ce i-a permis să facă legătura cu mine. Lucru la care mă așteptam mai mult sau mai puțin. Hertling îmi propusese să-mi emită acte pe un nume de împrumut. De altfel, așa ar fi preferat. Își lua deja destule riscuri fără ca interacțiuni de genul ăsta să complice și mai mult situația. Dar am refuzat.

— Pentru că voiai ca, mai devreme sau mai târziu, colaboratorii de la SIC să descopere adevărul, rezumă Valentin cu perspicacitate.

— Păi… Probabil că e și asta. Nu voiam să mă ascund. Indirect, voiam să-mi asum partea de responsabilitate.

— N-ai nicio responsabilitate de asumat, îl întrerupse Val.

— Poate că nu. Dar așa văd eu lucrurile.

— Și ce ți-a zis Erika? reveni Hélène.

— M-a luat la rost de cum am rămas singuri, pe la prânz, când angajații pleacă. Mi-a reproșat că i-am ascuns legătura clară de rudenie cu ofițerul responsabil.

— Și tu ce-ai răspuns?

— Că e mai mult decât o legătură de rudenie. Că e vorba de tatăl meu.

Val strânse din buze, în timp ce Hélène, cu un mic semn din cap, îl îndemna pe Julien să continue.

— Erika m-a săgetat cu privirea un minut sau două, apoi m-a întrebat ce caut. Să-l găsesc pe ucigașul tatălui meu. Sau, mai degrabă, să descopăr cine a fost tatăl meu. I-am spus adevărul. Și anume, că niciuna dintre cele două explicații nu o poate exclude complet pe cealaltă. După o ezitare, a hotărât să mă ajute în continuare. Mi-a zis că dacă poliția are încredere în mine înseamnă că trebuie să aibă un motiv. Dar a precizat că, de acum înainte, o să-i transmită orice eventuală informație numai lui Hertling direct. I-am spus că-mi convine, că oricum lucrez cu el. A zis că așa crede și ea și că ar prefera să mă vadă dispărut pentru moment. Când plecam, mi-a urat să descopăr ce caut și să am curajul să accept.

— O femeie inteligentă, spuse Hélène.

— Fără urmă de îndoială.

— Pe urmă ce-ai făcut?

— L-am sunat imediat pe Hertling ca să-l pun la curent cu descoperirile mele – și să-l avertizez că acoperirea mi-a fost compromisă. Mâine dimineață mă întorc la München să fac bilanțul cu el. Deja lucrează la stabilirea arborelui genealogic al familiei Michaelis. Care o să ne dea, sper, ultimele răspunsuri care ne lipsesc.

Continuară să meargă înspre hotelul lui Hélène și al lui Val, unde, din nefericire, ajunseră până la urmă. Părea că trebuie să sune ora despărțirii.

— Julien, zise Val oprindu-se în fața treptelor și cuprinzându-l pe Julien cu privirea lui albastră, nu poate fi vorba să ne spunem adio. Am de gând să vin la tine îndată ce pot. Adică foarte curând. La Freiburg.

— Se înțelege de la sine că și eu, adăugă Hélène.

— La Freiburg. Sau în altă parte, răspunse Julien.

— Ce încerci să ne spui?

— Nimic. Dar o idee mi se conturează tot mai clar în minte. O să plec de la Freiburg. Nu știu cum să exprim bine asta, dar mi se pare că paranteza mea freiburgheză a ajuns la capăt. Cum era și normal. Vreau să mă întorc în Germania. La München, fără îndoială. Până de curând credeam că probabil n-o să revin vreodată. Și totuși, în ciuda – sau din cauza – ultimelor evenimente, acum am impresia confuză că asta îmi doresc. Să mă întorc la München.

— Și să trăiești pe malul lacului Starnberg? întrebă Hélène.

— În niciun caz. Dacă o fi să mă întorc, o să locuiesc în München, nu în altă parte. Sau nicidecum la Berg.

— Să stai la München, serios? Totuși nu e genul de decizie care se ia ușor, obiectă Valentin.

— Nici eu n-o s-o iau ușor. Mai trebuie să mă gândesc. Dar simplul fapt că mă gândesc la asta dovedește clar că am depășit o etapă. Iremediabil. Dacă găsesc un post la LMU, schimbarea s-ar putea face chiar până la începerea următorului an universitar, la sfârșitul lui octombrie. Deja am discutat, foarte vag, la începutul săptămânii cu o veche cunoștință de la München, peste care am dat întâmplător, între două întâlniri cu Hertling, și care lucrează la Universitate. Mi-a zis că de anul următor o să fie creat un post plin de profesor de istorie contemporană.

— O să te întorci la München, repetă Hélène, parcă pentru a se obișnui cu acest gând. Vasăzică toate fantomele au dispărut?

Julien știa perfect la ce făcea ea aluzie.

— Nu, nu încă. Dar, după atâția ani, sunt în sfârșit în stare să le înfrunt.

— Mă bucur. Poate nu ți-am zis-o niciodată deschis, dar întotdeauna am văzut în plecarea ta în Elveția un fel de fugă. Chiar dacă mă obișnuisem cu timpul.

— Chiar era. Nu ești totuși singura care mi-a spus asta.

— Rachel?

— Da, a făcut o observație asemănătoare într-o seară.

— Și ea? O femeie inteligentă deci…

— De lucrul ăsta nu m-am îndoit niciodată.

Julien se mohorî.

— O să vă țin la curent. Dar e posibil ca lucrurile să se miște mai repede decât credeți. Am așteptat șase ani. Acum o să recuperez timpul pierdut. Chiar dacă e imposibil. Măcar o să încerc.

— Un singur lucru îți cerem, răspunse Val. Ține-ne într-adevăr la curent, omule. Vrem să fim primii care află orice schimbare apărută în viața ta, la orice nivel ar fi.

Julien zâmbi larg.

— La orice nivel ar fi? Nu-ți face griji, prietene, o să știi totul, îmi pare rău doar că trebuie să vă părăsesc încă de azi. Avionul meu decolează mâine dimineață la șapte și un sfert. De fapt, azi. Dar sper să vă revăd cât mai repede. Pe amândoi.

— Asta vrem și noi, Julien, zâmbi Hélène. Despărțirile sunt grele pentru mine, știi asta. Așa că să ne pupăm ca și cum urmează să ne reîntâlnim săptămâna asta.

— Poate că nu chiar săptămâna asta. Dar luna asta mi se pare rezonabil. Știu că și cu voi m-am purtat aiurea. Am așteptat prea mult. Am impresia că în ultimii ani n-am făcut decât să aștept. Ce, nu știu. Ceva ce oricum nu s-a întâmplat. Așa că de acum nu mai aștept.

— Îmi place starea asta de spirit, zise Val apucându-l pe Julien ca să-l strângă în brațe.

— Și mie, adăugă Hélène sărutându-l pe amândoi obrajii. Pa, Julien.

— Pe curând, prietene!

Julien îi cuprinse pe amândoi cu privirea și zâmbi. Se dădu câțiva pași înapoi, cu mâinile în buzunare.

— Pe curând, prieteni. Deja mi-e dor de voi. Dar știu că sunteți aici – undeva nu prea departe de mine. Și de mult timp nu mi-a făcut ceva atât de bine.

Își agită mâinile în semn de rămas-bun și ieși din pătratul de lumină care se decupa în fața intrării hotelului, ca să dispară în noaptea de mai.

6.

Comisarul Hertling își scărpină gânditor bărbia, cu veșnica țigară între buze. Cu mâna dreaptă mâzgălea ceva într-un carnet jerpelit.

Când Julien fu introdus în biroul său, îl invită cu un gest mut să ia loc în fotoliul vechi pentru vizitatori, care scârțâi ușor când Julien se așeză cu precauție.

Hertling lăsă stiloul pe carnet și ridică privirea.

— Kelsen. Ai călătorit bine?

— Cred că da.

Julien terminase seara dinainte după ora două și se trezise la cinci ca să prindă avionul de München. Socotea că nu dormise suficient. Dar cearcănele albăstrui de sub ochi făceau parte acum din personajul lui și se gândea că lipsa cronică de somn de care suferea nu i se afișează prea clar pe față.

— Mulțumesc că ai venit direct de la aeroport. Îmi pare rău că te stresez, dar cred că e necesară o mică ședință. Trebuie să facem bilanțul noilor informații pe care le-ai cules.

Julien aruncă o privire indiferentă spre geanta de voiaj și servieta pe care le abandonase într-un colț al biroului și dădu doar din cap.

— O cafea? E la fel de oribilă, te previn, dar din păcate n-am nimic mai bun să-ți propun.

— Cu plăcere, domnule comisar.

Hertling se aplecă spre interfon și îi ceru inspectorului Hanspeter Schwarb să li se alăture și să aducă trei cafele.

— Inspectorul Schwarb este, împreună cu colega lui Helena Savigny, cel mai apropiat colaborator al meu la cazul ăsta, îi explică Hertling. Sunt singurii care lucrează la el de la început. Cu timpul, a trebuit să-i detașez pe ceilalți anchetatori la alte cazuri, mai urgente. Ca orice șef de brigadă, aș putea să mă plâng de o lipsă de efectiv. Dar, cum ți se fâlfâie de asta, n-o s-o fac. Așadar Schwarb o să participe la ședință, la fel și Savigny, dacă se întoarce destul de devreme. A fost de gardă astă-noapte.

— Pentru mine nu e nicio problemă. Bănuiam că nu lucrați singur la caz… Și trebuie să mă împac cu gândul că riscă să devină public. Încă nu sunt gata pentru asta, dar mă pregătesc.

— Și bine faci. Chiar dacă noi ne străduim să nu lăsăm nicio informație să se scurgă.

Hanspeter Schwarb își făcu apariția cu trei pahare de cafea ținute în echilibru între mâini. Îi făcu imediat o impresie bună lui Julien. Scund, să fi avut un metru șaizeci și cinci, era ceva mai în vârstă decât el, dar fața păstra ceva copilăros. Ras proaspăt, cu părul foarte scurt, îmbrăcat fără o eleganță deosebită, dar îngrijit, atletic, Schwarb avea ceva din ofițerul aspirant disciplinat, eficient și totuși destul de inteligent ca să știe să dea dovadă de inițiativă când situația o cere. Se așeză lângă Julien pe un scaun de lemn pe care-l luă dintr-un colț al biroului superiorului său. Julien îl salută cu un semn din cap.

— Și Savigny? N-a venit încă? îl întrebă Hertling pe subordonat.

— Ajunge mai târziu, răspunse Schwarb ducând cafeaua la gură. Din ce a transmis la centrală, pe moment e la cazul de sinucidere din parcul olimpic, cu Aust și Friedrich. Nu mai era nimeni altcineva liber de dimineață. Dar o să se miște cât mai repede.

— OK, zise Hertling. Putem începe.

Scoase o foaie dactilografiată din dosarul cartonat de deasupra unui teanc instabil de bibliorafturi cu coperți multicolore.

— Am făcut un rezumat succint despre ceea ce pare să fi fost viața lui Maximilian von Kelsen, cel puțin din punctul de vedere al informatorilor de care dispunem. Kelsen, dacă greșesc sau dacă lipsește ceva, să mă întrerupi.

— Bine.

— Maximilian von Kelsen s-a născut la München pe 23 ianuarie 1921. Mare familie bavareză, parcurs clasic și fără complicații. După informațiile noastre, a fost un elev exemplar până la bacalaureat, pe care l-a luat în primăvara lui 1939, la optsprezece ani. În septembrie același an e mobilizat în armată. Participă la „războiul ciudat" pe frontul francez liniștit, înainte să fie mutat – cu siguranță, în acel moment era nevoie de efective în altă parte. Participă la operațiuni în Danemarca și Norvegia, apoi în Franța. Primește gradul de caporal, apoi de sergent. Părăsește W*ehrmacht*-ul – cum? cu pile? – pentru a intra în SS la sfârșitul lui 1940. La nici douăzeci de ani. Despre parcursul lui din cadrul organizației nu știm aproape nimic. Un lucru e sigur, serviciul militar în *Wehrmacht* și, fără îndoială, vârsta lui tânără îi permit să fie transferat la *Waffen-SS* între începutul lui 1941 și jumătatea lui 1942. Poate chiar el a făcut o cerere în sensul ăsta – e posibil și să fi trecut între timp prin *Totenkopfverbände.* Am putea să mai cercetăm în privința asta, dar nu cred că e important pentru anchetă. Se pare că avansează destul de rapid, încât e numit *SS-Hauptsturmführer* (titlu echivalent cu gradul de căpitan din armata regulată) în aprilie 1944. Începând de atunci, cunoaștem evenimentele datorită relatării lui Hänsch, care devine ordonanța lui. E perioada misiunii de la Budapesta, la ordinele *SS-Obersturmbannführer*-ului Adolf Eichmann, din aprilie până în decembrie 1944. Știm acum că

evenimentele de pe 17 decembrie joacă un rol central în cazul ăsta și nu cred că e necesar să revenim asupra lor.

Hertling făcu o pauză, interogându-i din priviri pe Schwarb și pe Julien. Julien se mulțumi să dea din cap în semn de aprobare.

— Parcursul ulterior al lui Kelsen ne este cunoscut numai fragmentar. Se pare că a reușit să dispară în harababura de după război. Îi regăsim urma abia în 1947, când își începe studiile de medicină la Salzburg. E data indicată în carnețelul negru pe care l-ai luat de la Berg, Kelsen?

Julien fu luat complet pe nepregătite. Aproape că uitase de carnetul negru pe care-l căra de săptămâni bun în servietă. Cum naiba aflase Hertling?

— Nu te panica, Kelsen. Observasem carnetul ăsta la percheziția vilei. Pe moment n-am considerat că trebuie să-l includ în lista obiectelor ridicate. Weekendul trecut, când ne-am întâlnit la Regensburg, mi-am amintit de el, după ce pista trecutului tatălui tău a început să capete importanță. Am ordonat să fie adus și am aflat că dispăruse. M-am gândit că tu l-ai luat. Cum obiectul n-a fost inclus oficial pe lista probelor, aveai dreptul. Nu m-am înșelat, e în posesia ta, nu?

Drept răspuns, Julien se ridică și se duse să caute în servietă carnetul negru, pe care îl depuse pe biroul lui Hertling.

— Perfect, zise acesta din urmă răsfoind carnetul până ajunse la pagina pe care era scrisă seria numelor de orașe și a datelor care-l intrigase de la bun început pe Julien și care căpăta sens pe măsură ce se completa puzzle-ul vieții tatălui său. Într-adevăr, octombrie 1947. Studiile de medicină par să dureze până la mijlocul anilor 1950. În 1955, tânărul doctor von Kelsen practică la Salzburg și cunoaște o studentă la drept de origine cehă, Clara Hora, născută în 1931.

— Familia ei locuia de peste cincizeci de ani la Praga, dar era de origine maghiară, precizează Julien. Făceau parte din marea nobilime maghiară și au plecat din Ungaria în Cisleithania la sfârșitul secolului al XIX-lea, în ultima perioadă a dublei monarhii. O poveste obscură de jocuri politice complicate la vârful monarhiei maghiare, din ce știu eu.

— Interesant, observ Hertling cu o expresie care arăta foarte clar contrariul. Unde rămăsesem? Da. Kelsen se însoară cu Clara Hora un an și jumătate mai târziu, la Regensburg, unde cuplul se instalează pentru un timp. Se pare deci că Kelsen și-a îngropat trecutul și că are de gând să înceapă o viață nouă. Nu știu cum s-a descurcat, dar se pare că șederea în Austria între sfârșitul anilor ’40 și începutul anilor ’50 a fost suficientă ca să i se piardă urma. Nimeni nu-i cere socoteală. Îmi închipui că așa s-a întâmplat cu multe cadre medii ale regimului, ale căror nume n-au fost suficient de cunoscute în perioada hitleristă ca să se declanșeze urmăriri pe urmă.

— Într-adevăr, așa s-a întâmplat cu mulți oameni, aprobă Julien. Anii de după război au fost un context perfect pentru cadrele naziste medii și inferioare, care au putut să se piardă în mulțime. Atâta timp cât numele lor n-au ieșit din arhivele unde dormeau, nimic nu-i împiedica să întoarcă discret pagina. În general, un Eichmann – superiorul ierarhic al tatălui meu – era prea cunoscut ca să scape printre ochiurile plasei întinse, începând de la Nürnberg, pentru a-i localiza și aresta pe demnitarii celui de-al Treilea Reich. Tatăl meu, dimpotrivă, era printre cei care, rămași în umbra șefilor lor, putuseră să scape de orice condamnare.

Schwarb îi aruncă o privire lui Julien. Părea să nu înțeleagă cu adevărat că omul din stânga lui este fiul unui călău nazist. Julien nu răspunse,

știind că trebuie să se obișnuiască să fie considerat astfel.

— Pe scurt, continuă Hertling dregându-și glasul. După căsătorie, pe 5 mai 1957, Clara și Maximilian își petrec vara la Regensburg, într-un apartament cu vedere spre Haidplatz, înainte de a pleca să se stabilească pentru ceva mai mult de un an în casa de la Hallstatt, între septembrie 1957 și noiembrie 1958.

Julien tresări. Nu-l auzise niciodată pe Hertling pronunțând astfel numele părinților săi.

— Se pare că Kelsen practică medicina în sat. Apoi cuplul se întoarce în Germania și se instalează la München, pe Kaufingerstraße, până la construirea vilei de la Berg, unde se mută în august 1959. În aceeași vară, Kelsen deschide un cabinet de medicină generală la München. Clara e însărcinată, iar unicul fiu al cuplului se naște pe 8 noiembrie 1959.

Hertling ridică ochii spre Julien.

— Mama ta moare pe 15 iunie 1961, de o tumoare cerebrală fulgerătoare, descoperită prea târziu.

Hertling își mușcă buzele când aceste cuvinte îi scăpară pe gură. Schwarb îi aruncă imediat o privire de reproș, apoi lăsă ochii în jos. Dar Julien nu reacționă.

— Continuarea este o viață liniștită. Kelsen își crește singur fiul și nu mai pleacă de la Berg și München, în afara unor scurte călătorii, în Germania și în străinătate, cel mai adesea cu fiul lui. Până când acesta se înscrie la LMU din München în 1978, de unde pleacă în 1983, la Basel, apoi la Freiburg, unde își termină studiile doctorale în 1986. Nu greșesc, nu?

— Este absolut corect, răspunse Julien realizând cât de insuficiente erau aceste câteva date pentru a descrie parcursul său – și pe cel al tatălui său.

Rapoartele de poliție aveau să rămână întotdeauna o reflexie foarte palidă a realității.

Cum te poți gândi să rezumi o existență umană în câteva puncte și să speri că ai acoperit subiectul?

— Pe 19 aprilie 1989, dimineața devreme, Maximilian von Kelsen este ucis prin împușcare, la vârsta de șaizeci și opt de ani, în reședința sa de la Berg, încheie Hertling. Întrebări sau observații până aici?

— Nu, cred că am menționat toate elementele pe care le putem considera sigure, răspunse Julien.

— Mai rămân de integrat în puzzle elementele noi pe care domnul Kelsen le-a adus de la Arolsen, remarcă pertinent Schwarb.

— Ajungem și acolo, zise Hertling luând iar stiloul în mână. Dar să recapitulăm și succesiunea de evenimente care înconjoară decesul lui Maximilian von Kelsen. Cred că și aici o serie de detalii merită atenția noastră. Precizarea acestor evenimente ne-ar putea ajuta să vedem legături care până acum au rămas ascunse.

Organizare și ordine, aceasta părea metoda Hertling. Chiar dacă harababura de pe biroul lui părea să indice că rămâneau domenii în care respectiva metodă nu se întindea.

— Bine, ca să simplificăm, începu Hertling. Între 21 și 24 februarie, Julien Kelsen, aici de față, este internat de urgență la *Intelspital* din Berna, pentru o apendicită care se manifestă brusc cu ocazia unui colocviu la Universitatea din Berna. Se pare că o femeie a pătruns în secție, iar ipoteza noastră e că a făcut un mulaj după amprentele tale, Kelsen.

— Ceea ce are legătură directă cu faptul că ați fost suspectat de uciderea tatălui dumneavoastră, aceste mulaje fiind probabil folosite ca să vă compromită, mai ales prin închirierea, marți, 18 aprilie, adică în preziua crimei, a unui vehicul găsit pe 19 nu departe de locul faptei, explică Schwarb întorcându-se către Julien.

— Într-adevăr. După investigații mai profunde, criminaliștii au ajuns la concluzia că amprentele –

amprentele tale – au fost depuse pe volan, pe schimbătorul de viteze, pe mânerul de la portiera șoferului etc. cu ajutorul unor mănuși speciale care le reproduceau, îl lămuri Hertling. Fără să intru în detalii, se pare că mănușile au fost unse cu un produs puțin gras, fără care n-ar fi apărut nicio urmă. O mănușă curată, chiar ca suport de amprente false, nu poate lăsa urme. Or, se dovedește că produsul ăsta lasă depuneri grase mult mai mari decât ar face-o degetele unui om, chiar și în cazul unui subiect cu mâini umede. Pe scurt, dacă te uiți mai bine, înșelăciunea era vizibilă. Dar, dacă alibiul oferit de vecina ta de la Freiburg n-ar fi venit să-mi confirme îndoielile, am fi putut să cădem în cursă.

— Înțeleg, zise Julien. Dar ce-i cu închirierea mașinii? Nu mi-ați zis că fusese făcută pe numele meu?

— Da, oftă Hertling aruncând în scrumieră țigara stinsă pe care o ținea în gură de vreun sfert de oră. Dar se dovedește că nimic nu stă în picioare. Vehiculul a fost închiriat de un mic pungaș local, căruia angajatul de la agenție n-a îndrăznit să-i ceară actele. Așa că mașina putea foarte bine să fie închiriată pe numele Elisabetei a II-a.

— Și de a făcut asta tipul? Era pus de altcineva?

— De bună seamă. Poliția din Berna l-a săltat. A recunoscut că a primit un telefon încă de pe 12 aprilie. Trebuia să închirieze vehiculul pe 18 dimineața, să-l ducă la trei străzi de agenție, să lase cheia de contact cub covorul scaunului din stânga față și să sune la un număr fals de la o cafenea din apropiere. În schimb, două mii de franci elvețieni urmau să-i fie virați în cont. Cinci sute în aceeași zi și o mie cinci sute în ziua închirierii. Sigur că a acceptat. Pe 18, odată efectuată operațiunea, s-a dus să sune din cafeneaua indicată. N-a răspuns nimeni, firește, numărul nu era alocat. După trei

încercări nefructuoase, a ieșit. Mașina dispăruse deja.

— Finuț, comentă Julien. Și a primit banii?

— Restul de o mie cinci sute? Cel mai rău e că da.

— OK. Nu se zgârcesc la cheltuieli ca să mă înfunde.

— Păi, nu, confirmă Hertling. Rezumând: în primul rând, amprentele, atât în mașina închiriată cât și în vilă, s-au dovedit false; în al doilea rând, n-ai închiriat personal mașina respectivă; în al treilea rând, prin mărturia ei, vecina ta ne oferă confirmarea care ne lipsea – e sigur că n-ai părăsit Freiburgul.

— Tentativă eșuată de a vă pune sub acuzare, rezumă Schwarb. Dar era cât pe ce să funcționeze și trebuie să recunosc că eram primul care să marșeze.

— De unde întrebarea: cine a pus la cale complotul ăsta? Și deci cine l-a omorât pe tatăl tău? Dubla mașinațiune are legătură cu uciderea lui Richard Gröner și a lui Alexander Hänsch?

În acest stadiu al reflecției, Hertling se lăsă pe spătarul scaunului și își aprinse o nouă țigară. Lăsă în suspans întrebările pe care le pusese, trase două fumuri lungi și continuă:

— Înainte să-ți dau cuvântul, Kelsen, mai rămân câteva puncte pe care aș vrea să le subliniez, în legătură cu ultimele două crime.

În acel moment, după două ciocănituri discrete la ușă, își făcu apariția anchetatoarea Helena Savigny. Hertling o salută cu un semn din cap, în timp ce Schwarb și Julien se ridicau spontan. Privirile celor doi bărbați se încrucișară și își zâmbiră. Aveau, vizibil, aceleași reflexe. Și inspectorul Savigny schiță un zâmbet către Julien când îi strânse mâna, apoi trase cel de-al doilea scaun care zăcea din colțul biroului, între cuier și un fișet care trebuie să fi datat din epoca regatului Bavariei.

Julien observă că era drăguță, în ciuda unui mic exces de greutate. O față deschisă, simpatică, o privire vie și niște gropițe minunate – detaliu care-i atrăgea întotdeauna atenția. Treizeci și ceva de ani. Căsătorită, după verighetă. Purta sub braț mai multe dosare, pe care le puse pe marginea biroului lui Hertling, înainte să-și arunce la coș paharul de cafea gol și să se așeze.

Julien se gândi că, până atunci, era singura femeie pe care o văzuse în secție și că, probabil, nu-i era tot timpul ușor. Abia formulase mental această constatare, că își spuse că un asemenea gând era, în cel mai rău caz, un semn de sexism, iar în cel mai bun, consecința unei atitudini cam patriarhale și protectoare. Probabil inspectorul Savigny se descurca, iar ideea lui de mascul mediu nu-și avea deci locul.

— Savigny, spuse Hertling în timp ce mintea lui Julien rătăcea, scopul ședinței e să facem, împreună cu Julien Kelsen, bilanțul informațiile de care dispunem la ora actuală. Am trecut în revistă biografia primei victime, Maximilian von Kelsen, și am abordat subiectul primei crime. O să trecem acum la următoarele două asasinate. Pe urmă Kelsen o să ne spună despre elementele noi pe care mi le-a transmis ieri, dar pe care nu le-am pus încă în dosar. Pentru voi doi (se uită la Helena Savigny, apoi la Hanspeter Schwarb) o să fie lucruri noi și aștept reacțiile voastre. Puteți face orice observație care vă trece prin minte.

— OK, răspunse Savigny, în timp ce Schwarb dădea din cap jucându-se cu paharul de cafea gol, pe care până la urmă îl aruncă și el la coș.

— Să trecem, zise Hertling dregându-și glasul și răsfoind hârtiile, cu țigara în continuare în colțul buzelor, la cazul Richard Gröner. Ins fără probleme, organist la vremea lui și fost om bun la toate care a lucrat pentru diferiți proprietari din Hallstatt – printre care cuplul Kelsen-Hora. Nimic de semnalat în privința lui. Se întâlnește cu tine,

Kelsen, la prima ta vizită acolo, sâmbătă, 22 aprilie, după-amiază. Decedează probabil între câteva minute și o oră de la plecarea ta precipitată. Gröner a suferit toată viața de probleme de circulație sangvină. O formă de hemofilie, conform legistului – fapt confirmat de medicul său curant. Orice lovitură, chiar și cea mai ușoară, putea să-i lase un hematom important. Or, legistul a descoperit semne caracteristice pe spate. A fost împins violent cu două mâini, a căzut și s-a izbit cu capul de o cruce de lemn din cimitir. Este, fără îndoială, o crimă. Și a avut loc la puțin timp după plecarea ta, Kelsen.

Atunci interveni Savigny.

— Știm că în ziua aia ați descoperit o parte din trecutul tatălui dumneavoastră pe care nu o cunoșteați până atunci. Descoperirea este cauza plecării precipitate.

Se uită la Julien, care nu putut decât să aprobe. Helena Savigny știa meserie. Continuă:

— Dar v-ați întors la fața locului în sâmbăta următoare, în noaptea de joi, 27, spre vineri, 28 aprilie, ca să fiu mai exactă. Iar documentația pe care o lăsaserăți acolo cu câteva zile în urmă dispăruse.

— Exact.

— Prin urmare, putem presupune rezonabil că Richard Gröner a fost omorât când l-a surprins pe asasinul tatălui dumneavoastră, care venise să facă curățenie prin hârtiile de la vilă (și, cu siguranță, să aducă înapoi pistolul P38 care a fost folosit la crimă, suntem siguri de asta acum) și care, fără îndoială, fusese deranjat de sosirea dumneavoastră neașteptată. Văzând cu ușurare că emoția v-a împiedicat să luați tot fondul și că plecați în grabă, criminalul se întoarce în casă sau iese din ascunzătoare – i-ați pomenit comisarului de un miros, de senzația unei prezențe în vilă: poate că ucigașul era la câțiva metri de dumneavoastră, undeva în umbra unei camere –, ia cutiile, poate că

trebuie să facă mai multe drumuri și este surprins de Gröner, pe care se vede obligat să-l elimine.

Julien dădu din nou din cap. Ea rezumase perfect situația, cu siguranță mai bine decât ar fi putut s-o facă el. Era clar că Hertling are în jur o echipă competentă.

Numai că ucigașul nu se afla atunci în casă. Doar în apropiere.

— E o întâmplare că dumneavoastră și criminalul v-ați aflat în același loc, în același moment? întrebă Schwarb uitându-se la Julien, dar fără a părea să adreseze întrebarea cuiva anume.

— Cred că da, răspunse Julien. Nimeni, nici măcar eu, nu putea să prevadă că o să merg la Hallstatt în ziua aia. Și știu că n-am fost urmărit de la München – în afară de zbirii dumneavoastră până la graniță, domnule comisar…

— Și eu cred că a fost o întâmplare, reluă Hertling fără să răspundă la înțepătură. Dar e o întâmplare care, pe urmă, i-a fost de folos ucigașului: era din nou posibil să-l legăm pe Kelsen de crimă. Erai în locul nepotrivit, la momentul nepotrivit. Cum o să stea lucrurile și la Regensburg. Deși în cazul ăsta probabil că nimic n-a fost lăsat la voia întâmplării. Se știa că o să participi la înmormântare. Și se știa, fără îndoială, că vrei să te întâlnești cu Hänsch. Execuția lui are loc, sunt convins, *pentru că* erai în oraș. Deși n-a reușit să facă să fii inculpat pentru prima crimă, ucigașul n-a încetat să creeze situații care te puteau compromite, ca pentru a indica poliției că faptul că te-ai aflat *de fiecare dată* în apropiere de locul crimei *nu poate* fi întâmplător.

— Nu a fost la fel de bine aranjat ca la asasinarea tatălui dumneavoastră, dar mesajul era limpede, confirmă Savigny. Și a funcționat: n-am putut să nu ne punem niște întrebări. Dar, până la urmă, tocmai înverșunarea asta vizibilă de a acumula coincidențe suspecte și probe acuzatoare (care s-au dovedit falsificate) ne-a convins că

cineva acționează contra dumneavoastră. Sau, mai bine spus, își atingea scopurile ținând, pe lângă planul criminal, să vă bage la apă.

Julien vedea perfect unde voia să ajungă echipa lui Hertling. Fusese cât pe ce să cadă pradă acestei mașinațiuni când, la începutul anchetei, numai Hertling părea să creadă, împotriva tuturor, că e nevinovat de paricidul pe care cineva încerca să i-l pună în cârcă.

O inspirație subită îl făcu totuși să pună o întrebare:

— În cazul lui Hänsch ce se știe despre armă? Nu poate să fie din nou P38-ul. În momentul ăla era în posesia mea – și, de altfel, vi l-am predat a doua zi, domnule comisar!

— Nu, oricum e exclus să fie vorba de același pistol de nouă milimetri care l-a ucis pe Maximilian von Kelsen, răspunse categoric Hertling. Cei de la balistică încă analizează, dar e sigur, date fiind orificiile de ieșire – și distrugerile provocate –, că e vorba de proiectile de vânătoare. Niște gloanțe numite „expansive” sau suple, care se dilată în corpul pe care-l traversează în loc să treacă pur și simplu prin el. Ceea ce provoacă hemoragii masive și pagube ireversibile de-a lungul axei de penetrare, care se lărgește din ce în ce mai mult. De unde și mărimea orificiilor de ieșire. Teoretic, tipul ăsta de muniție nu poate fi folosit împotriva unui om, nici de poliție, nici de vreo armată. Dar nimic nu-l împiedică pe un individ decis să recurgă la el. Cu asemenea gloanțe, moartea potențialei victime, din cauza hemoragiei, este aproape sigură – practic, oriunde s-ar produce impactul. Ochiul lui Hänsch se afla la câțiva centimetri de centrul orificiului de ieșire și totuși a fost spulberat. Cerul gurii i-a fost distrus cu totul, partea anterioară a creierului a fost făcută terci. Un P38 încărcat cu gloanțe parabellum de nouă milimetri n-ar fi putut în niciun caz să provoace asemenea pagube.

— Așadar, nicio legătură cu arma de serviciu a tatălui meu, rezumă Julien. Practic, criminalul nu putea să știe că arma e la mine, dacă nu cumva a verificat după prima mea trecere pe la Hallstatt că arma pe care o pusese în sertar mai era acolo. Domnule comisar, dacă ar fi știut, pun pariu că n-ar fi folosit muniție de vânătoare ca să-l omoare pe ticălosul de Hänsch.

— Îmi închipui că l-am fi găsit cu clasicul glonț de nouă milimetri în cap – ca să putem face legătura cu tine.

— Oricum, o să ne lămurim, rezultatele definitive de la laborator trebuie să ajungă în dimineața asta, precizează Schwarb. Și ei au fost copleșiți de muncă, îi strecură el aparte lui Julien, parcă pentru se scuza pentru ritmul lent al anchetei. Dar un lucru e sigur deja. Criminalul l-a amenințat mai întâi pe Hänsch cu arma, pe care i-a pus-o sub bărbie, aproape pe osul maxilarului.

Schwarb arătă cu degetul locul exact sub propriul lui maxilar.

— Ceea ce explică unghiul de penetrare a proiectilelor. Apoi criminalul a tras aproape atingând pielea – s-au găsit urme de pulbere și pe hainele, și pe partea de jos a feței lui Hänsch și mici arsuri la orificiile de intrare. Și, cum gloanțele au intrat prin partea dreaptă a feței, putem conchide îndreptățit că asasinul e stângaci.

— Iată-ne de data asta lămuriți, cel puțin în privința elementelor de care dispunem în prezent, încheie Hertling. Kelsen, cred că acum e rândul tău să vorbești și să ne spui despre descoperirile – și intuițiile tale.

— Foarte bine, murmură Julien. O să încerc să rezum totul cât mai logic și mai ușor de înțeles. Nu ezitați să mă întrerupeți dacă devin prea incoerent. Problema în cazul ăsta e că nimic nu e simplu.

Julien făcu o pauză Savigny și Schwarb îi făcură semn că au înțeles și îl îndemnară să continuă. Vorbi din nou:

— Încă de la prima vizită la Hallstatt, cum a arătat inspectorul Savigny, am început să înțeleg care fusese rolul tatălui meu în timpul războiului. Puțin câte puțin, pierdut într-o beznă deplină și fără altă ipoteză de lucru, mi-am dat seama că singura explicație posibilă pentru decesul tatălui meu trebuie căutată în trecutul lui. Logic, cheia trebuia să se afle undeva în acea perioadă a războiului. Mi-a apărut destul de clar că tata nu putea să fi fost ofițer în *Waffen-SS* fără să lase… morți în urma lui. Morți pe care cineva încerca să-i răzbune. Interesul acordat de criminal documentelor stocate în vila de la Hallstatt nu putea decât să mă împingă în direcția asta. Fie criminalul voia să obțină mai multe detalii despre un anumit eveniment – eveniment la care tatăl meu ar fi participat și a cărui urmă ar fi păstrat-o în hârtiile lui –, fie voia, dimpotrivă, să mă împiedice să descopăr un anumit element care m-ar fi pus pe urmele lui. Sau poate că amândouă scopurile, nicidecum contradictorii, l-au motivat pe asasin. După a doua vizită la Hallstatt, era deci limpede pentru mine că totul are legătură cu trecutul tatălui meu. Criminalul se întorsese ca să mă împiedice să pun mâna pe un anumit document sau pe o anumită informație. Și pentru asta era gata să meargă până la o nouă crimă. Richard Gröner a plătit prețul.

— Până aici totul stă în picioare, zise Schwarb ridicând ochii din carnetul în care lua note cu stiloul. Singura întrebare e: de ce nu ne-ați transmis mai devreme informațiile astea?

Hertling îi aruncă subordonatului său o privire dezaprobatoare. Julien nu se lăsă descumpănit. Schwarb părea simpatic, dar, cu siguranță, încă nu se împăcase cu faptul că Julien încercase să acționeze de unul singur.

— Pe atunci încă nu aveam nimic solid. Dar, când a devenit necesar, când s-a dovedit imposibil să continui singur, i-am transmis informațiile mele

comisarului Hertling. Problema e că nici în prezent n-am decât o seamă de presupuneri, un mobil serios, dar nimic care să semene cât de cât cu o probă. De unde prudența mea de până acum.

— Poate că Kelsen n-a acționat în cel mai bun mod posibil. Dar acum e sută la sută cu noi, ca să avansăm cu afurisita asta de anchetă care era cât pe ce să se împotmolească. Așa că discuția pe subiectul ăsta e închisă.

Schwarb dădu din cap. Nu părea să fi fost prea ofensat de chemarea la ordine a superiorului său. Lua doar notă și trecea mai departe. Savigny surâse în colțul buzelor și îi aruncă lui Julien o privire liniștitoare. Ca pentru a-l asigura că totul este în ordine. Alerta trecuse și lucrurile fuseseră lămurite. Puteau continua.

Totuși Schwarb are dreptate. Și e pus la punct din cauza mea.

Dar, cum momentul părea depășit, era mai bine să continue.

— Criminalul a lăsat totuși ceva în urmă. O fotografie, pe jumătate prinsă în ascunzătoarea din bibliotecă. Fără îndoială că i-a scăpat – și ar fi preferat să nu dau peste ea. Oricum ar fi, asta m-a pus pe pista fostei ordonanțe din Ungaria a tatălui meu, Alexander Hänsch. Cu care ați făcut cunoștință la Regensburg. Am putut să-l văd și să vorbesc cu el vinerea trecută, chiar înainte de înmormântarea tatei – și chiar înainte ca Hänsch să fie executat prin împușcare la ieșirea din biserică.

— El v-a povestit evenimentele de pe 17 decembrie 1944? întrebă Helena Savigny. Numai noi știm despre asta, se grăbi ea să adauge, arătând spre Schwarb cu un gest vag al mâinii.

— Da. Mi-a confirmat ipotezele și mai ales mi-a indicat care este evenimentul-matrice de la care pornește totul. Dar n-o să revin asupra acestui lucru, de vreme ce sunteți la curent.

Julien evită să precizeze că obținuse aceste informații sub amenințarea armei – care nu era alta

decât cea a tatălui său, predată lui Hertling sâmbătă.

— Hänsch mi-a mai precizat că dezvăluise o parte din adevăr unei alte persoane, încă din februarie. Și că această persoană știa deja, în linii mari, ce se întâmplase în seara de 17 decembrie.

— Și cine era persoana asta? întrebă Savigny, încruntând din sprâncene.

— O jurnalistă de la *Der Spiegel* care intrase în legătură cu mine după moartea tatei. Rachel Michaelis.

Nici acum Julien nu intră în amănunte.

— O zărisem deja, de departe, la Hallstatt, prima dată când am fost acolo – adică în ziua morții lui Gröner. Venise la mine la Freiburg. Știa multe – mult mai multe decât mine.

— Și, după părerea dumneavoastră, are ceva de-a face cu seria asta de crime?

— Asta e acum convingerea mea puternică, aprobă Julien cu o voce dură. Iar ceea ce am aflat alaltăieri la Arolsen îi oferă un mobil cât se poate de edificator.

În acest moment, Hertling preluă ștafeta. Scoase o altă foaie din dosar, își mai aprinse o țigară pe care o băgase de câteva minute între buze și începu.

— Rachel Michaelis avea un frate vitreg pe care nu l-a cunoscut niciodată. David Michaelis. A murit la Budapesta pe 17 decembrie 1944, la vârsta de patru ani.

Îi lăsă să proceseze informația. Stiloul lui Schwarb alunecă pe podea. Helena Savigny își cuprinse capul cu mâinile. Julien închise ochii.

7.

— Un frate vitreg? repetă în sfârșit Savigny. Cum? Cum e posibil?

— Kelsen i-a dat de urmă la Serviciul Internațional de Cercetări de la Arolsen. Mi-a transmis informația. După părerea lui, coincidența nu putea să fie întâmplătoare. Și avea dreptate. Numita Sarah Michaelis, așa cum indică registrele de la SIC, este într-adevăr mama lui David Michaelis (1940 – 1944) și a lui Rachel Michaelis (născută în 1952). Am investigat. Starea civilă din München e clară. Nu e loc de îndoială.

— Și tatăl? întrebă Savigny, cu spirit practic.

— Aici se complică lucrurile, oftă Hertling, Kelsen, tu știi deja asta, David s-a născut cu tată necunoscut. Sarah, născută în 1921, avea nouăsprezece ani la nașterea fiului ei. Cât despre Rachel (lucru pe care sigur nu-l știai), se pare că e fiica unui bărbat cu care Sarah Michaelis a trăit în concubinaj între 1951 și moartea lui în 1957. Franz-Emmanuel Neri. În 1955 s-a mai născut o fiică, Audrey. Cele două surori poartă numele de familie al mamei, ceea ce sugerează că tatăl nu le-a recunoscut.

O tăcere grea să lăsă peste ședință. Julien asimila noile elemente, care mergeau clar în sensul presimțit de el. Savigny și Schwarb păreau să descopere încet orizonturile pe care le deschidea acest nou progres.

Schwarb vorbi primul.

— E clar că n-avem nimic solid. Dar cred că Rachel Michaelis ar trebui convocată ca să răspundă la câteva întrebări. Coincidențele sunt prea numeroase în cazul ăsta ca să fie doar rodul întâmplării.

— A fost deja convocată, murmură Hertling privind fix spre un punct de pe tavan.

— Și Sarah? întrebă brusc Helena Savigny. Mai trăiește?

— A decedat în ianuarie la *Rechts der Isar*, de cancer de ficat, oftă Hertling renunțând să mai contemple tavanul.

Părea să remarce că Helena își punea foarte des aceleași întrebări ca și el.

Julien digera informația, când cineva bătu violent la ușă. Când un inspector în civil, slab și palid, de vreo cincizeci de ani, intră în birou fără să fie poftit, Hertling explodă brusc:

— Drăcia dracului, am anunțat că nu vreau să fiu deranjat cât ține ședința asta! N-am fost destul de clar?

— Vă rog să mă scuzați, domnule comisar, dar avem o problemă, spuse ofițerul, care părea să fi alergat și gâfâia puțin.

— Ce mai e acum? se răsti Hertling.

— O femeie în vârstă de treizeci și șapte de ani. S-a sinucis în mașina ei, parcată pe Königinstraße, lângă Englischer Garten.

— Și aveți nevoie de mine pentru asta?

— Da, domnule comisar.

Inspectorul își recăpătă încet suflul.

— Problema e că ați convocat-o pe persoana asta pentru azi după-amiază. De asta am vrut să vă anunț. Conform actelor de identitate, ar fi vorba de Rachel Michaelis.

Băga-mi-aș.

Nu se poate.

Julien se ridicase deja pe jumătate din fotoliu.

Ce mai e și porcăria asta acum?

— Savigny, plecăm, spuse Hertling, care era deja în picioare. Schwarb, rămâi aici cu Kelsen.

— Domnule comisar… începu Julien.

— E un ordin, Kelsen. Schwarb, dacă dă vreun semn că vrea să vină după noi, îl bagi în celulă. E obișnuit.

Se întoarse către Julien.

— Îmi pare rău, Kelsen, dar n-am de ales. Nu pot să te las să vii să faci debandadă la locul decesului. Mă aștepți aici, mă întorc cât mai repede.

Hertling traversă încăperea în pas forțat, ca un tanc de asalt care și-a atins viteza de croazieră, cu

Savigny pe urmele lui.

Ajunsă la ușă, aceasta se întoarse spre Julien și îi aruncă o privire îngrijorată. Îi făcu un mic semn cu mâna și dispăru în spatele lui Hertling în momentul când ușa biroului se trânti.

* * *

Julien își mesteca turbarea. Schwarb îi propusese încă o cafea și se îndreptaseră amândoi spre automat. Schwarb încercase de mai multe ori să intre în vorbă, dar Julien se închisese într-o tăcere încăpățânată.

Rachel era moartă.

O să se termine vreodată toate astea?

Era de neînțeles. Dar oare se poate înțelege o sinucidere?

Un lucru era totuși sigur: fără îndoială, nu aveau să obțină niciodată confirmarea pe care o așteptau. Dacă Rachel fusese în spatele evenimentelor din ultimele săptămâni, nu putea să mai vorbească.

Hotărât lucru, nu se mai înțelegea nimic.

Schwarb îi întinse un pahar fierbinte lui Julien, care se smulse atunci din gândurile lui și îi mulțumi. Percepu vag sfârșitul frazei rostite de inspector:

— … principala suspectă, după părerea dumneavoastră. Și dispare. Ce ghinion am avut de la început în dosarul ăsta…

— Bine spuneți, domnule inspector. Întotdeauna am fost cu un pas în urmă, constată Julien uitându-se în gol peste umărul lui Schwarb.

— Știm – în parte, datorită dumneavoastră, domnule profesor – ce s-a întâmplat, dar nu avem nici cea mai mică dovadă. Cât despre mărturie, putem să ne luăm gândul de acum. Ce rahat…

Schwarb aruncă furios în coș paharul pe jumătate plin, împroșcând puțină cafea pe peretele murdar.

— O cunoșteați bine pe jurnalista asta? continuă el privindu-l din nou pe Julien.

— Nu prea. Ne-am văzut de două-trei ori, nu mai mult. Am vorbit mult, ce-i drept, dar e prea puțin timp ca să-ți faci cu adevărat o idee despre cineva.

Prea puțin, asta-i sigur.

Era un lucru pe care Julien nu-l înțelegea și care, de la vizita la Arolsen, îl frământa. De ce ținuse Rachel să intre în legătură cu el, deși dispunea deja de toate informațiile necesare – iar Julien știa pe atunci mult mai puțin decât ea despre tatăl lui? La un moment dat, când adevărul începuse să i se contureze vag în minte, avusese impresia că Rachel se folosise de el. Dar era fals. Nu îl folosise, pentru simplul motiv că el nu i-ar fi putut oferi nicio dată, nicio informație. Întotdeauna ea știuse mult mai mult decât el.

Rachel încercase să arunce vina pe el. Din păcate pentru ea, nu reușise. Dar fusese aproape. În niciun moment n-ar fi avut nevoie să intre direct în contact cu el.

Și totuși o făcuse.

Întrebarea era: *De ce?*

* * *

— Să mergem în biroul meu, spuse Hertling când își făcu reapariția la comisariat peste cincizeci de minute.

Helena Savigny nu mai era cu el.

Julien și Schwarb, care fumau amândoi agitați, cu spatele la perete în fața ușii de la biroul lui Schwarb, îl urmară fără un cuvânt.

Julien nu vorbise prea mult cu Schwarb, dar începea să-și facă o părere despre el. Fără îndoială, nu era atât de înzestrat ca Savigny – pe ea o alesese Hertling ca să meargă la locul incidentului. Dar cu siguranță era un polițist bun. Nu grozav, dar drept și cinstit. Eficient. Capabil totuși de inițiativă la nevoie.

În toate privințele, confirma impresia pe care o dădea de la prima privire.

— Ce nenorocire, oftă Hertling prăbușindu-se de-a dreptul pe scaun, care scoase un geamăt de agonie. Un singur glonț. Moarte instantanee. Și, ca să se întregească ansamblul, arma pe care a folosit-o ne permite să trasăm câteva paralele. De apropiem de epilog, domnilor.

— Arma?

Era aproape singurul cuvânt pe care-l percepuse Julien.

— Un Colt Python. Cu lungimea de 292 milimetri. O nenorocită de armă de cowboy. Trebuie să-mi explice cineva cum a ajuns aici. Poate că nu-s decât un bătrân prost și plin de prejudecăți, dar nu așa îmi imaginam eu o armă de femeie.

— Și… e arma cu care a fost omorât Hänsch? insistă Julien.

— Nu știu. Poate. Sau nu. Dar e posibil. Confirmarea o primim mâine, în cel mai bun caz. Le-am zis băieților de la balistică să se miște repede, dar să nu fim prea optimiști…

— Amprente?

— Da. Trebuie să mai așteptăm compararea. Vrem să fim siguri că-s ale ei. Savigny se ocupă de asta, vine și ea îndată ce obține informația. Dar deja avem altceva…

— Ce?

Julien părea în culmea tensiunii nervoase și în pragul prăbușirii.

— Mașina, continuă Hertling. Un Peugeot 104 roșu înmatriculat în Berlinul de Vest.

— Ei, și?

— A luat amendă la Regensburg vinerea trecută. Pentru staționare interzisă. Spre seară.

— Deci la ora când Hänsch era împușcat de aproape, rezumă Julien cu o voce fără timbru.

Schwarb și Hertling încuviințară în tăcere, apoi Hertling își aprinse o țigară, pe care o fumă până la capăt, fără să scoată o vorbă. Nici Julien, nici Schwarb nu rupseră tăcerea.

Când Hertling strivea chiștocul în masiva scrumieră de cristal, intră Helena Savigny, fără măcar să bată la ușă. Hertling o întrebă din privire. Ea dădu doar din cap.

Julien înțelese că totul era spus. Ucigașa tatălui său, a lui Gröner și a lui Hänsch fusese găsită.

Dar nu avea să mai vorbească.

8.

Freiburg. Orașul vechi se întindea, toropit, mai jos de el.

Sâmbătă, 13 mai.

Julien se întinse. Drumul cu mașina îl obosise. Închise portiera Volkswagenului său și își scoase geanta și haina din portbagaj. Ezită, apoi puse totul în fața mașinii, pe care o încuie. Făcu câțiva pași spre marginea terasei, ca să se dezmorțească. Priveliștea era splendidă. În lumina după-amiezii târzii, acoperișurile căpătau nuanțe de ocru și oranj, în timp ce turla catedralei strălucea ca o flacără, izolată și disproporționată, deasupra caselor. Pe pintenul său, orașul sclipea ca o bijuterie în cutia ei de verdeață proaspătă. Pădurile aveau acea culoare de smarald care se vede numai în mai. Pe fundul ravenei, mai mult se ghicea decât se vedea cursul argintiu al Sarinei.

Umbrele se alungeau. Julien își aprinse o țigară și fumă gânditor.

Așadar toată afacerea se terminase. Întocmirea rapoartelor și elucidarea ultimelor puncte erau treaba lui Hertling și a echipei lui. Pentru el se încheiase totul. Avea răspuns la întrebările lui. Știa cine și de ce îi omorâse tatăl.

Căutase altceva? Nu chiar.

Se întorcea la Freiburg și bucla era închisă.

Freiburg.

Era lumea pe care acum își propunea s-o părăsească. O lume după care nu se dăduse niciodată în vânt și care nu era legată de amintiri din acelea care îți aduc lacrimi în ochi când pleci. Dar o lume cu care, inevitabil, se obișnuise. Aproape șase ani din viața lui.

Venise în toamna lui 1983. Prima întâlnire cu orașul avusese loc sub un cer jos și cenușiu, într-un vârtej de frunze uscate suflate de un crivăț rece. Cu siguranță, luna mai era mult mai frumoasă la Freiburg.

Julien aruncă chiștocul peste micul zid care înconjura parcarea și se întoarse spre mașină. Molasa verde a clădirilor colegiului Saint-Michel era deja înecată în umbră. Își luă geanta, haina și traversă strada ca să ajungă la apartament.

Urcă scara mai încet decât de obicei.

Când închise ușa, înțelese că avea să abandoneze acest cuib confortabil pe care și-l crease. Îi plăcea apartamentul, dar cu siguranță că nu avea să-i lipsească. Sau poate doar livingul larg și luminos și vederea spre orașul vechi. Julien oftă. Până la urmă, poate că drama lui fusese că nu se atașase de nimic – nici de lucruri, nici de oameni. Era liber ca pasărea cerului, dar în cazul lui libertatea însemna și să fie cel mai adesea singur. O solitudine care uneori se făcea simțită.

Nu cunoștea apăsarea legăturilor, dar nici nu știa ce simte cel care, după o călătorie, se întoarce acasă.

Se întorsese, dar nu simțea nimic deosebit.

Ridică din umeri și se hotărî să treacă pe la Charlotte. Dacă nu se schimbase nimic, ea nu avea pe nimeni în viața ei acum – nici ea.

Își aruncă geanta pe pat, o deschise și dădu peste pistolul P38, pe care Hertling i-l înapoiase. Ezită un moment, apoi lăsă geanta pe pat, își luă haina pe care o agățase în cuier și ieși.

Strada Saint-Pierre Canisius era un defileu negru, o alee de penumbră între fațade. Razele

aproape orizontale nu mai luminau decât acoperișurile. În fața bisericii Saint-Michel, o coti spre biblioteca cantonală și universitară. Urcă în grabă cele câteva trepte și o luă imediat spre cartierul Alt. Strada Jean Grimoux, numărul 1. O fațadă de secolul al XIX-lea.

Sună la interfon.

Răspunsul veni după câteva secunde.

— Da?

Julien aruncă o privire la ceas. Ora douăzeci și treizeci și unu de minute.

— Eu sunt.

Tăcere.

— Reapari? Urcă.

Încuietoarea bâzâi și Julien intră în clădire.

Ignoră liftul și urcă pe scări până la etajul al doilea. La dreapta, unul dintre cele două canaturi ale unei uși înalte de lemn lăcuit era deschis. Lui Julien îi plăceau aceste interioare burgheze vechi.

O femeie stătea sprijinită de cadrul ușii. Era înaltă, aproape cât Julien. Purta o rochie albă de vară, sobră, dar cu ceva primăvăratic. Părul blond îi era legat în coadă, iar o șuviță îi ascundea fruntea.

O melodie a lui Polnareff se strecura pe hol până la ușa deschisă.

Love me, please love me.

Ea surâdea.

— Te credeam mort!

— Îmi pare rău că ți-am dat speranțe false…

— Ți se întâmplă vreodată să răspunzi la telefon?

— În general…

— Nu, știu. Intră, te rog.

Charlotte îl sărută repede pe gură, strecurându-și mâna pe spatele lui.

Julien uitase gustul buzelor ei.

O urmă înăuntru. Un apartament asemănător cu al lui, alb și luminos. Deși mai puțin ordonat.

— Ești supărată pe mine? întrebă el.

— Un pic. Dar presupun că ai niște explicații excelente.

— Am, dar mă-ndoiesc că-s excelente…

Îi zâmbi. Charlotte răspunse cu o expresie severă, contrazisă însă de privire.

— Detest să nu obțin ce doresc, când doresc, îi spuse ea în chip de explicație.

— Ei bine, trebuia să te învețe cineva că nu întotdeauna se poate desfășura totul după previziunile… sau dorințele tale.

De data aceasta își zâmbeau amândoi deschis. Ea se apropie ceva mai mult de el.

— Sincer, m-am întrebat dacă totul e în ordine. Am încercat de două ori să trec pe la tine – ultima dată, alaltăieri.

— Eram în Germania. Iar răspunsul e nu, nu era totul în ordine. Dar acum totul… să spunem că s-a terminat. O să-ți explic toate astea.

— Sper. Era vorba de o femeie?

— Și asta o să-ți explic.

— Mă bucur. Dar nu prea cred că o să-mi explici chiar acum.

— De ce?

— Pentru că pentru următoarea oră am alte planuri.

Îl sărută și-l împinse spre canapea.

Când cămașa lui traversă camera descriind un minunat arc de cerc, Julien își dădu seama că-i place Michel Polnareff.

* * *

— Ei, ce s-a întâmplat în astea trei săptămâni?

Julien o privi cu colțul ochiului pe Charlotte, care stătea goală pe cearșaf lângă el. Realiză că făcuseră dragoste cam în toate camerele apartamentului, în afară de baie – dar mai era timp. Itinerariul îi dusese din living în dormitor, trecând prin bucătărie – cum ajunseseră acolo, mister.

Julien se gândi că, dacă Charlotte sau el se vor căsători cândva, aceste momente îi vor lipsi. Amorul cu ea era ceva deosebit. O plăcere

delicioasă care nu-i angaja la nimic. Un moment de uitare pură.

Își zise că sunt puțin țicniți.

— Chiar vrei o explicație? Fiindcă s-ar putea să dureze.

— Am tot timpul.

— În condițiile astea…

Julien începu să-i povestească lui Charlotte evenimentele din ultimele săptămâni, cum făcuse cu Hélène și Valentin cu două zile în urmă.

Ea nu îl întrerupse deloc până nu termină. Apoi îi puse o singură întrebare.

— Ai supraviețuit după toate astea?

— S-ar zice că da.

— Atâtea… în așa puțin timp… Nu cred c-aș fi rezistat, zise ea gânditoare.

— N-ai de unde să știi. Și sper să nici nu afli vreodată.

— Întrebarea o să ți se pară stupidă, dar… ești bine?

— Îmi închipui că da. M-am blindat, de nevoie. Am refulat undeva toate astea. Sau mi-am pierdut orice capacitate de a simți. Habar n-am. Dar, uimitor, acum sunt bine.

Julien tăcu, iar Charlotte nu mai spuse nimic un timp.

— Te-ai reîntâlnit cu Vera.

Rostise brusc această constatare. Julien își dădu seama că nu-i vorbise despre asta.

— Da. Dar nu cred că ți-am spus.

— Tocmai așa am înțeles.

— Și?

— Știu că încă ții la ea. Ți se citește pe față, în rarele ocazii când vorbești despre ea. Și dacă vă împăcați…

— Cine-a zis că…?

— … o să trebuiască să renunț la momente ca astea.

Îi zâmbi resemnată.

— Sunt egoistă. Dacă o să te mai gândești la mine o dată sau de două ori pe an o să mă consider fericită…

Charlotte se simțea deodată tristă. Și își reproșă asta.

— Nu crezi că tragi niște concluzii cam pripite? continuă Julien trecându-și brațul pe sub ceafa ei și trăgând-o spre el. Ne-am întâlnit la Regensburg și s-a mulțumit să-mi dea de înțeles că, poate, nu mă mai urăște. Ceea ce e, cu siguranță, un mod politicos de a spune că de acum îi sunt complet indiferent.

— Poate. Sau nu.

— Charlotte, cred că o să rămânem încă multă vreme o pereche de burlaci, stai liniștită – dacă perspectiva asta are ceva cât de cât liniștitor.

Julien zâmbi.

— Și tu?

— Pf… Deșertul Gobi.

— Cum se poate? Când o duzină de tipi se sinucid în fiecare lună din cauza ta?

— Asta mă ajută mult, trebuie să recunosc. Fără glumă, încă-l aștept pe bărbatul potrivit.

— Am mai auzit asta recent.

— De la Hélène, bănuiesc. Ei bine, cum vezi, toate avem aceeași problemă.

— Mda, văd, zise Julien întinzându-se. Nu ți-e foame?

— Gata, cum abordez un subiect de sănătate publică, schimbi subiectul…

— Păi, ce? Dacă mor de inaniție în patul tău e tot o problemă de sănătate publică.

— Discutabil. Dar chiar mi-e foame și mie…

Aruncă un ochi la ceas. Trecuse de ora zece.

— Cam târziu pentru restaurant…

— Sunt sigur că încă putem fi serviți la *Arcades.*

— Dar eu nu-s sigură că vreau să mă îmbrac.

— Asta e o potențială problemă.

— Dar am la îndemână un bărbat care nu gătește prea rău, din ce-mi amintesc, și un frigider

plin-ochi în care el și-ar putea găsi fericirea.

— Ce-ar trebui să însemne asta?

— Că o să te ridici cât mai iute din pat, o să încerci să-ți pui o ținută decentă și o să te duci la bucătărie.

— În timp ce tu…?

— O să fac un duș.

— Vasăzică am timp să gătesc ceva elaborat.

— Ceea ce era și scopul urmărit, dragul meu.

Îl sărută repede și, fără a se mai osteni să se învelească în cearșaf, se îndreptă spre baie – lui Julien îi plăcea acest clișeu fermecător al femeii care-și acoperă goliciunea cu o bucată mare de pânză imaculată, cu siguranță pentru că-l văzuse la cinema, și îl căuta zadarnic în realitate.

Își spuse că, în mod evident, ea nu are nevoie de cearșaf.

* * *

Julien improvizase niște *farfalle* cu somon, mărar și lămâie. Punea farfuriile pe barul din bucătărie când Charlotte ieși de la duș, îmbrăcată într-un halat alb.

— Ești bun de însurat.

— Nu vorbi prea tare, să nu se afle cumva…

— Să profităm, probabil am avut un vis premonitoriu. Este o sticlă de șampanie în frigider.

— Am văzut.

— Ei bine, nu-ți mai rămâne decât să-ți faci treaba.

Dopul sări, în timp ce Charlotte lua două pahare lungi dintr-un dulap.

— Pentru noi și pentru problemele noastre respective, zise ea ridicând paharul.

— Pentru noi și pentru viețile noastre haotice.

— Nu chiar așa. Mă rog, da, un pic totuși.

Bău o înghițitură, apoi continuă:

— Știi, mă-ntrebam cât o să mai rămân aici.

— La Freiburg?

— Mi s-a oferit un post într-un cabinet din Geneva.

— Și? Ar fi o promovare?

— Fără îndoială. Cabinetul respectiv înseamnă glorie. Mai ales la vârsta mea.

— Felicitări.

— Mulțumesc. Dar nu voiam să te impresionez. Ci mai degrabă să-ți spun că… există un risc să plec din Freiburg.

— O să-mi fie dor de tine, asta e sigur. Dar cariera e mai presus de orice, nu?

— Spui asta pentru că-s pe cale să devin o fată bătrână decrepită care nu mai atrage nicio privire – și căreia nu-i mai rămâne decât munca pentru a se împlini?

— Nu priveam lucrurile din punctul ăsta de vedere, dar dacă insiști… Nu, ce voiam să spun e că și eu o să plec fără îndoială din Freiburg.

— Ah? Ce coincidență…

— Mă înscriu pentru un post la LMU. Dosarul meu pleacă luni…

— Și e o hotărâre pe care ai cumpănit-o bine?

— Drept să spun, deloc. Ideea îmi umblă prin cap de ceva vreme. De fapt, de când m-am întors de la München.

Julien făcu o pauză.

— Nu mai fusesem acolo de mai bine de trei ani. M-am întâlnit întâmplător cu o cunoștință care lucrează la Universitate și care m-a anunțat că a fost creat un post… Pe scurt, îmi încerc norocul.

— De ce? Între paranteze fie spus, pastele tale sunt delicioase.

— Mulțumesc. Am nevoie să schimb aerul. Iar acum, când știu că tu o să pleci, mă întreb ce m-ar mai reține aici. La urma urmei, tinerețea mea e cam pe sfârșite. Trebuie să privesc lucrurile în față. Dacă rămân aici o să mă închistez și o să moțăi la catedră și încă nu vreau asta.

— Aoleu. Și… te-ai gândit că acolo o să câștigi mai puțin?

— Da. Un argument foarte helvetic…

— Sigur.

— Nu, glumesc. Dar știi, în ciuda tuturor lucrurilor, Münchenul înseamnă acasă – într-un fel. Germania e țara mea. Nu știu, poate chemarea pământului natal.

— Venind din partea ta, nu prea cred.

— Nici eu. Dar cine știe? Tu când pleci?

— Întâi trebuie să dau un răspuns oficial. Până la sfârșitul lunii. Pe urmă, dacă accept, totul o să meargă foarte repede. S-ar putea să încep încă din septembrie.

— Ei bine, e ultima noastră vară aici.

— Așa cred.

Charlotte tăcu. Julien observă că ea îi evită privirea. Își puse mâna pe a ei, fără să mai adauge nimic la ceea ce fusese spus. Știau amândoi că drumurile li se vor despărți și că, probabil, nu se vor mai revedea. Avea să fie, într-adevăr, ultima lor vară.

Julien nu prea știa ce să creadă. Era atașat de Charlotte – și bănuia că și ea de el. Între ei lucrurile erau limpezi, dar știa că va fi dureros – pentru amândoi. Ceea ce urmau să piardă nu era dragostea. Ci complicitatea, urechea mereu atentă, sprijinul la greu.

Tot ce alcătuia o prietenie.

Iar asta era, fără îndoială, și mai trist.

Și el nu știa ce să spună.

9.

Duminică, 14 mai, Julien se trezi pe la cinci și jumătate. Somnul fugea de el. O sărută încetișor pe Charlotte, care murmură ceva fără să deschidă ochii, și ieși din dormitor cu hainele sub braț. Se îmbrăcă în grabă în livingul încă întunecat și părăsi apartamentul. Erau obișnuiți cu aceste plecări pe furiș dimineața și niciunul nu se mai formaliza.

Se întoarse cu pași iuți în apartamentul său, unde făcu un duș rapid și o cafea tare.

Șase și jumătate.

Știa ce urma să facă. Era, fără îndoială, o pierdere de timp, dar trebuia.

Lui Julien îi era greu să închidă dosarul Kelsen-Michaelis. Contrar celor ce i le spusese lui Charlotte cu o seară în urmă, nu reușea să întoarcă pagina. Avea impresia neclară că lipsește o piesă din puzzle. Nimic tangibil nu-i sprijinea această îndoială, care însă era cu atât mai puternică. Rămânea o întrebare fără răspuns, Julien era convins de asta.

Însă care era această întrebare n-ar fi putut să spună.

Mai trebuia să se întâlnească totuși cu o persoană, care ar fi putut să împrăștie ultimele bucăți de umbră. O persoană de care toată lumea părea să fi uitat.

Audrey Michaelis.

Sora despre care nu vorbea nimeni, dar care avea, poate, ceva de spus.

Julien își spălă gânditor ceașca goală, trecu în fugă prin baie, aruncă o privire spre cer de la fereastră în timp ce se spăla pe dinți, își trase o haină ușoară peste cămașa albă de in și ieși din apartament.

Odată urcat în mașină, își dădu seama că nu cunoaște nici măcar adresa lui Audrey Michaelis. Știa doar că locuiește în orașul vechi. Își spuse că va suna la informații dintr-o cafenea, pentru că probabil va ajunge prea devreme la Basel. La urma urmei, era duminică dimineață.

La șapte fără cinci pornea pe autostrada spre Berna și, o oră și jumătate mai târziu, parca lângă gara centrală din Basel.

Julien încuie mașina și adulmecă aerul matinal, înțepător și deja umed. Avea să fie cald. Își aprinse o țigară și se îndreptă încet spre orașul vechi, pe Elizabethenstraße.

Zărind o cafenea la intrarea pe Freie Straße, decise să se oprească acolo. Intră, comandă la bar un espresso și ceru să folosească telefonul. Un apel

la informații îi oferi adresa lui Audrey Michaelis – o casă din Münsterplatz. După ce notă numărul în vechiul carnet negru pe care, fără să știe prea bine de ce, îl purta acum tot timpul la el, Julien își luă cafeaua pe terasă și se așeză la soare. Aprinse încă o țigară, spunându-și că începe să capete deprinderi proaste, și se uită la carnetul pe care îl pusese pe masă în fața sa.

Îl mai răsfoi o dată. Pagini albe, schițe, câteva rânduri pe care tatăl său le scrisese într-o zi și cele mâzgălite în grabă de Julien în timpul a ceea ce trebuia să numească „ancheta" sa. În mai multe rânduri, Julien încercase să rezume informațiile de care dispunea. Și, de fiecare dată, făcuse asta în carnetul negru. Acolo, nu în altă parte. Parcă pentru a ține existența tatălui său, pe care o descoperea puțin câte puțin, separată de a lui, ca pentru a menține ficțiunea unui perete etanș între viața lui și cea a lui Maximilian von Kelsen.

Acum înțelegea, nu putuse să-și pună notele pe hârtie decât în acest carnet, tocmai pentru că nu era un element din viața lui, ci o relicvă din cea a tatălui său.

Mai înțelegea acum și cât de stupidă este această reacție.

Carnetul acesta negru era de acum al lui.

Julien simțea cum îl ia durerea de cap. În ultimele zile, stările de greață și cefaleele deveniseră tot mai intruzive, revenind tot mai des și cu o putere mereu sporită. Julien simțea că se apropie de punctul de ruptură.

Dar mai avea puțin timp. Trebuia să mai reziste puțin, ca să împrăștie și ultima parte de umbră pe care o presimțea în cazul acesta. Uimitor, nu știa nici măcar pe ce amănunt se întemeiază această intuiție. Recitindu-și notele și amintindu-și trecerea în revistă pe care o făcuse cu Hertling și colegii lui, se întreba ce punct le putuse scăpa. Niciunul, fără îndoială. Totuși simțea că încă lipsește ceva.

Și pentru a afla acel lucru avea să bată la ușa unei femei care tocmai își pierduse sora. Încă nu știa ce avea să-i aducă această întâlnire – poate că Audrey nici nu era acasă –, dar urma totuși să încerce să o chestioneze.

Se gândi un moment la întrebările pe care ar fi trebuit să le pună și își dădu seama că nu avea nici cea mai mică idee ce anume caută. Nu, trebuia s-o asculte – sperând că ea va dori să vorbească. Și să fie atent la detaliul, oricare ar fi fost acesta, care i-ar fi confirmat bănuiala.

Luând, cu o ultimă înghițitură de cafea călâie, tableta de aspirină pe care o scosese din buzunarul hainei, își spuse că aceasta este, fără îndoială, cea mai mare diferență dintre Hertling și el. Hertling căuta fapte în general. Iar el umbla după impresii vagi, după presentimente tulburi. Care, până acum, se dovediseră destul de des întemeiate. Dar care erau doar nori fragili de aburi, în voia celei mai ușoare pale de vânt.

Iar vântul, de câteva săptămâni, sufla în rafale.

•

Julien strivi chiștocul în scrumiera de plastic, lăsă două monede de doi franci pe masă și se îndreptă cu pași rapizi spre Münsterplatz. Era acum aproape nouă și un sfert, consideră că poate să o deranjeze pe Audrey fără prea multe mustrări de conștiință.

Oricum, nu mai avea loc în viața lui pentru acest gen de considerații.

Adresa obținută de la informații era o clădire albă și cochetă, cu colțuri de piatră falsă, asemănătoare aproape întru totul cu celelalte din jurul catedralei. Ușa de la intrare nu era încuiată și urcă direct la etajul întâi. Trei uși vechi, masive, din lemn negru și lucios. Trei plăcuțe de cupru strălucitoare. Cea din mijloc purta inscripția „Anton și Audrey Segesser-Michaelis”.

Audrey, sora mai mică, era așadar căsătorită. Julien realiză că nu știe ce profesie are. Poate că

nu lucra. De altfel, asta nu avea importanță.

Sună.

Dură un minut până să i se deschidă. Un bărbat mai în vârstă decât el, la vreo treizeci și opt de ani, îl privi interogator, pe jumătate răbdător, pe jumătate mirat. Purta un halat gri-perlă, iar părul fin, ușor grizonant, îi era zburlit. Nu era ras. Julien nu-l sculase din pat, dar un miros de cafea îi sugeră că-l deranja, în schimb, în plin mic dejun duminical. În ciuda ținutei, bărbatul degaja o impresie de calm și soliditate. Paradoxal, părul răvășit și umbra de barbă de pe obraji nu reușeau să înlăture imaginea pe care i-o inspirase de la început lui Julien: cea a unui bărbat îngrijit și sigur pe el. Tocmai ce încerca Julien să fie, fără să reușească totdeauna pe deplin.

Julien se pregătea să se scuze pentru această intruziune matinală, când o fetiță de vreo trei ani veni să se lipească în liniște de tatăl ei, ridicând spre străin o privire albastră, curioasă și dezarmantă. Se uită fix la Julien o fracțiune de secundă, apoi izbucni în râs și se apropie de el, apucându-l de pantaloni, puțin mai jos de genunchi, cu mânuța ei durdulie.

— Ei bine, s-ar zice că Sophie v-a adoptat deja, remarcă Anton Segesser în dialectul din Basel. Ceea ce nu se întâmplă des. Cu ce vă pot ajuta, domnule…?

— Vă rog să mă scuzați că vă deranjez așa devreme duminica, răspunse Julien în germană, cu un zâmbet trist și stânjenit. Julien Kelsen, adăugă el întinzând o mână pe care se temea că nu i-o va strânge.

— Îmi pare bine.

Anton Segesser strânse mâna care îi era întinsă și schiță un zâmbet. Sophie continua să tragă cu putere de cracul lui Julien, devorându-l din ochi cu o curiozitate comică. Tatăl ei se uită un moment la ea, apoi își mută privirea către Julien. Atunci păru să se ralieze la opinia fiicei sale și îl invită pe

Julien să intre. Renunță la dialect pentru Hochdeutsch.

— Luați-o pe Sophie în brațe, atâta așteaptă.

— Serios?

Julien se simți deodată cuprins de panică.

— Da, vă asigur.

Julien luă delicat copilul în brațe. Sophie izbucni iar în râs și își puse mâna pe obrazul lui Julien, care îi aruncă lui Anton Segesser o privire stânjenită. Acesta din urmă zâmbi din nou.

— Nu aveți copii, domnule Kelsen?

— Nu. Se vede?

— Un pic.

Segesser râse din inimă. Julien se destinse. Sophie era adorabilă. Înțelese deodată că i-ar plăcea să aibă și el, cândva, un copil.

— Ce doriți?

Tonul, fără să devină ostil, se schimbase imperceptibil. Din glumeț, devenise oarecum rece – curiozitatea, politicoasă și îndreptățită, a tatălui normal de familie deranjat într-o duminică dimineață de un necunoscut.

— Vă rog încă o dată să mă scuzați. Fără îndoială că dau dovadă de o impolitețe impardonabilă. De fapt, aveam nevoie să vorbesc cu soția dumneavoastră. E o problemă complicată, personală și… destul de urgentă.

Segesser se încordă ușor, păru să ezite și aruncă o privire spre ceea ce părea să fie ușa bucătăriei, care era întredeschisă. Se auzea până la ei o voce de femeie, care părea să se adreseze unui sugar.

— Colaborez cu poliția, minți Julien, sperând să risipească astfel temerile lui Segesser. Fiți pe pace, nu are de-a face cu soția dumneavoastră. Este în legătură cu cumnata dumneavoastră.

Segesser se mohorî și scoase un oftat resemnat.

— În cazul ăsta… Nu credeam că o să ne trimită pe cineva de la München, cu atât mai puțin azi. Spre amiază merg cu soția mea să identifice cadavrul. Deja e destul de greu…

— Știu, îl întrerupse Julien. Dar lucrurile sunt puțin mai complicate. Sunt doar colaborator ocazional al poliției din München. Și, ca să spun tot adevărul, nu vin direct de la München.

Julien o lăsă ușor jos pe Sophie și scoase din buzunarul hainei acreditarea emisă de serviciile lui Hertling pentru a-i deschide ușile la SIC. Sophie plecă tropăind și se strecură în bucătărie prin ușa întredeschisă.

Julien îi întinse hârtia lui Segesser. Cu siguranță, Hertling nu se aștepta ca Julien să mai folosească această atestare, dar nici nu-i ordonase expres s-o distrugă… La război ca la război.

— Ar dura cam mult să vă explic, dar particip la o anchetă în cadrul căreia a apărut numele cumnatei dumneavoastră.

— Credeam că e vorba de o sinucidere, obiectă Segesser dându-i înapoi acreditarea lui Julien.

— Așa se pare. Dar, cum v-am spus, ancheta privește rolul surorii soției dumneavoastră într-un anumit caz. Nu decesul ei.

— Veniți să beți o cafea cu noi, o să ne explicați totul, zise Segesser îndreptându-se spre ușa bucătăriei. Toate astea mi se par… cum să spun, ciudate. Dar cred că problemele referitoare la cumnata mea nu mă privesc.

Lui Julien i se păru că discerne o notă de dezgust în vocea tatălui lui Sophie.

— N-o aveați la inimă?

Răspunsul veni prompt.

— Nu prea.

Segesser se opri cu mâna pe clanță. Părea că vrea să adauge ceva, apoi se răzgândi.

— După dumneavoastră.

Julien intră într-o bucătărie spațioasă, luminoasă și caldă, care dădea spre o minunată grădină ce ocupa toată suprafața curții interioare înconjurate de clădiri vechi. Ușa cu geam era parțial deschisă și aroma magnoliei mari care umbrea curtea se împletea cu cea a cafelei.

Audrey Segesser, în halat și ea, ținea în brațe un bebeluș. Julien estimă că trebuie să fi avut cam șase luni. Sophie stătea la colțul mesei și ronțăia cuminte o bucată de tartină. Audrey ridică ochii spre soțul ei și spre străin. Niște ochi pe care Julien îi recunoscu imediat. Cei ai lui Rachel.

Și Audrey era frumoasă. Dar de o frumusețe diferită, mai palidă și mai fragilă. Era doar cu trei ani mai mică decât Rachel, dar părea atât de tânără încât diferența ar fi putut foarte bine să fie de opt sau zece ani.

— Julien Kelsen?

— Da.

— V-am auzit pe hol, spuse Audrey drept explicație. Dar bănuiam că o să veniți. Rachel mi-a vorbit despre dumneavoastră.

Văzând că soția lui nu pare mirată peste măsură de apariția acestui bărbat într-o dimineață de duminică, Anton Segesser se destinse complet și îi aduse lui Julien o ceașcă pe care o umplu cu cafea. Apoi își turnă și lui și se așeză lângă soția sa.

Formau o familie fericită. O imagine perfectă – și care, și mai important, părea să corespundă realității. Julien se simți deodată ca un străin în mijlocul acestui tablou și i se făcu rușine.

Audrey îi zâmbi, așa cum îi zâmbești unui adolescent stângaci.

Nu e totuși decât cu câțiva ani mai mare ca mine. Dar e mamă.

Julien luă o înghițitură de cafea, apoi, văzând că Audrey nu mai este decisă să-l ajute, începu:

— Îmi pare sincer rău că vă deranjez acasă, într-o dimineață de duminică și în asemenea împrejurări.

Atunci Julien realiză că nimic din această bucătărie nu emana tristețe. Oare Audrey avea despre sora ei o părere asemănătoare cu a soțului? Fuseseră ele cu adevărat apropiate?

Ca și cum i-ar fi citit gândurile, Audrey răspunse:

— După cum vedeți, viața merge mai departe… Cu atât mai mult când ai copii…

Îi zâmbi lui Sophie.

— Nu prea știu ce să vă spun și cu siguranță o să mă considerați insensibilă. Dar aveam cu sora mea o relație… ciudată. De fapt, toată povestea familiei noastre e ciudată, ieșită din comun.

Făcu o pauză, iar privirea îi deveni mai pierdută.

— Dar o să-mi lipsească Rachel – orice ați putea crede.

— Nu cred nimic, se apără Julien.

— Da? Poate. Rachel mi-a vorbit doar puțin despre dumneavoastră, trebuie să recunosc.

Privirea i se pierdu din nou.

— În general vorbeam puțin.

— Și totuși despre sora dumneavoastră aș vrea să discutăm.

— Ce vreți să aflați?

— Nu sunt prea sigur că știu răspunsul la întrebarea asta.

Surprinsă de replica lui Julien, Audrey îi aruncă o privire care nu mai era deloc pierdută. Niște ochi deodată vigilenți. O inteligență ascuțită.

Părea să se întrebe ce știe deja Julien.

Julien, fără să-și dea seama de ce, dădu ușor din cap.

Da, știu asta.

— Nu pot să vorbesc despre toate astea aici, zise Audrey uitându-se către soțul ei, care își împreună mâinile pe masă, ca pentru a da de înțeles că discuția depășește sfera lui de competență. Aici totul încă e curat, adăugă ea enigmatic.

Julien crezu că înțelege la ce face ea aluzie.

— Puteți să mă așteptați la terasa cafenelei din colțul pieței? Vin într-un sfert de oră, cât să mă pregătesc.

Julien știu atunci că ultimele incertitudini aveau să i se risipească. Audrey era la curent cu totul și poate că avea să accepte să fie deschisă cu el – și să-i răspundă la ultimele întrebări.

— Foarte bine, vă aștept acolo.

— Procedeul e un pic nepoliticos, dar… nu cred că vă simțiți ofensat.

Julien se ridică odată cu Anton Segesser, care îl însoți până la ușă.

— Mi-a părut bine de cunoștință, zise acesta din urmă întinzându-i o mână pe care Julien o strânse cu plăcere.

Segesser i se părea un om cumsecade.

— Secretele soției mele, adăugă el ridicând resemnat din umeri, în fine, îmi închipui că în toate familiile există.

— Sper că nu. Nu din astea.

Era rândul lui Anton Segesser să-l scruteze pe Julien cu o privire pătrunzătoare.

— Într-adevăr. Nu din astea.

Julien zâmbi trist.

— Fiți pe pace, zise el privindu-l drept în ochi pe Segesser. Familia dumneavoastră va fi una fără secrete prea grele. Sunt sigur de asta.

Segesser zâmbi și el, iar umbra trecu.

— Pe curând, poate, zise el.

— Poate, răspunse Julien ca un ecou, înainte de a se întoarce cu spatele la apartament ca să o ia spre piață.

Julien se așezase numai de câteva minute pe terasa cafenelei când Audrey i se alătură. Purta niște balerini bej fini, pantaloni maro, un sacou de in cerat ușor mai deschis la culoare și un șal în tonuri de albastru care ascundea un maiou alb. Părul blond îi cădea pe umeri, ca în bucătărie cu câteva minute în urmă.

— Îmi pare rău pentru asta, dar nu voiam să vorbesc acasă despre Rachel și despre familia mea. Soțul meu nu știe tot. E mai bine așa. Dar deja ghicește destul.

— Nu vă reproșează că îi ascundeți anumite lucruri?

— Nu. Știe, înțelege. Povestea familiei mele e tristă. Și nu-mi place să vorbesc despre ea.

Tăcu un moment, apoi continuă într-un mod care îl surprinse pe Julien:

— Iubirea, Julien, înseamnă și să accepți că celălalt își păstrează grădina lui secretă. Chiar dacă în cazul meu în ea cresc numai urzici.

Pe Julien nu-l deranjă că Audrey îi spunea brusc pe numele mic. Decise să facă la fel, ca să stabilească o legătură.

— Îmi pare sincer rău, Audrey. Că dau buzna la tine acasă și-ți retrezesc amintiri dureroase.

— Nu te scuza. În locul tău aș fi făcut la fel, fără îndoială. Toți avem nevoie să știm.

— Da. Am nevoie să știu.

— De fapt, e destul de simplu. Rachel și cu mine cunoșteam ceea ce tu n-ai știut până de curând: trecutul tatălui tău.

— De la mama ta ai informațiile astea?

— Bineînțeles. Julien, tatăl tău era direct responsabil de moartea primului ei copil.

— David.

— Exact. Rachel a ales pur și simplu o altă cale decât mine. A ales răzbunarea cu orice preț. Eu am ales uitarea.

— De ce?

— Ce puteam să fac? Ce puteam să fac pentru acest frate pe care nu l-am cunoscut niciodată, care s-a născut cu cincisprezece ani înaintea mea și a murit când eu nici nu existam încă? Puteam să-l aduc înapoi?

— Și Rachel?

— Era convinsă că trebuie să se facă dreptate. Propria ei dreptate.

Audrey tăcu din nou un moment.

— Eu am studiat dreptul, pentru că n-am crezut niciodată că poți să-ți faci dreptate singur. Pentru că știu un singur lucru: niciodată moartea unui ucigaș nu a readus la viață victimele.

— Dar știai ce plănuiește Rachel. Și ai tăcut. N-ai spus nimic nimănui și ai devenit complice. Nu la uciderea tatălui meu. Nici la moartea lui Hänsch.

Ci la cea a unui bătrân, la Hallstatt, care n-avea nimic de-a face cu toate astea.

Audrey ridică spre Julien niște ochi plini de o tristețe infinită. Suspină, apoi se adună. După conturul mai marcat al maxilarului, Julien văzu că strânge din dinți.

— Nu. Nu știam. Sincer, Julien, nu știam nimic. Eu și Rachel aveam o relație ciudată. În copilărie n-am fost niciodată apropiate. Ea era mai mare, făcea mereu totul corect, era inteligentă, strălucită și singuratică. Eu eram mediocră în toate privințele, nu stârneam admirația mamei și n-am frecventat niciodată aceleași persoane, aceleași cercuri ca sora mea. Asta nu s-a prea schimbat mai târziu, nici când întrețineam iluzia că, într-o zi, o să ne regăsim în sfârșit. Ceea ce sigur că nu s-a întâmplat. Ne vedeam când avea ea chef – deci destul de rar.

— Rachel stătea la tine când trecea prin Elveția.

— Nu venea des. Și asta nu înseamnă că vorbeam… despre toate astea. Cum ți-am zis, e un subiect pe care întotdeauna am refuzat să-l abordez. Răscolirea noroiului nu putea folosi la nimic, după părerea mea. Și, chiar dacă aș fi făcut-o, nu sunt sigură că Rachel ar fi acceptat să discute despre asta cu mine. Între noi era numai tăcere. Tăcere și minciună.

— O urai?

— Probabil că asta e impresia pe care o dau, nu? Și totuși nu era așa. Serios. Am admirat-o întotdeauna, ba chiar am invidiat-o. Aveam un imens respect pentru ea. Chiar dacă rămânea distantă – chiar dacă nu eram niciodată de acord în vreo privință. Ce ți-a spus despre mine?

Julien ezită, apoi răspunse sincer.

— Nimic.

— Nu mă miră. O vreme am crezut că mă disprețuiește. De fapt, pur și simplu mă ignora. Îi eram complet indiferentă.

— Așadar nu ți-a destăinuit nimic?

— Dacă tabloul pe care tocmai l-am schițat în linii mari e suficient de clar, ai răspunsul la întrebare.

— Și n-ai ghicit nimic?

— Nu știam nici măcar de moartea tatălui tău, până nu m-a anunțat Rachel când a venit la mine în ultima săptămână din aprilie.

— Și atunci?

— Nu pot să ascund că m-am gândit imediat că ea l-a omorât. Nu știam cum, nici când, dar știam de ce. Și a devenit o certitudine absolută. Dar am tăcut, n-am întrebat-o nimic. Oricum nu mi-ar fi răspuns. Am fost lașă, ca de fiecare dată când eram față în față cu ea. Aveam viața mea, soțul meu, copiii mei. Pur și simplu trecutul ăsta nu era al meu – și nu fusese niciodată. Numai Rachel a reușit să se convingă că trecutul ăsta are legătură cu ea. Eu, nu.

— După tatăl meu au mai murit oameni.

— Nu puteam să știu că o să atace pe urmă alți oameni… Nici măcar n-aveam vreo dovadă că a făcut ceva. Cui i-aș fi putut mărturisi niște bănuieli vagi? Cui i-aș fi putut spune că sora mea a omorât cu siguranță un om pe care eu nu-l cunosc, despre care nu știu nimic, și asta fără probe, pe baza unui presentiment născut din faptul că, de mică, mi-a fost întotdeauna frică de sora mea mai mare?

Audrey îi aruncă o privire disperată, iar lacrimile i se adunau pe marginea ochilor.

— Mie, de exemplu. Ai fi putut să iei legătura cu mine. Știai de existența mea, nu?

— Da. Rachel mi-a explicat vag că are de gând să scrie o anchetă pentru *Der Speigel* despre tatăl tău și rolul lui în timpul războiului. Despre tatăl tău și alți foști naziști.

Audrey scoase o batistă din poșetă și își șterse o lacrimă care rămăsese în echilibru la colțul ochiului.

Julien știu că nu avea să mai plângă. Momentul de slăbiciune trecuse.

— Mi-a zis că, pentru asta, vrea să ia cât mai repede legătura cu tine.

— E aproape ce mi-a povestit și mie.

— Și cum ai fi reacționat atunci dacă te-aș fi sunat să te avertizez în privința surorii mele, care e probabil responsabilă de moartea tatălui tău?

— Nu știu.

— Eu știu. M-ai fi luat drept nebună.

— Poate că nu.

— Ba da, sunt sigură. Erai deja sub farmecul ei.

— De unde știi?

— Rachel mi-a spus. E unul dintre puținele lucruri pe care a acceptat să mi le împărtășească… În sfârșit, să știi că era reciproc – în măsura în care Rachel ar fi putut să cadă sub farmecele cuiva, bineînțeles.

— S-a folosit de mine.

— Fără îndoială. Dar poate nu în întregime. Dacă știu ceva despre ea e că era în defensivă cu tine. Simțea, nedeslușit, că riscă să piardă controlul – ceea ce cred că nu i se mai întâmplase în viață. Iar asta a speriat-o.

Julien preferă să părăsească aceste ape tulburi și alese alt unghi de atac.

— Rachel a venit la tine înainte de sfârșitul lui aprilie?

— Nu, din septembrie anul trecut.

— Pe urmă a mai revenit?

— Nu. A ajuns la noi pe 25 aprilie și a plecat pe 27, seara târziu – voia să facă drumul noaptea până la Berlin. Sau, cel puțin, asta mi-a zis. A fost ultima oară când am văzut-o. Mă rog, e un fel de a spune că am văzut-o. A făcut mai multe drumuri până la Freiburg și înapoi – ca să se întâlnească cu tine, îmi închipui.

Julien făcu un calcul rapid și realiză că el și Rachel se întâlniseră prima oară miercuri, 26 aprilie, la capătul scărilor Colegiului. A doua zi ieșeau la cafea. Prin urmare, la a doua ei vizită, la începutul lui mai, Rachel nu locuise la sora ei. Iar

dacă venise în Elveția mai devreme anul acela, nu o anunțase pe Audrey. Totul stătea în picioare.

— Așadar n-ai mai văzut-o pe Rachel de pe 27 aprilie?

— Nu.

— Ești sigură?

— Ce motiv aș avea să te mint acum, când totul s-a terminat?

Julien nu găsi, într-adevăr, niciun motiv să pună la îndoială ceea ce îi spunea Audrey.

Era dezamăgit. Dacă Audrey fusese pe deplin sinceră cu el – iar acum era sigur că așa era – înseamnă că nu știa mult mai mult decât el. Împărtășea convingerea lui că Rachel este în spatele celor trei morți din cazul Kelsen, dar nu-i oferea nicio probă suplimentară tangibilă.

Dacă nu cumva…

— Audrey, o ultimă întrebare îmi vine în minte. N-ai părut surprinsă când ți-am pomenit, acum câteva clipe, de moartea lui Gröner și a lui Hänsch. Deci știai că au fost și alți morți. Dar cine te-a pus la curent, dacă nu Rachel?

Audrey îi zâmbi trist.

— Ești un anchetator foarte slab dacă ai nevoie de atâta timp ca să remarci un detaliu așa de important. Simplu, comisarul Hertling. Când m-a sunat să mă anunțe de moartea lui Rachel, i-am cerut amănunte. I-am explicat că sunt avocată penalistă (ceea ce, fără îndoială, știa deja) și că vreau să știu pentru ce motive făcea sora mea motivul unei anchete la momentul morții ei. A încercat să-mi facă o prezentare rapidă a investigațiilor în curs. Iată cum am aflat că Rachel a lăsat în urmă trei cadavre.

— Nu te îndoiești deci de responsabilitatea ei?

— Tu te îndoiești? se eschivă Audrey.

Julien trebuia să admită că ar fi fost incapabil să găsească un scenariu care să poată exclude responsabilitatea lui Rachel în cele trei crime.

— Nu. Dar o cunosc mai puțin decât tine.

— Asta crezi tu.

Audrey privi spre zidul catedralei, în spatele lui Julien.

Adăugă:

— Nu-mi cunoșteam sora.

Julien simți că discuția se apropie de sfârșit.

În privința aceasta se înșela.

— Dar știu un ultim lucru care ție îți este încă necunoscut.

Julien îi aruncă lui Audrey o privire iscoditoare.

— Când o să afli, n-o să mai ai nici tu vreo îndoială. Dar pregătește-te. Ce am să-ți spun nu e simplu nici de povestit, nici de auzit.

Julien ascultă atent ceea ce mai voia să-i destăinuie Audrey. Chiar înainte ca ea să termine, înțelesese.

Hăul negru se deschidea din nou la picioarele lui.

Iar de astă dată nu mai reușea să se agațe de nimic.

Se cufunda în spumele negre ale unui lac rece și tăcut.

10.

Mama noastră s-a născut în 1921 la Haynau – azi Chojnów, în Polonia. Familia Michaelis avea origini evreieşti îndepărtate, dar o singură ramură rămăsese, din secolul al XVIII-lea, fidelă religiei ebraice. Din ramura asta provine mama noastră.

•

Fiică a unui funcţionar mărunt din Ministerul de Interne, Sarah Michaelis a petrecut o copilărie ternă în acest oraş din Silezia. Din primii ani de existenţă Sarah păstra puţine amintiri. Viaţa de provincie, cenuşie în Germania Republicii de la Weimar, era ritmată de exploziile inflaţiei şi de ultimele tresăriri ale violenţei dezlănţuite de

război, în cadrul căreia acele Freikorps *formau trista ariergardă – tineri bărbați cu visele zdrobite, care își înecau într-un val de teroare oarbă propria frică de vid. Țara arsese, iar ei își asumau sarcina de a trage câteva ultime lovituri cu piciorul în jăraticul cald încă, trimițând în cer jerbe de scântei negre.*

Dar Sarah nu și-a amintit niciodată această perioadă de după război. Adevăratele ei prime amintiri datau din primăvara lui 1925, când spectrul anilor '14-'18 era deja departe, siluetă estompată în fundalul memoriei.

În 1925, copacii înfloreau iar și primăvara era nouă pentru cei care nu cunoscuseră războiul.

Familia Michaelis nu era bogată. Făcea parte din acea pătură a societății care, fără să trăiască în mizerie, vegeta în tristețea unei vieți de lipsuri suportabile și renunțări nu foarte dureroase, dar permanente. Pentru o femeie ieșită din eternul purgatoriu al micii burghezii, perspectivele de viitor erau simple: să accepte starea de fapt și să se mărite cu un mic funcționar asemănător în toate privințele cu tatăl ei, dar ceva mai tânăr, pentru a permite astfel cercului să se perpetueze.

Tatăl lui Sarah nu era violent. Era numai indiferent. Niciunul dintre copii nu a avut dreptul la altceva decât un dezinteres rece. Dar niciunul nu a primit vreo lovitură. Când a murit în 1933, în liniște, așa cum trăise, Benjamin Michaelis a lăsat în urmă un gol palpabil mai degrabă prin dificultățile financiare, din cauza salariului pe care familia nu-l mai primea, decât prin absența lui fizică reală.

Una dintre ultimele acțiuni ale cetățeanului Michaelis fusese să voteze cu național-socialiștii la alegerile legislative din martie.

Mama lui Sarah jucase rolul care se aștepta din partea ei, nici mai mult, nici mai puțin. Cel a unei mame care le insufla copiilor cele mai importante

principii religioase și morale, precum și bazele unei educații stricte.

Totuși de ea se simțise Sarah cel mai apropiată.

În cenușiul veșnic al orașului silezian, Esther Michaelis fusese singura care îi arătase ceva care semăna cu afecțiunea.

Cum pensia de văduvă pe care o primea mama ei era insuficientă pentru întreținerea unei familii cu cinci copii, Sarah a trebuit să-și caute repede o slujbă pentru a nu deveni o povară. Era cea mai mare, știa să bată la mașină și era dispusă la orice ca să plece din Haynau. Războiul secerase o generație întreagă, iar Germania avea nevoie de femei care să ocupe posturile lăsate vacante de o populație masculină decimată. Sarah avea să profite de această feminizare a unei părți din lumea muncii – și de sprijinul un văr îndepărtat stabilit la München, cu care familia Michaelis păstrase legătura.

Pe 12 iunie 1939, pleca din Haynau spre marele oraș bavarez.

•

Hugo von Kelsen avea nevoie de o secretară. Îi vorbise despre asta croitorului său. Nu era nimic de mirare, fiindcă Hugo von Kelsen întreținea o relație deosebită cu toți cei care lucrau pentru el, de la servitorii din casă până la angajați, incluzându-i pe grădinarul și pe șoferul său – precum și, în cazul respectiv, pe croitor. Faptul că acesta din urmă era evreu nu avea nicio importanță pentru el – comportament care, pentru acele vremuri, era, dacă nu anormal, cel puțin neobișnuit. Hugo von Kelsen nu era antisemit. Pur și simplu avea grijă de oamenii care-i erau de folos. Iar croitorul lui era excelent.

Astfel, chiar dacă respectivul meșteșugar își pierduse o mare parte din clientelă, Hugo von Kelsen îi rămânea fidel. Ba chiar datorită lui și câtorva intervenții neoficiale – chiar dacă omul nu a aflat nimic despre asta – mai putea să-și practice

mai mult sau mai puțin liniștit meseria la începutul anului 1939. Von Kelsen făcea parte dintre acei oameni cărora nu li se poate refuza nimic.

Prin această mijlocire obținuse Sarah Michaelis postul de secretară particulară a unui bătrân aristocrat bavarez devenit industriaș, care intenționa să-și scrie memoriile – deși se îndoia că le va citi cineva vreodată. De altfel, nu asta conta, Hugo von Kelsen era un om plin de contradicții, un paradox viu.

Când a intrat pentru prima oară în locuința familiei von Kelsen, Sarah a fost uluită. De fastul etalat, de confortul tihnit al acelor interioare imense – și de farmecul insolent al fiului angajatorului ei.

Prima întâlnire dintre Sarah Michaelis și Maximilian von Kelsen a avut loc pe scara cea mare. Totul era prezent pentru a se lega clasica intrigă care a servit ca material de bază pentru acțiunea atâtor romane. Nimic nu lipsea și totul s-a întâmplat cum era de așteptat.

Maximilian tocmai își luase bacalaureatul și se pregătea să intre în armată. Era pur și simplu tânăr, sigur pe el și frumos ca un zeu. Sarah era strălucitoare, în ciudat unui obositor drum cu trenul care, din cauza mai multor întârzieri și nepotriviri, durase două zile.

Fosta guvernantă a lui Maximilian, care continua să lucreze în casă ca intendentă, supraveghind totul și dirijând tot personalul cu bagheta, o întâmpinase pe Sarah, care fusese adusă de la gara centrală cu mașina. A dus-o în camera care îi era de acum repartizată, la etajul servitorilor.

Pe scară, un tânăr care trebuie să fi avut vârsta ei s-a dat la o parte ca să le lase să treacă. Privirile li s-au încrucișat. Sarah l-a salutat politicos, iar el s-a mulțumit să facă un mic semn din cap, înainte de a se îndrepta spre biroul tatălui său.

Ceva mai sus pe scară, bătrâna guvernantă s-a întors spre Sarah ca să-i spună: „Cel pe lângă care ai trecut este domnul Maximilian, fiul domnului von Kelsen”.

Sarah a încuviințat încet din cap, ca pentru a-i arăta că înțelesese.

•

Timpul a trecut. Hugo von Kelsen era mulțumit de noua lui secretară. Eficientă, discretă, inteligentă, îndeplinea toate condițiile necesare. Și-a felicitat croitorul, verișoara lui de departe era cu adevărat perfectă.

Ceea ce bătrânul Kelsen nu a văzut a fost pasiunea devorantă care-l mistuia pe fiul lui. La fel, nu a văzut că secretara lui era îndrăgostită nebunește de Maximilian. Ce nu a știut niciodată este că ei se întâlneau în oraș, în zilele libere ale lui Sarah, uneori chiar în grădina casei sau în camera de la ultimul etaj.

Această pasiune, violentă și irepresibilă, a durat toată vara anului 1939. Sarah și Maximilian știau bine că nu-i poate duce nicăieri. Bătrânul, oricât de largi i-ar fi fost ideile, nu ar fi acceptat niciodată o asemenea uniune pentru singurul său fiu. De mult timp ticluia planul de a-l însura cu fiica unui concurent, singura moștenitoare a acțiunilor majoritare ale unei mari fabrici de produse chimice care, alăturată imperiului Kelsen, ar fi făcut din Maximilian unul dintre cei mai puternici industriași ai Reichului. Sarah nu putea intra nicicum în calculele lui, iar Maximilian știa asta.

La începutul lui august, Sarah și-a anunțat iubitul că e însărcinată. Maximilian, pe deplin conștient de consecințele pe care risca să le provoace o asemenea situație, s-a hotărât să fugă. Fără a fi cu adevărat bogat el însuși, dispunea de ceva fonduri plasate, moștenire de la mama lui, care i-ar fi putut ajuta pe amândoi să o ia de la capăt în altă parte. Singura problemă era că nu

era încă major și nu era sigur că are acces la ele. Își spunea totuși că o procură falsă semnată Hugo von Kelsen ar fi de ajuns ca să-i ofere acces la aceste conturi – la urma urmei, banii din ele îi aparțineau.

De asemenea, Maximilian conta pe faptul că, după o absență de câteva luni, ar putea să se întoarcă la München și să-și pună tatăl în fața faptului împlinit.

Cei doi copii, încrezători în soliditatea planului lor, au ales Elveția. Pentru Maximilian era un mod de a pune o graniță între el și tatăl său, fără să plece totuși prea departe. Aveau să ia trenul până la Zürich, iar apoi să vadă. Nepăsători, nu se îndoiau că vor trece granița fără nicio greutate.

Data a fost decisă. Avea să fie pe 24 august, dimineața.

Dacă totul mergea bine, urmau să treacă granița pe la amiază. Nimeni nu știa, nici măcar prietenii cei mai apropiați ai lui Maximilian. Oricum, acesta era sigur că absența lui va fi de scurtă durată. A cumpărat el însuși biletele, cu o săptămână înainte. În mintea lui, nimic nu-i putea zădărnici tentativa.

Totuși planul a eșuat chiar înainte de a fi pus în practică. Pe 23 august, Maximilian s-a dus la sediul Münchener Bank, din Frauenplatz, și a încercat, imprudent, să retragă deodată toată suma deținută, după ce procura falsă îi atrăsese deja atenția funcționarului. Imediat după plecarea lui Maximilian, căruia nu îndrăznise să-i refuze accesul la contul său, funcționarul a avut grijă să-și anunțe superiorul, acesta l-a contactat pe al său și așa mai departe, până când a sunat telefonul lui Hugo von Kelsen, membru în consiliul de administrație al băncii.

Chiar înainte ca Maximilian să treacă pragul casei familiale, nebun de bucurie că avea să părăsească Münchenul a doua zi în zori, tatăl său aflase. Din ce motive obscure avea Maximilian

nevoie de atâția bani? Nu putea fi vorba decât de o relație amoroasă, de o fată după care i se aprinseseră călcâiele. Și de o fugă cu stricata respectivă.

Mai trebuia să afle cine e fata.

Când Maximilian se repezea pe scări spre etajul al patrulea și camera lui Sarah, Hugo ieșea din birou. Dându-și seama deodată că nu putea fi vorba decât de o singură persoană și blestemându-se în minte că nu se gândise mai devreme, și-a urmărit silențios fiul până pe culoarul de la ultimul etaj. Când Maximilian a simțit în spate prezența tatălui său, era prea târziu. Pusese deja mâna pe clanța ușii de la camera lui Sarah.

Scena a fost atroce. Sarcina lui Sarah nu era încă vizibilă, firește, dar Maximilian a lansat sfidarea supremă față de furia tatălui său: i-a aruncat în față că Sarah e însărcinată cu copilul lui și că nimic, nici măcar el, nu-i mai poate despărți de acum.

Reacția lui Hugo von Kelsen a fost cumplită. Pentru cei doi iubiți, a fost ca prima salvă de tun din temutul război inevitabil care avea să-i despartă.

Pentru ei, al Doilea Război Mondial a început în acea zi de 23 august.

•

Peste o săptămână și ceva, Maximilian pleca pe frontul francez. Hugo apelase la relațiile lui din Wehrmacht *pentru ca ordinul de marș să-i vină cât mai repede – fiul său nici nu împlinise nouăsprezece ani. Cât despre Sarah, trebuia să rămână la post, până născtea. Apoi Hugo von Kelsen aranjase să-i trimită pe ea și pe copil în Ungaria, unde o aștepta o slujbă într-una din uzinele lui. Bineînțeles, Maximilian nu avea să afle niciodată. De asemenea, Hugo i-a interzis fiului său să se întoarcă la München timp de luni bune. Când avea să-i fie permis să vină, o va fi uitat pe*

Sarah, care va fi dispărut deja cu deranjantul ei copil.

Hugo îşi mai spunea că a o ţine astfel sub ochii lui, la cheremul lui era cel mai bun mod de a se asigura că fiul lui nu o mai vede înainte ca ea să părăsească Germania. Avea să-şi petreacă ultimele luni de sarcină închisă în camera ei şi nimeni nu avea să vorbească despre asta.

Ordinele lui Hugo von Kelsen au fost respectate.

Prin urmare, cei doi adolescenţi nu s-au mai revăzut.

Decât o dată.

•

În noaptea de 2 aprilie 1940, în camera ei de la ultimul etaj, Sarah a născut un băiat, căruia i-a pus numele David.

Cu siguranţă că, dacă s-ar fi întâmplat ceva, Hugo i-ar fi lăsat pe ea şi pe copil să moară în cameră, dar naşterea a fost fără probleme. Temându-se de ce va spune lumea, nici măcar nu luase precauţia de a chema un doctor sau o moaşă.

Peste trei zile, Sarah pleca împreună cu copilul la Budapesta.

Pe 18 aprilie, Hugo von Kelsen murea din cauza unui atac cerebral fulgerător.

Fără să-i fi spus fiului său unde se află femeia pe care o iubea şi fiul pe care i-l născuse aceasta.

Fără îndoială că, patru ani mai târziu, SS-Hauptsturmführer-*ul von Kelsen nu ştia că într-unul dintre vagoanele trenului se află fiul său când a ordonat, într-o seară de decembrie, să se ţină închise uşile în timp ce totul ardea.*

Nu a ştiut nici că Sarah îl recunoscuse, ceva mai devreme în ziua aceea, când el se plimba pe lângă gardul de sârmă ghimpată din zonă, la distanţă de staţia de triaj unde prizonierii care urmau să plece erau închişi în ţarc, scofâlciţi şi înfometaţi, ca nişte vite. Îi strigase numele, dar chemarea ei se pierduse în ţipătul uriaş şi

neîntrerupt care ieșea din sute de piepturi împrejur.

Maximilian n-a văzut-o.

Dar ea îl văzuse.

•

Sarah a fost trimisă în lagărul Auschwitz II-Birkenau abia două zile mai târziu. În mod normal, ar fi trebuit să fie inclusă în contingentul transferat cu al doilea convoi de pe 17 decembrie, în timp ce fiul ei se afla în primul, dar un vagon cu osii defecte trebuise să fie desprins în ultimul moment, ceea ce redusese capacitatea trenului. Sarah mai rămăsese două zile la Budapesta – și astfel scăpase de catastrofă.

Despre cele treizeci și nouă de zile petrecute la Birkenau Sarah nu a vorbit niciodată. Era în pragul morții când trupele sovietice au intrat în lagăr pe 27 ianuarie 1945. Pierduse aproape cincisprezece kilograme și se molipsise de tifos. Dar a supraviețuit.

O forță invincibilă o ținea agățată de viață.

Ura.

11.

Liniștea unei dimineți de duminică, într-o piață aproape pustie. În ramurile verzi și tinere ale copacilor, foșnetul imperceptibil al unui suflu de aer ce urca dinspre Rin.

Julien nu știa de cât timp stătea acolo, nemișcat, ascultând liniștea.

Audrey își terminase de mult povestea când el se hotărî în sfârșit să o privească în ochi.

De data aceasta nu mai avea nimic de spus.

Un frate.

Am avut un frate.

Care trăise doar ceva mai mult de patru ani. A șaptea parte din propria lui existență.

Acest frate era mort, întors pe tărâmul umbrelor, pe care-l părăsise doar pe durata povestirii.

David Michaelis.

Cel în memoria căruia Rachel își împlinise cursa criminală.

După mai bine de patruzeci de ani.

— Nu știam cum să-ți spun. Cred că nu există un mod potrivit de a povesti asemenea lucruri. Trebuie să le spui pur și simplu.

Vântul insistă.

Julien reveni pe lume.

— Probabil că ai dreptate.

Își înghiți saliva.

— N-aș fi putut să aflu decât de la tine, nu-i așa?

— După moartea mamei, apoi a surorii mele, da. Eram ultima persoană care cunoaște adevărul.

— De ce? De ce n-a încercat să-l găsească? Mama ta.

— Nu știu. Și eu mi-am pus întrebarea asta de sute de ori – fără să găsesc vreun răspuns. L-ar fi omorât, de asta sunt sigură. Dar n-a căutat să-l întâlnească. N-a făcut decât să încerce să ne transmită ura ei, ca și cum ar fi vrut ca noi, eu și Rachel, să-l omorâm.

— Dar nu asta e calea pe care ați ales-o?

— Nu e calea pe care am ales-o eu. Întotdeauna avem o alegere, iar eu o făcusem pe a mea. Rachel făcuse alta.

Julien medită la aceste cuvinte.

— Julien. Ești un om bun. Ghicesc asta. O simt. Nu lăsa umbra asta să te cuprindă. Noaptea asta nu e a ta.

— Ce știi tu? întrebă Julien cu un rânjet dureros. Putem să ne considerăm neatinși sub pretextul că nu știam nimic? Că nu eram la curent?

— Da, când suntem cu adevărat nevinovați. Eu am hotărât că povestea asta nu-i a mea, că toate astea se întâmplaseră în afara a ceea ce consider sfera mea de competență. Nu uit nimic, dar mă împac cu gândul că oroarea asta nu ține de mine.

— Ușor de spus. Nu tatăl tău a…

Julien își lăsă fraza neterminată, percepând vag că mergea prea departe.

Răspunsul lui Audrey nu se lăsă mult așteptat.

Îl rosti simplu, cu răceală, dar fără a blama.

— Dar pe mama mea a devorat-o ura, fratele meu a murit, sora mea, tot auzind povestea asta, aproape că a înnebunit și s-a transformat atât de mult încât nici n-o mai recunoșteam.

— Te rog să mă scuzi, nu voiam…

Ce anume nu voia?

— Pur și simplu priveam lucrurile din punctul meu de vedere. Asta am făcut toată viața.

— Toți facem asta. Crede-mă, când am aflat de existența ta, n-am încercat nicio clipă să aflu ce o să simți în ziua când o să afli adevărul.

— Cum reușești să te detașezi de toate astea?

— Am norocul să am o familie pe care o iubesc și pentru care sunt gata să lupt. Asta mă ajută să rezist. Fără soțul și copiii mei, poate că într-o zi, din furie, disperare sau plictiseală, aș fi ales același drum ca sora mea.

Tăcu un moment.

— Totul e să știi pentru ce ești dispus să lupți, Julien. Cărui lucru ești gata să-ți consacri existența. Ce te poate ține în picioare. Fără asta, o să cazi și tu în prăpastia care ni se deschide la picioare amândurora.

Îi zâmbi. Avea un zâmbet minunat.

Zâmbetul unei femei care luptase și care învinsese.

— Fericirea se cucerește, Julien.

Audrey se ridică.

— Poți oricând, dacă ești destul de puternic pentru asta, să lași în urmă întunericul lumii.

Își luă poșeta și, cu o mișcare simplă și elegantă, o puse pe umăr.

— Nu cred că o să ne mai vedem.

— Nici eu, aprobă Julien.

— Succes, Julien. Ai dreptul la el, ca toată lumea.

— Nu sunt sigur.

— Spune-ți doar că eu știu mai mult decât tine pe subiectul ăsta, îi spuse ea zâmbind din nou.

Cu pași liniștiți, se îndreptă spre apartamentul, soțul și copiii ei.

Spre lucrurile pentru care se luptase.

Julien o văzu dispărând pe sub portic.

Mai rămâneau întrebări fără răspuns. Dar, fără îndoială, aceste răspunsuri nu avea să le găsească niciodată. Nu avea să afle niciodată ce motivase alegerile tatălui său.

În plus, știa că oricum este imposibil pentru om să-și cunoască seamănul cu adevărat. Chiar dacă este vorba de cel mai bun prieten sau de femeia adorată. Sau de tatăl până atunci admirat, respectat și iubit.

Oroarea absolută nu ținea de domeniul comprehensibilului.

Julien își spuse că este timpul să se întoarcă spre propria lui existență.

Iar dacă nu găsea decât vid însemna că totul trebuia, în sfârșit, construit.

În fața lui, Rinul se întindea în soare ca o panglică de cristal.

Începea vara.

PARTEA A PATRA

Dans pe marginea hăului

LUNI, 15 MAI 1989 – DUMINICĂ, 27 OCTOMBRIE 1991

1.

În dimineața de luni, 15 mai, la ora opt și cinci minute, Julien băgă într-un plic A4 un *curriculum vitae*, copii după diferite diplome, de doctorat și de abilitare, câteva atestări și scrisori de recomandare, o listă cu publicațiile sale deja destul de numeroase, câteva dintre ultimele articole care îi apăruseră în diverse reviste, precum și o scrisoare manuscrisă de motivație. Își spuse că un mesaj al rectorului Universității din Freiburg ar fi de asemenea util, dar că îl va trimite separat de la secretariatul catedrei – sau direct de la cel al rectorului, dacă acesta va merge până acolo cu amabilitatea. Le adresă pe toate către Ludwig-Maximilians-Universität din München.

Apoi merse cu pași iuți la poșta centrală, depuse plicul și își permise luxul unei expedieri recomandate. Dosarul lui plecase. Dacă avea să se dovedească destul de solid pentru a-i interesa pe recrutorii de la LMU, nu mai rămânea decât să aștepte convocarea la un eventual interviu.

Odată făcut acest lucru, ezită dacă să se întoarcă acasă ori să treacă pe la birou. În cele din urmă, optă pentru a doua variantă.

Își petrecu o bună parte a dimineții transcriind notele care îi serveau drept bază pentru curs. Avea destulă materie ca să acopere semestrul. Prea multă, fără îndoială, ca în fiecare an. Apoi termină ultima lectură a unei lucrări de seminar care, spre deosebire de ultimele două teze, pe care se silise să

le citească, era cu adevărat bună. Așadar nu toți studenții inteligenți se duseseră la drept sau la comerț, atrași de sirenele capitalismului neînfrânat al acestui sfârșit de deceniu. Înlănțuirea acestor reflecții îl miră și pe el – nu se cunoscuse niciodată ca un critic al liberalismului.

Julien puse jos dosarul. Se bucura să-l audă pe student susținându-și teza, care, fără să fie chiar îndrăzneață, avea ceva insolent – doza de originalitate specifică oricărui istoric capabil să pună, la un moment dat, întrebarea potrivită.

Ridică ochii spre fereastra deschisă.

Venise vara. Aerul cald intra în birou ca o adiere dinspre sud și simțea cum soarele îi arde antebrațul.

Și totuși se simțea gol. Mai gol decât fusese vreodată.

Iar acum durerile de cap îl chinuiau aproape neîncetat.

Hotărâse să îngroape într-unul dintre cele mai întunecate unghere ale memoriei ceea ce îi spusese Audrey. Nimeni nu avea nevoie să știe ce îi destăinuise ea – să spună cuiva ar fi însemnat să trădeze secretul unei femei curajoase, care se lupta pentru a fi fericită. Să sabordeze existența pe care și-o construise ea și să-i refuze dreptul la fericire. Cel puțin așa vedea el lucrurile.

Totuși acest secret era de acum și al lui. Era implicat la fel ca Audrey. Ba chiar mai mult.

Acum era secretul lui. Și trebuia să învețe să trăiască cu el. Capitolul morții tatălui său era închis. Definitiv. Acum trebuia să-și adune energia pentru a-l scrie pe următorul.

Nu știa însă de unde avea să-și ia forțele necesare pentru a reuși asta.

* * *

Când Julien merse la medicul său curant ca să-l scape de migrenele recurente, acesta îi detectă în cel mai bun caz un disconfort profund, iar în cel mai rău, semnele unui început de depresie. Deși

pacientul se închidea ca o scoică îndată ce-i punea vreo întrebare despre posibilele elemente declanșatoare, reieși destul de clar că primele simptome păreau să coincidă cu moartea tatălui său.

Generalistul își dădu seama că acest caz depășește evident competențele sale și, în ciuda unui oarecare sentiment de neîncredere în această ramură a medicinei – despre care, personal, considera că ține mai mult de șamanism decât de știința exactă –, îl trimise pe Julien la un coleg psihiatru despre care auzise numai de bine.

Specialistul confirmă diagnosticul pus de medicul lui Julien și începu un tratament de fond care combina antidepresivele și psihoterapia – și oprirea imediată a muncii.

După trei săptămâni de tratament, psihiatrul trebui totuși să cedeze în fața evidenței. Julien nu avea să abordeze niciodată anumite subiecte. Din păcate, era aproape sigur că tocmai în ele trebuie căutată cheia. Se împăcă așadar cu ideea că această cheie avea să-i scape întotdeauna. Singurul mod de a descoperi adevărul ar fi fost, fără îndoială, să-l pună pe pacient sub hipnoză, ceea ce în acest caz, după părerea lui, nu era nicidecum o metodă pertinentă, dat fiind că blocajul nu avea nimic inconștient – dimpotrivă, era un act strict voluntar. Contra unei asemenea voințe, orice arsenal se dovedea neputincios.

Când află întâmplător că Julien continuă să meargă la Universitate, ca și cum nu s-ar fi întâmplat nimic, și că nu își redusese deloc ritmul de lucru, psihiatrul rămase perplex. Nu îi era necunoscut faptul că munca este adesea un colac de salvare de care oamenii se agață atunci când le lipsește orice alt mijloc de supraviețuire. În cazul lui Julien, credea totuși că ar fi fost mai util pentru pacient să lase totul la o parte ca să stea în sfârșit singur în fața lui însuși. De vreme ce refuza orice ajutor extern, trebuia să-și rezolve singur

problemele. Dar, în mod clar, nu adopta această cale, preferând confruntării directe o fugă înainte care nu putea, în definitiv, să-l ducă nicăieri.

Exista o groază în privirea lui Julien Kelsen – o groază pe care nimeni nu părea capabil să o exorcizeze.

Resemnându-se să-și constate eșecul, practicianul rări încetul cu încetul întâlnirile cu pacientul său, mărginindu-se să-i supravegheze consumul de antidepresive. Se consolă spunându-și că, până la urmă, este mai bine ca Kelsen să se înece în muncă decât în alcool sau alt drog. Meseria lui îl învățase cel puțin un lucru, și anume, să accepte înfrângerile – și nu putea să considere cazul Kelsen altcumva decât o înfrângere.

* * *

Într-o dimineață de iunie, Julien se privi în oglindă. Slăbise. Cearcăne mari și verzui i se întindeau sub ochii ușor injectați. Nu era mirat. De mai bine de o lună dormea numai vreo două ore pe noapte.

Un vis recurent venea să-i bântuie somnul agitat.

Mergea încet de-a lungul unui coridor întunecos. Nu simțea nicio durere, dar o formă de apatie stranie, de amorțeală completă a corpului îl împiedica să înainteze altfel decât târându-se pe genunchi. Știa totuși că, în spatele lui, culoarul arde. Auzea țipetele răgușite ale celor care, ca și el, încercau să scape de flăcări, dar care fuseseră prinși de acestea. Un miros de funingine, de sudoare și de carne arsă umplea aerul în care nu era totuși nici urmă de fum. Mirosul era neplăcut – chiar insuportabil –, dar se putea respira larg.

Ceea ce nu făcea decât să accentueze disconfortul.

La capătul culoarului, o ușă era întredeschisă, lăsând să se filtreze o rază palidă de lumină roșie. Întinzând mâinile spre acea ușă, Julien simțea pe degete răcoarea unei cascade de apă invizibilă, dar

căreia îi percepea în depărtare vuietul. Fețele din portretele atârnate pe o parte și pe alta a culoarului se agitau în grimase înfricoșate și patetice, în timp ce focul lingea tablourile, unul după altul, ca până la urmă să le înghită cu totul.

Podeaua coridorului era fierbinte, iar Julien simțea că pe genunchi i se formează bășici, în timp ce niște păsări bizare, sosite de nu se știe unde, se năpusteau asupra trupurilor carbonizate, împrejurul lui, și își începeau ospățul. Cât dura să ridice ochii spre zborul lor negru, culoarul dispărea, lăsând loc unui câmp scăldat într-o lumină palidă și albăstrie, iar ușa – de care trecea de fiecare dată – se închidea cu o pocnitură seacă.

Pământul acestui câmp era umed și mâinile lui se afundau în noroi. Când cobora ochii, vedea mici valuri sumbre care se spărgeau de antebrațele lui.

Inevitabil, silueta neagră a unui animal uriaș venea atunci drept spre el, plutind pe valuri ca o lebădă neagră.

Animalul avea cap de femeie.

În mijlocul urletelor unei cete de copii care alergau în toate direcțiile prin apa mică, între falezele care ieșeau încet din sol, Julien vedea cum animalul se apropie.

Un sfinx uimitor, înecat în umbră.

În momentul când colții se pregăteau să se închidă pe burta lui, se trezea, cu corpul acoperit de o transpirație caldă care se lipea de cearșaf.

De fiecare dată când abandona lupta și când, învins de oboseală, cădea în vidul negru, acest vis revenea.

Cu o regularitate îngrijorătoare, parcursul se repeta la nesfârșit, imuabil și cumplit. De la o noapte la alta, nici cel mai mărunt detaliu nu se schimba.

Totul se repeta, aproape la secundă.

Astfel că nu mai dormea decât un timp minim, fugind de somn cât de mult reușea. Era greu, dar nici nu se plângea.

Acest ritm îi permisese să termine în sfârșit o carte la care lucra de mult. În ea analiza gândirea lui Pierre-Joseph Proudhon în materie de federalism. Știa că va stârni un oarecare efect în cercurile academice, dat fiind că nimeni nu se ostenise până acum să studieze acest aspect din gândirea celui pe care publicul larg încă îl numea „omul-teroare", atacatorul proprietății private – și care se dovedea, în multe privințe, mai liberal decât voiseră unii să spună până acum.

Oricât de interesantă ar fi fost această muncă, nu putea totuși să mai eschiveze mult timp adevărul pe care oglinda se străduia să i-l arunce în față în fiecare dimineață. Dacă nu făcea nimic, oasele pomeților aveau să-i crape curând obrajii, studenții ar fi ezitat să mai vină la cursurile lui și el ar fi riscat să se prăbușească într-o zi în mijlocul amfiteatrului, străfulgerat de un atac, o cădere de presiune sau vreo criză cu nume impronunțabil pe care cineva i l-ar fi scris cu plăcere pe epitaf.

Și visul îi revenea mereu.

Încercă să-i zâmbească propriei sale reflexii, dar nu-i ieși decât un rictus care ar fi speriat copiii mai mult decât orice monstru al Fraților Grimm.

În acea dimineață se hotărî Julien să-și ia din nou viața în mâini.

Începu aruncând antidepresivele în toaletă și trăgând apa peste o perioadă din viața lui pe care se hotăra în sfârșit să o închidă.

Suntem liberi să decretăm că am suferit destul.

Decizia este numai a noastră.

Apoi sună la psihiatru pentru a anula următoarele programări. Îngrijorată, secretara îi făcu legătura cu medicul. Julien îl anunță că întrerupe tratamentul și că va urma, în sfârșit, singura terapie care avea vreo șansă să se dovedească eficientă – a lui. Practicianul păru să ezite, apoi, ca un om inteligent ce era, se gândi că o asemenea decizie este, fără îndoială, cea mai bun dovadă că pacientul lui e pe calea cea bună.

Îi ură succes lui Julien, spunându-și că, oricum, dintre pacienții săi, cei care evoluaseră cel mai bine fuseseră cei care hotărâseră, într-o bună zi, să-și ia viața în mâini. Singuri. Ceilalți se condamnau, conștient sau nu, să consume antidepresive până la sfârșitul zilelor – și să-și distrugă viața și, în același timp, pe a eventualilor oameni din jurul lor.

Asta era tot ce-l învățaseră douăzeci de ani de practică.

Julien îi mulțumi doctorului pentru ajutor și închise.

Visul avea să dispară.

Pentru că așa decisese el.

Începea prima zi din noua lui viață.

Iar visul se estompă puțin câte puțin.

Revenea numai o dată la două nopți, apoi la trei.

Apoi deloc.

* * *

Marți, 27 iunie, Julien bea o cafea cu Maxime pe terasa cantinei universitare. Undeva în adâncul aerului cald, clopotele catedralei băturâ ora zece. De la începutul lunii, Julien și Maxime se întâlniseră constant și, în mai multe episoade, Julien îi povestise ce aflase. Nu păstrase pentru sine decât conversația purtată cu Audrey la Basel. Cu câteva zile înainte, Julien îi spusese lui Maxime despre vizita la SIC de la Arolsen. Maxime ascultase tăcut și ridicase din umeri într-un gest de neputință.

— Nu știu ce-aș putea face ca să te ajut.

— Nimic, fără îndoială.

— Pot să-ți spun că arăți ca naiba.

— Știu.

— Pur și simplu nu pot să te ajut, pentru că nu sunt în locul tău.

— Știu.

Tăcură.

— Ai fost la doctor?

— Da.

— Și…?

— Acum șase zile l-am trimis la plimbare, cu tot cu medicamentele lui.

— Și te simți mai bine?

— Poate. Oricum, nu cred că pastilele lui m-ar fi ajutat. Pur și simplu am hotărât să mă descurc singur.

O nouă tăcere.

— E adevărat că pleci?

— Sigur. Ieri-dimineață am primit răspunsul de la München.

— Bravo.

Maxime rămase tăcut mult timp. Julien nu prea știa ce să-i spună. Nu știa nici măcar de ce nu-i vorbise niciodată deschis despre planul lui de a pleca de la Freiburg, de ce așteptase ca Maxime să afle din alte surse.

Se simțea murdar și laș.

— Nu știu de ce n-am avut curaj să-ți spun.

— Nu te obliga nimic. Nu, nu erai obligat.

— Ba da, ar fi trebuit. Și n-am făcut-o.

— Ai nevoie să pleci?

— Am nevoie să mă întorc.

Maxime dădu din cap.

— Îmi închipui că ai luat decizia bună. Unora o să ne pară rău după tine. Dar o să supraviețuim.

— N-o să mă regretați mult timp.

Maxime îi aruncă o privire lungă. În ea, Julien citi dezamăgire și resemnare.

Și neînțelegere.

— Se poate.

Maxime goli paharul de cafea.

— Scuză-mă, am o întâlnire.

Se ridică și o luă spre clădirile bej care se bronzau la soare.

Julien, fără o vorbă, se uită la el cum pleacă.

* * *

Trei zile mai târziu, Julien lua trenul spre Bavaria, dimineața devreme. Mașina îl lăsase baltă și mecanicul, din cauză că nu avea piese în stoc, îi

spusese cu un zâmbet forțat că ar trebui să aștepte o săptămână. Așa că Julien optase pentru tren.

Avea de gând să-și petreacă la München weekendul și primele două zile din săptămâna următoare. Marți avea programare la LMU pentru interviu. Cu această ocazie, voia să vadă și câteva apartamente. De asemenea, avea întâlnire cu diferite cunoștințe și cu câțiva prieteni vechi. Trebuia să reînnoade legăturile, să-și reactiveze încet rețelele.

După șase ani de absență.

Îndeosebi o întâlnire căpăta o importanță specială pentru el.

Pentru prima oară după revederea de la Regensburg, cu ocazia înmormântării tatălui său, îi scrisese Verei. Fără iluzii. O scrisoare sobră. De modă veche.

Împotriva oricărei așteptări, ea îi răspunsese.

Accepta să se întâlnească. Ba chiar spunea că se bucură. Dar era, fără îndoială, o formulă de politețe.

Aveau întâlnire chiar în ziua aceea, după-amiază.

Pentru prima dată de mult timp, Julien zâmbi.

Mă întorc acasă.

•

Călătoria fu la fel de lungă ca întotdeauna. Berna, Zürich, Saint-Gall, Lindau. Traseul obișnuit.

Peisaje verzi și însorite se perindau pe sub ochii lui Julien, care înregistra distrat detalii fără importanță: o lumină matinală deosebită deasupra apelor lacului Schiffenen, linia delicată a prealpilor în zona înaltă Singine, estompată de o ceață ușoară, consolele unei case patriciene din Berna, întinderea vălurită a câmpurilor din Mitelland sau forma stranie a unei stânci de pe malul lacului Konstanz.

La Lindau, trenul schimba locomotiva. Julien profită de pauza de douăzeci de minute ca să iasă

la o țigară pe peron. În depărtare, o clopotniță prefiră cele douăsprezece bătăi ale amiezii. Soarele era cald, dar o briză ușoară îi mângâia corpul prin cămașa de in gri-argintie. Printre pavelele peronului creșteau, încăpățânate, niște floricele galbene.

Julien urcă înapoi în tren și se duse să-și cumpere o sticlă de apă minerală de la vagonul-restaurant. Nu mâncase nimic de ieri, dar nu-i era foame. Acest periplu solitar spre orașul copilăriei și al tinereții sale – spre orașul său – îl umplea de o bucurie ciudată, amețitoare ca un vin ușor care totuși ți se urcă la cap.

Drumul continuă fără întârzieri și, puțin după ora cincisprezece, punea piciorul pe peronul gării centrale din München.

Chemă un taxi și ceru să fie dus la *Bayerischer Hof,* unde descinsese și la ultimele sale vizite.

I se părea că trecuse o veșnicie din acea noapte de aprilie când sosise în capitala bavareză pentru a recunoaște cadavrul tatălui său, cu mai bine de două luni în urmă. Atunci încă nu știa. Acum știa totul.

Totuși nu era sigur pe de-a-ntregul că înțelesese ceva.

Un singur lucru îi apărea încet, ca printr-o ceață albă care se destrăma puțin câte puțin sub căldura razelor unui soare timid.

Povestea aceasta era închisă și nu era a lui.

Fusese doar spectator la ea, pentru un timp. Un spectator care privea o piesă pe care nu o înțelegea, ca și cum nu ar fi văzut-o de la început. Un spectator care reușise încet să astupe găurile, să reconstituie de bine, de rău acțiunea primelor acte și să identifice miezul intrigii și care se forțase să rămână în sală până la lăsarea cortinei, în speranța că va putea discuta cu actorii la sfârșitul reprezentației.

Dar actorii dispăruseră brusc, fără să-i răspundă la întrebări.

Spectatorul rămăsese singur în sala goală, cu fricile și întrebările lui, cu neînțelegerea și dezgustul lui.

La un moment dat, trebuise totuși să părăsească scaunul și traveele tăcute pentru a reveni pe stradă, la lumină. Această lumină îl orbise o vreme, dar se reobișnuia lent cu ea.

Când ieși iar pe ușa hotelului, după ce-și lăsase bagajele, Julien își spuse că începe să suporte din nou lumina zilei.

Umbra acoperea încet Theatinerstraße când Julien ajunse în Odeonsplatz, care era încă scăldată în lumina caldă a sfârșitului de după-amiază.

Aruncă un ochi la ceas și constată că ajunsese cu câteva minute mai devreme. Se opri ca să cuprindă piața cu privirea. Deschizătura formată de Ludwigstraße părea nesfârșită în fața lui. În depărtare se distingeau două clădiri, Staatsbibliothek și Ludwigskirche. Turnurile bisericii Sfântul Ludovic erau aproape față în față cu Ludwig-Maximilians-Universität, pe care Julien nu o putea deslușI cu adevărat, ci mai degrabă o ghicea, ceva mai departe.

La urma urmei, nu făcea decât să se întoarcă.

•

Julien se îndreptă cu pași liniștiți spre terasa care ocupa, odată cu revenirea zilelor frumoase, aproape toată treimea dreaptă a pieței, cum vii dinspre Marienplatz, între gura de metrou și loggia Feldherrnhalle. Aproape toate mesele, în număr de câteva zeci, erau ocupate, dar Julien observă întâmplător un cuplu care se ridica de la una dintre cele apropiate de Feldherrnhalle, la care se grăbi să se așeze. Stătea cu fața spre piață și își lăsa privirea să se plimbe pe Theatinerkirche, cu fațada ei galbenă.

Ea ajunse după mai puțin de un minut. O văzu ieșind de pe scara metroului și traversând piața în direcția lui. Se ridică să-i facă semn, dar ea îl zărise deja. Rămase în picioare, cu un foarte ușor

zâmbet pe buze, aproape indiscernabil pentru cine nu-l cunoștea.

— Ai călătorit bine? întrebă ea sărutându-l.

— Da, am luat trenul. Care măcar are meritul că nu-i obositor.

— Ce mai faci? întrebă apoi Vera, după o scurtă ezitare.

— Bine. Poate nu chiar bine, încă, dar deja mai bine decât cu ceva timp în urmă.

Se așezară față în față. Vera se uita le el pe jumătate interogativă, pe jumătate îngrijorată. Julien îi explicase în scrisoare unele lucruri pe care crezuse că este de datoria lui să nu i le ascundă. Nu fusese sigur că ar fi fost în stare să-i povestească toate acestea, deci preferase să i le scrie. Se mulțumise să descrie rece ceea ce trăise și ceea ce aflase, dându-și seama că nu face decât să-și transcrie impresiile. Ceea ce îi făcuse bine.

Fiecare ocazie cu care povestea acele evenimente îi permitea să se elibereze ceva mai mult de ele.

Nu avea să fie complet liber, știa asta de acum. Dar putea face legătura mai fină – mai suportabilă.

Julien continuă:

— A trebuit să mă forțez să întorc pagina. A durat ceva mai mult decât prevăzusem, dar acum… cred că e bine.

— Nu prea știu ce să-ți spun.

— Atunci nu spune nimic. Nici eu nu știu…

— Scuză-mă. E o prostie să abordez așa subiectul. Sigur tu preferi să nu vorbești despre asta.

— Nu demult, ți-aș fi răspuns că… în fine, așa ar fi fost. Azi încep să mă detașez.

Julien își lăsă din nou privirea să rătăcească pe fațada bisericii.

Deodată vorbi iar, ca pentru sine:

— Cel mai greu e, poate, să-ți dai seama că nu știi nimic despre oamenii din preajma ta – iar cu cât îți sunt mai apropiați, cu atât îi cunoști mai

puțin. Nu mă gândesc la el în special, ci în general la persoanele la care ținem. Credeam că știu deja asta, dar abia odată cu povestea asta am înțeles într-adevăr.

— Te gândești des la el? La tatăl tău?

— Prea des, fără îndoială.

Tăcere.

— Pur și simplu, la întrebarea cine era tatăl meu trebuie să mă deprind să răspund că nu știu.

O nouă tăcere.

— Constatarea asta am făcut-o cu privire la tine când ne-am despărțit, spuse surprinzător Vera.

— Și aveai dreptate. Drept să spun, pe vremea aia nu-s sigur că știam eu însumi cine sunt.

— Și de atunci ai progresat?

— Sper. Dar mă îndoiesc.

Julien privi pentru prima oară cu adevărat chipul Verei. Abia acum observa că ea se schimbase profund. Nu la nivelul trăsăturilor, care doar se accentuaseră puțin cu anii. Îmbătrânise un pic, ca și el, fără îndoială, deși el nu-și dădea seama. Poate că pometii îi erau mai marcați, iar fața i se subțiase puțin. Însă în privire apăruse o schimbare.

O privire întrucâtva mai bătrână, ale cărei asperități fuseseră parcă șterse, atenuate de trecerea anilor, fără să-și piardă însă acuitatea – iată ce modifica profund o fizionomie. Lăsase o studentă, în anumite privințe încă adolescentă. Regăsea o femeie. Frumoasă și sigură pe ea.

O femeie care pentru el devenise o perfectă necunoscută.

O necunoscută care, dacă ar fi întâlnit-o întâmplător în viață, i-ar fi atras atenția. O necunoscută de care, pentru o nimica toată, s-ar fi îndrăgostit.

Dar povestea fusese deja scrisă.

Și nu joci de două ori în aceeași piesă.

— La ce te gândești?

— Mă întrebam dacă chiar te-ai schimbat de… de la despărțirea noastră, răspunse el sincer.

— Și?

— Mi se pare că da. Am impresia că mă trezesc în fața unei persoane necunoscute – și pe care aș vrea s-o cunosc.

Francheța lui îl uimi și pe el.

— Am îmbătrânit așa de urât? întrebă ea cu un zâmbet amuzat.

— Nu asta voiam să spun. Vorbeam de schimbări mai… interioare, să spunem. Ești mai frumoasă decât atunci când ne-am despărțit, și știi asta, fără îndoială.

— Un asemenea compliment, venit din partea ta… Mulțumesc.

— Nu-i un compliment. Constat, atâta tot. Și o știi și tu.

— Poate. Sigur m-am schimbat. Așa-i viața.

— Lucrezi în München?

— Da. După ce ne-am despărțit, mi-am terminat studiile și am plecat la Berlin. Am lucrat mai bine de doi ani în departamentul juridic de la *Der Spiegel.* Pe urmă m-am întors la München, acum ceva mai mult de trei ani. Mi-am luat brevetul, apoi am găsit un post într-un birou, un cabinet de afaceri, ceea ce era scopul meu inițial. Dar voiam să fac altceva între timp, nu voiam să încep imediat. De unde mica mea paranteză berlineză.

— Acum ești asociată la un cabinet?

— Aproape. Un avocat bătrân care căuta să se retragă în liniște. Ne-a angajat pe mine și pe încă un jurist tânăr, mai mult sau mai puțin ca să preluăm la un moment dat clientela. El lucrează din ce în ce mai puțin și ne lasă încetul cu încetul cârma.

— Îți place?

— Asta voiam. Am avut noroc. Am învățat enorm de la el. Iar colegul meu e simpatic, inteligent, eficient… E bun, pur și simplu. Simt că putem avea încredere unul în altul dacă trebuie să lucrăm împreună în continuare.

Julien se întrebă imediat dacă are pe cineva în viața ei. Un tip ca acest avocat tânăr și atât de promițător. Care se mișca într-o lume aflată la zece de mii de leghe de a lui. Sau dacă este tot cu cehul de acum câțiva ani – care, și el, era probabil opusul lui.

— De fapt, continuă Vera de parcă ar fi urmărit șirul gândurilor lui Julien, suntem împreună de un an și ceva.

Primea deci răspuns la întrebarea lui. Exit cehul.

— Mă bucur să aflu că toate îți merg bine.

I se părea că fraza sună fals. Speră că ea nu sesizase.

— Dar tu? întrebă ea.

— Eu? E cam complicat.

Se corectă.

— Sau nu, e destul de simplu. N-are rost să mă mint singur. Acum n-am pe nimeni în viața mea. Câteva aventuri în stânga și-n dreapta, dar nimic care să corespundă cu ceea ce un tip de vârsta mea ar putea considera o chestie serioasă. Așa că probabil că nu m-am schimbat prea mult.

— Încerci să spui că încă nu te-ai maturizat? rezumă Vera cu perspicacitatea care, așa cum își aminti el brusc, îi era specifică.

— Cam așa ceva.

— O să vină și asta. Sau nu. Oricum…

— Oricum ce?

— Oricum, maturitatea nu e neapărat amuzantă.

Îi zâmbi. Julien nu înțelegea ce vrea să spună. Mai ales cu o viață care părea atât de aproape de ceea ce majoritatea oamenilor consideră modelul de atins.

— Nici să rămâi prea mult adolescent, dacă asta sugerezi.

— Nu sugerez nimic. Decât, poate, că tu ești fericit și că toate aveau deci un sens – chiar dacă noi nu-l știam.

— Care toate?

— Știi foarte bine la ce mă refer.

— Da, îmi închipui. Dar nu sunt nefericit, dacă asta presupui. Doar că împlinesc treizeci de ani și îmi spun că perioada pe care toată lumea o consideră tinerețe e pe cale să se termine pentru mine. Dar încerc să nu-mi pun prea multe întrebări.

— Întrebările pe care le ocolim oricum se pun într-o zi.

— Știu. Atunci să spunem că există un risc să trec pe lângă viață. Și că, dacă vreau să-mi corectez tirul, e ultimul moment.

— Și vrei să-ți corectez tirul, ca să reiau expresia ta?

— Poate.

Nu, nu poate. Luase o decizie care, orice ar fi făcut pe urmă, avea să dea o turnură nouă vieții lui. Orice ar fi încercat de acum, existența lui lua o nouă direcție – fie ea bună sau rea.

— Mă întorc la München.

— Serios?

Vera nu-și ascundea surpriza.

— Da. Mă rog, dacă totul merge bine. La toamnă. Încep, bineînțeles, la LMU. Poate că închid bucla…

— Acum șase ani eram sigură că n-o să pleci niciodată din München. Apoi ai plecat. Cu anii, mi-am zis că n-o să te mai întorci. Și acum îmi dau seama că m-am înșelat.

— Toți ne înșelăm. Important e să n-o facem prea des.

Julien o privi pe Vera în ochi, apoi se hotărî să-i pună întrebarea care-i ardea pe buze de când o revăzuse la Regensburg, ivită ca de nicăieri ca să reocupe locul care, chiar dacă el nu-și dăduse cu adevărat seama, rămăsese gol în viața lui.

— Mai ești supărată pe mine?

Vera păru să se gândească la întrebare, ca și cum aceasta ar fi cerut un răspuns nuanțat.

— Nu. Acum nu mai sunt. Ce ți-am spus acum aproape două luni la Regensburg e valabil în

continuare. Pur și simplu mă bucur să te revăd.

— Nu ți-am mai spus niciodată și, fără îndoială, acum a devenit complet inutil. Dar îmi pare sincer rău pentru felul în care… ne-am despărțit. Pentru ce-am făcut. Te-am trădat și te-am rănit. Ți-am… ți-am făcut rău. Și, cu ani de întârziere, îți cer iertare.

Vera nu păru deosebit de uimită să-l audă pe Julien făcându-și ciudatul și tardivul act de căință.

Îl fixă la rândul ei, înfigându-și privire într-a lui.

— Am fost supărată pe tine, bineînțeles, și te-am urât, n-o să-ți ascund asta. Dar azi am depășit momentul. Au fost, fără îndoială, și motive – vreau să spun greșeli pe care le făceam eu. Asta nu justifică purtarea ta, dar îmi permite, de la distanță, s-o înțeleg ceva mai bine. Ce aș vrea, acum, când toate astea sunt așa departe, e să putem încerca să trecem peste. Nu spun că ne putem preface că nu s-a întâmplat nimic, nu cred că e posibil. Dar să ne revedem pur și simplu. Ca doi prieteni care mai au, poate, ceva să-și spună. Poate că prezint lucrurile un pic naiv, dar așa simt. Suntem doi adulți acum – orice ai spune despre tine. Doi adulți care pot să vorbească unul cu altul, pentru că le face bine amândurora.

Tăcu, parcă surprinsă de conținutul propriei ei tirade.

Julien se simți deodată diferit. N-ar fi putut să spună dacă se simte mai bine sau, dimpotrivă, mai rău, dar percepea o schimbare, ca un declic subit. Ani în șir purtase povara vinovăției lui față de Vera. Și era ca și cum ea i-ar fi spus brusc să lase o clipă această povară pe marginea drumului și să încerce să meargă înainte fără ea.

— Nu caut vreo absolvire de păcate, o descărcare care mi-ar permite să-mi reiau deodată viața simțindu-mă descotorosit de responsabilitate.

— Știu. O asemenea descărcare oricum nu ți-aș fi dat. Dar termină cu responsabilitatea și

absolvirea… Au trecut de-acum șase ani. Doar n-o să-mi spui că te mai gândești la asta.

— Ba da. Din păcate, așa e.

Vera îi aruncă o privire intrigată.

— Înseamnă că și în privința asta m-am înșelat.

— În ce privință?

— A ta, pur și simplu.

Se priviră un timp în tăcere.

— Să considerăm că am epuizat subiectul, zise Vera cu primul zâmbet adevărat de când începuseră să discute.

Zâmbetul care-i făcea niște gropițe atât de drăguțe.

— Și să bem ceva. Pentru reîntâlnirea noastră și pentru îngroparea securii războiului.

— Chiar ai fi folosit-o?

— Ce?

— Securea, ca să-mi crăpi capul.

Vera nu ezită.

— Dacă aș fi avut una la îndemână, cred că da.

Julien încercă să-și dea seama dacă glumește, dar văzu că nu.

Abia când ea surâse din nou înțelese că, oricât de uimitor ar fi părut, se regăsiseră într-un fel. Râdeau liber împreună, ca în vremurile pierdute dinainte de toate greșelile.

În acel moment Julien deslușI motivul obscur care îl împinsese să se întoarcă la München – motiv pe care toți cei din jurul său îl presimțiseră mai mult sau mai puțin, numai el, nu.

Încă o dată, simți că se întoarce acasă.

2.

Era târziu când Vera îl părăsise pe Julien în seara aceea. Stătuseră în Odeonsplatz până pe la zece, înainte de a se hotărî să mănânce o pizza într-un mic restaurant italian care le trezea amândurora

amintiri plăcute. Veseli, băuseră puțin mai mult decât se cuvenea. Apoi rătăciseră pe străzile orașului vechi și intraseră într-un bar înainte să se despartă pe la două și jumătate. Julien o condusese, traversaseră împreună Isarul, dar ținuse să se oprească la câteva sute de metri de apartamentul ei. Vera interpretase asta ca un semn. Așadar Julien nu știa prea clar ce vrea. Sau nu, aceasta nu era o formulare bună. Dimpotrivă, știa foarte bine, dar evita să creeze o situație riscantă. Pentru asta, îi era recunoscătoare.

Cu colegul ei avea doar o relație destul de sporadică. De altfel, nu se mai întâlniseră – în afara serviciului, bineînțeles – de aproape trei săptămâni. Prin urmare, cuvântul „relație" nu era chiar potrivit pentru definirea acestei legături. Locuia singură în apartamentul ei. Exagerase când îi vorbise despre asta lui Julien. Ca să se protejeze, fără îndoială. Ca să tragă repede o linie de demarcație pe care îi cerea implicit să nu o depășească.

În mod evident, el înțelesese.

Și cu siguranță că era mai bine astfel.

•

Odată ajunsă în apartament, Vera își făcu o ceașcă de ceai, gândindu-se la evenimentele care se derulaseră în ultimele luni parcă în paralel cu existența ei. Fără să-și dea seama de ce, gândurile i se abătură spre o epocă mai veche – atunci când începuse totul.

Ceaiul era fierbinte. Puse ceașca pe masa din bucătărie și se așeză la fereastră, privind strada pustie.

•

Toamna anului 1983. Se despărțise de Julien de cinci luni, mai mult sau mai puțin. Hotărâtă să schimbe atmosfera, își terminase în viteză studiile și se înscrisese pentru mai multe posturi la Berlin, Hamburg, Frankfurt – chiar și la Viena. Avea

nevoie de un oraș mare în care să se piardă. Iar Münchenul nu o putea ajuta.

Mutarea în Berlinul de Vest fusese mai ușoară decât își imaginase. Depeizarea își jucase rolul și curând se simțea mai bine.

Își amintea de prima ei zi la *Der Spiegel.* Șeful serviciului juridic, un bărbat gras, chel și burtos care transpira tot timpul (chiar și în frigul lunii noiembrie la Berlin), îi urase bun venit pe un ton care suna fals. Nu îl întâlnise până atunci, interviurile de angajare erau efectuate de șeful unui alt serviciu. Bărbatul gras o privise insistent și ea se simțise imediat incomod în prezența lui. De la bun început îi lăsase impresia unui pervers bătrân – fapt pe care noii ei colegi i-l confirmaseră ceva mai târziu.

Grasul, căruia acum îi uitase numele, o condusese apoi într-un birou mare și i-i prezentase pe cei doi juriști cu care urma să lucreze. O femeie scundă și rotunjoară de vreo cincizeci de ani și un bărbat care trebuie să fi avut vârsta Verei. Stabilise foarte repede o relație bună cu noii colegi, care o puseseră la curent cu dosarele în curs, cu procedurile interne și cu tot ceea ce avea să constituie munca ei. Cu ajutorul lor, evitase să aibă de-a face prea des cu șeful vicios, care, chiar dacă nu îndrăznise niciodată vreun gest deplasat, continua să arunce priviri pline de subînțelesuri spre formele ei, ori de câte ori avea ocazia.

De-a lungul zilelor, îi cunoscuse și pe unii dintre jurnaliști, pentru că toată lumea lucra laolaltă în aceeași clădire prea strâmtă. În ansamblu, păstra o amintire frumoasă despre această perioadă. Cunoscuse oameni interesanți și mai multe persoane făcuseră un efort să o integreze, atât la ziar cât și în afara serviciului.

În a doua săptămână trebuise să meargă la celălalt capăt al clădirii, pentru a se întâlni cu o jurnalistă care urma să publice un articol cel puțin exploziv despre o firmă mare, stâlp al industriei

chimice vest-germane. Cu siguranță avea să stârnească vâlvă, iar ziarul voia să-și pregătească apărarea în caz că respectiva societate ar fi decis să meargă până la un proces de calomnie. Însă ancheta fusese făcută cu minuțiozitate și seriozitate, iar dosarul părea solid, după spusele colegilor. Totuși trebuiau luate în calcul toate eventualitățile.

•

La ora nouă, marți, 29 noiembrie 1983 (data aceasta i se gravase în memorie, fără să știe cu adevărat, la început, de ce), Vera bătuse la ușa biroului jurnalistei de investigație (una dintre cele mai bune de la ziar, i se spusese), pe care încă nu avusese ocazia să o întâlnească.

Ușa se deschisese imediat. O femeie de vreo treizeci de ani o invitase să intre. Vera își zisese imediat că, fără îndoială, nu mai văzuse o femeie atât de frumoasă. Sau, mai degrabă, una care degajează o atracție atât de puternică, vizibil capabilă să destabilizeze pe oricine – bărbat sau femeie –, cu atât mai mult pe o tânără studentă abia intrată în ceea ce Verei îi plăcea să numească „lumea adevărată”.

— Intră, te rog! spusese femeia zâmbind.

Închisese ușa în spatele Verei și îi întinsese mâna.

— Rachel Michaelis.

Vera îi strânsese mâna și se prezentase la rândul ei.

Aceasta fusese prima ei întâlnire cu Rachel.

* * *

Pe drumul spre hotel, gândurile lui Julien începură să rătăcească în ape nu prea sigure. Trecând pe Ludwigsbrücke, nu rezistă tentației de a se opri puțin să contemple apele negre ale Isarului. Se văzu o clipă, plutind în voia sorții pe sub arcele tenebroase, un pai purtat de val înspre Dunăre.

Petrecuse o seară frumoasă, excelentă.

Deutsches Museum își decupa în fața lui silueta neagră și masivă.

Dacă i-ar fi spus cineva cu numai câteva luni în urmă că va califica astfel orele pe care le-ar petrece, ipotetic, în compania Verei, pur și simplu i-ar fi zâmbit interlocutorului și l-ar fi sfătuit să revină cu picioarele pe pământ.

Și totuși asta se întâmplase. Putuse să stea cu ea câteva ore și fusese un moment extraordinar.

Nu putea să nu recunoască, analiza lui Valentin de acum câteva săptămâni – sau trecuse o veșnicie de atunci? – era în toate privințele corectă. De ani de zile așteptase discuția aceasta. Și venise în sfârșit.

Ea nu părea să-l urască.

De data asta, tendința ta de a construi planuri pe nimic chiar nu mai are limite, omule. Ar trebui să te cauți. Ai vărsat tubul de antidepresive în toaletă. Dar oare pastile împotriva romanelor nebunești pe care ți le scrii o să găsești?

Trebuia să înceteze să mai viseze. Dacă ea nu-l mai ura însemna pur și simplu că nu mai avea niciun motiv să se gândească la el. Că de acum îi era complet și irevocabil indiferent. Julien făcuse deja această analiză, iar faptul că se întâlniseră nu schimba absolut nimic.

Se smulse din contemplarea valurilor negre și porni din nou, încet, spre hotel.

Rareori realitatea se conformează visurilor pe care ni le facem, bătrâne.

Deodată Julien își dădu seama că totuși zâmbește.

Iar asta îl îngrijoră.

3.

O vizită de curtoazie. Era cea mai bună expresie pe care o găsise Julien pentru a caracteriza această

sosire neașteptată la comisariat. Nu era însă sigur că înțelege el însuși sensul real al demersului său.

Luni se trezise pe la ora șase. Dormise numai cinci ore, dar se odihnise. La unsprezece avea întâlnire la LMU cu un fost coleg – un prieten din studenție care lucra acum ca lector de literatură germană din secolul al XIX-lea. În timp ce aștepta răspunsul definitiv al Universității despre angajarea sa, hotărâse să-și reactiveze contactele din *alma mater* și remarcase că și acum cunoștea multă lume – chiar după lunga lui absență.

Dându-și seama că trebuia să-și omoare timpul în prima parte a dimineții (urma să viziteze câteva apartamente din centru, dar prima programare era fixată după-amiaza târziu, iar celelalte, a doua zi, după interviul de la LMU), se hotărâse să treacă pe la Hertling. În mintea lui ideea părea evidentă, chiar dacă în săptămânile dinainte crezuse că Hertling face parte dintr-un capitol al vieții sale pe care-l considera încheiat și pe care trebuia să încerce să-l uite – oricât de imposibil ar fi părut acest lucru.

Nu avea să-l mai vadă niciodată pe bătrânul polițist, aceasta era opinia lui atunci.

Dar se înșelase. Simțea o stranie simpatie pentru comisarul münchenez și realizase brusc că ar fi imposibil să nu-l întâlnească măcar o dată în timpul scurtei sale șederi în Bavaria.

În această stare de spirit îl salută pe gardianul de la intrare, la ora șapte și jumătate. La recepție întrebă dacă ajunsese deja comisarul Hertling. I se răspunse că era acolo de mai bine de o oră, ceea ce nu-l surprinse. Fără să știe de unde îi vine această certitudine, nu se îndoise nicio clipă că bătrânul polițist stă deja așezat în biroul lui plin de fum. Ceru să fie anunțat și, când i se răspunse că Hertling îl poate primi și i se propuse să-l însoțească cineva, refuză calm oferta, spunând că știe drumul.

Ușa era întredeschisă. Julien bătu discret și o împinse. Hertling se uita gânditor în tavan, trimițând rotocoale de fum care se pierdeau în lumina gălbuie a neonului. Auzind zgomotul făcut de Julien când intră, se smulse din gânduri și se ridică repede. Ocoli biroul, și mai plin de dosare decât la ultima vizită a lui Julien, și îi întinse mâna.

— Profesore! Ce surpriză!

— Sper că nu vă deranjez, domnule comisar, zise Julien când mâna îi fu zdrobită de strânsoarea zdravănă a polițistului.

— Să mă deranjezi? Sigur că nu, ești binevenit oricând – deși nu mă așteptam să te revăd, ca să fiu sincer.

— Așteptare înșelată…

— Putem spune și așa. Sincer, Kelsen, vizita ta îmi face plăcere.

Hertling zâmbi și se așeză la loc, indicându-i lui Julien obișnuitul fotoliu șubrezit de vizitatori.

— Ce mai faci?

— Bine, mulțumesc, domnule comisar.

— Ce cauți la München? Dacă nu e o întrebare indiscretă.

— Nu sunt sigur că mai există întrebări indiscrete pe care să mi le puteți pune… Să zicem că-mi pregătesc pur și simplu revenirea în țară.

— Te întorci la München?

— M-am înscris pentru un post la LMU din următorul an universitar și se pare că dosarul meu i-a convins. Mâine merg la un interviu. Așa că-mi caut un apartament în oraș și reînnod încet legăturile cu oamenii pe care-i cunosc aici.

— Felicitări – anticipate, nu mă-ndoiesc că o să obții postul. Recunosc totuși că nu credeam să te mai întâlnesc la München. Dar… îmi închipui că e o veste bună.

Hertling strivi chiștocul în scrumiera care, la această oră matinală, încă era aproape goală.

— Dumneavoastră ce mai faceți? întrebă Julien.

— Cred că n-aș putea răspunde că fac bine. Aștept cu tot mai multă nerăbdare ziua când o să mi se mulțumească pentru cei patruzeci de ani de serviciu bun și loial și când o să mă pot scula dimineața fără să mă-ntreb de ce-mi petrec zilele în biroul ăsta, pentru un rezultat din ce în ce mai slab.

— Chiar vă gândiți la pensie?

— În fiecare zi, dragul meu. Și, când o să vină, poate n-o să știu ce să fac cu timpul – dar, cum un cancer de plămâni n-o să mă lase să-mi pun mult timp genul ăsta de întrebări, îmi închipui că trebuie să rămân optimist.

Spunând asta, Hertling își mai aprinse un cui.

Fără să știe prea bine de ce, Julien îndrăzni să pună o întrebare – la care nu se aștepta cu adevărat ca Hertling să răspundă.

— Nu v-ați gândit niciodată, de-a lungul carierei, să schimbați profesia? Să faceți altceva, să plecați departe – nu știu, să începeți altă viață?

Hertling nu păru prea surprins de întrebare și răspunse imediat.

— Bineînțeles. Gândul ăsta mi-a trecut prin minte de mai multe ori. Odată, să tot fie vreo cincisprezece ani de atunci, chiar eram gata să las baltă totul. Dar mi-am dat seama că e pur și simplu imposibil.

— Imposibil?

Julien avea vaga impresie că pătrunde într-un domeniu interzis, o grădină năpădită de flori și de mărăcini, de culori vii și de spini. Se întrebă o clipă până unde poate continua această explorare.

Hertling vorbi totuși mai departe.

— Sunt polițist, Kelsen. Pentru mine e mai mult decât o meserie, e ca a doua piele. Smulgându-mi-o, nu cred că m-aș simți mai bine. Pur și simplu nu știu să fac altceva. Să lucrez la o firmă privată de securitate? Ce-aș face acolo, după părerea ta? Nu, chiar n-aș putea – și cu siguranță nu sunt singurul

din branșă în această situație. Sper prostește că nu fac prea rău singurul lucru pe care știu să-l fac.

— Nu sunt sigur că vă urmăresc raționamentul, dar poate că vă înțeleg totuși…

— O să fiu polițist până la capăt, profesore. Atât de simplu e.

Hertling făcu o pauză, apoi repuse mingea în joc.

— Tu te-ai gândit să-ți schimbi meseria?

— Sincer, nu.

— Ei bine, iată. Poți să-ți schimbi locul, eventual, dar rămâi, în mare, ceea ce ești. Toți avem atașamentele noastre. Uită-te la tine. Sigur te gândești că o rupi cu propria-ți existență venind să lucrezi la München. Dar ce faci de fapt? Revii de unde ai plecat. Nu spun asta ca să fiu nesuferit cu orice preț, dar e ușor de înțeles. Pui punct rătăcirilor tale, într-un fel studiilor tale, și te întorci aici, acasă.

— Cu siguranță nu greșiți. Mi-am spus și eu deja lucrurile astea.

— Vezi? Singura diferență dintre tine și omul de rând e că tu îți dai seama. Și totuși te întorci. Câți ani ai, Kelsen?

— Împlinesc treizeci.

— Încă ești tânăr – dar n-o să dureze, fii sigur de asta. Ai reușit să pleci – și încă nu prea departe –, dar sfârșești prin a te întoarce. Nu spun că-i bine sau rău. Ci spun că așa e. Pentru tine, pentru mine, pentru oricine. Nu mai am vârsta să plec să mă ocup de acțiuni umanitare în India sau Madagascar sau să las totul și să mă duc să trăiesc în Tibet sau Paraguay – așa că n-o s-o fac. Cât despre tine, dacă te gândești, fă-o acum. Dacă mai trec câțiva ani, o să fie prea târziu.

— Știu toate astea. Dacă mă întorc, chiar dacă la început a fost o hotărâre bruscă, știu de ce. Am ales.

— Exact. Eu am făcut-o acum cinșpe ani. De asta sunt tot aici, unde poate nu-s complet inutil

făcându-mi meseria pe măsura posibilităților mele – care sunt limitate, ca ale fiecăruia.

Julien îl privi pe Hertling. O stâncă bătrână și solidă, dar imposibil de clintit.

Încercă să înțeleagă cum putuse conversația să devieze astfel. Era sigur că acest gen de analiză introspectivă sub formă de dialog nu-i stătea în fire lui Hertling.

Sau se înșela el complet.

— O femeie, nu-i așa?

— Pardon, domnule comisar?

— Te-ai întors aici pentru o femeie. O dragoste din studenție sau ceva de genul ăsta. Dar ai dreptate, nu-i treaba mea.

— Aș. La ce turnură a luat discuția noastră… Ați nimerit-o.

— N-am niciun merit. Care-i singurul lucru care ne face să mergem înainte, dacă nu dragostea?

— Nu știu de ce, dar o asemenea frază mă miră venind din partea dumneavoastră.

— Până și polițiștii visează, Kelsen.

Julien remarcă pentru prima oară că Hertling poartă verighetă. Un inel fin de aur pe un deget enorm.

— Aveți, fără îndoială, dreptate. În definitiv, e singurul lucru care ne rămâne.

— Sper că o să meargă bine. Între ea și tine.

— Sincer, nu cred. Dar să spunem pur și simplu că și eu îmi reclam dreptul de a visa.

— Visează, Kelsen. E gratis. Și se întâmplă ca una sau alta dintre multele noastre dorințe să se împlinească. Duhul e capricios, degeaba freci, nu iese des din lampă. Dar se mai întâmplă uneori.

Hertling zâmbi. La fel și Julien.

Apoi Hertling continuă, ca să închidă definitiv capitolul introspectiv:

— Ca să revenim la cazul nostru, n-o să te miri, desigur, să afli că din punctul nostru de vedere dosarul e închis. Savigny a făcut treabă bună, a reușit să găsească o piesă din puzzle. Ultima, sper.

Ții minte, fără îndoială, problema pusă de amprentele tale găsite peste tot în mașina închiriată?

— Dacă țin minte? Glumiți?

— Nu. După cum bănuiam noi, erau false. Dar a fost o lucrătură inteligentă. L-am găsit pe tipul pe care l-a abordat Rachel Michaelis să mestereasc această mică capodoperă. Un cetățean iugoslav, refugiat politic la noi. Slobodan Ivanovic, născut pe 12 ianuarie 1932, ajuns în RFG în 1968. Trăia într-un fel de rulotă la periferia de sud a Kölnului, unde ținea un cimitir de mașini – și-și rotunjea veniturile cu micul trafic. Dar nimeni nu putuse să-l prindă până acum. S-a dovedit că tipul era un mic geniu în domeniul lui. Pusese la punct un sistem ingenios de decalc – n-o să intru în detalii tehnice, oricum nici tu, nici eu nu le-am pricepe – și putea, în principiu, să-ți facă mănuși cu amprentele oricui. Chiar dacă mai rămân goluri, mărturiile pe care ni le-a servit generos când l-au interogat colegii ne permit să reconstituim, în linii mari, ce s-a întâmplat. Ești internat în spital, la Berna, pe 21 februarie, spre amiază. Ești operat la ora șaptesprezece și treizeci de minute, în jurul orei douăzeci, dormi dus la postoperatoriu, când o femeie neidentificată e surprinsă în secție, deși n-avea ce căuta acolo. Putem considera aproape sigur faptul că era vorba de Michaelis. Ia un mulaj după amprentele tale și dispare. Pe 23, Ivanovic primește vizita unei femei care face apel la talentele lui pentru suma modică de cinci mii de mărci. Desigur, nu poate să ne spună nici numele, nici vreun semnalment corect al femeii. O femeie frumoasă, atât a fost în stare să ne precizeze șmecherul ăsta. Se apucă deci vesel de treabă, iar femeia revine peste două zile ca să ia mănușile. Pe 18 aprilie, Michaelis închiriază o mașină – pe numele tău, prin intermediul unui mic delincvent din Berna pe care l-a plătit generos – și pleacă la Berg. Continuarea o cunoaștem și, când găsim

vehiculul, e plin de amprente care nu ne pot îndrepta decât spre o singură persoană. Tu. La fel și-n interiorul vilei. Singurul detaliu lăsat la voia întâmplării era problema asta a nivelului de grăsimi din amprente, prea ridicat ca să fie normal pentru un om. Dar cui i-ar fi trecut prin cap să zăbovească asupra unui asemenea detaliu? Cursa nu putea decât să se strângă în jurul tău.

— Ați mai fost confruntat vreodată cu o asemenea înscenare?

— Auzisem vag. Un caz asemănător la Hamburg. Dar n-am avut de-a face personal. L-am sunat pe urmă pe un coleg de la Hamburg. Se pare că Ivanovic a jucat un rol și în cazul ăla – o afacere stupidă de spargeri în serie prin casele unor pensionari bătrâni. Bine organizate. Numai că una din vizitele astea s-a sfârșit prost, iar un ofițer în retragere din *Bundeswehr* a murit. Nepotu-său zăcea în pușcărie când un tip de la criminalistică, intrigat de urmele de grăsime din jurul și din interiorul amprentelor, a tras semnalul de alarmă. Indivizii au fost prinși. Șnapanii se informau despre familie, așa încât vina să cadă pe un apropiat. În felul ăsta, poliția nu făcea legătura între diferitele spargeri și nimeni nu reușise să aibă o perspectivă de ansamblu asupra cazului – până când criminalistica și-a dat seama că o dăduse-n bară. S-a întâmplat acum câțiva ani. Dar atunci nimeni n-a putut să ajungă până la Ivanovic, care, ca și acum, doar își închiriase altora serviciile. Și nimeni nu l-a turnat.

— De ce?

— Tipii se temeau de el. Dar poate m-am exprimat greșit. Chiar dacă la noi s-a limitat să se ocupe cu mica delincvență, nu e nici pe departe un mielușel. Pare-se că are un trecut greu în Iugoslavia, dacă am înțeles bine. Dar, în sfârșit, informațiile nu circulă prea bine între noi și poliția iugoslavă. Din ce-am înțeles, acolo era un fel de asasin plătit și doar a coborât puțin tonul când a

ajuns aici. Presupun că voia neapărat să rămână în Germania, n-avea niciun chef să se întoarcă în paradisul autogestiunii. Nu înțeleg cum de a fost primit așa un tip la noi – dar asta nu ține de mine.

Hertling tăcu și se lăsă mai comod pe scaun, care scârțâi îngrijorător.

Julien asimila aceste ultime detalii ale cazului. Își dădea seama că ar fi putut să se afle în situația nepotului acelui ofițer din Hamburg, să putrezească undeva într-o închisoare germană, condamnat la pedeapsa maximă pentru omor.

— Nimic nu fusese lăsat la voia întâmplării, murmură el.

— Sau aproape. Michaelis voia să te distrugă și pe tine.

— Nici măcar nu mă cunoștea atunci.

— Greșeală. Tu n-o cunoșteai pe ea. Dar ea probabil că știa cam totul despre tine. Și hotărâse că o să cazi și tu. Erai doar fiul tatălui tău, așa că poate nu meritai moartea. Dar n-a ezitat să te scoată țap ispășitor – cu douăzeci de ani de închisoare ca răsplată. Pentru un cadou simpatic, mai bun nu se poate…

— Aveam impresia că… Am fost prost, ca de obicei.

— Nu știu ce s-a întâmplat când ai întâlnit-o după moartea tatălui tău – și, încă o dată, nu mă privește. E totuși posibil ca ea să fi fost… interesată de tine. Dar planul fusese deja pus în practică, istoria era deja scrisă. Poate că ai fost pentru ea un obstacol mai greu de depășit decât prevăzuse. Dar ai rămas o piesă din planul ei. Hänsch a murit când erai la Regensburg. Punea paie pe foc. Fără îndoială, n-a înțeles că nu mai suntem interesați de tine. Dar a continuat să facă totul ca să fim.

— Știu că aveți dreptate. Dar e greu să accepți că ai fost jucăria altcuiva.

— E vexant, desigur. Erai atras de femeia asta?

Întrebarea aceasta directă l-ar fi surprins pe Julien în alte împrejurări. Dar nu acum.

— Atras? Cu siguranță. Era o femeie atrăgătoare. În cel mai înalt grad.

— Vreau să te cred.

— Dar atracția asta era… în sfârșit, nu știu cum s-o descriu exact. Dar n-o iubeam pe femeia asta. Mă rog, așa încerc să mă conving…

— Asta-i treaba ta. Dar nu cred că poți iubi – cu adevărat, adică – o asemenea femeie.

— De unde știți, domnule comisar – chiar dacă aveți, fără îndoială, dreptate?

— Era o figură de ceară, găunoasă și goală. Ura arsese și distrusese totul în ea. Chiar dacă, poate, nu era vina ei. Am cunoscut astfel de oameni. Și știu că, la ei, nu mai ai de ce să te agăți. Nimic.

Hertling trase adânc aer în piept.

— Nu poți fi atras de vid. Dacă ții la viață.

Julien medită la răspunsul lui Hertling. Încă nu-și pusese niciodată cu adevărat problema naturii sentimentelor sale pentru cea care semănase moarte în jur. Nu se întrebase niciodată deschis ce însemnase ea pentru el. Însă acum vedea limpede că nu fusese decât o dorință nesănătoasă. Ca și cum ar fi presimțit în subconștient că se joacă cu propria-i existență, undeva la marginea vidului. Iar jocul l-ar fi tentat.

Își dădu seama că primise răspunsurile pe care le aștepta și că discuția cu Hertling, oricât de interesantă ar fi fost, se epuiza încet.

Se ridică

— Domnule comisar, vă mulțumesc încă o dată pentru tot ce-ați făcut.

— N-am făcut nimic.

— Sunt liber. Deja e mult.

— Poate. Depinde de ce-o să faci după toate astea.

— Bineînțeles. Trebuie doar să accept că afacerea e închisă.

Hertling se ridică și el și îi strânse lui Julien mâna cu obișnuita-i vigoare.

— Da, cazul e închis, murmură el ca pentru sine. Dar…

— Da, domnule comisar?

— Nu, nimic. Un amănunt care încă nu-mi dă pace. Dar rar se întâmplă ca o anchetă să nu-ți lase o impresie de neterminat. Zone de umbră rămân întotdeauna.

— Îmi închipui. Ce vă deranjează în cazul de față?

Julien se întorsese din prag.

Hertling se ridicase cât era de înalt, cu mâna pe spătarul fotoliului pentru vizitatori.

— O chestie măruntă. Știi cumva dacă Rachel Michaelis era stângace?

Julien se gândi, surprins.

— Păi, pare-mi-se că da. Mă rog, nu știu. Am văzut-o odată cu stiloul în mână… Cred că era stânga, da. De ce?

— Doar pentru că și-a tras un glonț în cap cu mâna dreaptă. În timp ce Hänsch a fost omorât, cu siguranță, de un stângaci.

— Serios? Dar, știți, s-ar putea să mă înșel.

— Și se poate să fi fost ambidextră. Sau să fi stat în spatele lui Hänsch. Uită ce ți-am zis acum, sunt îndoieli normale ale unui polițist prea bătrân. Oricum, nu exista alt actor în povestea asta. În afară de tine. Care erai aici, la comisariat. E o fundătură, nu-ți bate capul.

— Dacă spuneți…

— La revedere, Kelsen. Nu știu dacă o să ne mai întâlnim pe lumea asta.

Curios mod de a saluta…

Dar care, până la urmă, avea propria lui semnificație.

— Cine știe, domnule comisar? Doi oameni care se apreciază se pot întâlni chiar dacă nimic nu-i obligă.

— Da. Dar puțini se ostenesc s-o facă…

Hertling zâmbi din nou și închise ușa biroului.

4.

Se obișnuise cu noua ei viață. Căpătase un nou ritm. Și i se potrivea. Trebuise să se întâlnească de mai multe ori cu Rachel Michaelis. La a treia întâlnire, într-o zi de la începutul lui decembrie, spre amiază, cele două femei hotărâseră să iasă din sediul ziarului și luaseră un taxi până la un restaurant pe care-l cunoștea Rachel, pe Uhlandstraße, nu departe de Ku'damm.

Rachel și Vera se simpatizaseră foarte repede. În ciuda diferenței de vârstă, simțiseră un fel de complicitate încă de la prima întâlnire – poate că le apropiau originile lor müncheneze, exilate cum erau amândouă în Berlinul de Vest. Rachel o luase oarecum sub aripa ei pe tânăra juristă începătoare care pășea în lumea presei – o lume cu codurile și obiceiurile ei, pe care Vera le descoperea încetul cu încetul.

— Cum te adaptezi? o întrebase deodată Rachel.

— Destul de bine. Colegii sunt de treabă – iar pe șef nu-l văd prea des.

— Jürgen? E un porc bătrân, ca să spun simplu.

— Și mie mi-a dat impresia asta.

— Dar nu-ți face griji, nu s-a atins niciodată de o colaboratoare. Știe că l-ar putea costa scump, așa că se controlează.

— Încurajator…

— Uită de el. Știu că e neplăcut, dar n-o să-ți facă nimic. Altfel, totul merge bine?

— Da, nu pot să mă plâng. Oamenii fac un efort să mă includă cât de cât și, chiar dacă nu cunoșteam pe nimeni când am ajuns aici, nu-i așa de greu pe cât crezusem.

Rachel rontăise un *grissini,* apoi întrebase:

— De ce Berlin?

Ea ezitase să-i răspundă sincer, apoi își dăduse drumul. Rachel îi inspira încredere și ea presimțea parcă începutul unei prietenii.

— Ca să schimb atmosfera. O despărțire haotică, un moment tulbure în viața mea… pur și simplu aveam nevoie de altceva.

— Înțeleg. Ai de gând să rămâi aici?

— Nu. Mă rog, totul se poate schimba, dar… cred că o să mă întorc la München peste un an. Poate ceva mai mult. Vreau să devin avocată. Dar nu mă simțeam în stare să încep imediat.

— Pot să înțeleg asta. Și eu îmi spuneam același lucru când mi-am început stagiul la *Süddeutsche Zeitung,* în München. Și cu siguranță o să fac meseria asta până… nu știu exact până când. Dar îmi place.

— Am auzit că ești o jurnalistă bună…

— Serios, așa zice lumea? Să spunem că mă consider tenace. Nu renunț niciodată la un subiect. E, fără îndoială, o calitate în meseria asta.

— Îmi închipui. Chiar dacă nu mă pricep deloc.

— O să înveți. O să ai des de-a face cu jurnaliștii la serviciu, încetul cu încetul, o să descoperi cum funcționăm. Chiar dacă nu suntem ușor de înțeles…

Discuția continuase pe acest subiect, apoi vorbiseră despre detaliile tehnice ale anchetei la care lucra Rachel. Vera considera că, în fața dovezilor clare de malversație, fals în acte și tranzacții bursiere ilicite adunate de Rachel, consiliul de administrație al țintei lor nu avea prea multe șanse să poată reacționa altfel decât demisionând în bloc.

— Te-ai simțit vreodată în pericol? Amenințată de oamenii de care te-ai ocupat? întrebase brusc Vera.

— Da. Dar nu acum, dacă asta voiai să știi.

— E posibil, nu? În dosarul ăsta sunt în joc sume enorme. S-ar putea ca dezvăluirile tale să deranjeze anumite persoane…

— Pentru asta sunt plătită, să fac genul ăsta de dezvăluiri.

— Nu asta voiam să spun…

— Știu foarte bine ce vrei să spui. Dar nu, nu mă simt amenințată în niciun fel.

Pe buzele lui Rachel se schițase un zâmbet care avea ceva carnasier.

— De puține ori a reușit cineva să mă sperie.

Fără să știe prea bine de ce, Vera își spusese că probabil este adevărat.

* * *

După un timp, Vera petrecuse o seară cu Rachel și câteva prietene ale acesteia, toate jurnaliste la diferite ziare berlineze. Pe la trei dimineața, Rachel și Vera rămăseseră singure, sorbind un ultim pahar într-un bar la modă, dar destul de liniștit.

Discutaseră mult. Vera își dăduse seama atunci că Rachel este, fără îndoială, cea mai bună prietenă a ei din Berlin. Și, ciudat, i s-a părut că și Rachel apreciază compania ei, destăinuindu-i lucruri pe care de obicei le rezervi unui cerc foarte restrâns de oameni, pe care îi consideri demni de încredere.

În seara aceea Vera se simțise acceptată definitiv în acest cerc.

•

Ajunseseră, Dumnezeu știe cum, să vorbească despre familiile lor și mai ales despre relația pe care o avusese fiecare cu propria ei mamă.

Rachel fusese interesată, ba chiar mirată când Vera îi explicase cât de complice erau ea și mama ei. Aceasta din urmă avea numai douăzeci de ani la nașterea Verei, iar diferența de vârstă destul de mică le apropiase – mai ales când Vera trecuse și ea de douăzeci.

— N-aș putea să caracterizez așa relațiile mele cu mama. De altfel, de câțiva ani nici nu mai vorbim prea des. Cel mai rău e că nu știu de ce anume.

— Uneori nu există un motiv. O îndepărtare efectivă, care se instalează și împotriva căreia nu poți face nimic, sugeră Vera. Persoana e acolo, aproape. Și totuși îți dai seama brusc că nu mai ai ce să-i spui. Și de asta rărești vizitele. Nu mai faci efortul de a merge spre celălalt…

Rachel o privise, parcă surprinsă.

— Ai dreptate. În cazul meu există, cu siguranță, și asta. Dar nu cred că explică totul. Sunt pur și simplu familii în care lucrurile nerostite prea apăsătoare împiedică orice relație adevărată. Suntem deja foarte departe unii de alții chiar înainte să fi făcut ceva. Și, orice am încerca, decalajul ăsta nu dispare niciodată. Dimpotrivă, se mărește.

Privirea lui Rachel devenise treptat mai pierdută. Vera nu o mai văzuse niciodată așa. Toată fațada de dinamism, de încredere în sine și chiar de duritate pe care o contemplase până atunci părea să se fi năruit dintr-odată, oferind brusc vederii ceea înainte fusese ascuns.

— Nu știu de ce-ți spun asta. La urma urmei, ne cunoaștem numai de câteva săptămâni…

— Știu, răspunsese Vera, în defensivă.

Știa că anumite confidențe de o seară le regreți a doua zi. Nu voia să strice începutul de prietenie pe care îl simțea lăsând-o pe Rachel să-i acorde o încredere pe care avea să i-o retragă, poate, a doua zi – și pe care nu era încă sigură că o merită.

— N-am vrut să te supăr, continuă Vera, care simțise schimbarea de ton.

— Nu mă superi. Dacă nu vrei să abordezi subiectul ăsta cu mine, pur și simplu nu o face. Nu prea știu cum am ajuns să vorbim despre asta, dar n-o să mă supăr dacă vrei să închizi discuția. Nu-mi datorezi nimic – cu atât mai puțin confidențe.

Rachel își fixase din nou privirea asupra Verei. Ridicase ușor din sprâncene, parcă surprinsă să întâlnească o interlocutoare care pare să vadă mai

multe decât majoritatea oamenilor pe care îi frecventase până atunci.

— Am fost stângace, n-am reușit să-mi exprim corect gândurile. Am încredere în tine. Pur și simplu n-am mai vorbit niciodată cu cineva despre asta și tocmai am înțeles că, pentru prima oară în viață, îmi doresc să o fac. Vreau să-ți spun și, din partea mea, asta mă surprinde.

— Uneori e mai ușor să vorbim cu cei pe care îi cunoaștem cel mai puțin.

— Ai dreptate, fără îndoială…

Rachel tăcuse un moment, apoi își aprinsese o țigară. După ce trăsese două fumuri, părea să fi luat o hotărâre și se întorsese către Vera.

— Mama n-a acceptat niciodată moartea fratelui meu. A murit la patru ani – era fratele meu mai mare și nu l-am cunoscut. Mama nu și-a revenit niciodată și cred că eu și sora mea am suportat consecințele.

Vera fusese surprinsă de această scurtă mărturisire. În mod clar, Rachel nu era obișnuită să vorbească despre acest frate dispărut, o trăda ritmul mai rapid decât de obicei.

Vera schiță un gest spre Rachel.

— Îmi pare rău. Nu știu ce să-ți spun în legătură cu fratele tău…

Își pusese mâna pe antebrațul lui Rachel. Aceasta și-l retrăsese cu blândețe, dar cu fermitate, ca pentru a arăta prin acest simplu gest că nu cere nicio compasiune.

— Nu l-am cunoscut, repetase ea. E greu de înțeles că poți plânge o ființă pe care n-ai cunoscut-o. Cred că nimeni n-ar face-o. Totuși asta ne-a învățat mama. Nu trecea o zi fără să-l simțim pe David lângă noi, ca o prezență apăsătoare. Ca o fantomă obsedantă. M-am născut într-o casă îndoliată și am impresia că lucrurile nu s-au schimbat niciodată.

— Ce s-a întâmplat cu fratele tău? întrebase atunci Vera, ezitantă.

Se temea că prin această întrebare depășise o limită invizibilă – că intrase într-o lume închisă, interzisă străinilor ca ea.

— A fost omorât de SS. A murit într-un tren care pleca spre Auschwitz în 1944.

Rachel stinsese țigara în scrumieră.

— Avea numai patru ani și jumătate, Vera.

5.

Julien cuprinse cu privirea amfiteatrul. Până la ultimul rând de bănci, niciun loc nu era liber. Studenți, colegi, prieteni, simple cunoștințe, oameni pe care nu-i cunoștea.

Ultimul său curs la Freiburg.

Joi, 20 iulie 1989.

Îi tremurau puțin mâinile. Se adună și strânse ușor pumnul stâng în buzunar.

Peste o oră și jumătate va fi pronunțat ultimele cuvinte în acest amfiteatru B pe care îl cunoștea atât de bine.

Primise răspunsul de la München cu trei zile în urmă.

Peste o oră și jumătate nu avea să mai fie profesor la Universitatea din Freiburg.

Cuvintele începeau să curgă firesc. Vocea îi era fermă, privirea îndreptată undeva în mijlocul sălii, fără să mai vadă ce se întâmplă. Tremurul dispăruse.

— Doamnelor și domnilor, bine ați venit la acest al paisprezecelea curs – ultimul din an. *Meine Damen und Herren, ich begrüße Sie herzlich zur vierzehnten und letzten Vorlesung des akademischen Jahres.*

Julien decisese să-ți țină ultimul curs în ambele limbi, știind că o bună parte din auditoriu era germanofonă. Bineînțeles, ar fi fost imposibil să traducă tot, dar, după tradiția freiburgheză, avea să

alterneze, jonglând pe parcursul prezentării între franceză și germană.

— De-a lungul acestui an am încercat să înțelegem fenomenul politic particular care este populismul. A venit momentul să schițăm o concluzie – oricât de dificil ar părea. Populismul a fost adesea descris ca o boală a sistemului democratic, ca riscul inerent oricărei tentative de a da putere *demos*-ului – oricare ar fi fost modelul ales în cele din urmă. Totuși, dacă în Antichitatea greacă Aristotel denunța deja pericolul unei derive demagogice în sânul democrației directe ateniene, apelul la popor (așa cum l-am definit anul acesta) trebuie înțeles astăzi în cadrul sistemului liberal și parlamentar moștenit din secolul al XIX-lea. Populismul înseamnă pur și simplu denunțarea reprezentării. Adunările alese de popor nu mai sunt considerate capabile să reprezinte corpul electoral care totuși le-a instituit și le-a permis să intre în funcțiune pentru o perioadă determinată. Reprezentarea își pierde astfel legitimitatea prin reproșul care i se aduce, acela că a evoluat într-un corp distinct de națiune, într-o elită ruptă de bază, într-o entitate autonomă care se supune propriilor ei reguli, legi nescrise și coduri, care nu pot fi cele la care aspiră cetățenii trădați de cei în care și-au pus încrederea în prima fază. Reprezentarea, în concluzie, a devenit sinonimă cu trădarea.

Julien vedea că timpul trece. Ultimul său curs avea să se termine fără ca el să-și dea seama, presimțea asta.

Urmă planul pe care îl elaborase pentru această ultimă lecție. Ca întotdeauna, cuvintele îi veneau ușor – avea în față numai două foi pe care notase câteva cuvinte-cheie, precum și temele principale ale discursului. Pe a treia, câteva citate. Nimic mai mult.

În mâini, obișnuitul său stilou nu mai răspundea la nicio necesitate practică.

— Se face adesea o opoziție între justiție ca instituție, definită printr-un corp de norme și proceduri (elaborate după un proces specific el însuși codificat precis), și *sentimentul* de justiție, pe care fiecare îl poartă în sine; între dreptul pozitiv și dreptul natural (căruia este greu să-i dăm o definiție satisfăcătoare și pe care l-am putea desemna, în lipsă de altceva mai bun, prin termenul mai larg de morală), unul eficient și clar pentru că se aplică în mod egal tuturor cetățenilor dintr-o anumită jurisdicție (în speță, statul), celălalt difuz și incapabil să fie pus direct în aplicare, pentru că provine din surse multiple și este definit în deplină libertate, dincolo de un consens neclar acceptat tacit de toți, de fiecare dintre subiecții gânditori membri ai corpului social. Din această opoziție binară s-a tras totuși o concluzie: dreptul pozitiv nu trebuie să se îndepărteze prea mult de calea trasată de sentimentul general de justiție, altfel riscă să-și piardă legitimitatea. Într-adevăr, atunci când decalajul devine prea mare între dreptul aplicat de un stat (drept care respectă totuși formele cerute de sistemul politic pe care îl susține) și sentimentul de justiție (numitor comun care satisface mai mult sau mai puțin exigențele morale minime ale fiecărui membru al corpului de cetățeni) – așadar, când acest decalaj devine prea strident, se ridică voci care denunță această stare de fapt. Legea este brusc contestată de toți – și încălcată de unii. Acesta este semnul patent al unei inadecvări a normei la societatea pe care această normă ar trebui să o guverneze, încât este adevărat că, așa cum spunea Hadrian al lui Marguerite Yourcenar, „orice lege prea des încălcată înseamnă că nu e bună: legislatorului îi revine sarcina să o abroge sau să o modifice”. Prin urmare, dreptul pozitiv și-a pierdut deodată legitimitatea, în sensul că nu mai atrage un consens. Dacă majoritatea cetățenilor, în inima și conștiința lor, nu îl mai consideră just, el își pierde o mare parte din forță,

pentru că nu va mai fi respectat *spontan.* Nu va mai putea fi respectat decât sub constrângere – oricare ar fi aceasta: polițienească, socială, dar și interioară. *Legitimul* va lăsa atunci locul *legalului* strict – iar acest pozitivism legalist împins la extrem a arătat de-a lungul acestui secol la ce poate conduce un sistem normativ limitat la respectarea exigențelor formale și procedurale, fără preocupare pentru conținut. S-ar putea obiecta că aceste considerații par să ne îndepărteze de subiect. Poate vă voi surprinde răspunzându-vă că, după părerea mea, nu este așa – dimpotrivă. Ceea ce s-a spus exclusiv despre „justiție" – sau, ca să o prezentăm altfel, despre ramura judiciară a puterii – poate fi extins la statul democratic în funcționarea lui generală: democrația este în același timp un mod de organizare politică, susceptibil de variații multiple, dar toate atașate de modelul liberal parlamentar (iar Elveția, nu le fie cu supărare unor pesimiști, nu scapă de această regulă necruțătoare), și o imagine visată, un ideal inaccesibil de participare populară totală, nelimitată. Atâta timp cât expresia politică de zi cu zi nu diferă decât rezonabil de modelul ei teoretic (sau visat), populismul nu își poate găsi loc pentru a se exprima în arena politică – în sens larg, așa cum o definește Karl Schmitt. Dar când realitatea și idealul încep să meargă pe căi prea diferite, când anumiți actori ai scenei democratice încep să nu se mai simtă auziți, acest loc se eliberează brusc – și este repede ocupat de partidele populiste. Așadar populismul nu este în sine o „boala* a sistemului democratic, ci simptomul vizibil al unei disfuncțiuni mai profunde; este mai mult consecința decât cauza. Că critica pe care o exprimă este justificată sau nu contează, în fond, destul de puțin; ceea ce este cu adevărat revelator este chiar faptul că această critică a fost emisă la un moment dat – și, mai ales, că ea poate găsi o ureche disponibilă într-o parte a corpului social.

Julien inspiră adânc, înainte de a lansa ultima salvă.

Apoi avea să tacă.

Și să plece.

— Semnul trebuie să fie perceput, apelul, înțeles. Este timpul, poate, ca jocului democratic să i se redea atracția inițială, ca fiecăruia să i se garanteze o capacitate de intervenție, inevitabil limitată, dar reală, și să se dezbată probleme de fond comprehensibile pentru toți, mai degrabă decât detalii tehnice accesibile doar unui grup restrâns de experți – în sfârșit, să se facă astfel încât cetățenii dezamăgiți să revină în piața publică. Democrația rămâne cel mai puțin rău dintre toate sistemele politice, istoria a demonstrat suficient acest lucru. Dar ea poate supraviețui numai cu acest preț. De noi depinde să știm dacă suntem dispuși să-l plătim. Doamnelor și domnilor, vă mulțumesc pentru atenție.

•

Un moment, scurt și nemuritor, de tăcere. Apoi un vuiet brusc, care creștea treptat. Îl aplaudau. Palmele se loveau în aerul imobil, degetele băteau în lemnul pupitrelor.

Studenți, în spatele primelor rânduri, în picioare.

Momentul pe care îl așteaptă orice profesor, pe care fiecare vrea să-l trăiască măcar o dată.

Iar acest moment venise.

Chiar înainte ca el să plece.

•

Julien îi lăsă locul decanului Facultății de Litere, care rosti câteva cuvinte pe care el nu le auzi. Plecase deja. Chiar dacă stătea în primul rând, lângă Maxime, mintea îi zbura deja foarte departe de Freiburg.

Nu se supusese exigențelor ceremonialului. Lumea se aștepta, fără îndoială, să spună câteva cuvinte de rămas-bun sau de mulțumire. Nu o făcuse. Se mărginise să încerce să pună un punct final acceptabil cursului pe care îl ținuse de-a

lungul semestrului. Asta era munca lui. Salutarea colegilor, mulțumirile către consiliul Facultății și rectorat, aceste mondenități nu aveau loc, după părerea lui, la ultima lecție. Era plătit să țină un curs – nu să răspundă la laudele găunoase ale colegilor cu alte salamalecuri, la fel de deșarte. Acest gen de detalii inutile n-aveau decât să aștepte – oricum, nu asta așteptau de la el studenții.

Când aplauzele se stârniră din nou, Julien înțelese că discursul decanului se terminase.

Nu simțise niciodată vreo simpatie deosebită pentru acest om. Era un bătrân plicticos și chel, care-și petrecea timpul dându-și peste țeasta strălucitoare o șuviță gălbuie și grasă care ar fi trebuit să mascheze pagubele produse de calvița galopantă – de altfel, o luptă pierdută dinainte.

Pentru a desăvârși portretul șefului său, Julien ar fi adăugat că avea ceva de funcționar care așteaptă răbdător pensionarea – și că era, cu siguranță, nițel ramolit.

După ce obținuse postul de profesor asociat la Freiburg, colegii lui care făceau parte din consiliu îl preveniseră că decanul se opusese până atunci să fie angajat, sub pretext că este german și că s-ar putea găsi, probabil, candidați elvețieni la fel de competenți. Faptul că Julien era pe deplin bilingv – calitate deloc neglijabilă pentru o universitate care se mândrea că este astfel – nu fusese suficient ca să modifice prejudecata negativă a decanului. Prin urmare, Julien își spusese că nu vor fi niciodată prieteni buni și pur și simplu evitase să intre prea des în contact cu el – fără a se priva totuși să-i arunce din când în când o scurtă frază ucigătoare la ședințele de consiliu.

Astfel încât, chiar dacă nu ascultase o vorbă din discursul bătrânului, își spunea că zâmbetul afișat de acesta trebuie să fie, pentru prima dată în trei ani, profund sincer. Decanul era, fără îndoială, cu

adevărat bucuros să-l vadă plecând la dracu-n praznic.

— Și mie mi-a făcut plăcere, murmură Julien silindu-se să aplaude și el.

Zgomotul aplauzelor scăzu treptat și lumea începu să se ridice. Julien întâlni privirea lui Maxime și, cu un semn din cap, îi dădu de înțeles că preferă să iasă cât mai repede. Apetitivul oferit de Universitate, cu vinul alb care avea ceva de poșircă de țară și fursecurile prea uscate, nu prea îl interesa. Maxime și Julien se eschivară discret înspre terasă.

Odată ajunși în aer liber, Julien își aprinse o țigară.

— De data asta s-a terminat, s-ar zice… comentă Maxime.

— Așa s-ar zice, da.

Julien trase adânc un fum.

— Scuză-mă, bătrâne. Am luat toate hotărârile astea cam în grabă. Dar erau ale mele. Ar fi trebuit să-ți spun mai repede, fără îndoială. Dar asta n-ar fi schimbat nimic. Oricum aș fi plecat.

— Știu. Pe moment am fost rănit. Dar reacția mea era prostească. N-am fost în stare să înțeleg că pentru tine e timpul să te întorci. N-am știut să văd cât de mult te-au afectat evenimentele din ultimele luni.

— N-ai nimic să-ți reproșezi. Ai fost acolo. Eu m-am închis în mine și n-am mai vrut să văd pe nimeni, în afară de psihologul cu care m-au procopsit – și căruia oricum nu-i spuneam nimic. Probabil că îmi trebuia pur și simplu un timp de recuperare. Și am fost forțat să mi-l iau. Iar acum simt nevoia să plec.

— Pentru un nou început?

— Sper. Deși mă feresc de genul ăsta de expresii. Nu există începuturi noi. Pentru că persoana pe care o duci cu tine, orice ai fi trăit, nu s-a schimbat.

— Ești așa de sigur că nu te-ai schimbat?

— Nu ne schimbăm, Maxime. Nu mă îndoiesc nicio clipă de asta. Oamenii nu se schimbă.

Un nou fum adânc.

— Și tu? Ai de gând să rămâi aici?

— Unde să mă duc?

— Vezi – oamenii nu se schimbă. Nici tu.

De ce-am devenit așa de răutăcios? Așa de dur?

— Scuză-mă. N-am vrut să te rănesc.

— Termină cu scuzele. E modul tău de a fi, nu? Atunci rămâi așa. Întotdeauna le-am preferat ipocriților oamenii direcți, dintr-o bucată. Și, în fond, cred că ai dreptate.

Conversația se opri.

Julien simțea, confuz, că se rupsese ceva între el și Maxime. Vechea lor prietenie, care data de la sosirea lui la Freiburg, când își termina teza, părea să se fi frânt în recifele ultimelor luni.

Își dădea seama că era mai rece decât înainte cu Maxime – dar nu reușea să facă nimic pentru a-și schimba atitudinea față de el. Era ca și cum pur și simplu nu ar mai fi putut să se poarte altfel. Ca și cum Maxime ar fi redevenit un simplu coleg, o cunoștință – un străin în locul prietenului căruia odinioară îi destăinuia totul.

Cel mai stupid era că Julien nu înțelegea cauza acestei îndepărtări.

Simțea doar că, orice ar fi făcut, prăpastia se lărgește. Acum ar fi fost imposibil să mai treacă peste ea.

Iar asta îl întrista.

— Mă duc acasă. Ne vedem mai târziu.

Julien aruncă chiștocul, făcu un gest vag cu mâna și intră în clădire.

Maxime rămase pe terasă, nemișcat.

Pe fața lui, aceleași întrebări ca ale lui Julien.

Și aceeași lipsă a răspunsurilor.

* * *

Luni, 24 iulie.

Era ora șapte și câteva minute când Julien deschise ușa biroului său de la Universitate. După

o săptămână de incertitudini dureroase – arhetipul weekendului oribil hotărâse să înceapă să-și golească biroul.

Încă îl durea puțin capul. Sâmbătă seară, mersese cu prostia până la a se îmbăta criță, terminându-și noaptea într-un club cu niște necunoscuți întâlniți prin diferitele baruri pe care un duh cu umor bolnav i le semănase în cale. Își amintea vag că sărutase o fată mult mai tânără decât el – oare avea douăzeci de ani? – înainte de a trebui să se repeadă afară ca să vomite pe stradă. Sub privirea reprobatoare a paznicului, decisese să plece acasă și traversase centrul orașului cu pași nesigur.

Un weekend de rahat.

Julien începu cu cărțile. Venise la facultate cu mașina, deși nu locuia departe. După vreo zece drumuri între birou și parcare, portbagajul era plin, iar locurile pasagerilor ocupate serios. Habar n-avea unde le va pune pe toate acasă. În beci, fără îndoială, în lipsa unui spațiu mai bun. Până la sfârșitul lui septembrie. Apoi avea să plece la München. Deși perspectiva de a trebui să caute iar – și să găsească – un apartament nu-l liniștea deloc.

Julien își contemplă biroul, cutiile cu dosare gata să fie luate, rafturile goale. Diferența față de masa de lucru a lui Maxime ținea de suprarealism. Golul în fața preaplinului.

Iar golul era el.

Julien se așeză pe scaun și chiar în acel moment auzi cum se sparge ceva.

La naiba!

Diploma lui de doctorat, înrămată, pe care o luase din cui și o pusese acolo.

Se ridică iute și evaluă pagubele. Hârtia părea să fi scăpat cu bine. Dar trebuia să cheltuiască pe o ramă nouă.

Sau nu. Să-și pună diplomele în ramă era un lucru cât se poate de stupid. Nu-și aducea aminte

de ce făcuse așa ceva.

Descurajat brusc, scoase pachetul de țigări, apoi se răzgândi, din respect pentru Maxime. Nu se fuma în birou, punct.

Descurajarea alunecă pe neașteptate în exasperare și Julien apucă receptorul ca să sune la agenția imobiliară din München pe care o contactase. Era însă convins că nu au nimic nou să-i propună.

Totuși, în privința aceasta, se înșela. Directoarea agenției, care îi preluase chiar ea apelul, îl anunță că tocmai îl sunase acasă. Ceva ce l-ar fi putut interesa. Un apartament renovat, aproape de Wiener Platz. De vizitat cât mai repede. Erau și alți oameni interesați, dar, fiindcă el aștepta de mult, iar apartamentul părea să corespundă perfect pretențiilor lui…

Wiener Platz. Julien se întrebă dacă își permite. Poate că da, la urma urmei. Vânduse casa de la Berg. Fără regrete. Unui vecin care numai asta aștepta de cincisprezece ani și care acceptase să plătească prețul mare pentru a-și mări grădina și a avea în sfârșit acces direct la lac. Cât despre vilă, probabil că avea să fie demolată.

Perspectivă care-l lăsa rece.

Cu suma obținută din vânzare, hotărâse să-și cumpere o locuință în München.

Poate că venise momentul.

Julien ceru două zile pentru a vizita apartamentul și a se decide. După acest interval, agenția putea să-l ofere oricui voia.

Se hotărî să pornească la drum seara târziu, ca să ajungă a doua zi dimineață. Asta îi lăsa timp să doarmă puțin până atunci. Avea nevoie.

Lăsă totul baltă, călcă pe cioburile de sticlă și ieși din birou.

Orologiul templului protestant bătea ora nouă când urcă în mașină, trasă cât mai aproape de scara spre parcare, în fața unui panou cu staționarea

interzisă. Plecă spre casă întrebându-se din nou unde naiba avea să pună toate cărțile acelea.

Nu, hotărât lucru, beciul se dovedea singura soluție.

* * *

Timpul i se păruse deodată prea lung atunci când, cu ani în urmă, Rachel îi spusese asta.

— Nu contează de unde știu. Știu, asta-i tot.

Ce, ce știa?

— Numele bărbatului din cauza căruia ai fugit din München.

Vera tresărise. Cum putea Rachel să fi aflat?

Era imposibil.

Desigur, îi vorbise în mai multe rânduri despre cel pe care-l părăsise, dar fără să-l numească.

Pentru că și Rachel îi destăinuise multe, îi spusese o poveste groaznică.

Cea a mamei ei.

Dar fără să-i spună un lucru.

Numele omului care adusese nenorocirea.

În același loc, Rachel și Vera tăcuseră.

Doar o legătură ar putea să explice totul.

În seara aceea din ianuarie 1984, granița invizibilă se sfărâma.

Dar era imposibil.

— Nu înțelegi că poveștile noastre sunt legate?

Vera deschisese încet ochii.

Hazardul unei întâlniri ascundea oroarea uneia și aceleiași povești.

Care începea cu războiul.

Ca să se termine cu două femei așezate într-un bar din Berlinul de Vest.

— Omul responsabil pentru toată suferința asta, tatăl infanticid al fratelui meu se numește Maximilian von Kelsen.

Vera înțelesese deja.

— Și pe fiul lui l-ai părăsit tu.

Când văzuse deodată fața lui Rachel, în lumina roșiatică a lămpii de pe masă, ceea ce citise pe ea o făcuse să vrea să plece în fugă. Dar nu putea.

Lucrul de care încercase să fugă o prinsese din urmă.

6.

Julien își lăsase mașina aproape de Wiener Platz. Ajunsese la München în jurul orei opt, după un drum fără probleme. Cu o zi înainte se culcase pe la amiază și dormise bușteан până seara. Se trezise pe la opt și jumătate, își pregătise ceva de mâncare, făcuse un duș și se răsese. Apoi citise până la miezul nopții.

Memoriile lui Hadrian.

Din nou.

La douăsprezece și zece, se smulsese de pe canapea și își pregătise repede obișnuita geantă de voiaj – poate că avea să doarmă la München în noaptea următoare. Dar nu-și rezervase o cameră de hotel. Drumurile acestea dus-întors începeau totuși să-l coste. Poate că nu avea să fie obligat să se cazeze la *Bayerischer Hof* de data asta. La urma urmei, trebuia să poată găsi ceva mai ieftin în München – mai ales pentru o singură noapte.

La ora unu ieșea din Freiburg.

•

Pe la cinci și jumătate oprise la un popas de pe marginea autostrăzii, puțin după Memmingen, ca să bea o cafea și să mănânce un corn. Ascultase distrat conversațiile șoferilor de tir, apoi pornise iar la drum sub soarele care răsărea.

Își spusese că nu există moment mai bun pentru condus decât o dimineață de vară, foarte devreme, când soarele încă pare să ezite să alunge umbrele cenușii ale zorilor.

Apoi pierduse puțin timp la intrarea în oraș. Ora șapte și treizeci și cinci de minute. Ora proastă. Dar, în ansamblu, traficul rămânea destul de fluid pentru o dimineață de marți.

Găsise un loc de parcare pe o străduță mai puțin circulată și, la opt și jumătate, bea a doua cafea la o terasă din Wiener Platz.

Reușise să vorbească la agenție și stabilise o întâlnire la ora nouă, chiar în fața clădirii.

Din ce înțelesese, apartamentul traversa imobilul, dând în parte spre Wiener Platz și în parte spre o grădină interioară. Aproape o sută șaptezeci de metri pătrați. În centrul Münchenului, era aproape de domeniul visului. Și la un preț interesant, ca să nu spună nesperat. Banii din vânzarea vilei și terenului de la Berg, după plata taxelor de succesiune, ajungeau din plin pentru a finanța achiziția acestui apartament. Și situația îi permitea, la nevoie, să împrumute sumele necesare pentru eventuale transformări. Chiar dacă, dată fiind moștenirea lăsată de tatăl său, pe care după o ezitare se hotărâse să o accepte, nu ar fi fost, fără îndoială, indispensabil.

Oricum, contractul de închiriere de la Freiburg fusese anulat, angajarea la LMU, confirmată (cel puțin pentru un an), așa că trebuia neapărat să găsească o locuință.

Dacă apartamentul îi plăcea, nu trebuia să ezite prea mult.

Julien își aprinse o țigară și contemplă calm fumul care se ridica spre umbrelă.

Rămânea valabil ceea ce îi spusese lui Maxime.

Oamenii nu se schimbă.

Dar viața lui urma să ia o turnură nouă. Profund diferită.

El avea să rămână același, fără îndoială. Dar, în sfârșit, înceta să mai fugă.

Și se întorcea acasă.

•

Apartamentul depășea cu mult ceea ce-și imaginase el.

Foarte luminos, livingul se întindea pe toată lățimea clădirii, de la un geam la altul – unul spre

Wiener Platz, celălalt spre o mică terasă, care la rândul ei domina o curte interioară și o grădină.

Grinzi enorme, de stejar vechi, în mod evident șlefuite de curând.

Pereți văruiți cu alb, sobri.

Peste tot un miros de rumeguș și de parchet dat cu ceară.

Bucătăria dădea în living, ca la Freiburg. Julien își spuse că va pune să se instaleze acolo un bar, pentru a separa simbolic cele două spații.

Două camere imense cu vedere spre curtea interioară, dintre care una avea și ea acces la terasă. O a treia, mai mică, mansardată, dădea spre Wiener Platz. Două băi, una proaspăt renovată, cu proporții uriașe, cu cadă și tot ce poți aștepta, cealaltă, mai mică, doar cu duș și părând mai veche. De reamenajat, își spuse Julien.

Nu era totuși prea mare?

Julien vizită pe îndelete apartamentul de la un capăt la altul, umblând prin toate ungherele, gândindu-se la eventualele modificări de planificat. Ceea ce îi luă aproape trei sferturi de oră.

Tânărul agent care îl însoțea (părea să aibă puțin peste douăzeci de ani) îi arunca din când în când priviri îngrijorate. Julien se simți obligat să-l liniștească.

— Sunteți începător?

— Da, domnule. E a doua mea săptămână.

— Ei bine, vă las să sunați la agenție. O să le puteți da o veste bună. Cumpăr apartamentul?

— Chiar?

Fața băiatului se luminase deodată, iar Julien simți cum în vocea lui răzbătea o notă de ușurare.

— Da, chiar. Se poate spune că puneți inimă în meseria dumneavoastră…

— Știți… încă sunt în probe, domnule. Dacă finalizez o vânzare e bine pentru mine…

Julien zâmbi sincer. Candoarea agentului era aproape înduioșătoare.

— În probe, vasăzică? Da, așa suntem toți…

— Poftim?

— Nu contează. Dar faceți ce v-am spus. Vreau să închei formalitățile cât mai repede.

Julien își plimbă privirea peste agitația din Wiener Markt, în mijlocul pieței.

— Și n-o să uit să menționez răbdarea și profesionalismul dumneavoastră.

— Mulțumesc, domnule, zise tânărul. Ați putea să mergeți cu mine direct la agenție? Așa o să puteți citi imediat contractul de vânzare.

— Excelentă idee. Vă urmez.

Julien se gândea deja cum va mobila salonul.

Se smulse din gânduri când îl văzu pe tânăr așteptându-l politicos în fața ușii deschise de la intrare.

— Mă scuzați! Vin.

Ușa se închise în spatele lui.

Aici o să fie acasă.

Lucrurile mergeau chiar mai bine și mai repede decât sperase el.

* * *

— Ei, ți-ai găsit fericirea?

Întrebarea îl surprinse pe Julien.

Cum ți-ai putea găsi cu adevărat fericirea?

Își dădu seama că Vera se referă numai la viitorul lui apartament și reveni cu picioarele pe pământ.

— Cred că da. Un apartament somptuos, parțial mansardat, cu grinzi aparente, în Wiener Platz. L-am vizitat dimineață. Nu mă așteptam să găsesc ceva de genul ăsta – și să fie totuși, mai mult sau mai puțin, în limitele posibilităților mele.

— Minunat.

— Mai sunt unul sau două lucruri mărunte de schimbat în băi și în bucătărie, dar a fost aproape complet renovat. Chiar e deosebit.

Julien întâlni privirea Verei.

Oare ea putea citi într-a lui ceea ce simțea în clipa aceea? Putea ghici că, sub fațada de răceala

detașată pe care se străduia să o afișeze, tocmai se întreba dacă ea va călca vreodată pragul acelui apartament?

Putea înțelege cât de mult regreta el tot ceea ce făcuse, tot ceea ce îl îndepărtase de ea?

— Ți-e foame?

Schwabing palpita în jurul lor. Toate mesele de pe terasă, la intersecția dintre Türkenstraße și Schellingstraße, erau ocupate. De studenți, majoritatea. De locuitorii cartierului. De cei câțiva turiști care se aventuraseră prea adânc în oraș, dincolo de itinerariile balizate de ghiduri și de agențiile de turism.

— Încă n-am avut timp să mănânc nimic de dimineață. Așa că da, un pic.

— Nu-i rău aici. Simplu, dar corect.

— În amintirea mea, era o speluncă unde până și paharele erau murdare.

— Da, dar, din fericire, s-a schimbat. Noii patroni au luat lucrurile în mână… Și bine au făcut. Altfel, protecția consumatorului sigur ar fi ordonat închiderea prăvăliei.

— Atunci e bine. Încă o bere?

— De ce nu?

Julien făcu comanda și ceru meniul.

Cele două *Weißbiere* sosiră în mai puțin de un minut.

— Pentru venirea ta neașteptată la München! zise Vera ridicând paharul.

Aproape că îi făcu cu ochiul. Zâmbea, iar surâsul îi făcea în obraji niște gropițe adorabile, chiar mai atrăgătoare decât în amintirea lui.

Puțin stânjenit, Julien se mulțumi să zâmbească și să dea ușor din cap.

E posibil să se bucure cu adevărat de compania mea? După tot ce s-a petrecut între noi, *oare e aievea?*

— Și munca?

— Destul de bine. Acum suntem puțin încărcați, dar nu mă deranjează peste măsură. Îmi place când

lucrurile se mișcă. Tu? Ai terminat deja?

— Oarecum. Nu mai țin cursuri, semestrul e gata. Dar îmi mai rămân două sesiuni de examene orale, la sfârșitul lui septembrie, înaintea noului an. Mai am și trei teze în fază terminală. Ar fi bine ca studenții să le poată susține înainte să plec. Pentru unul nu-mi fac griji. Pentru ceilalți doi, ceva mai mult. Dar, mă rog, în cel mai rău caz o să fac câteva drumuri dus-întors între München și Freiburg semestrul viitor. Pot să merg la Freiburg de două-trei ori pe lună dacă e nevoie. Asta o să facă ruptura mai puțin vizibilă, mai puțin dură, poate. Și poate că ar fi mai bine.

— O să-ți pară rău după Freiburg?

— Sincer, nu cred. În orice caz, gândul ăsta nu mi-a trecut prin minte. Sigur, o să-mi lipsească anumiți oameni, dar… mă bucur că m-am întors.

— Deci te întorci? Așa vezi tu lucrurile?

— Într-un fel. Mă întorc. Dar locul pe care-l regăsesc e nou. E greu de explicat.

— Cred că înțeleg. Cam așa mă simțeam și eu când am plecat de la Berlin ca să mă întorc aici, acum trei ani. Am lăsat în urmă oameni interesanți, dar și o anumită perioadă din viața mea. Am întors o pagină. Eram în sfârșit pregătită, pur și simplu, să încep altceva. Așa că, chiar dacă mă întorceam și regăseam un univers cunoscut, era ca să fac ceva nou. Ca tine acum.

— Văd unde vrei să ajungi. Da, se poate să fie la fel și pentru mine.

Băură o înghițitură în tăcere.

El înțelese deodată ce îl uimise: Vera bea bere. Ceea ce n-ar fi făcut niciodată pe vremea relației lor.

Se abținu totuși să-i atragă atenția. Evocarea trecutului nu era în sine nocivă, cu condiția să nu depășească doza prescrisă.

Schimbară subiectul.

Încă o dată, Julien își dădu seama că petrece o seară minunată.

•

Se înnoptase deja când ei sorbeau un espresso. Terasa nu se golise, dimpotrivă.

Münchenul vara.

Locul unde trebuie să fii.

Centrul lumii.

Dialogul lor își urmase cursul, fără pauze sau timpi morți, curgând firesc ca un pârâu săltăreț și vesel.

După aceea, Julien se gândise că nici măcar nu știe despre ce vorbiseră. Vorbeau și râdeau împreună, pur și simplu.

Stăteau aproape unul de altul, cele două scaune fiind alături, cu spatele la zidul exterior al barului. Ca să vorbească, se întorseseră din ce în ce mai mult unul spre celălalt.

Poate că băuseră o bere în plus. Nu erau amețiți, nici pe departe, dar, cu siguranță, alcoolul îi eliberase pe amândoi de crisparea care mai rămăsese.

Julien nu-și mai amintea precis cum se întâmplase. Dar mâna lui, pe masă, se apropiase pe furiș de cea a Verei.

Iar cea a Verei, contrar tuturor așteptărilor, nu bătuse în retragere.

Julien interpretase asta ca pe o permisiune de a visa – și de a acționa.

Clipa în care se hotărâse totul și-o amintea. Își promisese să nu o uite niciodată.

Niciodată din nou.

Se încordă puțin și își cufundă privirea în cea a Verei, într-un fel mai mult decât insistent.

Ea nu-și feri ochii.

Deodată nu mai vorbeau.

El își apropie fața de a ei.

Ea tot nu se ferea.

Se mulțumea să dea din cap, aproape imperceptibil.

Dar gestul nu-i scăpase lui Julien.

El îi atinse pentru o primă oară buzele. Îi respiră parfumul. Apoi repetă gestul, accentuând ușor presiunea.

Simți buzele Verei întredeschizându-se sub ale lui.

Se sărutară.

•

În jurul lor, noaptea münchenează strălucea și se învolbura.

Ei erau centrul lumii.

7.

München, 6 octombrie 1989

Dragă Hélène,

Bineînțeles, ar fi trebuit să-ți scriu mai repede. Dar, lucrurile fiind cum sunt, n-am făcut-o. Îmi repar azi greșeala. Ca de obicei, sper că o să mă ierți.

Stau așezat la birou, una dintre singurele mobile care se află deocamdată la locul ei definitiv în noul meu apartament. M-am mutat de cinci zile. Mă rog, teoretic. Totul e încă puțin neclar, muncitorii finisează bucătăria și baia, cutiile stau grămadă în living și abia am reușit să pun mâna pe periuța de dinți.

Totuși apartamentul e acum locuibil. Sau aproape.

Am plecat de la Freiburg în urma camionului de la firma de mutări, dimineața devreme. Am reușit să iau ce era mai important – restul a rămas acolo, împărțit pe la prieteni, cunoștințe și asociații de caritate. Nu voiam să mă încarc prea mult. Săptămâna viitoare o să fac un drum dus-întors – ultimul, sper – ca să asist la susținerea tezei ultimului meu student de la Freiburg. Pe urmă totul se termină.

Zarurile au fost aruncate, cum se spune pretenţios. Dar nu e vorba de zaruri, ci de alegere. Viziune nu mai puţin pretenţioasă, dacă te gândeşti. Dar ce contează? Am ales, sunt fericit. Pentru prima oară după mult timp.

La sfârşitul lunii, când apartamentul n-o să mai semene cu un câmp de bătălie, Vera o să se mute la mine. A hotărât să plece din apartamentul ei de pe Quellenstraße şi să vină să stea aici cu mine.

Poate am fost un pic neclar în ultima scrisoare, dar nu mă îndoiesc că ai ştiut să citeşti, ca de obicei, printre rânduri. Ceea ce ai ghicit – sau presimţit, nu contează termenul – tu s-a întâmplat.

Ne-am împăcat.

I-am lăsat în urma noastră pe cei doi studenţi neexperimentaţi şi cruzi care am fost şi ne-am dat o a doua şansă. Şansa asta, Hélène, n-o s-o ratez. Am aşteptat-o prea mult. Am dorit-o prea mult.

Vara asta, când totul mi s-a părut din nou posibil, mi s-a făcut teamă. Teamă să nu fie o greşeală. Teamă că nu poate să funcţioneze mai bine acum decât cu şase ani în urmă. În sfârşit, teamă că, la fel ca atunci, n-o să fiu la înălţime.

Apoi am înţeles. Am înţeles că de data asta pot să fiu la înălţime.

Că pot să lupt pentru a depăşi trecutul. Că, în concluzie, e posibil, în cazuri rare, să joci din nou piesa pe care publicul a fluierat-o. Pentru că la fiecare reprezentaţie, chiar dacă actorii par identici, nu urcă pe scenă exact aceleaşi fiinţe umane.

Eu nu m-am schimbat. Doar am crescut.

Vera nu s-a schimbat. Pur şi simplu s-a maturizat.

Iar azi înţelegem în sfârşit.

Azi, mai mult ca oricând, suntem cu adevărat îndrăgostiţi.

Fără îndoială, ceea ce-ţi scriu n-are niciun sens. De altfel, asta nu are nicio importanţă. Nu

cred că se pot analiza asemenea lucruri. Nu se pot decât simți.

Să simți că arzi.

Iar ce simt eu azi e că o iubesc și că vreau să-mi construiesc viața cu ea.

Hélène, mă tem că fericirea îi face pe oameni puțin nătângi.
Iartă-mă că m-am întins atâta pe subiectul ăsta! Cred că aș plictisi și cea mai disponibilă persoană. Dar, la urma urmei, asta e… Dă-mi vești despre tine. Vorbește-mi despre Paris. Și vino repede la noi. Te așteptăm deja.

Te pup tare

Julien

8.

— Lucrul pe care, fără îndoială, n-o să-l înțeleg niciodată e ce l-a împins să facă ce a făcut.

Vera și Julien se plimbau, de mână, pe sub copacii din grădina engleză. Luna octombrie se apropia de sfârșit, dar toamna era încă blândă la München. Lumina razantă a acestei după-amiezi târzii trasa șuvoaie de aur viu prin frunzișuri. Julien, cu mânecile cămășii suflecate, simțea căldura soarelui pe antebrațe.

Frunzele care cădeau una câte una prin aerul liniștit nu reușeau să aducă aminte de apropierea iernii, când norii aveau să coboare din Alpi pentru a abate peste oraș ninsoarea și vântul rece.

— I-a pierdut pe femeia iubită, pe copilul pe care urma să-l aibă cu ea. După moartea tatălui lui, a pierdut și orice șansă de a-i regăsi. Cu siguranță i-a căutat, fără rezultat. Probabil că durerea lui era uriașă. O durere din aceea care distruge un om.

Vera se uita la el.

Poate că ea avea dreptate. O asemenea suferință poate să distrugă.

— Pentru asta intri în SS? Pentru că ți s-a distrus viața? Devii inuman din disperare?

Întrebarea lui Julien rămase în suspans în aerul călduț.

— Julien, la întrebările astea n-o să poți răspunde niciodată. Știi ce a făcut tatăl tău. Dar n-o să afli de ce. Oare toți tinerii care intrau în SS erau niște fanatici? Fără îndoială. Dar poate că nu.

Vera se opri și îl privi în ochi pe Julien.

— În privința tatălui tău, nu știu nimic. Tu l-ai cunoscut. Tu ai crescut lângă el. Aspectul ăsta din personalitatea lui numai tu îl cunoști. Bineînțeles, faptul că a fost un tată bun nu scuză nimic. Dar arată că era capabil și de altceva decât îți închipui tu acum. Nu uita ce a fost el pentru tine.

Julien dădu din cap. Înțelegea ce vrea Vera să-i explice.

Niciun om nu este în întregime bun sau rău.

Un om face alegeri bune sau rele.

Asta nu-i scade responsabilitatea, dimpotrivă. O face și mai grea.

Dar ne permite să percepem cât de imperceptibili suntem pentru semenii noștri, să înțelegem cât de incomprehensibili sunt ei.

— *A* fost un tată minunat, un om pe care l-am respectat și l-am iubit. A fost, totodată, cel mai groaznic călău. Trebuie să mă obișnuiesc cu coexistența în mintea mea a acestor imagini, amândouă adevărate.

Tatăl și criminalul.

Medicul și ucigașul.

Cetățeanul liniștit și îngerul morții.

— Timpul o să te ajute, Julien. Cel puțin, așa sper.

Vera îi zâmbea.

El alungă aceste gânduri și îi zâmbi la rândul lui.

Soarele se juca în reflexiile părului ei. Julien îi simțea parfumul, acel miros delicat care, acum, nu-l mai părăsea. Cuprinse cu brațele mijlocul Verei și se sărutară încet.

Dar, după câteva secunde, Vera își puse delicat mâinile pe brațele lui ca să-i desprindă gura de a ei.

Îl privi, cu fața la câțiva centimetri de a lui.

— Julien, nu mai suntem chiar singuri.

Îi luă câteva secunde să înțeleagă ce voia ea să pună. Când realiză deodată ce înseamnă acele cuvinte, făcu ochii mari, uluit și euforic.

— Nu? Chiar? Ești sigură?

Râdea, bucuria îi inunda fața.

— A trecut o săptămână de când… mă rog, mi-am făcut griji. Și… sunt însărcinată, Julien!

Julien o strânse în brațe pe Vera, în timp ce ea izbucnea la rândul ei în râs. Îi șopti ceva la ureche și îi căută gura, ca să o sărute pătimaș.

Fericirea se cucerește, Julien.

•

Copacii formau deasupra lor un fel de boltă galbenă în ultimele lumini ale zilei. Totul ardea într-un foc de seară oranj, copacii, apa pârâului, pământul și pietrișul de pe alee și cele două ființe în adierea blândă a vântului care se stârnea.

Era toamna la München.

9.

Joi, 9 noiembrie 1989.

Ca un val liniștit, muzica lui Mahler se revărsa în biroul spațios.

Adagietto. Simfonia a cincea.

Julien lăsă din mâini *Süddeutsche Zeitung* și aruncă o privire pe fereastră. Amalienstraße era deja cufundată în întuneric. Totul părea liniștit. Dar ceva, undeva, se mișca.

Se uită la ceas. Era aproape șapte. Nu credea că va sta până atât de târziu la Universitate. Lucrase toată după-amiaza și, în cele din urmă, își acordase o pauză de câteva minute. Atunci deschisese ziarul pe care-l luase dimineața, dar pe care încă nu avusese timp să-l citească.

Evenimentele păreau să se accelereze în RDG. De la începutul anului. De la începutul anului se petreceau lucruri ciudate de cealaltă parte a cortinei de fier. În primăvară, Ungaria își deschisese granițele. Vara, Solidarność ajunsese la putere în Polonia. Iar acum… în mod confuz, simțeai că se va întâmpla ceva. Dar ce?

Discutase despre asta cu colegii lui, care păreau să nu dea mare importanță întregii situații. Poate că obișnuința îi învățase să fie prudenți. Pentru Julien, proaspăt întors în țară, lucrurile apăreau totuși în altă lumină. Poate fiindcă rămăsese prea mult timp, prin forța lucrurilor, departe de această actualitate. Sau pentru că întoarcerea bruscă în RFG îi permisese să aibă o perspectivă nouă asupra acestor subiecte de care nimeni nu mai părea să se intereseze.

Citise că, în ajun, conducerea SED-ului demisionase în bloc. Asta nu putea să însemne decât un lucru: că nu totul merge bine. Iar dacă acest gen de informații ajungeau în Vest era un semn în plus. Situația nu era complet sub control în Germania de Est. Iar asta era de mirare…

Julien răsfoi gânditor celelalte pagini ale ziarului. Un guvernator negru ales în Virginia. Și acesta era un semn că lucrurile se schimbau peste tot. Ca și cum, ca un ecou al bulversărilor din propria lui existență, lumea s-ar fi trezit.

Sau poate că suprainterpretez eu toate astea.

Sunt puține șanse ca lumea pe care am cunoscut-o dintotdeauna să se schimbe, așa, subit, de la o zi la alta.

Lăsă definitiv ziarul și își luă pardesiul. Probabil că Vera îl aștepta. O sunase să o anunțe că se

întoarce mai târziu decât prevăzuse. Dar îi era dor de ea. Zâmbi.

Să se bucure pur și simplu că o revede. Asta trebuia să fie fericirea.

Se îmbrăcă, ezită dacă să ia dosarul care trona pe birou, apoi își spuse că acesta poate foarte bine să petreacă noaptea acolo. Oricum avea să revină a doua zi, dimineața devreme. Hârțogăria putea să aștepte.

Opri muzica și se îndreptă spre ușă, spunându-și că este totuși plăcut să dispui de un birou atât de mare numai pentru tine. Îi veni în minte amintirea chichineței pe care o împărțea cu Maxime la Freiburg. Zâmbi din nou.

•

În același moment, un înalt funcționar est-german pe nume Gunter Schabowski anunța, într-o conferință de presă din Berlinul de Est transmisă în direct, decizia guvernului de a deschide toate punctele de trecere între RDG ȘI RFG, inclusiv la Berlin. Întrebat de un jurnalist începând de când este valabilă această măsură, el răspundea, după o scurtă ezitare – și vizibil nesigur pe sine –, că noile dispoziții în materie intră în vigoare imediat.

În timp ce Julien ieșea în noaptea münchenеză, ridicându-și gulerul pardesiului într-un suflu de abur alb, Zidul era pe cale să cadă.

Vera era deja acasă când ajunse Julien, puțin după șapte și jumătate. O găsi întinsă pe canapeaua din living, înconjurată de dosare și foi volante. Când ușa se deschise, ea ridică ochii și îi zâmbi. Se duse să o sărute. Ea profită ca să-l tragă pe canapea. Câteva hârtii alunecară pe covor. Julien, deja întins pe jumătate lângă ea, dădu să le ridice. Ea se împotrivi, cuprinzându-l cu tandrețe.

— Lasă-le, nu cred că-s așa importante.

— Dacă zici tu…

Julien lăsă hârtiile pe jos și, ca să completeze măsura, răsturnă și un dosar mare și portocaliu.

Vera începu să-i descheie, unul câte unul, nasturii cămășii.

În mod clar, nu mai era timpul pentru muncă.

•

Când telefonul începu să sune, puțin înainte de unu noaptea, Julien nu știu mai întâi nici unde este. Avu nevoie de câteva secunde ca să-și dea seama că adormiseră unul lângă altul pe canapea.

Pe jos, dosarele multicolore erau în continuare împrăștiate în cea mai completă dezordine.

Își aminti că făcuseră dragoste de mai multe ori. Apoi, probabil, ațipiseră în același timp.

— Cred că nu e nimeni… murmură Vera, care-și puse un braț pe față și se întoarse pe cealaltă parte.

Telefonul suna în continuare. La al optulea apel, Julien se simți obligat să răspundă. Se smulse de pe canapea, gol pușcă, în timp ce Vera se trezea de-a binelea și îi arunca o privire posomorâtă.

— Alo, Kelsen.

Avea vocea cleioasă a celui tocmai sculat din somn.

— Da’ greu mai răspunzi, frate!

Vocea lui Valentin, clară și veselă, răsuna la celălalt capăt al firului. Erau totuși paraziți pe linie.

— Val?

Chipul lui Julien se lumină, iar Vera ridică spre el niște ochi cercetători.

— Chiar eu! Îmi pare rău că te deranjez, știu că-i târziu, poate dormeați… Chiar îmi pare rău, dar m-am simțit obligat să te sun. N-o să ghicești în veci unde sunt, Julien, e curată nebunie aici. Nebunie, îți spun.

Val părea într-o stare de demență profundă.

— Ah. Lasă, mă bucur să te-aud. Și, unde ești? E totul bine?

— Într-un bar. Helmholtzplatz, undeva în Prenzlauer Berg.

Lui Julien îi luă câteva secunde să înțeleagă. Creierul încă îi era parcă încețoșat.

— Dar ce cauți în Berlinul de Est?

— Julien, a căzut Zidul!

De data asta Julien avu nevoie de și mai mult timp ca să proceseze ce încerca Valentin să-i spună.

Nimic nu se clintise în apartamentul întunecat, luminat doar de o mică lampă rămasă aprinsă pe măsuța de lângă canapea. Vera continua să se uite la el din ce în ce mai intrigată. Însă dacă Valentin nu era victima unei crize de nebunie însemna că o lume se prăbușise la propriu. Însemna ceva inimaginabil.

Pur și simplu nu era posibil.

— Poți să repeți, te rog? Ești sigur de ce spui?

Julien știa că e o întrebare prostească. Dacă Valentin era în Berlinul de Est și-l suna în toiul nopții, ceva se întâmplase cu adevărat.

— Julien, au deschis trecerea de pe Bornholmer Straße! Și pe celelalte, cred, dar nu-s sigur.

— Ce-ai spus? La Berlin: Se poate trece în Est?

— Da, fără restricții. Cum vrei, când vrei! Berlinezii din Est dau năvală în Vest! Cred că-s singurul care a făcut traseul în sens invers… Julien, nu fusesem niciodată în Est! E… e o nebunie, pur și simplu e o chestie nebunească. Orașul nu mai doarme, toată lumea e afară, strigă, cântă, oamenii se sărută și plâng… Nu știu dacă o să mai trăiesc vreodată ceva atât de puternic…

— Doamne…

Frazele sacadate ale lui Valentin îi răsunau în urechi.

Vera se ridicase acum și, îngrijorată, îi puse o mână pe umăr lui Julien.

El îi zâmbi ca să o liniștească.

— Val, Vera e lângă mine. Vera, Val e la Berlin. A căzut Zidul.

Julien văzu cum pe fața Verei se conturează o reflexie a propriei lui uluiri.

Dar Valentin continua deja:

— Julien, e prea lung să-ți explic, sunt la Berlin pentru serviciu, din întâmplare am… Pe scurt, am auzit știrile, am ieșit pe stradă, mi s-a spus „Bornholmer Straße” și am luat-o într-acolo fără să-mi pun întrebări. Și am trecut.

— Val, e incredibil. Stai să dau drumul la televizor.

— Da. Probabil se vorbește despre asta.

Într-adevăr, toate posturile germane vorbeau numai despre asta.

Imagini cu Trabanturi mici, parcă împinse de mulțime. Oameni înlăcrimați.

Un val incredibil care se ridica în toată Germania.

Julien luă iar receptorul.

— Val, mai stai mult la Berlin?

Julien îi aruncă o privire mută Verei, care încuviință din cap. Înțelesese.

— Venim mâine. Eu și Vera. Unde stai?

— Pe Ku’damm. Ca de obicei.

— OK.

Julien cunoștea hotelul.

— Rezervă-ne o cameră, ajungem mâine seară.

— Păi… Sigur, nicio problemă. Julien, ce mă bucur să te revăd! Ce trăim aici e de-a dreptul… istoric. Amintiri pe care n-o să le uităm niciodată. Julien, trebuie să te las, nici măcar nu știu cu ce-o să plătesc telefonul ăsta, n-am decât mărci vest-germane! Vă aștept. Vă pup pe amândoi! Veniți să mă recuperați de la spălătoria barului, dacă e singurul mod de plată pe care-l acceptă… Pe mâine!

Comunicarea, care devenise din ce în ce mai proastă, fu întreruptă.

Se lăsă din nou liniștea, în timp ce televizorul, cu sunetul tăiat, făcea să danseze imagini multicolore în penumbra livingului.

Julien și Vera se priviră. Erau amândoi goi, iar el încă ținea receptorul în mâna dreaptă.

Izbucniră în râs.

* * *

Berlinul trăia în febră. În vinerea aceea, nimeni nu lucra, toată lumea era pe străzi, ca și cum nicio clădire din oraș nu ar mai fi fost locuită. Străzile metropolei, artere lovite de hipertensiune, forfoteau de lume. Oamenii se busculau pe trotuar râzând. Vehiculele mergeau la pas și claxonau des. Niciodată nu se văzuseră atâtea Trabanturi și alte Lade pe străzile Berlinului de Vest.

Sub soarele rece, mii de respirații formau mici nori albi care se risipeau repede în aerul înțepător. Dacă aburul se evapora în lumină, bucuria rămânea.

Vera și Julien se pregăteau să facă ceea ce niciodată în viață nu li se permisese. Aveau să vadă, în sfârșit, ce era de cealaltă parte a Zidului. După un zbor rezervat la repezeală, după întârzieri, după un drum interminabil cu taxiul pe străzi ba pustii, ba cu o circulație haotică, ajunseseră în sfârșit la țintă, când după-amiaza era deja pe sfârșite. După încă un ocol pe la hotel, pe Kurfürstendamm, unde își lăsaseră bagajele ușoare și constataseră cu ușurare că Valentin nu uitase să le rezerve o cameră, luaseră din nou taxiul până pe Alt-Moabit.

Oricum urmau să-l vadă pe Valentin mai târziu, la hotel.

Hotărâseră să intre în Berlinul de Est pe jos, pe la punctul de trecere de pe Invalidenstraße. Ocolind spitalul Charite, puteau să ajungă pe Friedrichstraße, apoi pe Unter den Linden, miticul bulevard pe care-l cunoșteau numai după nume.

Julien luase un plan al orașului ca să nu se rătăcească.

Vera nu trecuse niciodată în Est cât timp stătuse la Berlin.

Iar el nu era berlinez.

•

Îi văzură pe berlinezii din Est, toți cei care se culcaseră prea devreme cu o zi în urmă și aflaseră

știrea abia dimineața, care așteptau într-un rând lung ca niște grăniceri în uniforme verde-gri, vizibil depășiți de situație, să arunce o privire simbolică pe actele lor. Văzură familii care, pentru prima oară după mai bine de jumătate de secol, treceau din nou linia artificială pe care niște forțe necunoscute o trasaseră ca să le despartă de cei apropiați. Îi văzură pe copiii care, brusc, descopereau existența lumii de dincolo de Zid.

Iar ei văzură Berlinul de Est.

Pentru prima oară în viață.

Se înserase deja când trecură peste primul braț al râului Spree. În fața lor, pe insulă, Lustgarten și Domul pe partea stângă a bulevardului, iar în dreapta, Palatul Republicii, construit pe locul dispărutului castel al Hohenzollernilor. Puțin mai retrase, pe dreapta, clădirile guvernului est-german, luminate de reflectoare puternice care răspândeau o lumină albă și rece.

Ajunseseră în centrul de gravitate al Germaniei de Est.

Ceva mai departe, în fața lor, turnul televiziunii le atrăgea privirile, lancea unui uriaș înfiptă în inima orașului.

Un far stins în noaptea friguroasă. La granița unei alte lumi.

Julien și Vera se țineau de mână, fiecare strângând-o cu putere pe a celuilalt. Tăceau.

Priveau.

Niciunul nu știa despre regimul est-german decât ceea ce se spunea în Vest de patruzeci de ani. Știau că muriseră oameni încercând să treacă peste Zid. Câți anume, nu aveau nici cea mai mică idee. Cuvântul *Stasi* le evoca vag ideea unei poliții de stat, dar știau că această abreviere, acest diminutiv aproape familiar nu le-ar fi putut trezi niciodată aceeași panică, aceleași temeri ca oamenilor care trăiseră de cealaltă parte a frontierei intergermane. Ei, care scăpaseră de asta – datorită norocului său,

pur și simplu, hazardului? –, nu aveau să înțeleagă niciodată.

Văzuseră fluxul de la punctul de trecere de pe Invalidenstraße, acel val care curgea într-un singur sens. Sute de oameni care așteptau în după-amiaza rece. Și ei, un cuplu izolat care o lua în sens invers.

Nu se putea să fie fără motiv.

Ceea ce contemplau era creierul unui animal monstruos, slăbit și în cele din urmă învins de vârstă și de uzură, dar care făcuse să tremure milioane de ființe pe care ei nu le cunoșteau.

Și totuși vorbeau aceeași limbă.

Iar părinții lor crescuseră în aceeași țară.

Vera îl trase pe Julien înspre Alexanderplatz. El o urmă în tăcere, ținându-se de mâna ei, caldă într-a lui. Din Alex, luară metroul. Voiau să vadă Prenzlauer Berg. Dar mai mult decât clădirile imense și cenușii din centru, care, în aerul rece al nopții, emanau numai angoasă și tristețe – o sudoare a disperării care se topea în măzărichea de noiembrie.

Ieșiră din măruntaiele U-Bahnului la stația din Senefelderplatz. De acolo se afundară la întâmplare pe vechile străzi burgheze din Prenzlauer Berg.

Julien respiră adânc. Era un alt Berlin, cu un farmec discret, după marea de beton impersonal pe care o traversaseră. Fațadele wilheminiene erau puțin cenușii, puțin scorojite, dar se ghicea în întuneric ce fusese acest cartier la începutul secolului.

În acest Berlin puteai să te pierzi și să ți se pară, pentru o clipă, că te-ai trezit într-un oraș din Europa Centrală, acolo unde crengile copacilor din cimitirul evreiesc, desfrunzite și scârțâitoare, se jucau cu lumina stelelor.

Parcurile erau tăcute, străzile, întunecoase și liniștite. Luminile din interioare decupau dreptunghiuri de lumină călduță pe pavelele desprinse.

În penumbra rece, toate mișcările păreau încetinite.

Departe de evenimentele din centru care erau pe cale să schimbe lumea, Prenzlauer Berg somnola.

•

— Crezi că lucrurile chiar s-au schimbat de data asta?

Întrebarea Verei rămase în suspans în aerul plin de fum.

Se instalaseră într-o berărie de pe Kollwitzstraße, după patru ore de hoinăreală.

De partea aceasta a Zidului, timpul părea să curgă diferit și, în memoria lor, amintirea punctului de control și a cozii de imigranți de o zi se estompase deja în mare parte.

Celălalt Berlin era la câțiva ani distanță.

De parcă ar fi parcurs mii de kilometri.

Pentru a eșua undeva în Prenzlauer Berg.

Crezi că lucrurile chiar s-au schimbat de data asta?

Întrebarea îi răsuna în cap.

O întrebare la care n-ar fi fost în stare să răspundă.

— Nu știu. Poate. Nimic nu mai poate fi ca înainte. O întoarcere în trecut este pur și simplu imposibilă. Dar nu știu unde o să ducă asta.

Julien zâmbi.

— De acum totul e nou pentru noi.

Vera îl privi un moment fără să spună nimic, apoi zâmbi și ea. Lumea se schimbase de-a lungul acestui an 1989.

Și a lor.

10.

Pulberea unui soare fierbinte zăbovea în vâltorile fluviului, la limita umbrei proiectate de arcele podului. Lumina dansa în valurile

înșelătoare și silențioase și, sub suprafața ușor lucioasă care proteja adâncurile invizibile, curentul rapid continua să-și poarte secretele reci.

Un sfârșit de după amiază din iunie 1990, la Regensburg.

Orașul vechi somnola sub razele oblice ale soarelui, iar penumbra aruncată de turnurile catedralei se întindea leneș peste piață.

O adiere de vânt mângâia parapetul podului, fațadele care dădeau spre Dunăre și fețele oamenilor ieșiți la plimbare.

În atmosfera oranj, curgerea timpului încetinea.

Julien își petrecu brațul peste umerii Verei.

Ea purta o rochie verde care i se întindea peste burta rotunjită.

Întoarse capul către el în timp ce mergeau spre insulă, cu spatele la orașul vechi.

Julien își contemplă soția pentru o clipă.

Așa cum i se întâmpla de mai multe ori pe zi de vara trecută, își dădu seama cât de mult o iubește. Cât de frumoasă este. Cât de fericit este că a regăsit-o.

— Ești splendidă…

Ea izbucni în râs și îl trase spre Stadtamhof.

•

Când ajunseră în piață, văzură deodată, în vitrina unui magazin de fructe și legume, reflexia fericirii lor. Un cuplu îmbrățișat care mergea către ei. Și care le semăna.

Julien se opri și o trase pe Vera și mai aproape de el. O sărută ușor pe obraz, în timp ce privea vitrina, oglindă întreagă în strălucirea unei seri de vară.

— Așteaptă puțin.

Julien înclină puțin capul, punându-și tâmpla pe părul brunet al Verei. Acest contact, blând și liniștitor, nu se putea compara cu nimic. Viața lui însemna de acum pielea pusă pe acel păr, acea căldură lipită de el.

— Vreau să-mi pot aminti ce văd acum. Să reţin imaginea asta a noastră.

Vera privi în aceeaşi direcţie.

Zâmbiră amândoi reflexiei lor.

— O imagine care n-o să se şteargă.

11.

Trecătoarea era aproape. În jurul lor, o incintă de stâncă şi de gheaţă, un uriaş teatru mineral cu tribune pustii. Într-o linişte cu ecouri asurzitoare, soarele la zenit plumbuia întinderile albe, iar fiecare rază era multiplicată de o mie de ori la contactul cu cristalele pure ale unei mantii imaculate.

Joi, 28 martie 1991.

Crusta de zăpadă scârţâia uşor sub schiurile lor. Sub suprafaţa puţin mai tare, un strat gros de praf alb şi rece. Pas cu pas, se apropiau de vârf. Pielea de sub schiuri se agăţa de zăpadă, făcând fiecare călcătură la fel de sigură ca pasul unui orăşean pe asfaltul unui bulevard.

Julien privi spre stânga. Falezele îngheţate se succedau, răsturnându-se una peste alta şi întinzându-se până la linia frântă a unei creste ascuţite care muşca furios din cer într-o puternică mişcare pietrificată.

Liniile întinse ale pantelor pustii te forţau să priveşti în sus.

Mult deasupra lumii, văiuga se pierdea în adâncitura pereţilor abrupţi. Ultimii copaci îi părăsiseră de-a lungul ascensiunii, cu mult înainte, iar în faţa ochilor lor rămâneau numai cenuşiul mat al stâncii, albul orbitor al zăpezii sub lumină şi albastrul obscur al văii de umbră – undeva sub picioarele lor.

Figuri de granit se decupau sub cerul gheţarilor, santinele răbdătoare şi credincioase care stau de

strajă în fața vidului, și, sub zidul presărat cu piscuri fragile, panta devenea mai lină, trasând drumul imaginar care avea să-i conducă spre trecătoare.

Julien se opri, ștergându-și cu dosul palmei transpirația care-i curgea pe frunte. Se întoarse pe jumătate și o văzu pe Vera, care, cu câțiva metri mai jos, venea pe calea deschisă de el.

Cunoștea bine traseul acesta prin valea Arbi, un colț pierdut din Valais. În anii petrecuți la Freiburg, era invitat în fiecare iarnă la Maxime, la Mayens-de-Riddes. Venise aici și vara, de altfel. Desigur, nu era de ajuns ca să-l transforme într-un om de-al locului, dar Maxime îi arătase multe lucruri, încât această regiune, situată între depresiunea Bagnes și valea Ronului, între vii și culmi ce ajungeau la peste trei mii de metri altitudine, nu-i mai era complet străină.

Totuși, de data aceasta, Maxime nu era alături de el. Și îl regreta. Pur și simplu nu mai țineau legătura și, cu siguranță, nu aveau să se vadă cu ocazia acestui sejur în Valais. Fără îndoială că nu aveau să se mai vadă deloc, decât poate întâmplător, într-una dintre acele reîntâlniri neașteptate pe care ți le rezervă viața. Există prietenii care se sting ca un foc pe care nimeni nu mai încearcă să-l întrețină – iar prietenia lor era pe cale să dispară astfel.

Vocea Verei îl smulse din gândurile sale.

— Facem o pauză?

— Nu, continuăm până la trecătoare, dacă poți. Acuși se face ora unșpe. O să mâncăm sus dacă vrei.

Vera dădu aprobator din cap și veni lângă el, cuprinzând depresiunea cu privirea.

Plecaseră din stațiune puțin după ora nouă. Așadar urcaseră bine – ceva mai mult de o oră și jumătate pentru o diferență de altitudine de aproape o mie de metri. Meritau o pauză la trecătoare.

Platoul Plans constituia un fel de terasă mai jos de ei. Pădurea se oprea puțin sub marginea acestui balcon atârnat de munte, pe panta sumbră pe care o ghiceau dincolo de platou. Pășunea înecată sub zăpadă dormea în umbră, mai jos, iar grohotișurile imobile, pudrate cu alb, își găseau sfârșitul pe platou, într-un haos de stânci învălmășite.

Ca să regăsească lumina, trebuiau să mai urce.

Vera depuse un sărut ușor pe obrazul neras al lui Julien, care porni iar din loc. Adoptase un ritm lent, dar pe care știa că îl poate menține pe o distanță lungă. Maxime îi spusese odată că după asta se recunosc pașii montaniarzilor bătrâni. Bătrân nu se simțea, dar ar fi vrut foarte mult să se simtă montaniard.

•

Ajunseră la trecătoarea Mines la ora unsprezece fără cinci. Altitudinea: două mii trei sute de metri. În fața lor se deschidea deodată o lume cu totul diferită de cea pe care o traversaseră încet. Verbier, un sat de furnici tentacular, se întindea între culmile înzăpezite, în timp ce, de cealaltă parte a văii albastre, masivul Combins, de la înălțimea celor patru mii de metri ai săi, domina lumea oamenilor. Dincolo de orice viață, o întindere de gheață dislocată, de stânci gigantice, de valuri uriașe și încremenite contempla pământul cu o semeție fără margini. Ultimul dintre acești munți austeri, mândru și arogant în fundal, Grand Combin tutuia cerul, disprețuind valea pe care o strivea cu toată forța lui brută și sălbatică.

— E pur și simplu minunat.

Vera nu mai spuse altceva, descoperind acest peisaj cu care Julien ajunsese, cu timpul, să se obișnuiască.

Julien se descălță, își înfipse bețele în zăpadă și făcu câțiva pași. Bocancii de teren i se înfundau adânc în stratul de zăpadă afânată. În trecătoare, mantia de zăpadă era, poate, de două ori mai groasă decât cu câțiva metri mai jos. Vântul

formase troiene impunătoare, astfel încât, pe partea văii Arbi, o cornișă continuă bloca trecerea ca o barieră de nedepășit. Julien și Vera o atacaseră în punctul cel mai slab, acolo unde înălțimea nu depășea un metru. Frământând puțin zăpada proaspătă, Julien reușise să străpungă zidul în lateral, ca să-l abordeze pieziș, și ajunseseră fără mare greutate în trecătoare.

Vera bău cu înghițituri mari din ploscă și i-o întinse lui Julien, care îi mulțumi cu un gest din cap.

— Și acum?

— Vezi drumul care taie de-a curmezișul faleza, la stânga? Pe acolo o să trecem.

— Cât timp mai este până la lac?

— Între jumătate și trei sferturi de oră, dacă-mi amintesc bine. Diferența de nivel nu e foarte mare, dar din cauza stâncilor trebuie să ocolim, ceea ce lungește un pic drumul.

— Atunci putem să pornim acum, nu? Ne oprim sus.

— Dacă n-ai nevoie de o pauză acum, de acord.

— Hei, n-am obosit! Reușesc foarte bine să țin pasul cu tine, macho ce ești!

— Pardon, n-am spus nimic.

Julien se apropie de Vera să o sărute. Trebuia s-o facă să-l ierte… Ea surâse, își lipi buzele de ale lui, apoi îl împinse.

— La drum, bărbate! O să ne ia frigul!

— Asta ține de punctul de vedere. Totul depinde de activitatea la care te gândești.

Drept unic răspuns primi o palmă la fund când se aplecă să-și pună schiurile.

Porniră iar la drum. Urmară linia de-a curmezișul pantei pe care Julien i-o indicase Verei. Vara, pe acolo trecea un drum aproape carosabil care acum dispăruse complet sub zăpadă. Dar calea fusese deschisă de alți drumeți, precum și de cei câțiva schiori care o luau pe acolo ca să ajungă la întinderile de zăpadă neatinsă din vale.

Părăsiră repede zona însorită a trecătorii pentru a ajunge în umbra muntelui. Aerul deveni imediat mai rece și Julien mări ușor ritmul ca să se încălzească. Panta era mai puțin abruptă, ceea ce le permitea să crească puțin viteza fără să gâfâie prea mult. Deasupra lor, Mont Rogneux îi contempla de la înălțimea unui versant vertiginos.

Lui Julien, fără să știe prea bine de ce, nu-i plăcea prea mult această bucată. Iarna, totuși, era singura posibilitate de acces la lacul Vaux -dinspre Mayens-de-Riddes – dacă nu punea la socoteală trecătoarea Creblet, care însă i-ar fi dus prea sus. Oricum ar fi fost, muntele devenea aici brusc mai apăsător. Peretele îi domina în timp ce mergeau pe pantă. În acest loc era la cheremul oricărei plăci instabile, al oricărei stânci desprinse de dezgheț. La urma urmei, era sfârșitul lui martie, iar temperatura crescuse – chiar dacă ninsorile din ultimele zile dovedeau că iarna încă nu-și spusese ultimul cuvânt.

Își lăsă privirea să alunece de la vârful schiurilor până în adâncul văii. Când venise ultima oară în Valais? Îl surprinse că trebuie să se gândească pentru a răspunde la această întrebare. Se întâmplase cu mai bine de doi ani în urmă. Între Crăciun și Anul Nou 1988. Maxime și soția lui îl invitaseră să petreacă la cabana lor câteva zile.

Își amintea că Maxime îi spusese atunci, cu câteva zile înainte de terminarea cursurilor, că Charlotte ar fi binevenită și ea. Firește, Charlotte se grăbise să refuze invitația – știa că Maxime nu avea să se supere. Julien înțelesese bine de ce. Nu aveau o relație fixă, stabilă și o asemenea invitație pentru câteva zile de vacanță împreună risca oarecum să oficializeze ceea ce nu avea niciun motiv să fie oficializat. Nu refuzaseră fiindcă s-ar fi temut de ce va spune lumea, nu – pentru asta era deja prea târziu, pentru că pe atunci nu își luaseră precauția elementară de a se ascunde –, ci mai degrabă pentru că nu voiau să dea, în propriii lor

ochi, o anumită dimensiune legăturii lor. Așa că venise singur, ca de fiecare dată când îl invitase Maxime. De altfel, ideea de a aduce vreo cucerire în Valais, la această cabană care nici măcar nu era a lui, i se păruse întotdeauna de un extrem prost gust.

Zăpada se topise puțin pe fundul văii și se distingea clar linia neagră a râului. Fare își trasa cursul în zigzag de-a lungul zidului care, începând din Plans, cădea până pe pășuni – dar asta se putea doar ghici, căci terasa masca acest abis –, apoi sălta vesel spre câmpie, zăbovind în adâncitura vâlcelei, în voia unui mănunchi de zade sau a unui pâlc de molizi, înainte de a dispărea în pădure, purtând spre adâncul văii reflexiile de lumină furate culmilor albe scăldate în soare.

Julien se concentră din nou asupra traseului pe care trebuia să-l urmeze. Trecuseră de punctul cel mai periculos și acum drumul se lărgea. Pasajul fusese deschis cu un utilaj și curând ajunseră în mijlocul unui fel de tranșee. În dreapta, faleza; în stânga, un zid gros de zăpadă, înalt de aproape doi metri, care astupa vederea spre vale.

Julien auzi în spate vocea Verei.

— Credeam că suntem în creierii munților… Drumul a fost deblocat? De cine?

Fără să se întoarcă, Julien îi explică:

— O să vezi, ceva mai sus, un utilaj vechi de construcții, la curbă. Cam ca un buldozer. Primăvara, după ce se topește zăpada, chestia asta e folosită ca să deschidă drumul și să-l elibereze de pietrele căzute la dezgheț. Iarna e folosit ca să deschidă un pasaj practicabil pentru schiori pe panta falezei.

— Și cum au urcat așa o mașinărie până aici?

— N-ai putut să vezi, pentru că am urcat pe celălalt versant, dar este un fel de drum care urcă până la trecătoare, dinspre Verbier. Nu-i deschis iarna, bineînțeles – și abia circulabil vara. Dar

mașinăria a fost adusă cu ani în urmă și de atunci n-a mai coborât.

— Ofrandă pentru spiritele muntelui?

— Oarecum. Dar una cam ciudată…

Zgomotul asurzitor al unei cascade încă înghețate pe jumătate le acoperi vocile. Trecând pe lângă ea, simțiră minusculii stropi de apă care zburau prin aer și li se spărgeau pe față. Julien reîncepuse să transpire puțin și îi plăcu acest contact brusc cu apa rece.

Puțin după cascadă, văzură într-adevăr buldozerul descris de Julien. Sub ieșindul unei stânci, mașinăria ruginită părea să doarmă lângă o baracă gri de șantier. Totul crea un efect cam inestetic, dar consola stâncoasă masca destul de bine utilajul și ghereta, care nu erau vizibile decât dacă veneai, ca ei, pe drum, care făcea în acel loc o curbă de aproape optzeci de grade ca să-și reia ascensiunea în cealaltă direcție.

Cum nimic de acolo nu merita atenția lor, merseră mai departe fără să se oprească. Acum faleza se înălța în stânga lor, iar zidul de zăpadă se continua în dreapta. Dar, foarte repede, ieșiră din acest defileu, regăsind pentru un scurt moment cursul de apă care, în amonte, dispărea din nou sub zăpadă. O altă vâlcea se deschidea în fața lor, însă mult mai mică decât cea pe care o lăsaseră în urmă. O vale în miniatură. În fața lor, Mont Rogneux nu mai era atât de impresionant – aproape că li se părea că ajunseseră pe culme, chiar dacă până acolo era o diferență de altitudine de vreo sută de metri. Pe fundul acestei noi vâlcele, un parapet. Lacul se afla chiar dincolo de el.

— În mai puțin de zece minute ajungem la lac!

Acum pasajul era mult mai lat, astfel că Julien așteptă ca Vera să ajungă în dreptul lui, pentru a ataca frontal ultima cățărare. Vera îi zâmbi și mări ritmul ca să-l depășească. El făcu la fel, simțind cum i se accelerează bătăile inimii. În acest joc era

vorba despre cine cedează înaintea celuilalt. Iar el nu avea de gând să se lase învins. Mai crescu puțin viteza, sperând să se distanțeze de Vera în această cursă copilărească spre victorie. Dar Vera ținea ritmul și nu accepta să se lase întrecută. Julien începea să simtă greutatea exceselor din ultimele zile.

Sosiseră la Mayens-de-Riddes cu cinci zile în urmă. Intraseră în posesia cabanei închiriate pentru o săptămână. La poalele pistelor de schi, erau foarte departe de colțul de rai din jurul vechii cabane a lui Maxime, care ocupa un loc atât de special în amintirile lui Julien. Dar, cum aveau să petreacă destul de puțin timp acolo, era, întrucâtva, un rău mai mic. Îl lăsaseră pentru prima oară pe Romain la Dachau, la mama Verei. Fiul lor se născuse pe 28 iulie 1990, deci împlinea exact opt luni în ziua aceea. Acest 28 iulie fusese, fără îndoială, cea mai frumoasă zi din viața lui. Toți cei care aveau copii îl avertizaseră de asta și totuși lui i se păruse că nimeni pe lume n-a fost vreodată mai fericit decât el. Degeaba ești prevenit, nimic nu te pregătește pentru acest fel de bucurii.

Pentru el, anii negri aparțineau de acum, irevocabil, trecutului.

La început, el și Vera, cu conștiința încărcată, ezitaseră să-și ia o săptămână de vacanță fără fiul lor. Dar părinții Verei insistaseră să se ocupe de micuț și, la urma urmei, o absență de opt zile nu era un capăt de țară. Romain era absolut în siguranță cu bunicii, în privința asta nu încăpea îndoială. Deocamdată dormea liniștit nopțile – dacă ar fi putut dura acest vis… – și, în definitiv, meritau și ei câteva zile doar pentru ei. Iar peste patruzeci și opt de ore aveau să fie înapoi la München. Făceau un ocol pe la Dachau să-l recupereze pe Romain și viața își relua cursul normal.

Profitaseră de această săptămână de evadare și ca să-i revadă pe Hélène și Valentin, care li se

alăturaseră în Valais pentru trei zile. Schi ziua, seri care se prelungeau până târziu în noapte, nimic nu lipsea. Locuiau în cabană cu ei și, pentru un timp, păreau să regăsească vremea studenției de la München. Bineînțeles, înaintaseră cu toții în vârstă – Julien depășise granița celor treizeci de ani, de care se temuse atât de mult odinioară, și își dăduse seama că, de fapt, nu se întâmplă nimic care să justifice această frică irațională. Însă asta nu-i schimbase. Chiar dacă erau ceva mai bătrâni, nu deveniseră acri. Iar prietenia lor, spre deosebire de ceea ce se întâmpla cu Maxime, rămăsese la fel de vie.

Dacă asta însemna îmbătrânirea, nu era, până la urmă, atât de greu.

Val și Hélène plecaseră înapoi la Paris cu o seară în urmă, iar Vera și Julien se pregătiseră să profite în doi de sfârșitul vacanței.

Vera se menținea în continuare lângă el și Julien se împăcă cu gândul că vor ajunge în același timp pe culme. Acea *fondue* de alaltăieri-seară, poate stropită prea mult cu vin și urmată de obișnuita coborâre pe schiuri până în stațiune, lăsase câteva urme, iar fizicul lui se resimțea puțin. Probabil că aceasta era singura privință în care se manifesta cu adevărat diferența: la douăzeci de ani ești mai rezistent și poți chefui fără urmări neplăcute. Dar ce conta?

Pieile de focă alunecau repede pe mantia de zăpadă și parapetul final se apropia. Cu un ultim elan ajunseră la el, iar lacul înghețat, complet acoperit de zăpadă, se desfășură deodată înaintea lor, ca și cum i-ar fi așteptat în somnul lui rece.

Descoperiră un platou larg, inegal, în adâncitura unei căldări de munți sfărâmați. Lacurile se aflau pe fundul acestei cuvete însorite cu margini nu prea înalte. La peste două mii cinci sute de metri, aerul era curat, iar Mont Gelé, de la înălțimea celor trei mii de metri ai săi, părea aproape. Pe celălalt mal se avântau câteva telescaune – dincolo de

creasta munților Attelas se întindeau valea Bagnes și domeniul de schi de la Verbier. Dar ținta lor era trecătoarea Chassoure, două sute de metri mai sus, la stânga. De acolo, aveau de gând să coboare toată valea Tortin până la Siviez, de unde să ia autobuzul înapoi spre Mayens-de-Riddes. Un program frumos în perspectivă.

Vera își trăgea sufletul lângă el, aplecată în față și sprijinită în cele două bețe. Și el respira greu, dar era bucuros că reușiseră să țină ritmul. Simțea în tot corpul plăcerea indescriptibilă pe care o provoacă efortul fizic, acea satisfacție intensă încercată în momentul când, odată atinsă ținta, te oprești să contempli drumul parcurs, încă transpirând și gâfâind, cu mușchii arzând de o căldură reconfortantă. Cunoștea o singură senzație echivalentă – cea pe care o au doi amanți care cad epuizați unul peste altul după orgasm. Întâlni privirea Verei și fu sigur imediat că și ea se gândește la același lucru.

— Mințile luminate se întâlnesc… murmură el forțându-se să respire mai adânc și mai încet.

— Am impresia că da.

Ea izbucni în râs în liniștea încremenită a înălțimilor înzăpezite.

— Dar nu-i rău nici asta…

Julien râse la rândul lui și se îndreptă cu totul, scrutând creasta subțire care, coborând dinspre Mont Cele, se prelungea ca niște dinți de fierăstrău până se pierdea în vale. Între două vârfuri, ținta lor: trecătoarea. Apoi coborârea, nesfârșită, până la Siviez.

— Traversăm lacul?

Vera arătă spre cel mai mare și mai îndepărtat dintre cele două lacuri, atât de întins încât se ghicea numai o mică parte de pe promontoriul unde stăteau ei, și care îi mai despărțea de creasta la care voiau să ajungă.

Julien se gândise la asta în timpul urcării. Nu le-ar fi luat mult să-l ocolească, dar traversarea

lacului înghețat era o experiență amețitoare, de neuitat. Cu o zi în urmă își luase precauția de a suna la biroul ghizilor din Verbier ca să se informeze despre grosimea stratului de gheață de pe lac. I se răspunsese că traversarea este deocamdată lipsită de riscuri – dar că, dacă încălzirea se prelungește, va fi, fără îndoială, una dintre ultimele zile ale iernii când acest traseu rămâne deschis.

— Da, așa cred. De la biroul ghizilor mi-au spus că deocamdată nu e niciun pericol.

Vera bău puțină apă din ploscă, i-o întinse încă o dată lui Julien – a lui era goală cu mult înainte să ajungă la trecătoarea Mines. În timp ce bea, ea scoase un baton de cereale din rucsac. Îl întrebă din priviri pe Julien, care refuză cu un semn din cap.

În timp ce Vera ronțăia batonul, Julien aruncă o privire spre cer. Nici urmă de nor. Vremea avea să se mențină până a doua zi. În schimb, era posibil să se strice pentru drumul lor de întoarcere, sâmbătă. Dar n-avea rost să cobească. Ziua următoare se anunța superbă și numai asta conta. Îi aștepta o ultimă zi de munte și vacanță, cât să adauge un ultim strat de bronz care avea să-i facă invidioși pe colegii lor de la München.

Julien se hotărî. Aveau să traverseze lacul.

Își desfăcu ceva mai mult geaca softshell, își reajustă clapele în vederea unui parcurs plat și se uită la ceas. Ora douăsprezece. În ciuda unui ritm bun, făcuseră, de la trecătoarea Mines, ceva mai mult decât cele trei sferturi de oră prevăzute. Dar nu avea importanță. Dacă mai amânau puțin prânzul, aveau să ajungă în trecătoarea Chassoure înainte de ora unu și atunci ar fi putut să mănânce înainte de coborâre.

— Mâncăm sus? întrebă Julien arătând cu mâna spre trecătoare.

— Sigur, nu vreau să aștept. De prea multă vreme îmi doresc să traversez lacul ăsta! E adânc?

— Cred că da. În orice caz, pentru un lac de altitudine. Mi-a zis Maxime cândva. N-am reținut cifrele, dar cred că are o adâncime neobișnuită.

— Palpitant… Pornim?

— Hai!

Julien așteptă ca Vera să-și ajusteze și ea clapele și se avântă. Trecură pe lângă cea mai mică dintre întinderile de apă (o băltoacă, îi spusese într-o zi Maxime ca un bun valaisan) și, după câteva minute, ajunseră pe malul lacului propriu-zis. Mai ocoliră câteva stânci și intrară cu schiurile pe gheață.

Lacul era pur și simplu uriaș. Rareori văzuse Julien un lac de asemenea dimensiuni la altitudine. La fiecare pas pe care-l făceau pe suprafața înghețată, malul opus părea să fugă ceva mai mult din fața lor și, pe măsură ce se îndepărtau de țărm, liniștea devenea mai deplină. Dacă vâlceaua era mută, iar pistele frecventate de schiori, prea îndepărtate, singurătatea căpăta o altă semnificație pe lac. Julien nu se putea abține de la gândul că existența lor depinde brusc de grosimea și soliditatea unui strat de gheață. Sub carapacea înghețată, o apă aproape de zero grade – poate ceva mai mult începând de la zece sau douăzeci de metri adâncime. Să cazi într-o asemenea apă însemna moarte în câteva zeci de secunde. Nici mai mult, nici mai puțin. Nu putea să nu se gândească la asta.

Urmau, fără să vorbească, o linie dreaptă care se întindea între ei și un mic ieșind stâncos, la vreo patru sute de metri în față. În dreapta, o singură urmă proaspătă, datând așadar, cel mai devreme, de ieri, poate la vreo patru metri distanță – adică puțin mai aproape de malul sudic, deși ei traversau lacul pe o axă vest-est.

Curând aveau să ajungă la mijlocul drumului și să se afle aproximativ în centrul lacului – chiar dacă malul nordic era pentru ei mai îndepărtat decât cel sudic. Julien se întoarse și își dădu seamă

că o luase cu mai bine de treizeci de metri înaintea Verei. Făceau atât de puțin zgomot alunecând pe zăpada proaspătă, încât nu auzise că ea nu mai este chiar în spatele lui. Probabil că se oprise să bea apă. Se opri și el să o aștepte. La urma urmei, era o prostie să înainteze așa, în șir indian, căci stratul de zăpadă nu era atât de gros încât să nu-și poată croi fiecare drumul, unul lângă altul. Vera îi zâmbea și iuțea pasul ca să-l ajungă.

Atunci îl cuprinse frica.

O frică imprevizibilă, o groază irațională ivită de nicăieri, o panică incontrolabilă care-l paralizează complet. Ca și cum schiurile i s-ar fi înfundat câțiva centimetri în gheață, iar apa ar fi înghețat din nou deasupra. Era țintuit în loc, bloc de granit neînsuflețit prins în maxilarele de oțel ale gheții. Mintea speriată îi fugea în toate părțile, dar el rămânea încremenit, incapabil de vreo mișcare.

Vera nu-și dăduse seama de nimic și continua să vină spre el, cu zâmbetul pe buze.

Julien mai avu timp să-și spună că e splendidă și că o iubește nebunește, când măruntaiele i se răsuciră. O transpirație rece îi curgea pe frunte și pe ochi, îi picura pe spate. Se clătină și se ținu pe picioare *in extremis,* strângând în pumni bețele bine înfipte în zăpadă. Ghicea adâncurile verzi și tăcute de sub picioarele lui, chiar dacă zăpada și gheața le mascau. Se vedea atras spre un vid lichid și fără fund, frigul și presiunea apăsându-i plămânii până când totul exploda și dispărea în tenebre.

Vidul. Vidul de sub picioarele lui. Acel vid era fără sfârșit. Și se temea că va cădea în el.

Deschise ochii.

Vera era la numai cincisprezece metri de el, în timp ce valul abject de panică părea să se retragă încet. Groaza își slăbea strânsoarea în sacade, redându-i puțin câte puțin stăpânirea de sine.

În acel moment auzi prima pârâitură sfâșiind liniștea neatinsă a imensităților goale.

Sumbră, enormă. Puternică.

Vera se opri instantaneu. Julien, deodată eliberat complet, se întoarse și se avântă spre ea.

Nici nu-și terminase mișcarea când răsună a doua pârâitură, și mai rea decât prima. De data aceasta văzu o linie neagră desenându-se pe jos.

Între Vera și el.

Ea tot nu se mișca, de parcă n-ar fi înțeles.

Julien strigă.

Atât de tare încât i se păru că îi țâșnește sânge din gâtul pe care și-l sfâșie.

Dar strigătul îi fu acoperit de a treia pârâitură.

Linia neagră se lărgi, deveni o falie, în timp ce, de cealaltă parte a apei eliberate, se ridica un zid de gheață. Un întreg bloc era pe cale să se răstoarne.

Iar Vera era pe acel bloc.

Julien îi văzu privirea înfricoșată, o văzu clătinându-se și căzând pe o parte, cu ochii agățându-i-se de ai lui.

Falia era deja prea lată ca s-o poată traversa. Placa de câțiva metri se înălța în fața lui și el nu putea face nimic. O văzu pe Vera zbătându-se să se mențină pe blocul de gheață, în mijlocul zăpezii ușoare care aluneca spre apa verde. Dar panta devenea tot mai abruptă pe măsură ce placa bascula și mâinile ei nu se mai puteau ține de nicio asperitate.

O văzu abandonând orice luptă. O văzu privindu-l, dincolo de frică, dincolo de moartea care se profila, apărută brusc în mijlocul fericirii albe transformate în coșmar.

Îi văzu buzele mișcându-se, ca pentru a murmura un ultim cuvânt.

Dar nu auzi nimic.

Apoi Vera dispăru din ochii lui dincolo de marginea dreaptă a plăcii care acum se ridica la aproape doi metri în fața lui. Mișcarea de basculare continuă, până când gheața înălță un zid vertical în fața privirii lui înnebunite, apoi căzu pe

cealaltă parte – întâi încet, apoi din ce în ce mai repede.

Totul mai dură câteva secunde.

Apoi nimic.

Gheața căzuse la loc într-o jerbă de apă rece, iar placa, scoțând o nouă pârâitură sinistră și surdă, astupă abisul pe care tot ea îl deschisese. Suprafața gheții care înainte era în contact cu apa, sub crustă, acum lucea în soare, șiroind de lumină.

Rana se închisese.

Și Vera dispăruse.

Undeva sub gheață, se sufoca în apa rece.

Undeva sub crusta albastră, fără îndoială că nu mai avea deja aer, iar ochii ei speriați vedeau cum lumina palidă a zilei se pierde prin sloiul imobil, înainte să se stingă cu totul.

Fără să știe ce face, Julien se repezi pe placa întoarsă. Aceasta oscilă, părând să ezite, apoi marginea blocului se ciocni de ruptura gheții încă intacte, sigilând definitiv deschizătura.

El striga în continuare, iar sunetul disperat al vocii îi răzuia mucoasa rănită a gâtlejului și se repercuta de zidurile sterile ridicate de culmile din jur.

Mâinile îi sângerau de cât răzuia gheața. Și trasau dâre roșii pe albul apei întărite.

Julien încă urla când angajații de la telescaunele din apropiere ajunseră la fața locului, câteva minute mai târziu, îl aduseră pe mal, pe jumătate inconștient.

Mai văzu, într-un cer albastru, egoist și nepăsător, silueta roșie a unui elicopter. Înainte ca totul să se scufunde într-un puț nesfârșit de neant negru.

12.

München, 8 noiembrie 1990

Dragostea mea,

Unele secrete sunt prea grele ca să le putem purta. Tu știi asta mai bine decât oricine. Dar le târâm după noi, mereu, fiindcă nu le putem destăinui nimănui – nici măcar ființei pe care o iubim mai presus de toate. Nici măcar ție.

Tăcem de teamă să nu sfărâmăm totul și până la urmă ne dăm seama că, nespunând nimic, am năruit deja totul, am distrus deja totul.

Nu știu dacă vei citi într-o zi scrisoarea asta. Dacă se întâmplă asta înseamnă că am dispărut înaintea ta – și că n-am reușit să-ți mărturisesc adevărul. Sau poate că scrisoarea asta se va pierde și că nimeni nu va afla nimic – ar fi, cu siguranță, cea mai bună soluție.

Dar dacă mă citești înseamnă că, într-un fel sau altul, trebuia să afli acest adevăr. Ca să poți în sfârșit să mă judeci drept.

Poate de asta îți scriu aceste cuvinte azi, de ziua ta. Cu adevărul drept cadou. Și speranța că mă vei ierta pentru că am tăcut. Pentru că mi-am păstrat secretul.

Evenimentele de anul trecut nu au fost nicidecum întâmplătoare. Trecutul tatălui tău și cel al lui Rachel Michaelis au ieșit la lumină. Ai aflat ceea ce trebuia să știi și ai descoperit ceea ce trebuia să găsești.

Rămâne totuși un lucru pe care nu-l cunoști, o parte din poveste care ți-a rămas ascunsă, undeva în umbră.

Prietenia mea cu Rachel.

Am cunoscut-o la Berlin, la ceva timp după despărțirea noastră, în toamna lui 1983. Știi că am lucrat la Der Spiegel. *Ce nu știi e că acolo am întâlnit-o pe Rachel Michaelis. Ea mi-a întins mâna când, singură și un pic pierdută, am ajuns la departamentul juridic al ziarului. Nu cunoșteam pe nimeni și ne-am simpatizat destul de repede.*

Cu trecerea lunilor, am devenit foarte apropiate. Cred că pur și simplu nu avea o prietenă adevărată. Poate că le speria. Prea competentă, prea inteligentă, prea frumoasă. Cu mine era altfel. Eram nou-venita care debarca și care avea să plece într-o zi pe nepusă masă. Mi-a devenit un fel de mentor, în timp ce eu deveneam prietena pe care, fără îndoială, nu o avusese niciodată.

Ne-am povestit viețile. I-am vorbit despre tine, bărbatul pe care încă îl iubeam și care îmi făcuse atât de mult rău, încât mă împinsese să plec din München. Ea mi-a vorbit despre familia ei, despre mama ei pe jumătate nebună, despre povestea cumplită a fratelui ei vitreg necunoscut, David. Mi-a spus numele tatălui acestui copil. Numele ucigașului lui.

Mi-a vorbit despre răzbunare, după toți acei ani de tăcere încordată și gata să se rupă, de ură reținută, de durere ascunsă. Ura asta am văzut-o în ochii ei. Dar am preferat s-o uit, s-o împing într-un ungher pierdut al memoriei. Deși această violență nu dispărea, deși era limpede că, într-o zi, ea va lovi.

Încă din seara aceea, la Berlin, am știut că tatăl tău e în pericol de moarte. Și totuși n-am făcut nimic.

Timpul a trecut. Rachel nu mi-a mai vorbit despre toate astea. Am avut impresia că-i părea rău că spusese, poate, prea multe pe acest subiect. Se deschisese și cred că asta nu făcea parte din intențiile ei – cel puțin la început.

M-am prefăcut deci că nici n-a avut loc vreodată conversația asta. Atât față de ea, cât și față de mine însămi.

Relația noastră a rămas amicală, dar o anumită stinghereală apărea uneori, ca un zid subțire de gheață, între noi. Subțire, dar foarte real.

Am plecat de la Berlin în februarie 1989. M-am întors la München. Eu și Rachel am încercat să păstrăm legătura, dar cu timpul ne sunam din ce

în ce mai rar, până când am renunțat de tot. Poate că asta voiam amândouă. De altfel, nu contează, pentru că asta s-a întâmplat în cele din urmă.

Până într-o zi din aprilie 1989.

Când am aflat despre moartea tatălui tău.

Nu m-am îndoit nicio clipă.

Pur și simplu știam care mână se hotărâse, după tot acest timp, să lovească.

Și totuși n-am spus nimic.

M-am mulțumit să urmăresc desfășurarea evenimentelor, așa cum puteam, prin intermediul presei și al unei cunoștințe îndepărtate de la Siguranța din München. Am aflat că un om a murit în Austria, undeva în regiunea Salzburg, și că acest deces are, poate, legătură cu primul. Atunci mi s-a făcut frică. Pentru prima oară, am înțeles că tu ești, poate, în pericol. Că Rachel e nebună. Nebună și periculoasă. Că nu e nimic altceva decât unul dintre acei îngeri răzbunători veniți pe pământ să aducă moarte și jale. Că, dacă nu fac nimic, te voi pierde, de data asta definitiv. Chiar dacă nu voiam să recunosc, nu te uitasem. O, nu, dimpotrivă. Și am înțeles că, deodată, ai nevoie de mine. Fără mine lovitura ar fi venit și tu n-ai fi putut face nimic ca să te aperi de ea.

Pentru Rachel, erai la fel de vinovat ca tatăl tău. Fără îndoială că e greu de înțeles, dar pentru ea tu luaseși, în lumea celor vii, locul fratelui ei mort. Trebuia, prin urmare, să dispari. Răzbunarea lui David cerea acest sacrificiu.

Știam că luase legătura cu tine. M-am gândit că aveți o relație – sau ceva de genul ăsta, chiar dacă termenul nu descrie, poate, cu adevărat realitatea a ceea ce puteau simți doi oameni ca voi. Când mi-ai vorbit despre asta, mult mai târziu, am știut că avusesem dreptate. Ea nu putea să iubească pe nimeni. Iar tu știu că te gândeai la mine, că n-ai încetat să te gândești la mine de când ne-am despărțit. De altfel, nu contează, nu era vorba de o gelozie între femei. Pur și simplu îmi era frică –

eram înnebunită de groază. Pentru viața ta. Când am aflat că înmormântarea tatălui tău va avea loc la Regensburg, m-am dus acolo fără să stau pe gânduri. Aveam impresia că, dacă se va întâmpla ceva, acolo va fi. Rachel nu gândea rațional. Așteptase atâția ani, nici măcar nu știu de ce. Deodată mi s-a părut clar că în ziua aceea, la Regensburg, se va petrece ceva. Știam că acolo locuiește un oarecare Hänsch, care jucase un rol undeva la periferia dramei mamei ei. Dar mai ales îmi era frică să nu te ia la țintă pe tine. Mă înșelasem numai în privința persoanei. Nu venise încă rândul tău, iar în ziua aceea a plătit Hänsch.

Dar la Regensburg te-am văzut pe tine. Am venit spre tine. Voiam să-ți spun totul. Dar cum să-ți dezvălui asta – eu, care reveneam de nicăieri după șase ani de despărțire? Ce mai eram pentru tine ca să mă crezi? Așa că m-am limitat să reiau încet legătura. N-am avut curaj să fac mai mult. Am hotărât doar să rămân în fundal, să veghez asupra ta după puterile mele.

Dar cum te-aș fi putut proteja?

Ce puteam să fac împotriva lui Rachel?

Atunci am înțeles care e singura soluție care mi se oferea. Aveam doar o poveste de spus. O poveste pe care nimeni nu era obligat să o creadă. Nici tu, nici poliția. Știam că presimți ceva în legătură cu Rachel, dar nu știam ce anume ai înțeles. Știai cât de periculoasă e? Nu aveam nici cea mai mică idee.

Așa că am decis să fac singurul lucru aflat atunci în puterea mea.

Să elimin sursa problemei.

Habar n-aveam cum să procedez.

Dar știam bine că, dacă nu fac nimic, următorul cadavru din calea ei va fi al tău.

Am reluat legătura cu Rachel. La Der Spiegel *m-au anunțat că-și dăduse demisia de la ziar cu trei luni în urmă și se întorsese la München. Mi-au dat o adresă și un număr de telefon la care am*

putut să dau de ea. Am stabilit o întâlnire aici, la München. Pentru vineri, 12 mai, dimineața.

Trebuia să mă ia cu mașina din fața casei.

Nu aveam niciun plan. Cred că hazardul a contat mai mult decât orice altceva.

După ce am urcat în mașină, am încercat să încep o conversație normală. Dar cred că Rachel a simțit imediat că nu mă port firesc. Era prea inteligentă ca să se lase prinsă în cursă. Simțeam asta pe măsură ce vorbeam. Nu credea o vorbă, un gest din discursul meu fals, din atitudinea mea falsă. Dacă existase vreodată o prietenie între noi, nu mai rămânea decât o neîncredere reciprocă și prost disimulată. Am intrat pe Königinstraße, pe lângă Englischer Garten. Rachel conducea un Peugeot vechi, hodorogit și astmatic. Fusese săpat un șanț de-a curmezișul străzii, iar ea mergea prea repede. Șocul m-a făcut să mă lovesc cu capul de plafon, în timp ce în fața genunchilor mei torpedoul se deschidea brusc.

De acum era singura mea scăpare. Cred că eram și eu în pericol. Rachel tocmai mă întrebase dacă te mai văzusem în tot acest timp. Probabil că răspunsul meu negativ a sunat la fel de fals ca restul.

Și acolo, în torpedo, un revolver imens, un model pe care nu-l cunoșteam deloc – nu ținusem în viața mea o armă în mâini. Mai târziu am aflat că era un Colt. Un Python. Pe moment, era singurul mod de a pune capăt acestui coșmar, de a te scăpa de la moarte și mai ales, pentru mine, de a rămâne în viață.

„Lasă-l, Vera. O să te rănești".

Rachel conducea mai departe, deși poate ceva mai încet, ca și cum nu s-ar fi întâmplat nimic.

În schimb, nu se mai ascundea. Vălul căzuse. Avea privirea care mă speriase deja într-o seară, la Berlin.

„Știu tot, Rachel. L-ai omorât pe von Kelsen".

Nu mai aveam altă soluție decât să încerc să afișez un curaj pe care nu-l simțeam nici pe departe.

„Oprește, trage pe dreapta”.

Rachel s-a supus.

Atunci am înțeles că arma e încărcată.

Am tras percutorul.

Rachel a parcat lângă trotuar.

„Lasă pistolul, Vera. Nu știi să-l folosești”.

Avea, fără îndoială, dreptate.

Zâmbea.

„De ce reacția asta prostească, Vera? Știi că am avut dreptate – că am dreptate”.

„Pentru von Kelsen, pentru Hänsch, nu știu. Poate. Nu sunt în locul tău. Dar de un lucru sunt sigură. Gröner. N-aveai niciun motiv să-l ataci. Când ai depășit limita asta, te-ai îndepărtat singură de calea pe care ți-ai trasat-o. Nimic nu poate să justifice ce i-ai făcut acelui om”.

Rachel se uita la mine. Zâmbea în continuare.

Zâmbetul ei mă scotea din sărite. Aveam să devin ca ea, o dementă. Și asta numai pentru că ea îmi zâmbea.

„Termină, Vera. Fii sinceră. Nu din cauza morții lui Gröner ești tu aici. Ci pentru Julien”.

„Ai dreptate. Pentru Julien”.

„După tot ce ți-a făcut, Vera?”

„Nu încerca să schimbi subiectul. Răspunde. De ce și el?”

„Pentru că e fiul lui Maximilian. Pentru că el trăiește, iar David, nu. Pentru că acum a înțeles, fără îndoială, prea multe. Pentru că deocamdată ține bănuielile pentru el, dar probabil nu pentru mult timp. Trebuie să dispară. Și atunci, în sfârșit, totul o să se termine. Și o să pot dispărea la rândul meu”.

Nu avea de gând să supraviețuiască după răzbunare. Își golise existența și nu voia nimic altceva, la capătul cursei ei criminale, decât propria ei moarte. Propria ei neantizare.

„Ești nebună, Rachel. Nebună de legat”.

„Nu, Vera. Ei sunt nebunii. Ei au distrus-o pe mama, ei au făcut din mine ceea ce sunt”.

Acum privea drept în față.

N-am știut să-i răspund. Am rămas cu brațul încordat, cu țeava Pythonului la câțiva centimetri de tâmpla ei. Îi vedeam profilul de zeiță greacă. Zâmbetul rece. Ca un suflu de vânt de iarnă încremenind totul în statui de gheață.

În acel moment de ezitare, a crezut că înțelege. A crezut că nu voi trage.

Mi-a spus că nu pot face nimic să opresc cursul evenimentelor declanșate de ea. Că nimeni nu i se mai poate împotrivi de acum.

Și s-a întors spre mine.

Zâmbind.

Mi-a repetat că tu vei muri. Ca și ei.

Și a încercat să-mi ia revolverul din mâini. S-a repezit la mine. Ținea țeava în jos, dar am reușit să mă desprind.

Preț de o secundă, am avut din nou tâmpla ei în cătare.

Și am apăsat cu toată puterea pe trăgaci.

Când am înțeles că un singur foc fusese de ajuns ca să-i șteargă zâmbetul, m-am apropiat de ea să-i iau pulsul. Precauție pe cât de prostească, pe atât de inutilă.

Rachel Michaelis era moartă. Nu mai zâmbea.

Am aruncat o privire prin parbriz – geamul de pe partea șoferului fusese spart de glonțul care-i trecuse prin cap. Pe cadrul portierei era sânge.

Dar, uimitor, nimeni nu părea să fi auzit ceva. Strada, doar liniștită în mod normal, era de data asta pustie.

Am șters arma cu batista mea, apoi am pus-o în mâna lui Rachel, având grijă să-i strâng convingător degetele pe mâner.

Apoi am șters mânerul interior al mașinii și am coborât, închizând portiera cu mâna dreaptă

înfășurată în batistă. Am șters și mânerul exterior și cred că n-am lăsat nicio urmă.

Am aruncat o ultimă privire împrejur. Nimeni pe stradă. Ferestre închise, draperii trase, ziduri oarbe. Am plecat, cu pași pe care încercam să-i păstrez liniștiți, spre Odeonsplatz, ca să iau metroul și să mă întorc acasă.

A doua zi am citit că cadavrul a fost descoperit de o agentă de circulație care verifica tichetele de staționare de sub parbrizul vehiculelor parcate. La vreo zece minute după ce am plecat și am dispărut la prima intersecție.

Îmi închipui că am avut noroc. Sau că era pur și simplu scris undeva că eu trebuie săpun capăt acestei povești.

În orice caz, de un lucru sunt sigură.

N-am regretat niciodată ce am făcut în ziua aceea.

Niciodată.

Acum știi totul. Cunoști epilogul. Nu voi ști niciodată dacă am avut dreptate să nu-ți spun mai devreme. Nu știu cum m-ai fi privit dacă ți-aș fi povestit – nu voi afla niciodată cum mă vezi acum. Cu dezgust, poate. Mi-a fost frică pentru tine, Julien. Dacă ai fi văzut ce am citit eu în ochii ei, și ție ți-ar fi fost frică. Te implor să mă crezi.

Erai departe de mine, nimic nu lăsa de înțeles că ne vom împăca până la urmă.

Și totuși îmi era frică să nu te pierd.

Să o las în viață pe Rachel ar fi însemnat să te ucid, la fel de sigur ca și cum aș fi făcut-o cu mâna mea. Pe tine, care nu aveai nicio responsabilitate pentru niște fapte comise înainte să te naști – pe tine, care n-aveai nimic de-a face cu toată povestea asta.

Pe tine, pe care te iubeam în continuare.

Așa că am făcut ceea ce mi s-a părut drept.

Nicio altă cale nu mi se oferea. Dacă de-a lungul alegerilor noastre devenim ceea ce suntem, eu, dimpotrivă, am devenit ucigașă pentru că nu

aveam de ales. Nu încerc să mă justific în ochii tăi – oricum, ce importanță are asta acum? Vreau doar să știi exact cum sunt. Vreau să nu păstrezi o amintire idealizată a mea. Cu riscul de a te dezamăgi. Adevărul, oricât de dur ar fi – și oricât de dezamăgitor, uneori –, este mai bun decât o imagine comodă, dar falsă – chiar tu m-a învățat asta.

Cred deci că am avut dreptate să-ți scriu. Că am avut dreptate să iau stiloul, azi, în ziua când împlinești treizeci și unu de ani, pentru ca anumite lucruri să nu dispară pur și simplu odată cu mine, în ziua când voi părăsi această lume. Încă nu știu ce voi face cu mărturia mea, odată terminată și sigilată, dar sunt convinsă acum că am avut dreptate să o scriu.

Pentru că trebuia să afli într-o zi ce am făcut.

Într-un fel sau altul.

Pentru că a iubi înseamnă și a fi sincer – chiar dacă doar cu întârziere.

Și, în sfârșit, pentru că vreau să înțelegi că vorbele tatălui tău, din ultima lui scrisoare, sunt corecte. Cred că putem continua să veghem asupra celor pe care-i iubim, dincolo de granița morții.

Și, când va veni momentul, asta voi încerca să fac.

Pentru tine și pentru Romain al nostru.

Pentru că ai fost tot ce a contat cu adevărat pentru mine, vreau să știi – oricât de îndepărtată va fi ziua când vei citi aceste cuvinte.

Asta îți cer să nu uiți.

Dincolo de toate despărțirile, dincolo de moartea însăși, te iubesc, te iubesc mai mult decât orice, te iubesc pentru totdeauna.

Și te aștept.

Vera ta.

13.

Portiera mașinii se trânti. Un zgomot sec. Sec ca această amețeală subită, brusc ca acest văl cenușiu și acest cer prea roz care deodată îl împiedicau să vadă. Se forță să închidă ochii.

Rozul și cenușiul serii dansau în continuare în fața ecranului stacojiu al pleoapelor lui, culorile se amestecau pentru a se prăvăli toate în abisul negru care nu avea să mai înceteze să-l cheme.

Sângele îi bătea la tâmple. Ascultă aceste bătăi surde și liniștitoare care-i aminteau existența propriului său corp sub cerul roz de coșmar treaz.

Cu siguranță, se ridicase prea repede de pe scaun. Își aminti că, din nou, nu mâncase nimic de ieri dimineață. Mâna lui dreaptă căută, pipăind, un sprijin și întâlni caroseria rece a mașinii, a cărei imobilitate îl liniști. Inspiră adânc acest aer care începea să miroasă a toamnă și își îngădui să deschidă încet ochii.

Perspectiva lacului se desfășura în continuare în fața lui, baltă cenușie întinsă cât vedeai cu ochii sub lumina pe sfârșite a soarelui. Valurile timide lingeau ușor malul de pietriș fin, în timp ce în depărtare copacii înalți se ondulau ireal în vântul blând.

Vederea încă îi era puțin tulbure, dar starea de rău dispăruse.

Toamna venea în sfârșit, în ciuda căldurii persistente. Încă o dată. Dar fără să aducă nimic nou.

În adâncitura unui val apăru amintirea acelui octombrie 1989 când, nepăsători și veseli, hoinăreau prin München. El și Vera. Ultima toamnă a adolescenței lor, întrucâtva.

Pe atunci tocmai se întorsese în Bavaria și se simțea ca în pragul unei vieți noi.

Senzație unică, pe care nu avea să o mai trăiască niciodată.

De acum, octombrie era pentru el sinonim cu bucuria pierdută. Fericire sfărâmată. Octombrie avea să fie în viitor vremea fotografiilor fanate –

priviri încremenite la întâmplarea unui clișeu în culori trecute. Octombrie avea să fie luna dureroasă care îi vorbește doar lui. Mirosul hainelor ei, pe care până la urmă îl uitase complet. Un murmur care îi smulge întotdeauna lacrimi, dar pe care fiul lui nu-l aude niciodată.

Octombrie avea să fie pur și simplu luna lipsei. Acea lipsă irepresibilă pe care nimic nu o putea umple.

A doua zi era 28. Și se împlineau exact șapte luni de când dispăruse Vera. Copil pierdut sub gheață.

I se găsise corpul abia la sfârșitul lunii mai. Două luni de doliu nesigur, înainte ca un pescar să descopere cadavrul pe care ghețurile se hotărâseră în sfârșit să-l elibereze și care plutea încet pe lângă malul lacului, împins de curent spre mica ecluză construită acolo pentru a controla debitul râului care curgea la vale.

Julien primise telefonul deopotrivă așteptat și temut. I se cerea să vină pentru a identifica și a recupera corpul. Ceea ce avea să rămână cea mai urâtă amintire din viața lui.

Trebuise deja să facă același lucru pentru tatăl lui, dar acesta nu cunoscuse umilința supremă a morții prin înec, a rămânerii nesfârșite pe fundul imensității lichide. Nu cunoscuse această moarte care nu este un capăt, ci pur și simplu o nimicire a vieții.

Privise îndelung bietul chip pe care frigul și apa îl făcuseră de nerecunoscut.

Ce mai rămânea când viața și frumusețea se retrăgeau?

Nimic. Numai carne descompusă, trăsături diforme și evidența crudă a unei absențe.

Certitudinea că fiecare trezire va fi de acum dureroasă.

Că, fără zâmbetul ei, viața va fi un pustiu fără margini și fără orizont.

•

Se sili să-și desprindă privirea de lacul adormit și închise mașina. O luă încet spre *Biergarten,* la intrarea în satul Starnberg. Trecu pe sub arcada vopsită în culorile Bavariei – albastru și alb – și cuprinse cu ochii grădina.

Îl durea capul și mijì puțin ochii.

La cea mai mică dintre mesele lungi – aflată cel mai aproape de mal cu spatele la el, o siluetă masivă aștepta, așezată cu fața spre lac.

O tufă de păr roșcat și hirsut, un creștet lucind în lumina razantă, fumul albăstriu al unei țigări.

Se duse să se așeze pe bancă, de aceeași parte cu bărbatul, deși la mai mult de un metru distanță.

Niciunul nu rupse tăcerea. Bătrânul fuma în continuare, tânărul se cufunda tot mai mult în contemplarea apei liniștite și a resacului ușor.

Se scurseră astfel câteva minute, până când cel mai în vârstă se întoarse spre nou-venit ca să ajungă la scrumiera în care strivi chiștocul.

— Kelsen. A trecut ceva vreme, nu?

Julien își desprinse ochii de la lac. Răspunsul îl costa. Ar fi vrut să nu fie nevoie să vorbească – să se poată așeza acolo, pur și simplu, și să aștepte ca soarele să apună de tot.

— Era la începutul lui iulie 1989. Acum mai bine de doi ani.

Hertling aprobă din cap în tăcere.

— Da, deja. Puțin înainte să ies la pensie.

— Nu mai lucrați, domnule comisar?

Julien era sincer mirat. Nu-și închipuise nicio clipă că bătrânul polițist ar putea înceta pur și simplu, într-o zi, să fie polițist. Era ca o altă prăbușire, încă un reper care dispărea. Hertling avusese, pe atunci, ceva de figură imuabilă, element stabil și imobil în mijlocul unei lumi care gonea. Apoi îl uitase. Și, când îl regăsea, Hertling nu mai era acea stâncă solidă pe care ar fi trebuit să o simbolizeze pentru totdeauna.

— De mai bine de un an, Kelsen. Știi, mamuții de soiul meu și-au trăit traiul.

Își mai aprinse o țigară și îi întinse pachetul lui Julien, care refuză cu un semn din cap.

— Și trebuie să spun că mă săturasem. Acum vin aici, între lac și pădure, și-mi spun că, în fond, toate lucrurile de care m-am ocupat atâta timp nu mai au mare importanță și că, la un moment dat, trebuie să-ți cultivi în sfârșit grădina.

Julien zâmbi. Poate că acesta era scopul final – să găsești o grădină de cultivat. Foarte mică, să o poți organiza cu adevărat după voia ta. Candide nu precizase asta, dar grădina probabil că era minusculă – asta se înțelegea de la sine.

— Și tu, Kelsen? Tot la LMU?

— Tot, domnule comisar.

— Știu că poate te ajută, dar poți să renunți la titlu, Kelsen. Nu mai sunt comisar.

— Aveți dreptate, o să încerc să mă obișnuiesc.

— Da, încearcă.

Tăcură pentru un timp interminabil.

Soarele dispăruse când Hertling porni iar conversația.

— Ei?

— Ei, ce?

— De ce-ai venit? Bănuiesc că nu vii pe malul lacului Starnberg pentru plăcerea personală – nu prea te văd făcând genul ăsta de pelerinaj. Deci ai făcut-o numai ca să te întâlnești cu mine. De unde întrebarea mea.

— Într-adevăr. Sunt aici numai pentru dumneavoastră. Mi-am permis să sun la Siguranță ca să obțin adresa privată. Îmi închipui că e ceva neobișnuit, dar mi-au dat informația pe care o ceream. Singurul lucru pe care nu mi l-au spus e că nu mai lucrați în poliție.

— Dacă n-ai întrebat explicit…

— Cred că nu, n-am întrebat.

Julien își adună ideile.

— Oricum, voiam să vă întâlnesc o dată în afara comisariatului. Ca să vă împărtășesc anumite elemente care, să zicem, pun punct final cazului de

care ne-am ocupat amândoi acum ceva mai bine de doi ani.

Hertling încuviință din cap. Când îl sunase Julien cu două zile în urmă, la domiciliul lui din Starnberg, se gândise, bineînțeles, că discuția nu putea să nu aibă legătură cu ancheta Kelsen.

Impresia aceasta nu-l părăsise.

Senzația că ieșise din sală înainte de ultimul act. Ca și cum epilogul nu ar fi fost scris încă.

Acesta fusese sentimentul lui pe atunci. O oarecare incertitudine, o stânjeneală insesizabilă. Nimic grav, dar ceva neplăcut.

Ca un gust de neterminat rămas în gură.

Stabiliseră deci o întâlnire pentru seara aceasta.

Ca să închidă, împreună, un ultim dosar rămas întredeschis pe masă și pe care nimeni nu se hotărâse să-l claseze.

— Vă amintiți ultima noastră conversație? începu Julien.

— Perfect.

— Rachel Michaelis.

— Nu s-a sinucis.

— Nu.

Julien respiră adânc.

Dacă o singură persoană trebuia să afle adevărul, acela era Hertling.

Avea dreptul la asta.

I-o datora.

— Nu, într-adevăr. Cineva i-a tras un glonț în cap. Și i-a lăsat arma în mâna dreaptă. Deși ea era stângace.

— Mă așteptam la un deznodământ de genul ăsta. Cineva trebuia să pună capăt cursei ei criminale, nu?

— Chiar vedeți lucrurile în felul ăsta?

— Tu nu?

Julien aprobă din cap. Hertling înțelesese.

— Bineînțeles, cineva trebuia să oprească toate astea. Nu mai avea sens.

— Nu, nu mai avea, de la moartea lui Gröner. Dar nu tu ai făcut-o.

— De unde știți?

— Ți-am spus-o încă de atunci. Și nu mi-am schimbat părerea. Nu ești un criminal.

— Nici persoana care o omorât-o pe Rachel nu e.

— Poate. Se întâmplă uneori ca faptul că punem capăt vieții unei ființe umane să nu facă din noi niște criminali. Dar e rar.

— Credeți-mă, așa stau totuși lucrurile în cazul ăsta.

— Cine?

Iată-ne ajunși aici.

Am venit ca să-i spun totul.

Nu pot să tac acum.

Vera n-ar fi vrut asta.

Dacă mă vede, nu asta vrea.

Aici.

Acum.

— Vera. Soția mea. Mama fiului meu.

Hertling își aprinse o nouă țigară.

Tăcea.

— A murit primăvara trecută.

— Știu. Condoleanțe, cu întârziere.

Zgomotul valurilor. Irezistibil și lent.

— Cum s-a întâmplat?

— Un accident de munte. Eram cu ea.

— Îmi pare sincer rău, Julien.

Era pentru prima oară când îi spunea pe numele mic.

— N-o să mă împac niciodată cu gândul. Niciodată. Cu tot golul ăsta, de când ea nu mai este.

— O cunoștea pe Rachel?

— Se împrieteniseră la Berlin, în prima jumătate a anilor optzeci. Pe urmă pierduseră contactul. Dar, când a murit tata, Vera a făcut imediat legătura. Imediat. Rachel îi spusese povestea familiei ei.

— Dar atunci nu erați împreună, nu?

Julien schiță un zâmbet dureros.

— Scuză-mă. De fapt, nu e treaba mea.

— Lăsați, domnule comisar. Nu, ne despărțiserăm de când eram studenți la München. Și ne-am împăcat-abia în vara de după toate astea. Ne-am căsătorit. S-a născut Romain. Eram fericiți. Pe urmă totul s-a prăbușit. Și notarul ei mi-a trimis o scrisoare. În care Vera îmi mărturisea că ea a omorât-o pe Rachel. Știa că, după Hänsch, eu sunt următorul pe listă. Și e singurul mod pe care l-a găsit ca să mă salveze.

Julien așteptă.

Vântul se întețea pe mal. Frunzele golite de sevă zburau prin fața privirilor lor, bucățele îngălbenite de viață uscată, abandonate toamnei care avansa.

Hertling lăsă un timp până să-și formuleze răspunsul.

— Te iubea, Julien. Mai mult decât orice. Puțini oameni ucid pentru a-i proteja pe cei iubiți. Cel puțin ai cunoscut singurul lucru care poate da o justificare bietelor noastre existențe. Iubirea adevărată. Cea care apare o singură dată – și încă nu pentru toată lumea. Nu poți spune asta fără a fi ridicol – și totuși știi că am dreptate.

Julien se feri să se uite la Hertling. Privea acum lacul negru, cu încăpățânare și deznădejde.

În fața tăcerii lui Julien, Hertling continuă, parcă ușurat:

— Îți mulțumesc că ai venit să-mi spui toate astea. N-ai cum să știi, dar n-am putut niciodată să trec peste povestea asta. Ceva îmi scăpa. În ultimul an de carieră am trăit numai cu speranța că, într-o zi, cineva o să vină să-mi răspundă la întrebări. Și ai venit, în sfârșit.

— Vă datoram asta, nu, domnule comisar?

— Nu-mi datorai nimic, Julien. Dacă Rachel te-ar fi luat la țintă mai devreme, n-aș fi putut face nimic ca să te salvez. Chiar dacă presimțeam ceva de felul ăsta. Verei trebuie să-i mulțumești. Ea te-a

salvat. De Rachel, dar și de toată povestea tatălui tău. Ea ți-a arătat că ți se deschide o altă cale.

— Polițistul o apără pe ucigașă?

— Nu mai sunt polițist.

— Credeam că o să rămâneți toată viața.

— Nu în seara asta. Și termină, Julien, știi bine ce vreau să spun. Ea te-a salvat. Chiar mai mult decât îți închipui.

Briza foșnea prin frunzișurile fragile.

— Pur și simplu a refăcut din tine un om.

O pală mai puternică decât celelalte îl înfioră deodată pe Julien.

— Știu. A fost pentru mine mai mult decât o renaștere. Și nu știu ce o să fac acum, când nu mai este aici.

Hertling ezită, de parcă ar fi căutat un răspuns potrivit pentru suferința rece a lui Julien. Apoi păru să se decidă.

— Singurul lucru care-ți rămâne de făcut. Să fii tatăl fiului tău.

Apoi căzu din nou într-o tăcere opacă.

Spusese ce avea de spus.

Iar Julien știa că are dreptate.

Avea un fiu. Care avea un an și două luni. Pentru el trebuia să trăiască de acum. Trebuia să fie pentru Romain ceea ce propriul lui tată fusese pentru el.

Ca și el, Romain avea să crească fără mamă. Trebuia deci să facă tot posibilul ca s-o înlocuiască.

Era singura cale care i se deschidea acum.

Fără o vorbă, Hertling se ridică. Își puse sobru palma enormă pe umărul lui Julien, înainte de a dispărea în direcția satului.

Julien nu întoarse capul.

În fața ochilor lui, lacul continua să ude pietrișul.

Val după val, ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat.

•

Pe unda insensibilă dansau frize delicate de spumă neagră.

Epilog

1995

În vântul de noiembrie, un bărbat, ținând de mână un copil de cinci ani, traversează Odeonsplatz. Münchenul pare să tremure sub crivățul rece care, coborând pe cursul Isarului, sfâșie ca o mie de lame ascuțite fețele și sufletele locuitorilor orașului.

Copilul se înfioră sub geaca groasă și căciula lui. Tatăl îl ia în brațe și îl sărută pe obraz. Pielea copilului este roșie și rece.

— Unde mergem?

Bărbatul își pune încetișor fiul jos.

— Mergem la mama.

Băiatul dă din cap și îl ia din nou de mână pe tatăl său.

E obișnuit cu pelerinajele la Alter Nordfriedhof. Cunoaște drumul care, pe sub copacii desfrunziți, duce la mormântul mamei sale. Știe că marele cavou de marmură aparține familiei tatălui său, a citit pe piatra acoperită de mușchi toate acele nume care nu-i spun nimic. Odată, tatăl lui i-a spus că ultimul dintre acele nume, chiar în dreptul ochilor lui, era al străbunicului lui. Dar el nu știe nimic nici despre străbunic – decât că îl chema Hugo.

Alături de cavoul cel mare, puțin mai retrasă, e o piatră simplă, aproape de trunchiul acoperit de iederă al unei sălcii înalte. Îi place iedera, pentru că rămâne vie și iarna, când toți copacii seamănă cu niște schelete care dârdâie de frig.

Acea piatră e mormântul mamei lui.

Și acolo se termină întotdeauna plimbarea lor.

— Aș vrea mult s-o văd pe mama. De ce de fiecare dată o așteptăm și nu vine? E supărată?

Copilul trage puțin de mâna tatălui, ca pentru a-l forța să-i explice ceea ce nu înțelege.

Merg des la cimitir, dar nu și-a văzut niciodată mama.

— E supărată pe mine?

Întrebarea îl ia prin surprindere pe bărbat. S-a oprit și simte lacrimile în ochi. Durerea, atât de familiară și totuși atât de prost stăpânită, îi apasă brusc pieptul.

— Nu, mama nu e supărată. Nu e supărată pe tine.

Acum plânge. Apa călduță îi curge pe pomeți, apoi e luată de vântul dinspre Alpi.

— Nu o vezi, Romain, dar ea e aici.

Bărbatul cu tâmple deja argintii își pune mâna, alungită și fină, pe inima fiului său.

— Într-o zi o să o vezi. O să te poate strânge din nou în brațe, îți promit.

Romain ridică spre tatăl său niște ochi întrebători.

Nu l-a văzut niciodată plângând.

— Și ție ți-e dor de ea?

Bărbatul zâmbește printre lacrimile înghețate.

— Nu trece nicio zi fără să-mi fie dor de ea.

Bărbatul și copilul pornesc înapoi, de mână, înspre Ludwigstraße. Băiatul strânge tare mâna tatălui, prea mare pentru a lui, în timp ce vântul îi învăluie încet, ca pentru a-i duce într-o lume numai de ei știută. În jurul lor, Münchenul trepidează sub suflul cenușiu al lui noiembrie, iar orașul îi înghite în aburul pal al unei respirații.

Dar ei sunt deja departe.

Murter, Croația – iulie 2010

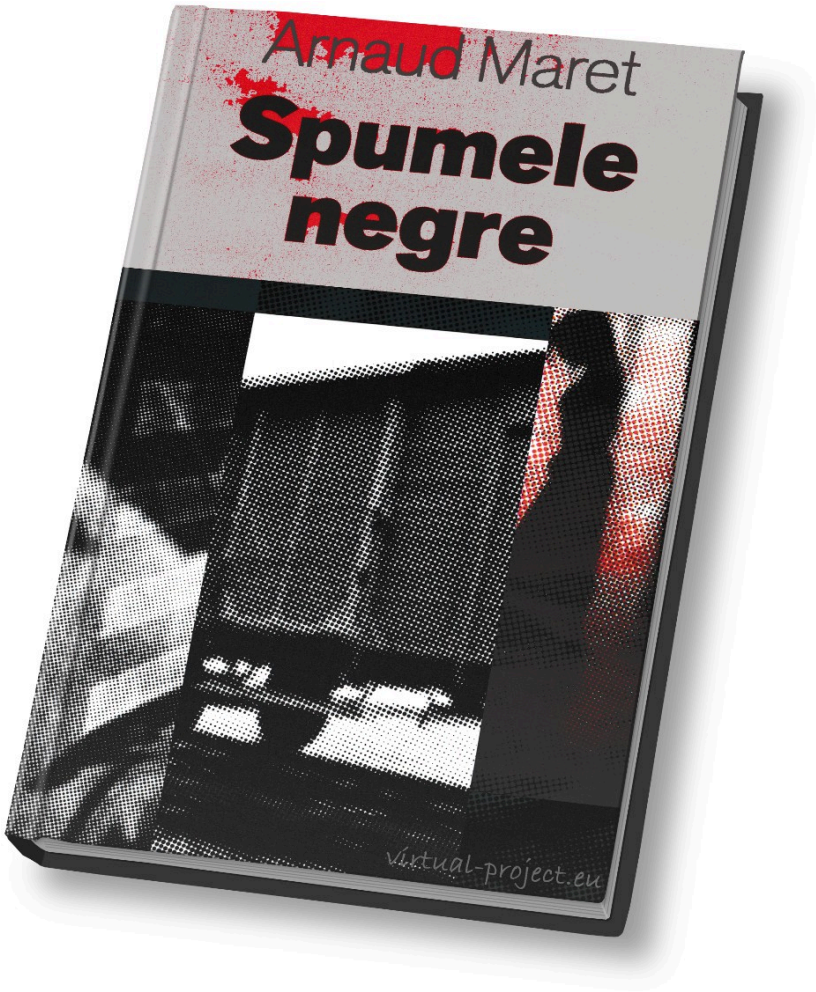

virtual-project.eu

violin

[1] Traducere de Mihai Gramatopol, Humanitas, 2015; toate citatele sunt preluate din această ediție (n.tr.).

[2] Corp al Universității din Freiburg în care funcționează facultățile de drept, teologie, litere și științe umane (n.tr.).

[3] – O bere albă, vă rog. – Schneider sau Paulaner? – Nu contează. Da, un Paulaner e perfect (în germană în original) (n.tr.).

[4] – Nicio problemă (în germană în original) (n.tr.).

[5] – Cine sunteți? Ce căutați aici? (în germană în original) (n.tr.).

[6] – Nu mă mai enerva! (în germană în original) (n.tr.).

[7] „Așa trăia Tennessee / Cu inima fierbinte și trupul dărâmat / Cu o formidabilă poftă de viață / Acest vis din noi era strigătul lui / Ceva din Tennessee" (n.tr.).

[8] – Sunt așa de terminat. – Văd. Și acum înțeleg mai bine de ce (în germană în original) (n.tr.).

Table of Contents

PROLOG
PARTEA ÎNTÂI
1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.
10.
11.
PARTEA A DOUA
1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.
10.
11.
12.
13.
14.
15.
16.
17.
18.
PARTEA A TREIA
1.
2.
3.
4.

5.
6.
7.
8.
9.
10.
11.
PARTEA A PATRA
1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.
10.
11.
12.
13.
Epilog

Table of Contents

PROLOG 3
PARTEA ÎNTÂI 5
1. 5
2. 6
3. 16
4. 24
5. 31
6. 38
7. 45
8. 53
9. 59
10. 63
11. 71
PARTEA A DOUA 82
1. 82
2. 94
3. 100
4. 103
5. 113
6. 122
7. 127
8. 131
9. 144
10. 148
11. 156
12. 158
13. 165
14. 168
15. 169
16. 175

17. 177
18. 179
PARTEA A TREIA 182
1. 182
2. 192
3. 203
4. 212
5. 226
6. 231
7. 247
8. 253
9. 261
10. 276
11. 284
PARTEA A PATRA 288
1. 288
2. 305
3. 309
4. 320
5. 325
6. 336
7. 343
8. 345
9. 347
10. 356
11. 358
12. 372
13. 381
Epilog 391